SIDRONII HOSSCHII E SOCIETATE IESU ELEGIARUM LIBRI SEX. PRÆMITTUNTUR...

Sidron Hossche

SIDRONII HOSSCHII

E SOCIETATE IESV

ELEGIARVM LIBRI SEX.

Præmittuntur Illustrissimorum Virorum Poëmata in obitum Sidronij Hosschij scripta iussu Eminentissimi Principis Fabij Chisij S.R.E. Cardinalis, nunc ALEXANDRI VII. *Pontificis Maximi.*

ANTVERPIÆ,
EX OFFICINA PLANTINIANA
BALTHASARIS MORETI.
M. DC. LVI.

427

POEMATA
IN OBITVM
SIDRONII HOSSCHII
E SOCIETATE IESV,

SCRIPTA IVSSV

EMINENTISSIMI PRINCIPIS

FABII CHISII

S.R.E. CARDINALIS,

NVNC

ALEXANDRI VII,

PONTIFICIS MAXIMI.

SANCTISSIMO
DOMINO NOSTRO
ALEXANDRO
SEPTIMO,
PONTIFICI
MAXIMO,
CVIVS SEDEM, ET ANNOS
IACOBVS VVALLIVS.

FVIT illa, Sanctissime Pater, excellentium pictorum gloria, vt suprema illorum opera, quamquam imperfecta, maiori tamen in pretio haberentur, quàm ea quibus manum vltimam imposuerant. Addebant

quippe tabulis nondum abſolutis commendationem & gratiam perficiendi abſciſſa ſpes, &, vt virtutem ſublatam ex oculis plerumque auidiùs quærimus, maius exſtincti artificis, quàm florentis deſiderium. Ceterùm ex affecti operis inſtitutione colligebant periti rerum æſtimatores quidquid deerat: adeoq́ue in ipſorum intimas cogitationes ingreſſi, affingebant animo rebus inchoatis venuſtatem, quam ingenio & manu contuliſſent. Quod non perinde commemoro, quaſi Sacræ Maieſtati tuæ, cui nihil niſi numeris omnibus abſolutum offerre conuenit, li-
bellos

bellos imperfectos, & velut funeri auctoris ereptos consecrem. Si enim is adhuc nobiscum viueret, nihil haberet, opinor, quod huic operi adderet, nisi Apelleum istud, FACIEBAT, quo scilicet contra iudiciorum varietates ipse sese communiret, & regressum ad veniam, siquid emendatiùs fieri potuisset, sibi intercludi nolle pro suâ modestiâ fateretur. Nihilominùs hoc affirmare mihi posse videor, immaturam mortem attulisse præstantissimo poëtæ aliquid, quod ex veterum illorum ac celeberrimorum artificum æmulatione & nomen illius extolleret, &

pretium poſtumis libellis accenderet. Primùm enim quem literatorum non delectet ac paſcat hæc ſuauis, & ſimplex, & inuidendo ac nuſquam affectato cultu inſignis, & affectibus piis, & exquiſitis ſententiis, & deliciis omnibus redundans poëſis? Deinde cui non in deſiderio ſint illa, quæ ab eiuſdem ingenio proficiſci expectariq́ue poterant, niſi ſpes tantas mors intercepiſſet? Næ illa importuna ſemper eſt iis, qui viuendi cauſas nullas habent, niſi vt operibus, quæ abolere ipſa non poſſit, immortales ſeſe reddant. Nunc autem hoc quidquid eſt, quod poſt ſe reli-

quit, ſi, quod poſt extremam limam additam humanitus illi accidit, priùs accidiſſet, certum eſt futurum numquam fuiſſe, vt id pari elegantiâ iudiciiq́ue ſeueritate ab alio perpolitum haberemus. Vt enim nemo inuentus fuit, qui eam tabulæ partem, quam Apelles inchoatam reliquit, abſolueret (oris enim pulchritudo reliqui corporis imitandi ſpem auferebat) ſic ea quæ Sidronius (nam quæ Cicero de Panætio, ego de illo verè dicam) non perfeciſſet, propter eorum quæ fecit præſtantiam, nemo perſecuturus fuiſset. Nec me fugit, quid de illo dixeris ſcripſeríſve,

ríſve, cùm ad Rhenum ampliſſimo grauiſſimoque Pontificij Legati munere pro Chriſtianæ Reip. tranquillitate fungereris. Tot inter curas cùm rerum Sidroniarum neſcio quid in manus tuas veniſſet, non tantùm tibi placuiſſe teſtatus es quod legeras, ſed, ſiquid ab eo pretereà conceptum atque in lucem editum eſſet, ſubmitti voluiſti. Tum demum viſi Sidronio ſunt aliquid eſſe luſus ſui, cùm tibi probarentur. Quid enim ſperare ampliùs potuit, quàm ab *illo* æſtimari, qui iudicium ſuum tractandis cæli terrarumque negotiis natum, ſubinde ad literas &

poë-

poësin, quoad curæ sinerent, transferre gauderet: neque aliunde fortasse libentiùs honestissimam occupatæ mentis relaxationem peteret. Quòd si interim cum supremâ in terris dignitate negotiorum moles pariter creuit: non id tamen me absterruit, quò minùs cum eiusdem libellis ad te venerabundus venirem. Desiderio enim obsequor tuo: quod olim mitti tibi voluisti, ipse nunc adfero. Veniam dabis consilio meo, cuius ipse causam præbuisti. Atque vtinam fecisset Deus immortalis, vt hæ Musæ non per meas, sed ipsius Sidronij manus in conspectum

tuum venirent ! Haberent illæ expreſſiorem aliquam & illuſtriorem illius lætitiæ ſignificationem, quâ honor maximus tuis virtutibus delatus Regum & populorum animos compleuit. Verùm non alienum abs re & tempore tibi ad orbis clauum ſedenti videbitur argumentum, quod hîc primo loco illuſtratum leges. Rempublicam ſapientes viri rectè naui comparant, propterea quòd qui illam tractat, auxiliis ſuis aſſidere, tempeſtates proſpicere, inter illas curſum tenere, ſcopulos vitare, portum petere quadam prudentiæ vigilantiæque ſimilitudine debeat.

Quam

Quam illi comparationem ad Remp. adminiſtrandam, eamdem ad animum noſtrum in hoc vitæ curſu regendum poëta traduxit. Parua quædam Reſp. ſuus cuique eſt animus: hunc regere non minoris eſt artis, fortaſsis etiam maioris, quàm alios ſeu belli ſeu pacis artibus in officio continere. Hîc, ſi vſquam, opus eſt in omnem partem excubare, ac circumſpicere omnia: niſi fortè exiſtimemus minores eſſe animorum æſtus, quàm fluctuum; minuſque cauenda naufragia inter vitæ noſtræ, quàm Oceani ſcopulos. Quare ſi nauis, vt curſum inoffenſum teneat, guber-

nacu-

naculo, velis, ancorâ, ceteriſq́ue armamentis inſtruitur; quantò magis ſuis præſidiis inſtruendus eſt animus, ne ſibi relictus non ratione, ſed impetu feratur, & inconſultis affectibus ludibrium exitiumq́ue debeat. Certas igitur vias ac leges animum regendi è re nauticâ petiit Sidronius, vt quod à poëtis exigitur, non delectare tantùm, ſed etiam prodeſse conaretur. Accedunt his alij carminum libelli, quorum varium eſt argumentum, prout aut impetus animi proprius, aut amicorum gratia, aut moderatorum voluntas, ac præcipuè Sereniſsimi Archiducis Leopoldi in Chri-

ſtum

ſtum patientem pietas, ac debita optimo Principi vota imperarunt. Ne hæc cum auctore exſtinguerentur, néve ſenſim ſicut vocis aut citharæ percuſsæ ſonus euaneſcerent, mihi curæ in primis fuit. Quæ, dum ſe reſpiciunt, etſi auguſtiſſimum illud tuum in terris ſolium adire reformidant: tamen dum gratiam, quam ijs conciliaſti, attendunt, ſibi audent polliceri fore vt quem præconem ſibi gratulantur, eumdem quoque patronum habeant.

AVGVSTINI FAVORITI LVCENSIS,

S. D. N. ALEXANDRO VII. ab Epistolis Latinis, Luctus Pastoritius in Obitum SIDRONII HOSSCHII è Soc. IESV.

LYCIDAS. MENALCAS.

Menalcas Eminentissimum Cardinalem Chisium; Lycidas Poëtam refert.

QVa te sollicitum tenet anxia cura, Menalca,
O & deliciæ pastorum, & gloria siluæ?
Non etenim fax illa oculis tranquilla renidet,
Quâ blandos audire soles ac reddere versus.
Et tamen exultare, & versus dicere tempus
Nunc foret, è roseis quando caput extulit aruis
Ver nitidum, fulgentq; nouâ nemora auia fronde,
Et nos in molli cliuo consedimus, vnde
Cernere prærupti fas est de vertice montis
Muscosum per iter gelidas descendere lymphas,
Dum saturæ ludunt per florea prata capellæ.
MEN. *O Lycida, Lycida, si scires, quale sub ægro*
Pectore vulnus hic, potiùs mecum ipse doleres,
Quàm vultũ obijceres tristẽ ridentibus agris.
Hic cæli nitor ipse, anni hac vernantis imago,

** *Ipsi*

Ipsi me fontes vitrei, collesq; virentes
Non magis oblectant, quā cū nox ingruit atra,
Aut cùm improuisæ vastum per inane procellâ
Grandinis exoriente, hiememq; ferentibus Austris
Turbari sata læta, ouibusq; optata videmus
Pabula, dum miseræ ieiunia longa queruntur.
Vsque adeò premit, ac mentem dolor improbus haurit.
LYCID. Quidquid id est, ne conde sinu; sed iam mihi casus
Fare tuos. Etenim vt, quæ non fluit, vnda putrescit;
Vt rapidus magis obiecto furit aggere torrens;
Vt compressa parit maiorem flamma ruinam,
Inclusiq; Euri tellurem atque oppida quassant;
Sic pressus dolor intus agit, sic pectore clausæ
Marcescūt lacrymæ, spirantq; in viscera tabē.
Et ne fortè putes me vanum afferre timorem,
Consimili morbo perijt Lycus, occidit Alcon.
Quod te siqua manent, si quid crudele minantur,
Antè luem pecori, aut stabulis incēdia mittant,
Vel caput in Lycidæ vertant immitia fata.
Te sine squaleret regio mæstissima, quando
Lugerent armenta, armentorumq; magistri
Cantare obliti: certè hac mea tristis ab vlmo
Fistula penderet, leuibus ludibria ventis.

Nec

Nec de valle cauâ ludens resonaret imago,
Quod mihi cantandi cupido dictare solebat,
Carmen Apollineâ demissus origine Pastor.
Quin ego desererem siluas, lucemq; perosus
Ætatem in duro traherem miser Appennino.
MEN. *Si tibi tantus amor luctus cognoscere nostros,*
Teq; adeò tangit dolor hic meus, accipe. Venit
Verus ab Arcadiâ nuper mihi nuntius, eheu!
Aegonem occubuiße meũ: meus occidit Aegon;
Aegon, quo pastor totâ præstantior alter
Non fuit Arcadiâ dulci perfundere cantu
Mænala, seu patrij saltus mulcere Lycæi.
Cui me præclaris captum virtutibus olim,
Hospita cùm fieret nobis illa aurea tellus,
Sancta fœdus amicitiæ deuinxerat arctè:
Quicum sæpè morari, ac ludere sæpè solebam,
Quamquam vicinis fremeret regionibus arma,
Nostraq; finitimæ turbarent otia gentes.
Quis casus mihi tè, vel quis Deus abstulit Aegõ?
O nimis in miserum crudelia fata Menalcam!
Infelix pecus ite, nihil moror, ite capellæ.
LYCID. *Anne erat ille Aegon, cuius pia carmina quondam*
Infandam, nimiùm infandam referentia cædem
Ipse mihi celsâ (memini) de rupe canebas,
Est vbi subiectam latè prospectus in vrbem?
Illaq; tu feruens tantâ pietate canebas,

Talem inflectebas inter suspiria vocem,
Vt mihi visa iterùm fuerit discedere tellus,
Atq; iterùm mœstâ inuolui caligine cœlum?
MEN. *Ille erat: illum atro merserunt funere Parcæ,*
Aurea diuino modulantem carmina plectro.
Esse quid hoc dicam, quòd tam breue ducimus æuum
Mortales, viuunt cerui, coruiq; tot annos?
Vidi ego succisas iterùm reuirescere quercus,
Exutosq; annis iuuenescere sæpiùs angues.
Quin & auem longâ consumptam est fama senectâ
Occidere, eq; rogo vitam instaurare recentem.
Ast hominem nec fata sinunt producere vitam,
Nec semel extinctum remeare in luminis auras.
Nymphæ, immortales Nymphæ, succurrite fesso:
Dicite, siqua viret vestris in montibus herba,
Quæ gelidos animam reuocet vitalis in artus,
Dicite: tum memor hîc vobis altaria ponam,
Et nitidos agnos bissenos de grege cædam.
Quid loquor? heu! rapiunt venti mea vota proterui,
Et prece vesanâ Diuos atque astra fatigo.
Ergo Aegon perijt? nec quisquã Aegona reducet?
Crudeles Diui, crudelia sidera, Nymphæ
Crudeles; sed tu cunctis crudelior Aegon,
Qui periisse tuo potuisti absente Menalcâ,

Im-

Immemor heu nostri. Licuisset lumina saltem
Claudere, & illa meis humentia reddere guttis,
Cùm suprema darem frigentibus oscula labris.
Sed forsan, cùm tu loquerere nouissima verba
Languidus, ac dulces raperet dolor vltimus auras,
Ipse inter latas ducebam pocula mensas
Nescius, aut Satyros cantabam, aut Phyllidis ignes.
Quamquam, si penitùs mihi mens non cæca fuisset,
Certus ego hos olim potui prænoscere casus.
Sæpè etenim esculeâ captanti frigus in vmbrâ,
Dũ tacitus sedeo, dũ ventus & aura quiescit,
Nescio quis læuam venit tinnitus ad aurem;
Cumq; admouissem teretes ad labra cicutas,
Dissona feralem reddebat fistula cantum:
Sæpè & sponte suâ manibus delapsa cadebat,
Quod superest, tumulum extincto statuemus inanem,
Quà Tiberis sacrum velatus arundine crinem
Pacato Latias interluit amne ruinas.
Arbore dehinc viridante mei monumenta doloris
Inscribã lacrymans: quæ fortè notabitur arbos
Non illam venti eruerint, non auferet ætas;
Viuida sed seros durabit ad vsque nepotes,
Æternùm testata meos in cortice luctus.

SALVETE *Aegonis cineres, quacumque tenet vos*
In terris regio. Vos hic persoluite mæsti
Pastori magno, Pastores, iusta quotannis,
Quem viuum coluit, cuius flet morte Menalcas.
LYCID. *Desine fata queri meliori luce fruentis.*
Sat lacrymis, nimiumque datum est. Ruit intereà nox,
Quæ nos cogit oues in septa reducere pastas.
Cras facere exequias, manesque vocare licebit.

NATALIS RONDININI,

ROMANI,

S. D. N ALEXANDRO VII. à Breuibus, in funere SIDRONII HOSSCHII Elegia.

DVM nemorosa suis me detinet Vmbria campis,
Vmbria siluosis inclyta verticibus;
Et iam vere nouo Zephyris aduecta serenis
Spirat odoratis aura reuincta rosis:
Dum modò, quà se humili submittunt vertice colles,
Et præbent faciles ad iuga summa vias;
Aut quà saxa inter fluuio Clitumnus amæna
Prosilit, & vitreos integit vmbra lacus;

Cli-

Clitumnus, quo non Cereri aut fluit alter Iaccho
Gratior, & niueo est concolor vnda gregi;
Oppida demiror crebris succrescere siluis,
Et nemora antiquas inter opaca domos,
Quæq; procùl tumidis surgũt in mõtibus arces,
Quæq; in subiectâ mœnia valle sedent:
Nunc iuuat ad riuũ, quà musco interlita ripas
Arguto trepidat cærula lympha pede,
Ludere quæ tenui seruent in cortice fagi,
Mox referat fessas dux gregis inter oues.
Heu quænam furuis ac tristibus horrida pennis
Attonitas aures nuntia fama subit!
Hosschiaden, quo se tantum Germania tollit,
Quantum clara suo Mantua Mæonide,
Vi subitâ ereptum terras liquisse, supremùm
Dum canit, & fessâ sidera voce petit.
Sic vbi sensit olor nutare in morte propinquâ
Lumina, vicinas præcinit exequias.
Vos testes nigri colles, Romana Philetæ
Qui tegitis vestro molliter ossa sinu,
Vt percußa nouo & misero confusa tumultu
Omnia sint primum visa iterasse Chaos,
Et miris simulacra modis errasse per vmbras,
Et magnâ manes voce vocaße pios.
Inter quæ lacrymis & terribili vlulatu
Creditur & vates Cynthia flesse tuus;
Quiq; vnà tumulo teneri conduntur amores,
Non ignes, solitas non habuisse faces.

At tacitos iuxta cineres qui labitur amnis,
In mare turbatis mæstior ibat aquis:
Et quales olim cognati in funere Vatis
Soluebat multis inferias lacrymis:
Consuetaq; via & lata inter gramina ripa
Immemor, oblitum sapè retorsit iter.
Nec tantùm flebas cælo gratissimus amnis:
Extulit & mæsto gurgite Mosa caput.
Languidus & Rheno ingentes cùm iungeret vndas,
Confusas vnà miscuit & lacrymas.
Infelix flumen, quòd dum volueris, amara
Perpetui luctus in mare signa feres.
Nec iam auro & latâ præcinctum tēpora myrto
Excipiet tectis Oceanus genitor.
Sidroni intereà, seu te noua gaudia cælo,
Seu te culta tenet vatibus ora sacris:
Si te tangit honos, tibi adhuc si carmina curæ,
Nec noster toto è pectore cessit amor,
Magna venit cineri merces. Nil fata nocebūt:
Viues, nec paruâ parte superstes eris.
Mærenti Chisius dum te sub pectore condit,
Haud poteras tumulo nobiliore tegi.

FER-

FERDINANDI FVRSTENBERGII,

S. D. N. ALEXANDRO VII. ab interioribus Cubiculis, Canonici Hildesiensis & Paderbornensis, Elegia ad Iacobum VVallium de morte SIDRONII HOSSCHII è Societate IESV.

ETsi me patriæ dilectas linquere terras,
Et procùl Angariæ collibus ire meæ,
Et procùl ignotas ausum calcare pruinas,
Et nimio tostas sole tenere vias,
Cærulus Hesperidum Tybris regnator aquarū,
Et modò septenis vrbs tenet alta iugis,
Alpinæq; niues ac nubifer Apenninus
Obstat, & Hetruscæ vota morantur aquæ,
Vt nequeam Tungros sulcantē visere Mosam,
Et præsens mæsto soluere iusta rogo;
Vt nequeam tumulo componere vatis amici
Relliquias nostris irriguas lacrymis:
Non tamen extincti cineres ac busta Sidroni
Eminus assiduâ plangere mæstitiâ,
Aut vmquam meminisse pij cessamus amoris
Supremos, linguâ deficiente, sonos.
Quin etiam violis & lauri frondibus vrnam
Halantem fictis ponimus exuuiis,

 Et

Et manes plenâ venerati thuris acerrâ
Sacramus teneris lilia mixta rosis.
At circùm Latij, doctiſſima turba, Poëtæ
Dicunt Aoniâ carmina mœſta lyrâ,
Quæ ſeptem geminis imitatur collibus Echo,
Dum queritur noſtris ſaucia vulneribus.
Ipſe etiam fletu tumulum dignatur inanem
Chiſius, Auſoniæ gloria prima togæ:
Et gemitu manes ciet, ac Permeſside lymphâ
Spargit flebilibus ſcripta ſepulcra notis.
HOC MERVIT IVSTI MONVMENTVM BELGA DOLORIS,
PROXIMVS INGENIO, CVLTE TIBVLLE, TVO.
Intereà curis liber mortalibus errat
Hoſſchius, Elyſium quà tegit vmbra nemus;
Quà Zephyri blandis aſſibilat aura ſuſurris,
Et viret intonſis laurea ſilua comis;
Quà ſaliunt vitrei per amœna roſaria fontes,
Et præbet faciles obuia ripa toros.
Illic diuinos inter conſidere vates
Geſtit, & Heroum proximus ire choris.
Et modò cantatos ſuſpirat numinis ignes,
Et Superûm grato carmine laudat opem:
Et modò virtutes ac funera dicit amantûm,
Et canit Auſtriacâ mœnia capta manu.
Illinc, ſi noſtri tangit te cura, nec omnis
Excidit oblito pectore vatis amor,
Aſpice perpetuis lacrymarum turgida riuis
Lumina, & exequias, docte Poëta, tuas.

Aſpi-

Aspice vt immensum tua gloria lata per orbẽ
Visat & Eoos, visat & Hesperios:
Vt malè neglectas, monumẽta perennia, Musas
VVallius indignis vindicet à tenebris.
VVallius Aonidum nũc maxima cura sororum,
VVallius ille meus, VVallius ille tuus.
Quàm pius ille manu fugientes clausit ocellos,
Et summis animam legit anhelitibus!
Quàm pius æternis mãdat tua nomina chartis,
Et damnat lacrymis impia fata suis!
Scilicet ereptum sic tristis Naso Tibullum
Luxit, & Orpheam Calliopeia necem.

STEPHANI GRADII, RAGVSINI,

Epigramma ad Eminentissimum Principem Cardinalem FABIVM CHISIVM de obitu SIDRONII HOSSCHII è Soc. IESV.

SIqua iuuant mutos cineres, si lumine cassis
Iucundum quicquam manibus esse potest,
Multum habet egregij quod gaudeat vmbra Sidroni,
Nuper cognatis reddita sideribus,
Ad tumulum, ô Princeps, decorum laudumq; suarum
Quòd desiderio est nobilitata tuo.

IOAN-

IOANNIS ROTGERI TORCK,

Canonici Monasteriensis & Mindensis, Ode in Funere SIDRONII HOSSCHII e Soc. IESV.

O Noctis aeterna atque Erebi pudor,
Crimen deorum, lurida carnifex
Mundi ruentis, quam tot atro
Saecla iuuat vacuare penso!
Quae saeua Erinnys, quódve odium vetus
Faméſve magnorum improba funerum
Te concitauit in verendum
Sidronij caput immerentis?
Fatum serenae molliter aureum
Nebant sorores: dum propior Deo
Poëta nil mortale cantans
Taenarias tremefecit vmbras,
Arrexit aures Orcus, inertior
Styx haesit, ingens continuit canis
Rictus trifauces, & Megarae
Viperei siluere crines.
Tu sola funestam rabiem intimis
Coquens medullis, diceris inclytum
Plutone deprecante stamen
Sacrilegâ secuisse dextrâ.

Scelus

Scelus peractum est. Magni Elegi tacent,
Nec par Tibullo gratia, ceu prius,
Cantando iam Scaldim moratur
Præcipitem, lacrymisq́ue Mosam
Latè tumentem. Quin sacra lugubri
Clamore Parnaßi antra remugiunt,
Præcordiisq́ue excussa mœstis
Per virides gemit aura lucos.
At victor orbes sidereos premit,
Auraq́ue Diuûm vescitur Hosschius,
Et iura Minois seuera
Despicit, inuidiamq́ue Parcæ.
Quid victa frendes? rumpere liuida
Mortis satelles, rode manus reas,
Caputq́ue nequicquam scelestum
Tartareo Phlegethonte cela.
Præcisa Vatum vita repullulat
Ringente Auerno. Non timet Atropon
Mens plena Phœbi; sed superbo
Fata sinistra domat triumpho.

IACOBI

IACOBI VVALLII
E SOCIETATE IESV
IN SIDRONIVM HOSSCHIVM PIETAS.

Cùm Cortraci in graui periculosoque morbo Carmen B. Virgini vouisset, si conualesceret, anno 1646. quo vrbs in Gallorum erat potestate.

O Quæ virgineo cùm sis lætissima partu,
Imperium nati par propè, Mater, habes:
Cuius in arbitrio est properantia fata morari,
Corporaq; è tumulis viua ciere suis:
Quæq; pios vates, & de te digna locutos
Crederis auxilio sæpè leuare tuo:
Huc mites, huc flecte oculos. Tuus ille Poëta
Deficit, & pallens, & sine voce iacet.
Deficit, heu frustrà pactus sibi carmine vitam,
Quo te crediderat munere posse capi.
Nil artes, herbæq; iuuant: tua dextera, Mater,
Poscitur: hæc vana suppleat artis opem.
Ne sine, quod prono pepigit tibi pectore votum,
Ne sine, quam de te spem fouet, aura ferat.
Non illum vita (quid enim, quod ametur, in illâ est?)
Tangit amor, quãuis hic quoque tãgit amor.
Omnia luctus habet: facies miserabilis vrbi est:
Nec dominum mærens fert benè Lisa nouũ.

Cru-

Crudeſcunt morbi: procumbunt tabida paßim
Corpora: funeribus non caret vlla domus.
Victoris nunc ira ſubit; nunc rapta gementi
Libertas populo, virginibuſq́; pudor.
Nec ruri, vt quondam, ſuus eſt honor: orba colonis
Ceſſat, & informi ſqualida terra ſitu eſt.
Hoc vnum supereſt, lacrymis miſcere querelas:
Hoc vnum miſeri, flere, leuamen habent.
Quem tibi, Sidroni, ſenſum, tam denſa malorum
Se tibi dum ſeries obiicit, eſſe putem?
Te quoque plus ipſo tangunt mala publica morbo:
Proſequeris lacrymis forſan & illa tuis.
Nunc lacrymis; tunc, cùm poteras, & voce leuabas,
Et, quacumque locus reſq́; ſinebat, ope.
Hei mihi! dum ſæuus miſcet ſic omnia Mauors,
Mitior eſt tantis mors properata malis.
Tu, Virgo, tu ſola facis, cur optet amori,
Et pariter vitæ tempora longa ſuæ.
Ah quoties cælum ſpectat, mortiq́; paratus
Ardet in amplexus ille venire tuos!
Ah quoties votis iterùm reuocatur, & optat
Reſpectu tantùm viuere poſſe tui!
Viuat, & extentos virtutibus impleat annos:
Viuat, & hoc munus prædicet eſſe tuum.

Te

Te meminiſſe decet, quæ de te plurima ſcripſit,
Digna tuæ ſobolis nomine, digna tuo.
Donec erat ſoſpes, quis de tot vatibus illo
Dicitur in titulos cultior iſſe tuos?
Facundum faciebat amor: plenuſq; vigoris,
Inq; ſuâ ſemper Matre diſertus erat.
Dic, bona, dic, valeat. Memorem ſi fortè tabellam,
Aut votiua petis munera, carmen habet.
Illi ſola places, illi laudabere ſola,
Sola pio vati grande volumen eris.
Tunc iterùm blandâ matrem te voce vocabit,
Auxilio lætus ſe ſupereſſe tuo.
Natalemq; nouum tibi ſe debere quotannis
Dicet, & antiquâ relligione colet.
Pactaq; vota feret, feret & ſollemnia thura:
Munera cum tenero carmine laurus erunt.
Tanget & Happardum (quid non pia tangit amantum
Pectora?) pars meriti non abolenda tui.
Te ſpectans animo, vatemq; amplexus amicum,
Hæc de te, dicet, gaudia, Diua, fero.
Tum quoque ſeruati teſtantia vatis amorem
Ante tuos ponet carmina vota pedes.
Addet & ipſe ſui manſurum pignus amoris,
Aut ebenum, aut Indi nobile dentis ebur.
Hoc cultu, variâque ſuper teſtudine fulgens
Pendebit templo pulchra tabella tuo.

Acce-

Accedent alij, concordia pectora, vates,
Gens pia, gens laudes docta referre tuas.
Ante alios, supplex veniet Becanus ad aras,
Nec veniet vacuâ, gratus & ipse, manu.
Blanditias, elegosq; suos, sua munera soluet.
Materies eritis tuq;, puerq; tuus.
Omnibus vnus amor grates tibi dicere, sospes.
Dummodò sit, pro quo vota precesq; ferunt.
Carminis vt causas, & aperti signa fauoris,
Sic numeros illis, ingeniumq; dabis.
Ipse etiam voti veniam reus, & mea sacris
Carmina suspendam qualiacumque tholis.
Inscribam: QVÆ, DIVA, TVO MODO VITA POETÆ
REDDITA, PARTE ALIQVA REDDITA VITA MIHI EST.

AD EVMDEM.

Cùm alter alterius recognoscendis versibus mutuam nauaret operam amicissimâ libertate.

NE viuam, neque vita meos quacumque libellos
Excipiat, superet tempora parua mea,
Te mihi, Sidroni, viuit si carior alter,
Parsq; sodalitij dulcior vlla mei est.
Tu mihi primus amor: te iudice glorior vno
Nos aliquem vates inter habere locum.

Tu mea cùm legeres, quid non sperare iubebas?
Iudicio creuit spesq́; animusq́; tuo.
Nec tamen intereà, ne non me cultior irem,
Admonitu non est facta litura tuo.
Non tibi libertas deerat: mutanda notabas.
Sæpè mihi facilis, sæpè seuerus eras.
Sæpè suo inuitam resecabas corpore partem.
Libertas Musis profuit illa meis.
Incisis meliùs veniunt in vitibus vuæ,
Incisis formam sepibus hortus habet.
Nec, nisi cum loliis steriles vellantur auenæ,
Sperato messem fenore reddit ager.
Nec, nisi siluestres rami cædantur & vmbræ,
Insita mutatæ mala tulere pyri.
Non mihi scribendi veniat tam dira libido,
Vt mea contempto iudice solus amem.
Sic se litoreâ cùm vidit solus in vndâ,
Thersites facie credidit esse bonâ.
Sic quem Nerine tantùm Galatea videndo
Horruit, est forma captus amore suæ.
Credidit & lumen, mediâ quod fronte gerebat,
Credidit hirsutas & placuisse comas.
Non hæc antiquos tenuit fiducia vates.
Ingenio timuit credere quisque suo.
Cynthia laudata est: sed laudatissima quamuis
Cynthia, iudicio subdita, Naso, tuo est.
Nec puduit Flaccum, iussos licet icta referret
Chorda sonos, aures consuluisse tuas.

Sæpè

Sæpè ſuas etiam volucres tibi legit & herbas,
Quæq; Mycenæis induit arma Macer.
Sæpè, Perilla, tuum limâ mordaciter idem
Raſit, & incudi reddere iuſſit opus.
Non, vbi ceſſaras, quamuis ceſſaſſe puderet,
Delictum Muſa eſt inficiata ſuum.
Cedere malebas, quàm non admiſſa fateri,
Nec tibi non laudi cognitus error erat.
Ah valeat, ſibi qui parcit, ſeq; & ſua ſolus
Aeſtimat, atque odio verba monentis habet.
Ipſe ſibi plauſum geminet, nectatq; coronam,
Et medio Pindi det ſibi monte locum.
Inuidiamq; vocet, quā non niſi ſumma merētur,
Incultum ſiquis damnat, & odit opus.
Sæpè ſuis illum videas ſupereſſe libellis,
Sæpè etiam famæ funera flere ſuæ.
Quippe rudes fetus primo moriuntur in ortu,
Primaq; lux illis ſæpè ſuprema fuit.
Tu famam vitamq; iubes ſperare libellos,
Iudicio pretium qui meruere tuo.

AD SEIPSVM.

Cùm Sidronius Hoſſchius, è Societate Iesv, amicorum & poëtarum optimus maximus, vitâ exceſſiſſet.

ERgò, vbi ſumma dies noſtros expleuerit annos,
Quod ſumus, iniectus puluis & vrna teget?

Nec mihi profuerit, quòd vates Numen habere
Credimur, & Diuûm proxima cura sumus?
Nec mihi, quod chartas, & chartis digna notari
Nomina post cineres Musa perire vetet?
Si quid id est, cari venient ad funera vates,
Et tumulo titulum, mœstaq; serta dabunt.
Ossaq; præteriens (si quis tamen illa viator
Nouerit, & Musæ fama sit vlla meæ)
Forsitan insperget violis ederaq; virente,
Et leuiter: Vates hic quoque, dicet, erat.
Vlterius nihil est, quò se spes ardua vatum
Porrigat: hoc pretio gens operosa sumus.
Et mihi iam tanti est, aliquis si dicar in illis,
Et populi veniat paruus in ora liber?
Ah furor est, sacras aliquod captare per artes
Nomen, & in famam viuere velle suam.
Fama perit, pereunt artes, rapit omnia secum
Et rogus infelix, & niger ille dies.
Parnassi colles, & collibus addita Famæ
Limina, laurigeris vndique septa viis,
Parcite, non ego vos, quamquam mihi carus Apollo
Annuat, inq; suum me sinat ire nemus;
Non ego vos ederas, si quas meruisse putamur,
Non capiti posco laurea serta meo.
Nec seruant ederæ, nec seruat laurea vatem,
Et cineres frustrà sera corona tegit.

FACVLTAS
R.P. PRÆPOSITI PROVINCIALIS SOCIETATIS IESV.

EGO Thomas Dekens, Præpositus Prouincialis Societatis IESV in Prouinciâ Flandro-Belgicâ, potestate ad id mihi factâ ab admodum R. P. N. Præposito Generali Goswino Nickel; facultatem concedo, vt P. Sidronij Hosschij Societatis nostræ Sacerdotis Elegiarum libri sex, cum eiusdem variorum carminum siluulâ, eruditorum ex eâdem Societate nostrâ virorum iudicio probati, typis excudantur. In cuius rei fidem literas manu meâ subscriptas, & sigillo officij mei munitas dedi. Mechliniæ xxv. Augusti, anno M. DC. LV.

Thomas Dekens.

APPROBATIO CENSORIS.

NON hos libellos approbare tantùm visum fuit, sed ipsi Poëticæ gratulari, quæ Sidronium Hosschium, virum è Soc. IESV eruditissimum, nacta sit Elegiographum, qualem nulla adhuc tulerunt sæcula, castum simul & elegantem. Nam de iis qui hanc poëseos partem excoluerunt, id pronuntiari possit, quod de boletis Medici, pessimos esse qui inter illos sunt optimi. *Qua voluptas*, inquit Plinius, *tam ancipitis cibi*; ego, tam lasciui carminis? Quo nomine Adrianus VI. Pontifex Maximus Poëtis iniquior fuit: at nunc Alexandri VII. nomen sibi præfigere ausi sunt hi libelli, cuius commendatione celebriores lucem meritò videbunt.

Christianus Voochts, Canonicus, & Archid. Antuerpiensis, Lib. Censor.

SVMMA PRIVILEGII.

PHILIPPVS IV. *Hispaniarum & Indiarum Rex Catholicus, & Potentissimus Belgarum & Burgundionum Princeps, Diplomate suo sanxit, ne quis* Sidronij Hosschij è Societate IESV Poëmatum libros sex *præter Balthasaris Moreti voluntatem vllo modo imprimat, aut alibi terrarum impressos in has Germaniæ Inferioris ditiones importet, venaléſve habeat. Qui secùs faxit, confiscatione librorum & aliâ graui pœnâ mulctabitur; vti latiùs patet in litteris datis Bruxellæ* XIX. *Octobris* M. DC. LV.

Signat.

De Fren.

XXIII

SIDRONII HOSSCHII

E SOCIETATE IESV

ELEGIARVM LIBER PRIMVS: CVRSVS VITÆ HVMANÆ.

CVRSVS VITÆ HVMANÆ.

ELEGIA I.

Vitam mari similem esse.

Ita mare est: res plena metu, res plena tumultu
Vtraque. Mortales credite, Vita mare est.
Neutri tuta fides: quot fluctibus aspera surgunt
Æquora, tot causas illa timoris habet.
Syrtibus infame est, saxisque latentibus æquor:
Infamis scopulis est quoque vita suis.
Saxa, maris scopuli; vitæ, sua cuique cupido.
Hei mihi, quot scopulus perdidit ille rates!
Et fluit, & refluit, rapiturque & voluitur æstu,
Et stabile in solâ mobilitate mare est.
Littora nunc repetit, nunc littora deserit vnda,
Occurritque sibi, seque reuersa fugit.
Æstuat, & discors etiam sibi vita resistit,
Perque suos æstus nostraque, nosque rapit:
Et modò, quod prodest, temerè auersatur & horret,
Et modò, quod lædit, per sua damna petit.
Et dolet, & gaudet; speratque, timetque; sibique
Cedit, & obsistit; nesciaque ipsa sui est.
Nec magis immite est pelagus quàm vita, nec iræ
Plus habet: hoc monstris, nec minùs illa scatet.

Est maris, est vitæ cursus metuendus & anceps:
Publica naufragiis vtraque facta via est.
Aspicis vt vexent crudeles æquora venti?
Vt tollant vndas montibus illa pares?
Concurrunt Euri Zephyris, Aquilonibus Austri,
Præliaque in pelago, cum pelagoque gerunt.
Vita quid hæc aliud, nisi tristis & aspera pugna est?
Pace caret pelagus, vitaque pace caret.
Si qua tamen pax est, nihil est incertius illâ:
Iam Boreas franget, quam tulit antè, ratem.
Nauita quid precibus fluctus placare laboras?
Accipiunt nullas æquora surda preces.
Ipse tonat, precibusque tuis obmurmurat æther,
Verbaque discerpunt, qui tua vela, Noti.
Vnda furens inopum cymbas, regumque triremes
Percutit, & meritas immeritasque rapit.
Pluribus, aut totidem nullo discrimine sæuit,
Nec minùs infestis improba vita malis.
Nónne per aduersas agitur propè tota procellas?
Nónne suos fremitus, vt mare, semper habet?
Non quos Oleniæ sidus pluuiale capellæ,
Aut oriens Sterope, Taygeteque ciet:
Sed quos ipsa sibi, quos ipsi plurimus hostis,
Ipsa sibi, atque hostis, sed magis ipsa mouet.
Cumque ars sæpè domet fluctus vitæque, marisque,
Deficit ars dubiis vtraque sæpè malis.
Hic primo, hic medio cursu perit, ille supremo:
Sæpè etiam in portu naufraga turba sumus.
Sors eadem populos florentes iactat & vrbes:
Sors eadem reges, totaque regna rapit.
Illa viris armisque potens, tot nomina fastis
Quæ dedit, & Superis par propè Roma fuit,

Totque

Totque triumphorum sibi maximus ipsa triumphus,
Quæ sibi subdiderat solis vtrumque latus,
Visa sibi alterius sortis discrimine maior,
Interiit ventis naufraga facta suis.
Maiestas cecidit, sellæ cecidere curules:
Barbaries victrix Itala signa tulit.
Quem domitum vidit septem de montibus orbem,
Vidit in externas victa venire manus.
Hæc ego te moneo, qui, quod iubet impetus, audes:
Cui volat excusso cymba soluta metu:
Quem nil Cyaneæ, nil monstra natantia terrent,
Nil tabulæ, & merces, gazaque sparsa mari:
Qui neque, quid moneant venti, quid sidera, curas,
Quid resonans longè littus, & vnda nocet:
Quid signent medio reuolantes æquore mergi,
Oblitus pelagi, nec minùs ipse tui.
At nisi ludibrium debes animamque procellis,
Quot fluctus, totidem crede venire neces.
Sollicitos seruat felix industria nautas,
Nec nisi sollicito nascitur illa metu.
Cùm mare, cùm ventos, cùm circumspexeris astra,
Dic, Vbi nunc velis commoda stella meis?
Sic tibi sit numquam Ceyca referre natantem,
Seraque post fractam perdere vota ratem.

ELEGIA II.

Ad felicem curſum pretioſam nauem non conferre:
Vitam diuitiis beatam ſecuramq́, non reddi.

NOn tibi ſi triſtes pelagi denuntiat iras,
Noſtra ratem ventis credere Muſa vetat:
Sed monet, vt, quoniam ventis dare vela neceſſe eſt,
Firma per infidum ſit tibi nauis iter.
Nec tibi de pulchrâ, nec ſit de diuite cura,
Vela nec antennis ſerica necte tuis.
Serica non curant Aquilones vela, nec Auſtri,
Nec timidè pictos verberat vnda Deos.
Littoribus ſoluens patriis Regina Canopi,
Miranti luxum gurgite, vela dedit.
Aurea puppis erat, formæque in puppe Deorum,
Monſtraque delubris Nile recepta tuis:
Bubaſtiſque, Epaphuſque, & Anubis, & Inachis Io,
Et quæ prætereà numina Memphis habet.
Aurea fulgebant ſummo carcheſia malo,
Fulgebant nitidis illita tranſtra notis.
Cærula inaurati verrebant æquora remi:
E cedro tabulæ, clauus eburnus erat.
Vnda repercuſſo radiabat concolor auro,
Et qualis Danaën fallere poſſet, erat.
Mollia purpurei nectebant vela rudentes:
E mediâ fuerant vela petita Tyro.
Ipſa videbatur velorum purpura fluctus
Tingere, purpureas findere puppis aquas.

In

In medio thalamus: thalamo regina iacebat,
Visa sibi æquoreas inter habenda Deas.
Errabant pueri, quales pinguntur Amores,
Reginam circum, purpureumque torum.
Pars arcum, pharetramque gerit: pars aurea vibrat
Spicula: pars dominæ spargit in ora rosas.
Quid memorem, vt cultæ Nympharum more puellæ
Nautarum subeant arte manuque vices?
Vt feriant illæ ductis ad pectora remis
Æquora; propulsam dirigat illa ratem?
Hæc faciles captat ventos, tractatque rudentes,
Et modò dat Zephyris, & modò vela Notis.
Illa sedet, citharamque tenet, remisque canendo
Imperat, & pulsas carmine mulcet aquas.
Pars philyrâ flores, & serta fragrantia nectit:
Illa coronandis puppibus, illa Diis.
Pars tibi votiuas pingunt Neptune tabellas,
Quas tibi pro saluâ munera puppe ferant.
Singula quid referam? quas pendunt regna Canopi,
Et quas Nilus opes, vna carina vehit.
Quid tibi vis regina tamen? cùm pallidus auro
Malus, & antennæ, pictaque transtra gement,
Cùm fera te iactabit hiems, ferientque carinam
Fulmina, cùm Boreas tollet in astra mare;
Et modò surgentes pulsabunt sidera fluctus,
Et modò diductis terra patebit aquis;
Nauita cùm pallens cælo diffidet & arti,
Isidaque & surdum poscet Osirin opem;
Quid tibi tunc pretiosa ratis, quid conferet aurum?
Quid tibi tunc mentis, si qua supersit, erit?
Túne putas opibus Borean, Austrumque furentem,
Deliciisque capi Nerea posse tuis?

a 3 Pallentes

Pallentes grauis vnda genas, grauis vnda capillos
  Sparget, & humenti lumina veste teges.
Non tibi tunc miseræ pallorem regia demet
  Purpura, nec Libyci nobile dentis ebur.
Nil aurum poterit: mare non corrumpitur auro:
  Exorant tumidos munera nulla Notos.
Tunc frustrà pelagi Nymphis regalia tendes
  Brachia, natalem respicie{s}que Pharon.
Ludibrium ventis & verba & vela ferentur,
  Ludibrium sæuis aurea puppis aquis.
Falleris ô quicumque tibi blandiris, & inter
  Immensas, felix esse videris opes.
Te quoque deceptum, soloque errore beatum
  Per tumidas defert aurea puppis aquas.
Crede mihi, nullis opibus confidere tutum:
  Eludunt dominos, destituuntque suos.
Ah pereat, qui primus opes effodit opertas,
  Quas meliùs tenebris alta tegebat humus.
Illum debuerat coëuntis mole ruinæ
  Obruere, atque opibus iungere terra suis.
Quàm benè defosso latuisset proximus auro!
  Quot pariter scelerum monstra sepulta forent!
At nunc ex antris pariter prorupit iisdem
  Proditio, & gaudens sanguine cædis Amor,
Et Mars, & Martis comites Terrorque, Furorque,
  Et Luxus, bello peius & hoste malum,
Ambitio tantas quâ duxit origine vires,
  Vnde trahunt ortus Fastus & Ira suos.
Aurum captiuæ leges, & iura sequuntur,
  Cumque suâ sequitur capta bilance Themis.
Fortius hoc ferro, trifidoque potentiùs igne
  Perrumpit validâ mœnia structa manu.

Pugnat,

Pugnat, & humanis infame est cædibus aurum,
  Et minùs à ferro corpora nostra iacent.
Impius, ante aras, fœdauit cæde Sichæi
  Pygmalion, auri captus amore, manus.
Perdidit Oecliden Eriphyle, nupta maritum:
  Perfidiæ fuluum causa monile fuit.
Quid Pelopem soceri conspersit sanguine, quídve
  Tristia Myrtoæ nomina fecit aquæ?
Vnde, nisi ex auro, iaculis increuit acutis
  Ferrea quæ texit te Polydore seges?
Ferrea, quæ patimur, primùm fluxistis ab auro
  Sæcula. dos auri diuitis illa fuit.
Aurea (si qua fides) aurum non nouerat ætas:
  Quæ primùm hoc nouit, decolor illa fuit.
Cùm tellus aconita ferat, tristisque cicutæ
  Gramina, nil auro diuite peiùs habet.
Illa suas iterùm venas, aurumque recondat;
  Aurea, quæ currunt sæcula, rursus erunt.
Hoc primùm docuit mirantibus æquoris vndis
  Ad sua deceptas damna volare rates.
I nunc trans Gangen, trans fluctus curre rubentis
  Æquoris, vt referas vnde perire velis.

ELEGIA III.

Malum, antennas, vela, ceteraq́, armamenta magnitudini nauis aptanda esse: Mediocritatem in vitâ sectandam.

NOn satis est firmam ventis committere nauem:
  Cetera si desint, firma carina parum est.
Arbor & antennis, & velis apta ferendis
  Ex æquo mediam temperet arte ratem.

Et latere à gemino ſpatiis æqualibus abſit,
Ne pars hæc oneris plus ferat, illa minùs.
Vela quoque aptentur. Quæ ſint aptiſſima, quæris ?
Non minima, at magnis eſſe minora velim.
Parce, precor, velis æquo maioribus vti:
Res eſt auxiliis iſta timenda ſuis.
Apta habili moderare manu: modò ſtringe tumētes,
Vt venti fuerint, & modò pande ſinus.
Et modò in obliquum Zephyros captare memento,
Et modò fac ſollers, quà venit aura, pedem.
Nec ventis aude confidere: contrahe prudens
Quæ Zephyro nimiùm vela ferente tument.
Nulla fides ventis: nihil eſt fallacius illis :
Ipſa quoque amiſit, quæ fauet, aura fidem.
Vidi ego naufragij tabulas per littora ſparſas,
Cauſaque vis Auſtri vela iuuantis erat.
Fortunâ nimiùm lætâ periiſtis Athenæ :
Hæc vos, & veſtras perfida fregit opes.
Elatæ rerum ſucceſſibus itis in arma :
Sub tumidis æquor claſſibus omne latet.
Quid tremitis Siculæ viſis tot nauibus vrbes ?
Hæ ſibi, non vobis, vltima fata vehunt.
Tranſiliat velis animiſque tumentibus æquor,
Totaque ſe placitis Attica credat aquis.
Nunc quibus inſultat, mox victa fatiſcet in vndis:
Naufragium claſſis, gentis & vrbis erit.
Dum victrix domitum ſeptem de montibus orbem
Aſpicit, è tanto culmine Roma ruit.
Clade ſuâ fluctus Antonius ire cruentos
Vidit, &, Hos, dixit, lætior aura mouet.
Crœſe pyram ſupera: iam viuus in igne ſedebis :
Hoc ſolium tibi ſors illa benigna dedit.

Proſpera

Proſpera res armis, omnique potentiùs hoſte
Exitio reges regnaque ſæpè dedit.
O fuge fortunæ ridenti fidere, nec te
Auferat vtilitas: vtilitate nocet.
Addit opes: cumulat titulos: poſt omnia, mentem
Eripit: hoc pretium dona fauentis habent.
Pulſa fugit Ratio, vacuamque Superbia ſedem
Occupat, & cuiquam cedere turpe putat.
Nec patitur ſortis dubio nutantis in orbe,
Nec vitæ fragilis, nec meminiſſe ſui.
Ferre parem neſcit, maioraque viribus audet,
Conſiliique expers in ſua damna ruit.
Nec minùs intereà Liuor, ſublimia ſemper
Qui petit, inſidâ clàm mouet arma manu.
Inſidiis Liuor, quod viribus hoſtis apertis,
Totaque quod nequeunt agmina, ſæpè facit.
Nec tamen, inuidiâ fueris ſi maior, & hoſte,
Tutus es. Ipſa ſuo pondere magna ruunt.
Mole ſuâ turres, excelſaque tecta laborant,
Incumbenſque ſibi grande fatiſcit onus.

ELEGIA IV.

Nauem, quò ſtabilior ſit, ſaburrâ onerandam:
Naturæ noſtræ leuitatem virtute ſtabiliendam.

NOs agit, & verſat leuitas: mutamur in horas,
Et nihil eſt, quod nos, votaque noſtra regit.
Nunc odiis animus, nunc expugnatur amore:
Nunc ſpes, nunc agitat pectora noſtra metus.
Deiiciunt luctus, attollunt gaudia: motus
Turbida mens ſequitur, nec capit ipſa ſuos.

Aut rapit instabilem breuis & non vera voluptas,
  Aut animus cœptum deficit inter opus.
Fluctuat infelix quacumque impellitur aurâ,
  Nec satis exactum, cadat an obstet, habet.
Nec telis opus est, mortemque minantibus armis,
  Quæ reuocent, &, quà cœpimus, ire vetent.
Cedimus impulsu minimo. Meliora perosos
  Causa leuis cogit deteriora sequi.
Viuimus incerto multi, pars maxima nullo
  Consilio: pauci, quò vocat vsus, eunt.
Quem sua non vexant fastidia? perdere vitam
  Maxima, dum nescit viuere, turba solet.
Excutiunt etiam cœpto nos tædia cursu.
  Hæc, puto, sunt nostri maxima causa mali.
Noui ego qui subitò pulchri succensus amore
  Iam virtutis erat currere certus iter.
Vincula, dicebat, jam sum meus, omnia rupi,
  Quæque diu iuuit ferre, tulisse pudet.
Iam mihi mortales mens est excedere curas:
  Terra nihil dignum, quo teneamur, habet.
Nec me blanditiæ possint, nec munera regum
  Vertere: mors cursum finiet vna meum.
Obstitit exigui facies inopina laboris,
  Paruaque venerunt tædia, fractus erat.
Sæpè etiam, qui præbuerat felicia ventis
  Carbasa, flexit iter, causaque nulla fuit.
Heu sibi non constans animus! Sic canna palustris
  Nutat, & hiberno flectitur acta Noto.
Sic volucres fumos, vectamque per aëra nubem
  Arbitrio vertit quælibet aura suo.
At nos (nec pudor est) prætexere nomina culpæ
  Nescio quæ, nobis & dare verba iuuat.

Ille,

Ille, vel ille meæ, clamamus, causa ruinæ est:
Nec tamen, ah liceat dicere vera, fuit.
In nobis est causa mali. Mens nescia voti,
Aut incerta sui, solaque crimen habet.
Hæc est consiliis, hæc est virtute regenda:
Hæc est officij sæpè monenda sui.
Nunc tibi facta Patrum, veterumq; exempla virorũ,
Nunc Diuûm monitus, & sacra verba refer.
Nunc etiam in teneris robur mirare puellis:
A sexu vinci sit leuiore pudor.
Cur virtus odio est? malè sarcina magna putatur:
Ne tua te leuitas auferat, illa facit.
Vt sit onus, prodest: ventis obsistit & vndis,
Cur, quod te seruet, ferre grauaris onus?
Quòd nisi te firmet virtus immota, suique
Consilij, quamuis exagitata, tenax,
Heu frustrà alterius felicia vela videbis,
In mediis, lacerâ naue, relictus aquis.
Nonne vides, vt se pelago malè credat aperto,
Nec tutum faciat puppis inanis iter?
Vel rudibus saxis, vel adhuc humentis arenæ
Prouidus instabilem nauita mole grauat.
Ni faciat, nauim leuitas euertat euntem.
In cursu stabilem iusta saburra facit.
Illa suo trepidantem examine librat in vndis:
In latera impulsis illa resistit aquis.
At labat infelix, & tantùm voluitur vndis,
Hac sine per fluctus quæ ratis errat ope.
Non illi portus, non expectanda corona est:
Exitium sæuis perdita debet aquis.
Vt careat scopulis, quodcumque subiuerit æquor,
Pro scopulis miseræ fluctus & æstus erunt.

Dic

Dic mihi quid refert, tumidis an fluctibus haustâ,
An fractâ pereat ad vada cæca rate?
Num minùs immanes pasces sub gurgite phocas?
Num minùs eiectum vilis arena teget?
Ergò animum firmet tanto in discrimine Virtus.
Pondus, quo ventos & mare vincat, habet.

ELEGIA V.

Remigandum quandoque esse:
In vitâ laborandum.

LIntea si ventus tua deficit, vtere remis:
Ventorum remi sæpè fuere loco.
Nec pigeat fessos pulso versare lacertos
Æquore: si cessent, auferet vnda ratem.
Tu licet obnixus vento lucteris & vndis,
Sitque procul remis terra petenda tuis:
Et licet erumpat toto tibi corpore sudor,
Lædat & attritas pustula rupta manus:
Non animus, non tu desis tibi. Nil sine magno,
Quod iuuet & prosit, vita labore dedit.
Dum patiens corpus, dum mens est apta labori,
Illud agat partes, nec minùs illa suas.
Aspice tot celebres muris & turribus vrbes,
Fluminaque insuetas currere iussa vias:
Totq; operum moles, monumentaq; docta, tot artes:
Omnia solerti nata labore vides.
Signa manu docti nondum formata Myronis
Quid nisi marmor iners, & rude pondus erant?
Quid nisi cum lappis tribulos, & inutile gramen
Vomeribus nullis saucia fundit humus?

Et

Et labor emendat tristes in palmite succos,
Et facit, vt fidus semina reddat ager.
Fama senem celebrat priscâ de gente Quiritûm,
Cuius opes messis, cultaque vitis erant.
Ipse suam subigebat humum, seu vomeris vsus,
Seu curuæ falcis, siue ligonis erat.
Siue foret siccus ventis, aut solibus annus,
Non illi segetes sicca negabat humus.
Siue sata & terras nimius perfunderet imber,
Humida speratas terra ferebat opes.
Fallebat vicina seges quandoque colonos;
Illius semper luxuriabat ager.
Semper in illius turgebant vitibus vuæ;
Parcior, aut sterilis proxima vitis erat.
Quidquid peccabant soles, auræque malignæ,
Supplebat variâ sedulus arte labor.
Nemo sine inuidiâ felix. Et agrestia liuor
Culmina, non tantùm regia tecta petit.
Inuidiam meruit virtus operosa coloni.
Arte ferax magicâ dicitur esse solum.
Luce sacrâ positis cessabat pagus aratris:
Fumabant calidis annua liba focis.
Turba frequens ibat templis latura coronas,
Paruaque Dîs ruris munera, ruris opes.
Quà via ducebat, primâ surgebat in herbâ,
Sed reliquis multò lætior vna seges.
Hanc aliquis comitũ spectans: Quò tendimus? inquit;
Gens rudis, & nobis non satis æqua sumus.
Quid frustrà toties fruges lustramus & agros,
Et Diuûm templis irrita sertá damus?
Nec spicis placanda Ceres, nec palmite Bacchus:
Est alia, & melior victima danda Diis.

Ille ſenex, cuius tam lætum cernitis agrum,
  In ſua cantatas horrea condit opes.
Carminibus fruges noſtris traducit ab agris,
  Traducit noſtrâ ſemina iacta manu.
Eſſe nefas conſtat: cur non defertur ad aures
  Iudicis, & merito plectitur ille ſuo?
Vt veniant meſſes, veniant feliciùs vuæ,
  Hæc melior magnis victima danda Diis.
Dixerat: aſſenſit gens ruſtica: mittitur index
  Criminis: accuſat: curia mota fuit.
Iamque dies aderat, quo iudicis ora ſubire
  Ruſticus, & pro ſe dicere iuſſus erat.
Conſedere patres: poſito ſtetit ille timore,
  Et baculo nitens hos dedit ore ſonos:
Non agit vlla meam, nec agat facundia cauſam:
  Alterius, verbis; rebus agenda mea eſt.
Nec mora: ſplendentes versâ tellure ligones,
  Sarculaque in medio ponit adunca foro,
Tribulaque, & falces, & iniquo pondere raſtros:
  Nec teres ingenti mole cylindrus abeſt.
Aſtiterat patri robuſtis nata lacertis,
  Grandis, & æſtiuis ſolibus vſta genas.
Aſtiterant ſoliti glebas inuertere ferro,
  Innexique iugo colla toroſa boues.
Dum ſtupet, expectatque ſilens cum plebe Senatus,
  Tam noua iudicij quid ſibi formà velit.
Calloſam ſenior tendens ad ſingula dextram:
  Iſta veneficij ſunt, ait, arma mei.
His mea carminibus vitis purgatur, & vuas
  Tot parit: his felix eſt mihi, ſitque ſeges.
Hæc, ego ſi damner, mecum damnentur oportet:
  Criminis auxilium, parſque fuere mei.

Simplicitas

Simplicitas placuit, placuerunt verba coloni,
Tutaque Romano iudice causa fuit.
Tu quoque quæ timidis virtutis præmia votis
Expetis, in manibus crede reposta tuis.
Has memor exerce, natasque impende labori:
Exacti pretium dulce laboris erit.

ELEGIA VI.

In tempestate nauem ancorâ firmandam:
Spem in rebus aduersis retinendam.

CVr tibi tempestas animos irataque frangant
Æquora? non semper ventus & vnda furit.
Speranda infestis tibi sors est altera rebus:
Res mala felicis semina sortis habet.
Si puppim Boreas tamen abripit, ancora firmet.
Hanc Spes formosâ porrigit ipsa manu.
Quamuis iam tabulæ ventis soluantur & vndis,
Et tumidæ feriant ora precantis aquæ:
Quamuis iam puppim tortâ vertigine fluctus
Mergat, & in medio destituare freto:
Spes tamen adiiciat vires animosque natanti:
Illa per inuitas brachia ducet aquas.
Omnia cùm terrent, & deplorata videntur,
Quod iuuet, in mediis inuenit illa malis.
Illa nec ad scopulos allisâ naue fatiscit,
Nec fractâ pariter cum rate fracta perit.
Illa etiam in vasto reperit sibi gurgite portum:
Illa suas, quamuis naufraga, seruat opes.
Te quoque votiuæ doceant sperare tabellæ,
In quibus iniusti crimina picta maris.

Quid

Quid tibi post casum lacrymæ funduntur inanes?
Non est auxilium planctus, inersque dolor.
Saucius & victus redit in certamina miles,
Et fert exuuias quâ modò vincla manu.
Sit quamuis sterili delusus messe colonus,
Rursus arat, rursus semina mandat humo.
Sustinet, infectos cancer cui serpit in artus,
Vt vitam redimat, parte carere sui.
Spem reus infelix, seu crux ignesque parantur,
Seu micat ante oculos stricta securis, habet.
Sors ebur, & fasces, & auitos tollere census;
Tollere spem cuiquam non tamen illa potest.
Quam sors nulla potest, hanc tu tibi demere noli.
Non tibi si fuerit nunc malè, semper erit.
Consule Mæoniden vitæ præcepta ferentem:
Quæ firment animum fabula vatis habet.
Seu Mars, seu pelagus patientem iactet Vlyssem,
Inuictum quænis ad mala pectus habet.
Spes illi celerem versabat in omnia mentem,
Præsentesque animos consiliumque dabat.
Tunc quoque sperabat, cùm gens Troiana latentem
In sibi suspecto pænè videbat equo.
Vrite, clamabat vates: malè creditur hosti:
Fraudem dona tegunt: vrite, Troës, equum.
Audiit, hisque ipsis, per quos periisse putares,
Sperauit vinci Pergama posse dolis.
Dum patriam repetit, dum terris omnibus errat,
Num minus huic sors est, quàm fuit antè grauis?
Non illum elapsi potuerunt viribus Euri
Frangere, cærulei non grauis ira Dei.
Cum sæuis toties vndis, populisque, locisque,
Et Dis luctanti spes bona semper erat.

Hæc

Hac quoque Lotophagos, hac Circen auſpice fugit,
Hac Læſtrigonias, Antiphatiſque manus.
Nec ſpes deſtituit vaſto Cyclopis in antro
Spectantem comitum viſcera ſparſa ſolo:
Spectantem trepidos auidis ſub dentibus artus,
Oraque crudeli ſanguinolenta dape.
Illius effugio quis non præcluſa putaret
Omnia? quà fugeret, ſpes patefecit iter.
Naufragus & nudus cùm ſe ſeruauit in alto,
Plus ſibi, quàm ſocij, totaque claſſis erat.
Nec tu cede malis: vinci mala fortis acerbæ
Poſſe puta, vinces: fer modò, ſpemque tene.
Penè ſuo ſemper metus eſt diſcrimine maior:
Vulneris eſt peior vulnere ſæpè metus.
Serpentes non omnis habet trigreſque, leaſque
Silua: nec ex omni fulmina nube cadunt.
Vndarum Boreas dum voluit in æquore montes,
Et quaſi tacturas ſidera tollit aquas;
Si molem ſpectes, quæcumque allabitur, vndæ:
Obruet hæc, dices, quæ venit vnda ratem.
At nihil illa nocet: tantummodò tollit in altum,
Dum venit; & ſaluam præterit illa ratem.
Ipſe tuos animo refer & circumſpice caſus,
Quos modo te forti mente tuliſſe iuuat.
Dixiſti quoties rebus deprenſus in arctis:
Tempeſtas puppim deprimet illa meam.
Tempeſtas abiit: puppis tibi ſalua cucurrit,
Nec quidquam grauius paſſa timore fuit.
Si fortuna tamen, quidquid tibi contulit, aufert,
Non ſpem, non animos auferat illa tuos.
Omnibus amiſſis ſi ſpes animuſque ſuperſit,
Pars melior cenſus eſt tibi ſalua tui.

ELEGIA VII.

Clauum puppi;
Prudentiam vitæ necessariam esse.

INuigilat minimis etiam Prudentia rebus,
Ne tenuis culpæ grandia damna ferat.
Crede mihi, minimis debent se maxima causis:
Ipsa leui nutu statque caditque salus.
In rate pars quamuis minima est extremaque clauus,
At primum pars hæc in rate munus habet.
Seu placet Auroræ populos, Nabathæaque regna,
Seu petere occiduo quæ loca sole tepent;
Seu semper madidas nimbis Australibus oras,
Siue Lycaoniæ frigida regna plagæ;
Ille per aduersas cursum quoque diriget vndas,
Et quocumque voles limite flectet iter.
Ille etiam scopulos ventis obnixus iniquis
Vitat, & à dubiis vela retorquet aquis.
Hoc sine si ventis, si te commiseris vndis,
Quò tua te puppis, quò tua vela ferent?
Hoc sine quos tanges portus? iactabere tantùm,
Nullaque erit velis vtilis aura tuis.
Hoc sine nec Colchos reperisset Thessala pinus,
Nec spolium Minyis fulua fuisset ouis.
Ars tua, si claui careas ope, Tiphy, iacebit:
Ludibrium ventis ille peritus eris.
Non satis est puppim validis impellere remis:
Non satis est ventis credere vela suis.
Remigis officium, puppim qui temperat, anteit:
Pugnaci ductor milite plura facit.

Nauta

Nauta tenet cursum, quamuis superanda resistant
 Æquora, nec vento nauiget ipse suo.
Scit benè nil Zephyris incertius esse secundis:
 Scit benè diuersis motibus æquor agi.
Quod venti peccant, facili moderamine claui
 Corrigit, inceptas persequiturque vias.
Sæpè sibi aduersas videas occurrere naues:
 Illa volat pelago; nec minùs illa volat.
Si celerem spectes sulcata per æquora cursum,
 Hæc vento, dicas, fertur, & illa suo.
Vtraque vela tument, ventoque feruntur eodem:
 Hoc modicus claui flexus vtrimque facit.
Tu quoque, dum versa est, & vultus sumpsit acerbos,
 Desine fortunæ de leuitate queri.
Illa nihil, quod durat, habet: mutatur vt aura:
 Nunc fauet, & prodest, nunc inimica nocet.
Non frustrà, quoniam numquam sibi constat, in orbe
 Pingitur, & dubio lubrica stare pede.
Quidlibet eueniat, nil non prudentia vincet:
 Quà durum superes, illa docebit, iter.
At tibi dum pontus tantùm spectatur & æther,
 Nullaque se produnt littora, nulla Pharos,
Astra regant cursum: cælestia suspice signa,
 Atque oculis Helicen Pleiadasque nota.
Nec tu nescieris, quid pronus peccet Orion,
 Quo fremitu nigras conciret Hædus aquas.
Nec tu nescieris, quid Syrtis cæca minetur,
 Nec quàm Nisæi monstra timenda canes.
Prospice quis scopulis alios impegerit error:
 Alterius damno disce cauere tuum.
Dum Graij redeunt, & adhuc fumantia cernunt
 Pergama, laurigeras obruit vnda rates.

Exitij tanti malè cognitus antè Caphareus,
 Qui latet Euboico gurgite, causa fuit.
Cæca priùs multas fregere Cerannia puppes,
 Quàm rudis Illyricas nauta timeret aquas.
Eheu, quàm multi serò doluere Charybdin,
 Et rabiem serò nosse Malea tuam!
Tu quoque ne fias documentum triste caueto,
 Si temerè ignotum per mare vela facis.
Ah caueas: hic cauta satis fiducia nulla est:
 Vt securus eas, omnia tuta time.
Tranquillas etiam formidat naufragus vndas.
 Vtilis hic timor est. Qui timet, ille cauet.

ELEGIA VIII.

Viam tenendam esse in mari:
In vitâ humanâ non quà itur, sed quà eundum est, contendendum esse.

DVm licet, & mediis fertur tua pinus in vndis,
 Prospice quæ velis terra petenda tuis.
Scit benè quò currat, qui palmæ currit amore,
 Scit benè quâ teneat parte viator iter.
Tela nec incertas mittit iaculator in auras:
 Luminibus prædam, quam petit, antè notat.
Tu quoque, cui votum est per aperta pericula tutò
 Tendere, quò rapiant te tua vela, vide.
Alter iter sit nosse labor, ne deuius erres.
 Non alius damnum tristius error habet.
Quære vbi sint Syrtes, quo latet in æquore Scylla,
 Quâ vomat epôtas parte Charybdis aquas.

Effuge

Effuge Sirenum ſcopulos, ſuſpectaque Circes
Littora, blanditiis inſidioſa ſuis.
Quid moror? vnum illud moneo, præque omnibus vnum
Præcipio: memori pectore dicta tene.
Nec tibi nunc hominem, nec Graiûm oracula quercus;
Ipſum crede Deum noſtra per ora loqui.
Tu, quà remigiis, quà plenis currere velis
Innumeras puppes videris, ire caue.
Non eſt, crede mihi, non eſt, quà pluribus itur,
Ne trahat exemplo copia, tuta via.
In ſcopulos fertur plenis pars maxima velis:
Naufragio credas quemque fauere ſuo.
Quis non, quo pereat, cupidè ſectatur, & optat
Exitij cauſis proximus eſſe ſui?
Deficit hic etiam doctas ſapientia mentes:
Hæ quoque quà vulgus turbaque ſæpè ruunt.
Nec quamuis meliora vident, meliora ſequuntur.
Vſque adeò miſeris dulce cupido malum eſt.
Huic pugnat ratio; ſed tamquam vincere nolit,
Seque ſuâ patitur proditione capi.
Nil didiciſſe iuuat, nil excoluiſſe per artes
Pectora: mens partes deſerit ipſa ſuas.
Ah genus infelix! quò te fiducia mendax
Abripit, heu cauſæ gens inimica tuæ?
Quis furor eſt, impunè ratis quâ nulla cucurrit,
Aut portum tenuit, currere velle viâ?
Cui te cum turbâ credis, mare portubus orbum eſt:
Naufragium curſus terminus huius erit.
Commoda prima via eſt, fateor: rapit æſtus euntes,
Grataque ſecuris aura ſecundat iter.

Et quoniam ſcopulos, & ſaxa latentia celat
  Blanda maris ſpecies, omnia tuta putant.
En iterùm moneo: numero ne crede, volantem
  Flecte ratem: numerus, quod malè cedet, amat.
Vltima cæca via eſt; laceratque, hauritque carinas
  Pauci, quos tabulæ per freta ſumma vehunt.
Exitus infelix hic irreparabile damnum eſt:
  Non reditum, non ſpem naufraga puppis habet.
Sera ſuæ tunc quiſque facit conuitia culpæ.
  Dum licet, & prodeſt flectere, flecte ratem.
Nec, ſi diſpoſitos per littora videris ignes,
  Eſſe puta fidos: ad vada cæca vocant.
Sic olim ſpeculâ genitor Palamedis ab altâ
  Perdidit oſtensâ carbaſa Graia face.
Credebant miſeri portus intrare fideles:
  Saxa Capharεæ perfida rupis erant.
Tunc quoque (quis credat?) ſcopulis dum pendet iniquis,
  Exitij gaudet neſcia turba ſui.
Sic, vbi venator ſiluas indagine cinxit,
  Infelix neſcit ſe periiſſe fera.
Illa ſibi nemore in medio ſecura videtur,
  Cùm ſit diſpoſitis vndique clauſa plagis.
Quid facias, quæris? quæras hoc prouidus ipſum,
  Quid faciaſque ſcies, ſi modò ſcire velis.
Nec tua ſperatos non tangent lintea portus;
  Inuenies illos, ſi reperire voles.
Si fluctus amor eſt, dubioſque euadere caſus,
  Ne dubita aduerſis obuius ire Notis.
Nec pigeat, paucos quà tendere cernis, eódem
  Flectere iter: pauci littora tuta petunt.

Nitere

Nitere te contra, victor, pelagique, tuique:
Quà portum inuenias, nulla nisi ista via est.
Dum ratis in cursu est, dum turgent lintea, tu te
Collige: da monitis tempora parua meis.
Dic tibi: Quò ferimur? quem finem cursus habebit?
Quod sequor, ad portum, quem peto, ducit iter?
Hic labor, hi strepitus curarum, hic pectoris æstus
Quod pretium, cur his conficiamur, habent?
Maior vt inuidià fuerim, credarque beatus,
Vt mea transcendam vota, quid inde feram?
Hac eo, quà tutum est, & quà conuincor eundum?
Aut hoc scire, quod est scire necesse, piget?
Errori causas mens non prætexit inanes?
Nec pudet erroris, pœnituisse pudet?
Si pudor in culpâ est, tantum trahit ille malorum,
Vt leuius cuiquam sit periisse malum?
Hæc tecum, quamuis aliò vocat aura, locutus,
Retrorsum, si qua est mens tibi, vela dabis.

ELEGIA IX.

Portus.

HActenus incerti ventis iactamur & vndis,
Nec tenuit nostras ancora fixa rates.
Iam puppis meruit terræ vicina coronam:
Apparent portus: nauita vela lege.
Optati portus, statio gratissima fessis,
Non intermisso digna labore peti.
O patria! ô ingens Diuûm domus! aurea cæli
Limina, spes nostræ metaque summa viæ!
Vt te securi, post tot discrimina, tandem
Aspicimus, sedes inuehimurque tuas!

Ex tot in Ionio, quas æquore turbida ventis
  Iactat hiems, paucas obruit vnda rates.
Mille sed hic inter, vix te millesima puppis
  Aspicit, & longo fessa labore tenet.
Felix, quæ tumidis pelagi defuncta periclis
  Securo tandem littore tuta sedet!
Felix, votiuâ quæ iam redimita coronâ
  Æquoreis fractas rupibus audit aquas!
Hanc Amor, hanc bona Spes, hanc Pax deducit euntem,
  Et sedet in summâ candida puppe Salus.
Ipsa sedet, Diuosque vocat, Zephyrosque fauentes:
  Ipsa mouet niueâ turgida vela manu.
I mea, quò debes, quamuis superanda repugnant
  Æquora, per tumidas i mea puppis aquas.
Auspicibus Superis portum cape, cuius amore,
  Quidquid triste fuit ferre, tulisse iuuat.
Hic nos excipient ipsis communia Diuis
  Gaudia, mortali non referenda sono.
Hæc nos meta manet: sumus hæc ad gaudia nati:
  Non alio nobis viuere fine datum est.
Infelix, qui non portum festinat ad illum,
  Cæcaque inoffensum per vada quærit iter!
Creditur esse aliquid regum de sanguine nasci,
  Et sperare suâ sceptra tenenda manu.
Quid tamen hoc tanti est? cur quisquam hoc inuidet vlli?
  Nec se, nec titulos respicit ipse suos?
Vt regnum Oceano, & terrarum finibus æquent,
  Quid magno reges nomine maius habent?
Vt desint curæ, quæ numquam sceptra relinquunt,
  Nec sit ab inuidiâ, nec sit ab hoste metus:

Deficiunt

Deficiunt reges, aurumque, & purpura regum,
Et fugiunt firmas sceptra caduca manus.
Respice te, qui sis: tua plus quàm regia sors est.
Me miserum! cur hæc tam malè nota tibi est?
Plus tibi, quàm regnum primo defertur ab ortu:
Plus tibi quod donet, non habet ipse Deus.
Et quisquam, cui sunt humili de plebe parentes,
Hoc dolet? & nullo se putat esse loco?
Gratia magna tibi, Regum supreme, laboris
Dulce leuis pretium qui tua regna facis.
Gratia magna tibi, cuius clementia, dignos
Hoc solio quos non inuenit, ipsa facit.
Cur hoc non capimus? cur huc non tendimus omnes?
In bona cur quisquam tanta venire negat?
Ergò ego sustinui, rapiente cupidine mentem,
Vmbras nescio quas, votaque stulta sequi?
Ergò ego plus aliquid, quàm te vesanus amaui?
Cùm facere hoc ausa est, mens vbi nostra fuit?
O ego quàm tunc me miserum furialiter odi!
Quàm grauis ipse mihi tunc inimicus eram!
Qui sine te nequeo, cur tecum viuere fugi?
Omnia tu nobis, & satis, vnus eris.
Cetera deficiunt, vt nix humentibus Austris
Deficit, vt vernæ sole calente rosæ.
O curas hominum! leuis hos mendaxque voluptas,
Hos amor, & cineri debita forma capit.
Sunt, quos ambitio speciosis detinet vmbris:
Sunt; quos laus pretio quolibet empta iuuat.
Mutandis alius transmittit mercibus æquor,
Congestas alius per scelus auget opes.
De cælo & Superis, si qua est tamen, vltima cura est.
Hei mihi! quàm paucos hæc mea verba mouent!

Quid facius miseri? quid spes agitatis inanes?
Quod fugit & fallit, quis sapienter amat?
Quod pretium vestri nisi fraus & pœna laboris,
Debita seminibus messis amara suis?
Cur vobis mors ipsa magis quàm vita probatur?
Cur plus quàm portus, naufraga saxa placent?
Ah cur non potiùs, quod numquam fallit, amatis?
Hoc (neque nescitis) quisquis amauit, habet.
At mihi, quæ prosint, placeant ante omnia curæ.
Hic labor, hæc studij summa sit vna mei.
Ille meos, solus qui me satiabit, amores
Vindicet: ille mihi est omnia. Terra vale.

27

SIDRONII HOSSCHII

E SOCIETATE IESV

ELEGIARVM LIBER SECVNDVS.

ELEGIA I.

MATRI MISERICORDIÆ VOTVM A LETHALI MORBO.

DEpositus eram, & extremis Sacris ritè munitus; sensuumq́ʒ vsu destitutus, mortuis magis annumerabar, quàm viuis. Luctantem cum morte respexit clementissima Dei Mater, cui carmen voueram, si valetudinem redderet. Spem accenderat suauissimum Matris misericordiæ nomen, vt dulcis, ita potens publicæ pietatis illecebra. Hoc nomine in Æde nostrâ Cortraci colitur, non minore amoris in Virginem incremento, quàm colentium solatio. Valetudini restitutus votum seruatrici Diuæ ex religione solui, & hoc qualecumque grati animi monumentum eius aræ venerabundus appendi.

Ota fidem poscunt: hanc soluimus. Accipe Mater,
 Et pariter votum, corque vouentis habe.
Diuitias alius sacras suspendat ad aras;
 Carmen ego: nostras accipe carmen opes.

Hoc

Hoc ego ſum pactus fugientem munere vitam:
  Sæpè tuus ſequitur munera parua fauor.
Scilicet in pretio eſt animus, non dona vouentûm,
  Ipſaque ſimplicitas hæc pretioſa facit.
Sic plus Mentoreâ placuit tibi fiſcina lance:
  Plus gemmis fragiles ſic placuere roſæ.
Sic pretium, laudemque tui meruere palumbi,
  Diuitibus quamuis hoſtia maior erat.
Quidquid id eſt, certè tenui non aſpera vati
  Non nihil es numeris viſa dediſſe meis.
Ergò, ſi Superis vates, ſi carmina curæ,
  Nunc age, nunc Diuam Calliopea cane.
Nec mihi cunctandi ſubeat prætexere cauſſas:
  Præcipites iuſto cogimur eſſe metu.
Scribimus, & nondum morbi vis tota remittit:
  Scribimus alterius carmina noſtra manu.
Nulla laborantem teneat mora. Magne PETAVI,
  Terreor exemplis, erudiorque tuis.
Diſtuleras Diuæ * promiſſum ſoluere carmen.
  Hei mihi, quàm vindex illa ſeuera fuit!
Ecce furens iterùm febris depaſcitur artus:
  Aut fuit, aut viſa eſt hæc tibi pœna moræ.
Ah iterùm gelidas volui rebare per vndas,
  Et mediis in aquis quærere rurſus aquas!
Ah iterùm totos ſitiebas perditus amnes!
  Sequanaque, & Ligeris vota bibentis erant.
At neque gurgitibus ſedare, nec omnibus vndis
  Ardores poterant flumina tota tuos.
Flumina non potuere tuas extinguere flammas;
  Sed potuit venæ fluxus, & vnda tuæ.
Diuaque, pace datâ: Viues, ait, & mea ſæclis
  Munera venturis, & tua vota canes.

*S. Genouefa Petau. Oper. Poëticorum. 8.

Et

Et dubitem ſoſpes, mediaque è morte receptus
  Non dare promiſſis otia prima meis?
En propero, quamuis mecũ mea carmina languent,
  Nec domini vultu ſunt meliora ſui.
Illa diu lateant, nonumque premantur in annum
  Carmina, quæ viuent, notaque ſemper erunt.
Nos vrgent Superi: non eſt mora libera nobis.
  Parcite lectores: dulce valere mihi eſt.
Nec mea iam vobis, ſed Diuis Muſa laborat.
  O quanto minor eſt his placuiſſe labor!
Tu mihi Liſa pater, qui nunc noſtriſque, tuiſque
  Exundas lacrymis, tu mihi teſtis eris:
Quæ rerum facies, quis totâ luctus in vrbe!
  Mors propè iam nullas non ferit atra fores.
Seu facit hoc belli terror, ſeu Numinis ira,
  Seu dolor, & curæ, ſeu grauis aura nocent:
Victa priùs ferro, nunc vrbs exhauſta ſuorum
  Funeribus, gemino carpitur ægra malo.
Cui non adfuimus? cui non ſuccurrimus ægro?
  Hauſimus hinc noſtri ſemina prima mali.
O quoties triſtes ſuccos, herbaſque potentes
  Sumpſimus, & doctâ pocula miſta manu!
Omnia nequidquam: flammæ creuere medendo,
  Vt ſolet affusâ fortior ignis aquâ.
Ah! fruſtrà, dixi, de me ſperatis amici.
  Quod patimur, nullâ vincitur arte malum.
Væ mihi! mors in me telum ferale coruſcat,
  Et fremit, & vultum fata minantis habet.
Diua, precor, mortis furias, arcuſque minaces,
  Et cohibe ſtrictas in mea fata manus.
Tu potes, vt viſum eſt, telum extorquere frementi,
  Ferreaque arbitrio vertere iura tuo.

Tu

Tu potes inuitis animare cadauera Parcis :
 Tu cineri vitam reddere, Diua, potes.
Vidi ego quos sensus, quos spes defecerat omnis,
 Incolumes aris munera ferre tuis.
Adiice seruatis per te tot millibus vnum :
 Materies Musis sit, precor, inde meis.
Iam mihi spes crescit, quantù ipsa pericula crescunt,
 Hanc mihi maiorem Diua timore facit.
Eheu ! quàm lentæ torrent præcordia flammæ !
 Quàm vereor, ne spem dissipet aura meam !
Sed neque sum tanti; nec, si mihi vita supersit,
 Hac dignum, quidquid posse putamur, erit.
Illustres viuant animæ: me cedere fatis
 Quid refert ? nulli flebile funus ero.
O vbi crux, & in hac IESV morientis imago ?
 Huc ades, ô vitæ portus, & aura meæ.
Te stringam moriens, te spectent nostra supremùm
 Lumina, te teneam deficiente manu.
Auguror ah! (crudescit enim ferus ardor) eundú est.
 Quis, patrio qui me limine sistat, erit?
Non mihi iam pictos vultus, non signa, sed ipsum
 Ferte: per ignotas dux erit ille vias.
Hoc duce contemnam Furias securus hiantes,
 Nec mihi pallori totus Auernus erit.
Vox quoque cælestis, nisi fallimur, impulit aures;
 Illa, Veni, nobis dicere visa fuit.
Nulla mora est, venio : vires amor addet, & alas.
 Terra vale: liber, nec tuus, astra peto.
Ergò ego iam Diuûm formosa palatia tangam?
 Ergò ego iam superi pars ero parua chori ?
Dum loquimur, tenebris acies torpescit obortis,
 Vanescunt sensus, eripiorque mihi.

Mar:

Mater iô, tibi Mors pharetram ſubmiſit, & arcum,
Imperium maius ferre coacta ſuo.
Deploratus eram: tumulus mihi ſolus, & vrna
Deerat, & exequiis vltima pompa meis.
Quis non ex ipſo me dixit adeſſe ſepulchro?
Oſſáque, & exuuias inde referre meas?
Diua, tuum hoc opus eſt: ego te miſerante reuixi:
Hæc mihi das voti præmia ferre mei.
Quod mihi nunc aliquæ ſuperant in carmina vires,
Scribere quod poſſum, quod memor eſſe, tuum eſt.
Viuere nec tanti, ſed per te viuere dulce eſt:
Plus, tu quod dederis, quàm data vita iuuat.
Nunc ego, nunc iterùm primæuos ordiar annos:
Natalis mihi nunc alter, & alter erit.
Lætus vterque mihi, ſed tanto lætior alter,
Quanto tu melior matre priore parens.
Tunc tua Panchæis fumabit odoribus ædes,
Tunc tua ſollemnes audiet ara preces.
Sertáque ſuſpendam genitale notantia tempus,
Et memori rurſum carmine gratus ero.
Liſa retrò properans verſo priùs amne recurret,
Nec fundet ſolitas vrna perennis aquas,
Quàm mihi, quod, vitâ iam deficiente, tuliſti,
Auxilij ante oculos non ſtet imago tui.
Te quoties, araſque tuas, & templa videbo,
Hæc video, dicam, munere Diua tuo.
Hei mihi! quàm nihil eſt, quod vox tibi noſtra rependit!
O quanto meritis eſt minor illa tuis!
Sed benè, quod minimos potes hoc in pectore motus
Inſpicere, & verbis plura videre meis.

Ipſa vides, quotieſque tibi, quantumque loquatur
  Mens memor, & ſemper plena futura tui.
Ora licet taceant, ſua vox eſt, linguaque menti:
  Hac numquam non eſt parte diſertus amor.
Nec poterit, nec poſſe volet deſiſtere dulci
  Officio: non fert otia, quiſquis amat.
Intereà memor hæc meritorum charta tuorum
  Duret, & effigiem pendeat ante tuam.
Pendeat, & duri cùm iam lex ferrea fati
  Non exorandum carpere coget iter,
Tunc te detineat ſupplex, blandiſque moretur
  Attentam numeris, admoneatque mei.
Tunc adſis, ô Diua, tuoque occurre Poëtæ.
  Vita modò eſt; mihi tunc mors quoque munus erit.

ELEGIA II.

AD CAROLVM VANDEN BOSCH BRVGENSEM EPISCOPVM INAVGVRATVM.

GRatia cælitibus: ſua ſunt ſolatia Brugæ
  Reddita: quem Diuos orba popoſcit, habet.
Ferte pedum, ſacrumque humeris quod fulgeat oſtrum.
  Annulus eſt digitis, infula danda comis.
Ara parata vocat: cælum fauet: ipſa videtur,
  Cui velit imponi, nolle tiara caput.
Pompa venit: pompæ ruit ad ſpectacula vulgus,
  Plaudenteſque bonâ dant bona verba die.

Omnibus

Omnibus in vultu sunt gaudia: respice vultus
  Carole: certa suæ pignora mentis habent.
Atque vtinam vt vultus, animos ita cernere posses!
  Aspiceres, qui sit publicus vrbis amor.
Aspiceres hilari se diffundentia sensu
  Pectora, lætitiâ non capiente modum.
Non quia dextra pedum gestat, caput infula cingit,
  Inque humeris fulget purpura sacra tuis:
Nec quia, quæ meruit, præfert insignia Virtus:
  Maius se pretium non habet illa sui:
Sed quia quidquid aget pulchro spectanda theatro,
  Hoc vrbs, hoc populus spe capit antè suâ.
Spes bona, spes ingens, vanâ nec imagine rerum
  Nixa, nec auguriis decipienda suis.
Non malè res gestæ sunt coniectura futuri,
  Grandius exacto quamlibet instet opus.
Ille per Ionium velis felicibus ibit,
  Qui benè Tyrrheno rexit in amne ratem.
Vincet, & admissos præuertet in Elide currus
  In campo biiugos flectere doctus equos.
Qui totas acies fortem violentus in hostem
  Victor agit, turmas duxerat antè suas.
Talibus auguriis sua de te gaudia pascit,
  Carole, virtutis conscia Bruga tuæ.
Nil sibi non spondet, dum bis duo lustra recenset,
  Et quid præstiteris, quid fuerisque, subit.
At sperata tuis constabunt gaudia curis:
  Vtilitas tuus est ista futura labor.
Non ego virtutes, laudum argumenta tuarum,
  Verbaque mulcendis auribus apta sequar.
Quàm laudem meruêre, graue est audire modestis:
  Hanc alij spectent, his meruisse sat est.

Da veniam Musæ; vultu venit illa seuero:
 Nec tamen officij non memor vsque sui.
Illa quidem plaudit, meritoque assurgit honori,
 Adiuuat & votis publica vota suis.
Sed rapit attonitam series densissima rerum,
 Quæ te circumstat, nec sinet esse tuum.
Hei mihi, curarum quot millia, quotque laborum
 Pontificis secum vitta, pedumque trahunt!
Ah nimiùm rudis est, qui sola insignia spectat.
 Demite splendorem, quid, quod ametur, habent?
Dicere difficile est, quàm sit graue purpura pondus.
 Deficit hoc certè nostra Thalia loco.
Non humeri Alcidæ, non cæliferi Atlantis
 Sufficiant: tantum est illa ferentis onus.
Nec moles te tanta priùs, quàm vita relinquet.
 Affluet assiduè, quo tenearis, opus.
Æstuat, & cursu numquam cessante laborat
 Eridanus, fessis irrequietus aquis:
Spumeus it, feruensque, vndamque superuenit vnda;
 Hæc illam, sed & hanc non minùs ista premit.
Voluitur, & voluit pariter, motuque perenni
 Truditur à fluctu posteriore prior.
Sic quos aggrederis, stimulum virtutis, honores
 Res tibi, dum viues, plena laboris erunt.
Excipiet curam noua cura, laborque laborem,
 Nec minùs exhausto, quod superabit, erit.
Proxima quæque dies rebus res addet agendas,
 Et quantum crescent tempora, crescet onus.
Dimidioque tui ciues vrbemque fouebis;
 Dimidio, fidei credita rura tuæ.

Mille

Mille operum causas, seu poscat consita falcem
Vinea, seu tellus rastra, colonus habet.
Sideribus certis plantas & germina sulcis,
Sideribus certis semina mandat humo.
Nunc lolium, tribulosque, & iniquas frugibus herbas
Eximit, irriguis nunc sata nutrit aquis.
Terret, & à stabulis arcet furesque, luposque,
Et tenero lætas gramine pascit oues.
Nec, tibi qui venient, facies erit vna laborum,
Dum morum vindex, & quod es, esse voles.
Sed nihil est, quod non vincat labor arduus: illum,
Et curas animi dotibus adde tui,
Materiemque tuis dignam virtutibus vrge:
Prouenient causis omnia digna suis.
At tu Bruga nouo felix Antistite gaude:
Ille tibi, qualem spes tua finxit, erit.

ELEGIA III.

IN OPERA THEOLOGICA POSTVMA LEONARDI LESSII E SOCIETATE IESV.

FOrtè sepulchralem LessI Mors viderat vrnam:
Vincimur, aut vinci posse putamur, ait.
Ipse sibi superest, & adhuc à funere viuit;
Nec cinis arbitrio subditur ipsa meo.
Tam benè qui LEGES, & IVS iustissimus ipse
Nouerat, hic potuit ius violare meum?
Vlciscar, faciamque nefas; ne nescia vinci
Dicar ab exanimi victa fuisse manu.

 Dixit,

Dixit,& ad LefsI chartas caua lumina torquens,
  Vindicat has fati lege, putatque ſuas.
Sæpè etiam, Hæc mea ſunt, fertur clamaſſe; ſed illis
  Iniicere obſcuras non fuit auſa manus.
Pulueribus tantùm, & densâ caligine ſepſit;
  Pro tumulo, latebras viſa probare fuit.
Si lateant, ſatis eſt: etiam latuiſſe, perire eſt;
  Exitus ingeniis pluribus iſte fuit.
Tot veterum curæ, quas ætas poſtera neſcit,
  Aut putat extinctas, quid niſi luce carent?
Dixerat, & furuos ſpargens circùm vndique rores;
  Iſta tuis, Lethe ſpargimus, inquit, aquis.
Inuida, quid fruſtrà es? malè lux celatur in vmbrâ:
  Plenum eſt ingenij luce, quod abdis, opus.
Lux vires à nocte capit, nec clariùs vmquam,
  Plurima quàm circùm dum volat vmbra, nitet.
Quid niſi nox aperit formoſos ætheris ignes?
  Tunc Helice cerni, tunc Cynoſura poteſt.
Tunc Ariadneæ ſpectatur flamma coronæ,
  Candida tunc profert Caſſiopea caput.
Lux tua, Taure, latet, ſi nox non euocet illam;
  Si non ſint tenebræ, lux tua, Virgo latet.
Arcada quis noſſet, quis noſſet plauſtra Bootæ,
  Hos niſi nox vmbris proderet atra ſuis?
Pleiades, atque Hyades, Geminique, & Cancer, & Hædus
  Nocte patent, noctis munere nomen habent.
Quid tibi vis igitur? quid Mors tibi cæca repugnas?
  Iſta quod à tenebris, hoc quoque ſidus habet.
Cui tamen vt ſperes obſcuram offundere noctem,
  Nec tua nox, nec ſpes iſta perennis erit.

Non

Non ſinat hoc Pietas, non hoc Sapientia: LeſsI
Curas illa ſuas credit, & illa ſuas.
Diuaque victuris dum cuſtos vtraque chartis
Aſſidet, & ſpolium temporis eſſe vetat:
En iterùm venit in cathedras, & pulpita doctor,
En iterùm poſt ſe Leſſius ipſe venit.
a Mortaleſque docet, quæ ſint ad gaudia nati;
b Quid curſum dubias dirigat inter aquas.
Quæ vada, quæ Syrtes illuc properantibus obſtent,
Quæ fragiles illuc peruehat aura rates.
c Quas habeat, quibus in tabulis, ſpes naufragus; & quam
Annonæ numquam deficientis opem.
Neſciit hæc Stagira ſagax, ignaraque tanti
Porticus arcani, totaque Stoa fuit.
Altiùs hinc trans & nubes, & ſidera fertur
Ad ſolium magni, conciliumque Dei.
d Et docet, vt noſtris ſimiles Deus induat artus,
Naturamque nouam, diſſimilemque ſuæ.
e Vt ſimul extremas rerum excedentia metas
Aptet, & æterno fœdere nectat Amor.
f Ceſſerit vt morti, quem numquam vita reliquit,
Seque minor magnus gaudeat eſſe Deus.
Hæc nos, & nondum genitos arcana nepotes
Non defecturo, ceu priùs, ore docet.
Felix, qui præſens hauſit ſpirantis ab ore,
Omnia quæ meritò diſcere ſæcla volent.
Nos quoque felices, quibus hæc ſolatia reſtant;
Quamuis hinc abiit, non tamen omnis abeſt.
In chartis ſupereſt. Hìc, LeſsI maxime, præſens
Te fruor, hìc ego te pænè videre puto.

a De Beatitudine.
b De Actibus humanis.
c De Sacramentis.
d De Incarnatione.
e Vnio Hypoſtatica.
f Communicatio idiomatum.

Mensque sibi credit, gaudetque audire loquentem,
Totaque doctoris pendet ab ore sui.
Sic oculos intenta suos dum pascit, & aures,
Nescio quid certè sentit adesse tui.
Ignoscant picti vultus, & picta tabellis
Nomina; quod legimus, maior imago tua est.
Quid nisi vox nobis, & verba sonantia desunt?
Pascimur ingenio postera turba tuo.
Sed neque vox deerit: te primus, & vltimus orbis
Audiet, & gemino proxima terra polo;
Et quæcumque ætas signabit euntia fastis
Tempora. Vox operis tanta futura tui est.
At vobis malè sit mala Mors, Noctesque malignæ,
Quarum hæc inuidiâ lux propè rapta fuit.
Quis furor, ô pestes, vos sic armauit in illud,
Quod se posse neget carpere liuor, opus?
Quidve virum petitis, cuius virtutibus æther
Annuit, & supplex inuocat orbis opem?
Cur non Nestorios, cur non celatis Arios,
Totque alios scelerum perfidiæque duces?
Opprimite hos tenebris, penitusque inuoluite vestris.
Vtiliter mundi publica damna latent.
Perdite, quæ populos, orbemque volumina perdunt.
Grande operæ pretium: tutior orbis erit.
Nocte tegi debet noctis fœdissima proles,
Quam Nox si videat, non ferat esse suam.
Hæ cedro niteant chartæ; situs inquinet illas.
Nam cur inficiant ista venena diem?
Eumenidum thalami, nigrique cubilia Ditis,
Aut Chaos, aut per quæ Cerberus antra iacet,
Aut carcer, cuius Furiæ pallentia seruant
Limina, sunt illis scrinia digna libris,

Quos

Quos Tumor, & Fastus, sperataque crimine Fama,
Et mendax peperit Relligionis Amor,
Et Furor, & cæcis implexus fraudibus Error
Istaque quæ loquitur sæpè per ora, Venus.
Lessius intereà vestris rediuiuus ab vmbris
Clarior, in lucem, post sua fata, venit.

ELEGIA IV.

AD FRANCISCVM MONTMORENTIVM E SOCIETATE IESV.

Cùm Idyllia sua ederet.

HEroum Francisce genus, cui præmia Virtus
Illo, quo satus es, sanguine digna dedit;
Præcipuè tot cùm titulos in tædia vertit,
Et tibi pro titulis omnibus ipsa fuit.
Quàm iuuat vmbrosos tecum conscendere colles,
Caraque Cælicolis, & tibi, rura sequi?
Et fontes lustrare sacros, lucosque sonantes
Diuûm carminibus, carminibusque tuis?
Sed mihi Bethlemî placeant ante omnia valles,
Et quæ Iessides per loca duxit oues.
Hîc inter nemora, & gratas pastoribus vmbras,
Cantando tenuit, demeruitque Deum.
Tantaque maiestas calamis, & arundine paruâ,
Et stipulæ potuit simplicitate capi.
Hîc, dum manè nouo stabulis educeret agnas,
Ipsa simul Pietas manè petebat agros.
At non sacra pecus loca tangere passus, & olim
Conscia nascentis tecta futura Dei.
Quamuis æstus erat, quamuis grex languidus vmbras
Quæreret, & medio frigora grata die,

Et Bethlæa gregẽ traheret specus: attamen, Vmbram
Hîc captare meæ parcite, dixit, oues.
Relligiosus inest qui vos hinc arceat horror,
Rupe sub hac infans vagiet ipse Deus.
O quoties, paruus caneret dum talia Vates,
Immemor ardoris substitit omne pecus.
Sæpè etiam Superi puerum cinxisse feruntur,
Cantusque ad pueri continuisse suos.
Parte aliâ ante pedes Salomoni æterna canenti
Fœdera mirantes procubuere feræ.
Impauidæ circùm vitulæ, taurique iacebant,
Et lupus attento mixtus, & vrsa gregi.
Fallor? an his etiam in siluis quæsiuit & antris
Sollicito natum cum sene diua Parens?
Et fas hunc, inquit, certis deprendere signis:
Esse aliquem è Superis arguit ipse decor.
Quæ referat violas est vestis, eburnea ceruix,
Aurea cæsaries, matris in ore color.
Hæc ibi me Francisce iuuet memorare, tuosque
Quamuis dissimili voce referre modos.
Assyriis ô qui modò lucis inferat! ô qui
Me modò Chaldæi sistat ad amnis aquas!
Fusus vbi in musco Daniel ad flumina, Regem
Ire boues inter vidit, & esse bouem.
Vt videt, vt plorat, dum quâ modò fronte coronam
Hac Dominum spectat cornua ferre suum.
Ferreus est lacrymis, si quis non tangitur istis:
Ipso qui fletur plus feritatis habet.
Ferreus est etiam quem non Hebronia Tempe,
Nec Libani valles plus Helicone iuuant.
Huc feror: his primùm cælo delapsa Poësis
Montibus errauit, cultaque Diua fuit.

Non

Non petulans oculisve argutans mollibus ignes,
Nec miscens numeris verba pudenda suis.
Qualem Cecropiæ mox prostituistis Athenæ,
Romaque dein mundi, nequitiæque caput.
Sed penitus formosa, suoque simillima cælo;
Blandaque, sed quamuis blanda, pudica tamen.
Cingebat castam Pudor & Sapientia Diuam:
Castus cum telis ad latus ibat Amor.
Vatibus hæc primis iunctas ostendit auenas,
Suggessit numeros, materiemque dedit.
Fluminaque,& siluas cantare, & Numen in illis
Iussit; &, Hoc Diuûm credite, dixit, opus.
Fortunate senex, per te redit illa voluptas,
Seque iterùm nasci sæcula prisca vident.
Illa tuis tota est, cantatque in versibus ætas;
Totque simul Vatum quod fuit, vnus hábes.
Vnde, precor, tantus vigor est ægroque senique?
An labor ipse tuis est medicina malis?
An tibi dilectis venere è montibus herbæ,
Instaurare annos quæ potuere tuos?
An potiùs Dea, quæ primos docuisse Poëtas
Creditur, has vires ingeniumque facit?
Sic est: illa tuum cælesti nectare pectus
Imbuit, & docuit Numine digna loqui.
Et manibus modò plectra dedit, gracilesq; cicutas,
Aptaque temporibus laurea serta tuis:
Et modò, qui Superos traherent, dictauit amores,
Et modò quæ possent verba domare feras.
Non finit hæc eadem longos sentire dolores;
Non finit annorum, non meminisse tui.
Ergo licet morbique premant, morbosque senectus
Ipsa grauet, numquam te finet illa mori.

Nam

Nam quemcumque semel placido Dea lumine vidit
(Hei mihi quàm paucis euenit iste fauor)
Ipse sibi superest, viuitque à funere vates,
Et mors, illius nil nisi corpus habet.

ELEGIA V.

AD FERDINANDVM,

HISPANIARVM INFANTEM, S.R.E. CARDINALEM.

Cùm primùm in Belgium veniret.

Chronicon.

VICIt Iter DVrVM VIrtVs tVa.

ERgo dies venit, quâ te, fortissime Princeps,
Victricesque manus cernere, & ora licet?
Fortunata dies, Belgarum digna quotannis
Plausibus, & vatum carmine digna coli.
Illa dies nostros inimica per arua timores,
Et Batauum ventis in mare ferre dedit.
Battaue, si sapies, tua, dum licet, arma repones,
Et pacem orabis, qua geris illa manu.
Plus aliquid, moneo, solitisque potentius armis,
Plus aliquid solito iam patiere metu.
Ferdinandus adest; tibi formidabile nomen,
Ni flectas Domino colla superba tuo.
Quid paret ille tibi, campo monstrauit in illo,
Spes vbi Suecorum, vestraque fracta iacet.
Scilicet vt timeas, potuit satis esse videri.
Durum, quo venit te domiturus iter.

Per

Per mare, per montes, adituque asperrima saxa
Duxit cum signis agmina tota suis.
Illum & Rhæteæ videre in nubibus Alpes
Tendere, & in summis ponere castra iugis,
Creber vbi in præceps scopulos abrumpit hiatus,
Fluminaque horrendo lapsa fragore sonant;
Quæ nisi pallenti nemo videt ore viator.
Hæc animis, ferro cetera facta via est.
Quâ Sueci obstiterant, per densa cadauera venit.
Testis adhuc ingens ossibus albet humus.
Nec mora longa fuit, venientem fulminis instar,
Quem non posse putat Suecus adesse, videt.
Tantaq;nox animi est; hanc sponte lacessere demens,
Quâ perdendus erat, cœpit in arma manum.
Audendi causæ, felix furor hactenus, & spes
Imperij, & Succæ robora pubis erant.
Dimicat Austriades, & castris exuit hostem,
Omniaque ingenti cæde fugâque replet.
Vicini colles, vicinæ sanguine valles,
Et procul hinc latè sanguine terra rubet.
Batauc sic venit, qui, quàm sic vincere, mauult
Parcere, si vinci forsan amore potes.
Sic venit, monuitque alio te victor in hoste;
Tantaque confecit, dum tibi bella parat.
Ferdinandei sunt hæc primordia Martis.
Sic iuuenis veterum contudit arma ducum.
Carole, vosque ataui Reges, magnique Philippi,
Quæcumque æthereæ vos tenet ora plagæ,
Spectate è cælo, & tanto gaudete nepote,
Qui, quâ venistis, tendit in astra viâ.
At nobis tecum simul omnia gaudia, Princeps,
Ipsa etiam tecum est visa venire salus.

Salue ingens animis, ingens virtutibus Heros,
 Sospite quo, sospes Belgica semper erit.
Certa fides: mens hoc sapiens, innataque stirpi
 Austriacæ virtus spondet, & ipse Deus.
Talis Alexander, cùm debellare Darium
 Cœpit, & Euphratem sub iuga traxit, erat.
Talis erat proauus, cùm Rhenum victor & Albim,
 Et tenuit Libyci littora capta freti.
O quoties, tibi seu domitas subieceris vrbes,
 Seu valido aduersas fregeris ense manus,
Iam castris assueta tuis Victoria laurum
 Ad sibi dilectum deferet ipsa caput!
O quoties hæc scuta ducum, galeasque comantes
 Atria formosâ figet ad alta manu!
Pictaque signa feras, auulsaque rostra carinis,
 Heu nimiùm velis hactenus ausa suis!
I felix, tua quò te virtus, Regie sanguis,
 Famaque vincendo iam tibi parta vocat.
His rerum auspiciis, maior tibi nascitur ordo,
 Non leue principiis talibus omen inest.
Tempus erit, cùm te Nereus, amnesque Bataui
 Victorem agnoscent, terraque capta suum.
Seu quicumque alius te per fera bella lacesset,
 Exuuias domito semper ab hoste feres.
Eueniet, Martemque, & auitas laude columnas
 Excessisse, tui meta laboris erit.

E L E-

ELEGIA VI.

AD GVILIELMVM DE WAEL E SOCIETATE IESV, PER FLANDRO-BELGICAM PRÆPOSITVM PROVINCIALEM.

Cùm ab eo monitus esset, vt se litteris humanioribus daret.

NVnc mea sperati veniunt in lintea venti,
Pronaque cum ventis adiuuat vnda ratem.
Imperio, Guilielme, tuo, ad Parnassia Tempe,
Quò mea me dudum vota tulere, feror.
Lætum iter : huc ducent properantem sponte Camœnæ,
Et, mihi qui dictat carmina, castus Amor.
Nil mihi vobiscum est gens tristis & aspera Musis:
Ite procul, vobis inuia rura peto.
Nec tamen argutum mihi sternutauit Apollo,
Nec dextrum niueæ vidimus omen auis.
Tu tantum Guilielme faue, satis ominis hoc est.
Si faueas, sternet Cynthius ipse viam.
Imus, & æternùm virides ascendere colles,
Et paucis notos stat penetrare specus.
Nec me detineant, quæ captat præmia vulgus:
Altera nec cœptum cura moretur iter.
Saluete æterni colles: iuga vestra subimus.
O mihi felici sint ea tacta pede.
Hic ego traducam lætos inglorius annos;
Hæc mihi sors felix regna, Deusque dedit.
Si fas est, magni nobis concedite reges;
Plus aliquid sceptris hæc mihi regna dabunt.

Vrbibus,

Vrbibus, & vobis ætas subducet honores:
  Otia quod condent nostra, manebit opus.
Vos agitant curæ; vos speque, metuque fatigant
  Numquam securâ sceptra tenenda manu.
At mihi non acies, non insidiabitur hostis,
  Nec lateris peior perfidus hoste comes.
Lætus ego lauros inter, fontesque perennes,
  Tempora sinceræ plena quietis agam.
Non tamen vt positis cupiam torpescere curis,
  Otiaque ignauus desidiosa sequi.
Si nescis, magnos mandas Guilielme labores.
  Sed leue fit, si, quod fertur, amatur onus.
Si non extremos propero pius exul ad Indos,
  Nec rate gemmiferi per freta curro maris:
Nec me facundæ commendat gratiâ linguæ,
  Nec rapitur dictis turba, fauetque meis:
At mihi Pierides de lauro pulpita condent,
  In quibus oranti vox mihi carmen erit.
Hinc ego trans pelagus, trans vstos audiar Indos,
  Clausaque barbaricis Sinica regna minis.
Audiar, Oceanus quamuis obmurmuret ingens,
  Quamuis tam procul hinc illa recessit humus.
Inuia carminibus nulla est via: claustra reuellam
  Sinica, & inuadam quo licet illa pede.
Et faciam, vt medios Iapon eat omnis in ignes,
  Et tener assuescat velle flagrare puer.
Et prunas teneræ, ceu florum serta, puellæ
  Virgineis pergant implicuisse comis.
Sanctus Amor, tantis qui fortiùs ignibus vrit:
  Has vires nobis, ingeniumque dabit.
Hic mihi succinctus pharetrâ dictabit & arcu
  Verba tyrannorum non cohibenda minis.

Nec

Nec minùs intereà patriæ vitam vtilis: ingens,
Quodlibet ad munus, carmina pondus habent.
Dicam ego, quàm pauper medio sit auarus in auro:
Quantæ paupertas, quæ benè fertur, opes.
Dicam etiam facibus, quibus hic Venus vrit amantes,
Accendi æternos in Phlegetonte rogos:
Et quibus vna fuit Baccho indulgere voluptas,
Tantaleo feruens quàm sit in amne sitis.
Quamque miser, vulgi quem fecit fama beatum;
Quàm felix, quisquis sustinet esse miser.
Vos quoque lasciui, gens perniciosa, poëtæ,
Non tangent teneræ, me prohibente, manus.
Eheu! carminibus vix est, qui præbeat aurem.
Turba, pij vates, frustrà operosa sumus.
Nempe nihil carmen, nil prodest carminis auctor.
Quisque animi dotes vtilitate probat.
Dicimur ignaui, leuibusque insistere curis:
Hæc labor infelix præmia noster habet.
Quis me non culpat? quis non mihi, Desine, dicit,
Meque reum stultæ sedulitatis agit?
Confiteor, non his possum durare ferendis.
Ingenium frangunt talia verba meum.
Sed neque sustineo doctas odisse sorores.,
Ah! nimiùm morbo blandior ipse meo.
Nec pudor est, animi vitium, labemque fateri,
Stultitiæque modum non posuisse meæ.
Tu quoque, cui mentes curis stimulantibus ægras
Pandimus, & medicas scis adhibere manus,
Si nostrum, Guilielme, velis sanare furorem,
Deprecer: vsque adeò, quod nocet, æger amo.
Perge faces potiùs, flammisque adiungere flammas.
Me magis hic morbus, quàm medicina iuuat.

Vicimus ô Musæ: venientem admittite vatem:
Guilielmus votis annuit ecce meis.
Hic fauet, hoc satis est. Populi vesana valete
Murmura: Guilielmo iudice tutus ero.

ELEGIA VII.
AD OTHONEM ZYLIVM E SOCIETATE IESV.

Cùm Siluaducensis Diuæ miracula euulgaret.

Liuor testis erit; geminas miracula Zyli:
Scribere sic de se non nisi Diua dedit.
Seu tibi flamma pia est, molliq́ue innoxia tactu,
Æquora suspensis siue moraris aquis;
Siue iubes rigidi mollescere vincula ferri,
Seu facis æratas sponte patere fores;
Seu recreas subitis infirmos viribus artus,
Prodigiis certat pagina quæque suis.
Sic mediâ ventos in tempestate coërces,
Et placidum inuito gurgite sternis iter.
O quoties sua pro tabulis sunt vota natanti,
Cùm ratis insanis victa dehiscit aquis!
O quoties pallens coram latrone viator
Vix, Fer opem Virgo, dicit; & illa tulit!
Ducis & interdum strictos impunè per enses,
Quem circum sitiens sanguinis Ira fremit.
Vidi ego, quòd medio ferrum torpebat in ictu,
Virgineâ vires eripiente manu.
Sæpè globum vidi, qui fulmine pulueris actus,
Pectoris in summâ parte pependit iners.
Quin etiam tenues redeunt in corpora vitæ,
Natalemq́ue nouum sæpè cadauer habet.

Vita

Vita licet redeat, tamen hanc mors altera tollet :
  Quam tu das, Zyli, vita perennis erit.
O noua præteritis miracula iungere felix,
  Hoc age. Diua tuas dirigit ipsa manus.
Præcessere duces, animosi Lipsius oris,
  Et Phœbi & Charitum par Puteanus amor.
Nomen erit LipsI, donec Mons stabit Acutus,
  Et rapidis Hallam Senna rigabit aquis.
Et Puteanus erit, duro dum nomine Collis,
  At non languentûm vocibus Asper erit.
Tu quoque, dum votis, Zyli, tua Diua coletur,
  Doctaque dum viuent scripta, superstes eris.
Silua dabit meritos, quamuis mœstissima, plausus;
  Heu Silua! heu! nullis flenda satis lacrymis.
Fas audire fuit, fas & spectare dolentem;
  Sit quoque fas luctus, Silua, referre tuos.
Dicebas, memini, Priùs ô à stirpe reuellar,
  Quàm vitiet ramos illa Megæra meos.
Vana precor, sæuis victam tenet Hæresis armis,
  Perque meas multo sibilat angue comas.
Tristior hic sonus est, quàm Martius antè tumultus:
  Audiui; atque iterùm sum mihi visa capi.
Hæc spiris tenet implicitam: vix libera vox est;
  Libera vix tacito gutta dolore fluit.
Libertas tamen est, Batauis si creditur. eheu!
  Quanto libertas me premit illa iugo!
Impia libertas, arctandaque mille catenis,
  Quæ, nisi quà pereant, non sinis ire tuos.
Vnica, te Dominâ, miseris obstructa salutis,
  Et centumgeminæ mortis aperta via est.
Libera sic non sim, mihi vix captiua videbor.
  Hæresis est luctus causa caputque mei.

Illa necaturi perfundit tabe veneni
  Ætherio ſolitas rore madere comas.
Ergo ego paullatim ſtygiâ corrumpar ab aurâ:
  Ille mei ſenſim defluet oris honor.
Qualiter aut gelidis pallens Aquilonibus hortus,
  Aut vitio cæli deficit ægra ſeges.
Pugno quidem contrà; ſed Tempus, vt Hæreſis, inſtat,
  Et ſpolium de me quilibet annus habet.
Cumque alios ſanet Tempus, minuatque dolores,
  Noſtra quod augebit vulnera, Tempus erit.
Ah! potiùs ferro victor me perde, vel igni:
  Sic mihi, ſi neſcis, lenior hoſtis eris.
Non flebo in cineres verti, buſtumque meorum,
  Dummodò ſit pretium cladis, auita Fides.
Hoc mihi contingat: reddent hæc funera vitam,
  Æternoſque rogos obruet ille cinis.
At nunc, ô vtinam! (miſeris ignoſcite votis)
  Quàm quod ſum, potiùs campus & herba forē!
Vos flentûm precibus faciles ſubſcribere Diui
  Hoc date, ſi mereor clade minore premi.
Erige Silua animos. Spes numquam in Virgine nulla eſt;
  Spes falli auguriis non ſolet illa ſuis.
Reſpice quo ſoleat ſuccurrere tempore Virgo;
  Hoc tibi ſpem, quamuis flebile, tempus alet.
Cùm iacuit nullâ medici curabilis arte,
  Tunc exorauit Virginis æger opem.
Quique ſacrâ pictas ſuſpendit in æde procellas
  Nauita ſeruatus, naufragus antè fuit.
Vinclorum immunes, an onuſtos pondere ferri,
  Laxauit tacitâ iuſſa catena ferâ?

Virgo

Virgo quibus gelidos animam reuocauit in artus,
Nónne priùs cassum lumine funus erant?
Denique vota tuam toties orantia Diuam
Pro deploratis scis valuisse malis.
Et tu spem retine, quamuis pessumdata, quamuis
Mœrens captiuas Dommela voluat aquas.
Et quantum opprimeris, tantum sperare memento:
Crede mihi, Superos spes animosa capit.
Si capit, hoc satis est: tunc inuia nulla saluti
Mœnia, nec vastæ stagna paludis erunt.
En tibi quò maior surgat fiducia, Virgo
Per duo vix notam sæcula monstrat opem.
Aspicis vt puro veniat pulcherrima cultu,
Si sineretque tuus, tota serena, dolor?
Aspicis augustæ quàm blanda modestia formæ?
Quàm spiret roseis gratia viua genis?
Maternos animos oculis vultuque fatetur,
Nec facie mentem dissimulante venit.
Et venit, in tenebras numquam reditura priores:
Historiæ, Zyli, lux erit illa tuæ.

ELEGIA VIII.

AD BELGICAM.

Cùm Marchio Aytonæ Militiam Regiam cœpit administrare.

Belgica pone metus, quamuis à cladibus ingens
Vrit adhuc vulnus, Belgica pone metus.
Non tonat assiduè, nec semper fulminat æther;
Nec grauis æternâ grandine sæuit hiems.

Nec semper sors dura premit: mutabilis illa est.
Cladibus à magnis prospera sæpè venit.
Prospera nunc certè veniet, versoque fauore
Destituet quos est fraude coacta sequi.
Proditio nullâ satis euitabilis arte,
Cumque illâ finem luctus & angor habent.
Liber & asserto curret iam flumine Mosa,
Et lætus Batauis voluet ademptus aquas.
Ipse etiam inuitus quæ fert modò vincula Rhenus,
Franget, & excusso curret, vt antè; iugo.
Ibitis erectis ó magni cornibus amnes,
Nos animis; tuque ô Isula noster eris.
Batauæ succumbes: populi gaudete subacti,
Oppidaque indignis non benè capta dolis.
Fraudibus afflictas repetet Victoria partes:
Stabunt pro signis causa Deusque suis.
Hæc ego vaticinor; nec me præsagia fallent:
Signa Deus tanto plena fauore dedit.
Nos Moncada regit. Moncadâ præside rerum,
Placatum Belgis credimus esse Deum.

ELEGIA IX.

AD IOANNEM TOLLENARIVM E SOCIETATE IESV.

Cùm Ecclesiasten solutâ ligatâque oratione dilucidatum ederet.

SIc est: decipimur. Quodcumque videmus, inane est,
Et speciem somni prætereuntis habet.

Decipimur:

Decipimur: vanum ſine re ſunt omnia nomen,
Quæ petit, excepto Numine, noſter amor.
Quiſquis opes propter tituloſque à plebe beatus
Diceris, & te, quod diceris, eſſe putas:
Dic vbi nunc trabeæ, & ſellæ, quæque ordine longo
Tot reges trepidâ ſceptra tulere manu,
Auratæque trabes, & centum nixa columnis
Atria, & innumero limina trita pede?
Quid ſupereſt de tot celebratis vrbibus olim,
Deque tot imperiis? fama fuiſſe refert.
Carthago cinis eſt: ſunt collis & herba Mycenæ:
Has tellus; illas æquor & vnda tegit.
Quid Pandioniæ iam ſunt, niſi nomen, Athenæ?
Deme Poëtarum carmina, Troia quid eſt?
Plurimaque ingeniis opibuſque valentia quondam
Oppida, montanis nunc habitata feris,
Quorum cum totis periit quoque fama ruinis,
Quid modò ſunt, quàm tunc, cùm viguere, minùs?
Nunc vbi tot quondam laudatæ carmine formæ?
Quò decor, & niueo fugit ab ore color?
At, puto, quas vates ſapienter amare putamur,
Sunt aliquid Phocis, Pierideſque Deæ.
Muſæ, noſter amor, veniam date vera fatenti,
Quid veſtrûm eſt aliud, quàm leuis aura, decus?
Vt, quotquot vates, totidem faciatis Homeros,
Quid mutos cineres gloria veſtra iuuat?
Tu quoque Socraticis ſapientia tradita chartis,
Quæque hortos iactas porticus alta tuos:
Famaque, quæ nomen ſpondes, lauroſque perennes,
Præmia quæ, ſi quæ, digna labore datis?
Vt benè vincatis diſcentûm vota, quid illa,
Humanæ mentes quo ſatientur, habent?

Nec mandasse iuuat victuris nomina chartis:
Nomina cum chartis sunt peritura suis.
Sub magno nihil est quod longum duret Olympo:
Protinus, vt cœpit quidlibet esse, perit.
Quæ vitæ prima est, eadem quoque mortis origo:
Vix leue discrimen casus & ortus habent.
Omnia deficiunt, volucrique simillima somno
Nos capiunt specie, decipiuntque suâ.
Ceu vapor, in tenues Aquilo quem dissipat auras;
Aut citharæ, quem dat pectine tacta, sonus.
Num minùs hæc laruæ mendax fugientis imago
Ludibriis versat pectora nostra suis?
Pro rebus stolidi speciem captamus & vmbram,
Nec piget elusâ semper hiare siti.
Qualis qui mediis semper deceptus in vndis
A refugo semper flumine sperat aquas.
Pinxerat, vt fama est, teneras cum frondibus vuas
Zeuxis, & ars ipsas decipiebat aues.
Sed tamen, vt rostro perstrinxit quæque tabellam,
Errorem sensit deposuitque suum.
Nec rediit cupidis ad eamdem protinus alis:
Fallere non potuit plus semel ille color.
At nos elusos eadem tamen vsque voluptas
Ludit, & insanâ credulitate tenet.
Non captat nebulas, nec inanes ceruа vapores,
Vt leuet vrentem pectus & ora sitim.
Nec bos irriguo pro gramine ruminat auras:
Flore nec in picto mel sibi quærit apis.
At nos auferimur rerum mendacibus vmbris,
Turbaque mortales læta vapore sumus.
Qui Cererem cæsâ violauit in arbore, pœnam
Fertur inexpletam sustinuisse famem.

Pressus

Pressus adhuc somno corpus mulcente iacebat,
Appositasque sibi somniat esse dapes.
Oraque vana mouet, dentemque in dente fatigat,
Et vano fallit guttur & ora cibo.
Nos fumo vigiles, vigiles nos pascimur aurâ,
Et magis hæc nobis, quàm bona vera placent.
O faueant Superi tibi, cui mortalia tantam
Pectora stultitiam dedocuisse labor.
Primus in hoc sacros agitauit puluere currus
Edoctus Salomon vsibus ipse suis.
Illius ô felix i per vestigia vates:
Non est vox Musæ vana futura tuæ.
Illa, vbicumque canet, cælestiaque ora mouebit,
Proderit, & positi causa furoris erit.
Audiat hanc diues, fiet de diuite pauper:
Audiat hanc pauper, sat mihi, dicet, opum est,
Audiat hanc animi tumidus, tumor ille residet,
Et subitò fastus, altaque verba cadent.
Illius monitis gemmæ spernentur, & aurum,
Et quidquid toties sanguine vulgus emit.
Viuat, & æternùm tam felix Musa supersit,
Ceteraque vt pereant, nesciat illa mori.
Irrita non voueo: nullo non tempore viuet,
Victurique eadem tempora vatis erunt.
Omnia vastantis legem non sentiet æui,
Materiæ nec erit more caduca suæ.
Auguror, & fiet: fuluis quandoque coronis
Regales Siren exuet illa comas.
Sæpè tuos arcus infringet, sæpè sagittas,
Obruet illa tuas sæpè, Cupido, faces.
In lacrymas vinum, longa in ieiunia luxum
Vertet, & obscœnos in pia vota sonos.

Nec minùs euincet, claræ quoque murmura famæ,
  Vt sæclis maneant omnibus, esse nihil.
Certè ego qui stulto tituli tangebar amore,
  Credebamque aliquid, quas sequor, esse Deas,
Vt legi tua scripta, Pater, mea protinus odi,
  Et me damnaui, iudiciumque meum.
Iratusque mihi: Cœptorum desine, dixi:
  Quod fugit, & fallit, quis sapienter amat?
Et iam dissidium à Musis bene ferre videbar:
  Cura nec illarum, nec rediisset amor.
Exemplo tamen ipse tuo mea sacra resumpsi,
  Et, tua quo currunt æquore, vela dedi.
Plus aliquid spectas, quàm vatum vulgus, inane
  Quos iuuat à scriptis nomen habere suis.
Ipse Deus sola est studiorum causa tuorum:
  Meta tuis hæc est vna petita rotis.
Hoc habeat votum nostri quoque summa laboris:
  Tendere sic rerum nos per inane iuuet.
Ipse Deus nostri pretium est, si causa, laboris:
  O tanto felix auspice quod fit opus!
Hic modus: hæc nostro signetur semita curru.
  Irrita pars talis nulla laboris erit.

ELE-

ELEGIA X.

AD FRANCISCVM VIVERIVM MEDICVM GANDAVENSEM.

Cùm iussu Senatus ederet Opus medicum, quod inscribitur, Antidotarium Gandauense.

QVas vires Natura, quibusque inseuerit herbis,
Tempore laus omni maxima scire fuit.
Hac ope, dum vixit, prisco Podalirius æuo,
Eripuit certæ corpora sæpè neci.
Cui non Phillyridæ, doctique Machaonis artes,
Cui non Pæoniæ gloria nota manus?
Miscuerant succos: æger bibit: haud mora: venis
Causa mali, languor corpore pulsus erat.
Quid tamen ex illis, nisi nomen inutile restat,
Famaque, quæ miseros, nil habet, vnde leuet?
Artis erit, Francisce, tuæ felicior vsus,
Viuere, quæ multis, post tua fata dabit.
Tradita sic chartis nostros peruenit in annos
Vtilis ars Coi, Pergameique senis.
Ars facit, vt valeant homines, non fama medentûm:
Arte mali semen, tollitur arte malum.
Tempus ad hoc multis vitæ noua causa fuisti,
Auxiliis multi conualuere tuis.
Nec tua se tenuit patriis industria muris:
Non illam, quamuis maxima, Ganda capit.
Finitimas etiam latè se fudit in oras,
Et paribus visa est passibus ire Salus.
Atque vtinam riuis fons ille perennibus iret,
Currentesque nihil sistere possit aquas!

Irrita

Irrita ſed voueo: ſcatebris arentibus vndæ,
 Tamque ſalutares deficietis aquæ.
Corporis iſte vigor ſeris tardabitur annis,
 Nec poteris longas ſemper inire vias.
Paullatim vires, & te tibi ſubtrahit ætas,
 Morſque gradu ſtrepitum non faciente venit.
Ah! cur hæc ſacris non eſt medicabilis herbis?
 Cur tantum terris inuidet illa bonum?
Quid queror, aut timeo? doctâ tibi mente reperta eſt,
 Quâ mortem fallas, effugiaſque, via.
Quâque tuas artes, & opem poſcentibus adſis,
 Nec careant vſu ſæcula ſera tuo.
Quæ vis Pæoniis, & quanta potentia ſuccis,
 Et quæ temperies, ſcribere cura tibi eſt.
Hoc petit vt facias, pars cuius es, ipſe Senatus;
 Vtque petat, cenſet muneris eſſe ſui.
Gaudet amans populi populo prodeſſe Senatus:
 Exigere illa tuam cura coëgit opem.
Exigit hanc, quæ te tangit quoque publica cura,
 Et pius eſt Patriæ cónſuluiſſe labor.
Tu Gandæ, præter nomen famamque, relinques,
 Per quod te numquam Ganda carebit, opus.
Tunc quoque cùm viuis te mors exemerit, & cùm
 Funebris exuuias clauſerit vrna tuas,
Sæpè tuâ vires æger ſperabit ab arte,
 Sæpè tuâ ſumet pocula miſta manu.
Poſteritas omnis ſic te præſente fruetur,
 Auxiliis numquam deſtituenda tuis.
Mors ſpolium de te nullum, niſi corpus, habebit,
 Ciuibus hoc tantùm ſubtrahet illa tuis.

Quos

Quos meliore tui numquam non parte iuuabis:
Iamque cinis, multis causa salutis eris.
Plus ita quàm Pæon, plus quàm cum fratre Machaon,
Quorum nil, præter nomen, habemus, ages.
Laude tuâ semper, famâque superstite viues,
Nec, velut hi, sterili nomine clarus eris.
Proderis infirmis, ægrisque medebere, donec
Humanum medicâ corpus egebit ope.
Nec finet, immensum quam nunc transmittis in æuum
Victricem lethi, te Medicina mori.

ELEGIA XI.

ANTONIO ENGRAND,

MONASTERII S. PETRI IN MONTE BLANDINIO IVXTA GANDAVVM ABBATI.

Cùm annua præmia iuuentuti studiosæ Societatis Iesu Gandaui donaret.

AOnij montes, celebrataque vatibus antra
Quid nisi nominibus sunt modò nota suis?
Non illic Musæ, non illic Phœbus, vt olim,
Per virides lucos, & iuga sacra canunt.
Non Helicon, rigidas quod possit ducere quercus,
Non vada Permessi, quo teneantur, habent.
Deserti lugent colles, & flumina: Musis
Barbarus expulsis omnia victor habet.
Quid faciat? mœstus per terras errat Apollo,
Et stabilem toto quærit in orbe locum.

Dumque

Dumque vagus fertur, dum lustrat Belgica Tempe,
Constitit ad ripas, aduena Scaldi, tuas.
Blandinioque videns placitos in monte recessus:
Sit modus hic, sedes hæc mihi, dixit, erit.
Mons sacer, & montis dominus placuere: volentem
Me tenet hic, atque hic: dulcis vterque mora est.
Phocidos hîc gratas sensim obliuiscimur vmbras,
Parnassique iugum, Castaliosque lacus.
Hoc meritum est, Engrande, tuum: me figere sedē
Quòd iuuet hîc, plus tu, quam locus ipse, facis.
In pretio tibi sum: tu me, comitesque benigno
Excipis hospitio: tu mea sacra foues.
Auspice te virtus studio certaminis ardet,
Et per te pretium dulce laboris habet.
Quod licet, & possum, reddam pro munere munus,
Et, nostris opibus, carmine gratus ero.
Dixit, & impellens citharam, dominumque, locumque
Extulit, & viuax nomen vtrique dedit.

ELEGIA XII.

AD IACOBVM WALLIVM E SOCIETATE IESV.

Vt poëmata sua in lucem edat.

FLos & amor vatum, quo Cynthius ipse canente,
Et veniunt faciles ex Helicone Deæ,
Quando erit, vt magnis addat te fama poëtis,
A totâ dignum posteritate legi?

Sera

Serta quidem, laurosque tibi properamus amici:
Munera priuati sunt tamen ista laris.
Immensum tua Musa, nec arctius orbe theatrum
Exigit: hoc spatium laudis habere potes.
Quis tibi non canit hæc, & miscet plausibus iras?
Illa tibi irasci me quoque causa iubet.
Quod potes, hoc igitur tantùm te posse sciemus?
Solaque spes de te votaque semper erunt?
Vtilis intereà, meliorque elabitur ætas.
Cessatum satis est: quò vocat ira, sequar.
Nec mihi vindictæ est, quam non vereare, facultas.
Musarum causa est: & Deus ora mouet.
Nec tibi, si causâ victus vincaris & armis,
Turpe puta culpæ pœnituisse tuæ.
Inuidiam, & lauros, & nomen, & omnia vatum
Præmia Pierides iam meruere tuæ.
Siue graui nixus canis arma virosque cothurno,
Armis digna virûm verba cothurnus habet.
Seu Latiam tentas Venusinâ barbiton arte;
Proueniunt Latiâ carmina digna lyrâ.
Seu cantes elegos: Quo, dicat, Apolline Naso
Impleuit numeros iste poëta meos?
Seu Deus increpuit thyrso grauiore furentem,
Nil vulgare sonas: omnia pondus habent.
Sermo fluit purus, priscoque simillimus auro,
Et quem Roma vetus non neget esse suum.
Pars operis quæcumque tui, quæcumque legetur
Pagina, me verum dicere testis erit.
Curarum intereà pretium tibi vile tuarum est,
Si te nil aliud, quàm labor ipse iuuat.
Admonui quoties, Debes tua carmina famæ:
Fama tuum expectat non patienter opus.

Sic ego. ſed mihi tu, Muſiſque monentibus aures
Obſtruis, & paucos poſcere carmen ais.
Quid culpam extenuas? non excuſabilis illa eſt.
Quæ labor eſt meritus præmia ferre, ferat.
Quis, niſi mentis inops, ipſis iam diues ab Indis
Dum redit, aduectas in mare mittat opes?
Numquid Erythræo quas legit littore conchas,
Rurſus Erythræo littore condit Arabs?
Quid tibi, quid Superis obſtas, tantumque recuſas
Quantum optare ſoles, nec tua vota capis?
Ergò terra tuum cum corpore nomen habebit?
Et qui te tumulus, tam bona ſcripta teget?
Sit tibi mens melior, nec poſtera neſciat ætas,
Nec tua te priſcis vatibus eſſe parem.
Marmora Lyſippus, viuoſque imitantia vultus
Non tulit in cæco ſigna latere ſpecu.
Nec Venerem Cous, poſtquam pinxiſſet Apelles,
Paſſus in obſcuro delituiſſe loco eſt.
Tu tua ſcripta premes? potioraque marmore & ære
Ingenij perdes tot monumenta tui?
Si furor antiquis placuiſſet vatibus idem,
Quid Maro, quid Flaccus, quid modò Naſo foret?
Hæc eadem magno ſi mens veniſſet Homero,
Quis vatum Aoniis ora rigaſſet aquis?
Finibus exiguis virtus, & inertia diſtant,
Obruta ſi virtus ſemper, vt illa, latet.
Si Calamis nocti tantùm tenebriſque laboret,
Exactos Calamis quid mihi iactet equos?
Illa Syracoſij toties laudata Myronis
Bucula, quæ domino, quæ ſibi fama fuit:
Plus propè, quàm domino, luci debere fatetur;
Hæc vitam, hæc famam contulit; ille manum.

Ille

Ille dedit ſaxo vitam, lucemque mereri:
Quod viuat, quod adhuc nota ſit, illa dedit.
At tibi, ſi lateas, quid proderit eſſe poëtam?
Si renuis laurum, quid meruiſſe iuuat?
Quid dubitas, nimiumque times tua credere famæ
Carmina: nil illis cura quod addat habet.
Aude, quid trepidas? en cum lauroque tubâque
Fama tuas pridem conſtitit ante fores.
Hoc aude verſare tuos in puluere currus:
Ne dubita, vinces: palma parata tibi eſt.
Sæpè aliquis lauroſque comis, ederaſque precatur,
Imploratque omnes, ſollicitatque Deas.
Nec veniunt ederæ, nec circum tempora lauri,
Nec miſero Phœbus, Pierideſque fauent.
At, tibi quos viuo promittit Fama triumphos,
Paucis poſt cineres vatibus æqua dedit.
Ipſa tibi defert Pindi de vertice laurum,
Sertaque temporibus Calliopea tuis.
Ecce tibi aſſurgit Phœbi chorus omnis, & orat
Vt te reſpicias, &, quod es, eſſe velis.
Sarmaticas horrens Naſonis ſpiritus vmbras,
Dum fugit, & noſtram luſtrat & ambit humum,
Repperit heredem, dominoque æuoque ſuperſtes
Incidit ingenio, magne poëta, tuo.
Hunc tu, quem nec hiems Scythiæ, nec Cæſaris ira
Perdidit, hunc in te non ſupereſſe ſines?
Hoc tu ſi facies, tum te de marmore dicam
Exciſum è Scythicis pectus habere iugis.
Hoc tu ſi facies, fiam de ſupplice vindex.
Cornua iam ſumpſi: dum licet, illa caue.
Indice me (neque enim nomen culpamque tacebo,
Nec mea cum paucis iuncta querela venit)

Indice me, donec vates, ederæque vigebunt,
Dicêris populi publicus ore reus.
Cedis? an obduras? nec te mea vota, nec iræ,
Nec te Parnaſſi numina magna mouent?
Iam feror in pugnam: neque me reuerentia vertet,
Aut pudor, aut tanti cauſa furoris amor.
Nec vani aſſultus, nec erunt ſine viribus iræ:
Pierides nobis, & dolor arma dabunt.
Trans ego Pyrenen, trans altas audiar Alpes,
Vena mihi felix ſit modò, parque tuæ.
Solis ab occaſu mea vox pertinget ad ortum,
Nec te poſteritas neſciet eſſe reum.
Sed, puto, flecteris: ſi falles, pagina teſtis
Hæc maneat culpæ tempus in omne tuæ.

ELEGIA XIII.

AD FRANCISCVM GANDAVILLANVM EPISCOPVM TORNACENSEM INAVGVRATVM.

AVguſtum, Franciſce, caput ſubmitte tiaræ,
Sume pedum ſacrâ Pontificale manu:
Non titulis, domuique tuæ data, maxime Præſul,
Munera, ſed meritis, iudice Rege, tuis.
Digna quidem faſtis ſemper geſsêre parentes,
Et Regem obſequiis demeruere ſuis.
Incorrupta fides, nulliſque infracta procellis,
Gloria Villanæ eſt, raraque fama domus.
Illa, fidem BelgI magno violante tumultu,
In tanto rerum turbine, firma ſtetit.
Hanc neque promiſſis conuellere turba rebellis,
Nec prece, nec pretio, nec potuere minis.

Parte

Parte sui magnâ sospes se Belgica vobis
Debet, & hoc gaudens, grataque sæpè refert.
Quid memorem innumeras, victorum præmia, lauros,
Maiores toties quas meruere tui?
Hic acie vicit, muris hic depulit hostes;
Ille suo moriens sanguine tinxit humum.
Perstitit ille, suâque enses in casside fractos
Retulit, & centum peruia scuta locis.
Immanem ille, & adhuc stillantem cæde bipennem
Atria victrici fixit ad alta manu:
Exuuiasque ducum, currusque, hastasque cruentas,
Bellica virtutis pulchraque signa suæ.
Est igitur, quo nunc frueris, tua, maxime Præsul,
Et maiore etiam digna fauore domus.
Sed genus, & proauos, & quæ non feceris ipse,
Ceu tua vix essent, pæne aliena putas.
Pars minor est in laude tua laus tanta tuorum.
Multum illis debes, plus tamen ipse tibi.
Quod Latias olim virtus tua transiit Alpes,
Quod te mirata est Martia Roma, tuum est.
Illic certantem quod te stupuere Lycæa,
Doctaque promentem pectoris arma, tuum est.
Et veteres olim, mandato Regis, honores,
Et iam ferre nouos, & meruisse, tuum est.
Progenies, seriesque ducum, laudataque Regum
Gloria principiis talibus orta venit.
Ah! valeat, quisquis ceras nil præter auorum,
Magnaque nil præter nomina, laudis habet.
Qui tantùm famæ, titulisque incumbit auitis,
Heu, quantum generi detrahit ille suo!

Demite virtutem, quæ nobilitatis origo eſt,
Iam Coſſi, & Decij quid niſi vulgus erunt?
Demite virtutem, totum mors tollet Achillem;
Ignotum Æneas nomen, & Hector erunt.
At tibi (quæ laus eſt vera,& pulcherrima) ſemper
Virtutem generi iungere cura fuit.
Inde tibi venit ſapientia Præſule digna,
Menſque capax tantæ ſumere molis onus.
Quid, quod in hoc ſcandis Leopoldo vindice culmen?
O quanto tua ſe gloria teſte probat!
Quid tua non poterit tanto ſub nomine virtus?
Sit, precor, auſpiciis non minor illa ſuis.
Nec tamen hic gradus eſt in tanto ſummus honore;
Eſt hoc ferre decus, quàm meruiſſe, minus.
Sic auges nomenque tuum, nomenque tuorum:
Sic veræ fructum nobilitatis habes.
Illa via eſt, quâ tu, quâ gens Villana poteſtis
Creſcere; tu gentis laudibus, illa tuis.

ELEGIA XIV.

Ad Marchionem Aytonæ, cùm hoſti Moſam eripuit.

MIlitiam quiſquis ſpatio metiris & annis,
Falleris: ingenij eſt illa capacis opus.
Scilicet ars belli ſolo non diſcitur vſu;
Qui valet ingenio, protinus arte valet.
Lucullus belli fulmen, celeberrimaque inter
Nomina, quos habuit Martia Roma, ducum,

Antè

Antè licet nullis vmquam versatus in armis,
Ingenio miles duxque repentè fuit;
Et Ponti Regem, Europâque Asiâque potentem,
Cui dederat victas Græcia tota manus,
Indomitumque & adhuc Romanâ cæde cruentum
Vicit, & amissas Roma recepit opes.
Ingenium felix nobis quoque vincit; & à se,
Quidquid vix aliis contulit vsus, habet.
Hoc duce quod metuas, numquam tibi Battaue deerit,
Cumque tuo crescent gaudia nostra metu.
Hic vir, hic est nostræ mora depulsorque ruinæ,
Cui patria acceptum non periisse refert.
Non periisse parum est: etiam victricia signa
Fixit in hostili fixaque seruat humo.
Ille Mosam, te nequidquam obsistente, recepit;
Cumque Mosâ, quæ nunc oppida capta forent.
Grande rudimentum primis quod præstitit armis,
Quod dux optaret quilibet esse suum.
Si licet è factis res diuinare futuras,
Battaue triste tibi Mars tuus omen habet.
Mars sequitur plerumque duces: dux maxima belli
Alea, dux in se publica vota gerit.
At tu, perpetuos cui iam decreuit honores
Inter laurigeros bellica fama duces;
Sic gere, quem, Moncada, tibi Rex addit, honorem,
Vt titulos æques Marte togâque tuos.
Successum, quidquid conabere, semper habebit:
Hanc tua spem virtus maior honore facit.

ELEGIA XV.

AD IOANNEM HAEFFNECKERVM E SOCIETATE IESV, SER. LEOPOLDI ECCLESIASTEN.

Cùm è Belgio in Germaniam reuocaretur.

ERgò diuidimur iuncti modò? quique doloris
Supremus gradus est, non rediturus abis?
Et vox alloquitur mœstos extrema sodales,
Vnumque ingeminat illa diserta Vale?
Me miserum! quàm nulla diu sibi gaudia constant!
Quàm facilè in ventos dissipat illa dolor!
Quid tenuisse viam per tanta pericula prodest,
Tam citò si nobis eripiendus eras?
Pæne erat optandum, nobis ne cognitus esses.
Non est ignotis pœna carere bonis.
Quæ te causa tamen nostris auellit ab oris,
Et longas iterùm cogit inire vias?
Scilicet intellecta parùm facundia Belgis
Non habet hic opibus digna theatra suis.
Austria te reuocat, te Belgas illa reposcit,
Te velut iniectâ vindicat illa manu.
Illa cupit pendere iterùm dicentis ab ore,
Et pasci verbis instituique tuis.
Austria quid spoliis exultas improba nostris?
Spesque tuas nostro læta dolore foues?
Hoc etiam cupidè pendet Leopoldus ab ore,
Hæc quoque vox illum suadaque docta tenet.
Quem petis, hic petiit: studiis certetur vtrimque;
Fortior hic quamuis pluribus vnus erit.

Fortior

Fortior ah populis vnus quoque pluribus esset,
 Si non præferret publica vota suis.
Auelli patitur sua te solatia Princeps,
 Datque pius victas vtilitate manus.
Haeffneckere vale: tua te facundia nobis
 Eripit, &, quo te gens tua poscit, amor.
Nec tamen eripiet: comes indiuisus euntem
 Per iuga, per siluas, per loca vasta sequar.
Tecum iter ingredior. Iam Rhenum flumen, & Istrum,
 Iam video turres, magna Vienna, tuas.
Culmina iam Diuûm video, iam Cæsaris arces:
 Mœnia iam tango quo licet illa pede.
Iam procùl abstractum patriis Germania Belgis
 Me tenet, & ciuem non negat esse suum.
Fas erit hîc notas audire & reddere voces:
 Multa loquar præsens hîc tibi, tuque mihi.
Hîc lætos semperque alacres mihi cernere vultus,
 Hîc mihi facundo fas erit ore frui.
Quos benè iunxit amor, nec separat vltima tellus,
 Nec circumfusis, quà patet, æquor aquis.

ELEGIA XVI.

AD MATREM MISERICORDIÆ.

Pro valetudine Aloysij Lauvvenbach è Societate Iesu.

DIua, tibi cari tandem miserere poëtæ:
 Hîc tua consumptâ poscitur arte manus.
Altera iam siluas reuocatis frondibus æstas
 Vestiit, & siluas altera nudat hiems,

Cùm iacet, & vitio tabeſcit pectoris æger :
  Nec modus eſt tanti nec medicina mali.
Aſpicis, vt macies vultum depaſcat & artus ?
  Viuidus vt toto fugerit ore color ?
Quid ſuper ex illo ? pro corpore, corporis vmbra eſt,
  Membraque vix, animâ iam fugiente, trahit.
Nil miſerum lectæque herbæ, ſuccique potentes,
  Nil patrij cæli, nil iuuat aura maris.
Nec quibus & ſocij, nec nos, quibus vtimur, artes:
  (Nam medicum fecit me quoque vatis amor)
Deficit, & pariter ſpes deficit ipſa medentûm.
  En agedum vati, Diua, medere tuo.
Fer bona mater opem: multos ſeruabis in vno,
  Tu vati, ille aliis cauſſa ſalutis erit.
Dum tibi depulſis augetur gloria morbis,
  Accedat titulis ſoſpes & ille tuis.
Te facilem ſibi ſenſerunt tot millia matrem;
  Nec tamen in laudes turba diſerta tuas.
Hic oculos, lucemque tibi debere fatetur:
  Quamque videt lucem, tam tua dona videt,
Carceris ille fores à te ſibi narrat apertas,
  Donaque fert illâ, quâ modò vincla, manu,
Hic loquitur, cui poſſe loqui natura negarat;
  Ipſaque ſe memorat vox opus eſſe tuum.
Quis tamen ex illis tradit miracula famæ?
  Victuro certè carmine nemo canit.
Te meus hic vates, modò des in carmina vires,
  Carmine, quod tempus viuet in omne, canet.
Quod modò tabe perit, venâ tunc diuite felix,
  Inque tuas laudes fertile pectus erit.

Tunc

Tunc neque iam labens, nec postera nesciet ætas
Te vati medicas applicuisse manus.
Omniaque agnoscent, quod par sibi sæcula semper
Mirabuntur opus, muneris esse tui.
Sed tamen hoc minus est, quàm quod te respicit vnam,
Et toties aras voluitur ante tuas.
Nos quoque (si quid id est) & flentes vatis amici,
Vt puto, grata tibi turba, precamur idem.
Nam veneror, seu te desertum in monte sacellum,
Seu vetus annoso cortice quercus habet.
Hoc orant alij tua circum altaria fusi,
Et multos lacrymas non retinere puto.
At mihi iam toto dolor hic non deficit anno.
Exercet somnos hæc quoque cura meos.
Quid tamen hæc prosunt cum tot suspitia votis?
Num minùs infesto carpitur ille malo?
Quid rear? an de te, quasi non succurrere possis,
Omnia cùm possis, me dubitare putem?
Diua, velis tantùm; satis est voluisse: resurget.
Scimus, Diua, tuas omnia posse manus.
Hoc ego si dubitem, tunc in me languor ab illo
Transeat, & quidquid non tulit, ipse feram.
Et, quo pœna mihi, nec vulnus acerbius esset,
Æger, &, vt nunc est, sit miser ille diu.
Fer bona mater opem. Nam posse, & velle mederi
Fixa docent aris plurima signa tuis.
Ipse etiam titulus, tua quo signatur imago,
Exorare tuam pœne videtur opem.
Mater, non tua sunt, vt cetera pectora matrum:
Omnia sint vnum, plus tua matris habent.

Adſis ô mater, nec nominis immemor huius,
  Seruandi partem ſpem mihi tolle mèi.
Viuat, ſi meruit, cui de tę ſcribere ſemper
  Mens fuit, &, per te ſi modò viuat, erit.
O cæli decus, ô magni ſpes publica mundi,
  O de te genito numine digna parens:
Per lacerum nati pectus, laceratáque ſpinis
  Tempora, per fixum cuſpidis ære latus;
Perque tuum toties in nati pectore læſum:
  Nam tua, quæ nati vulnera, ſemper erant:
Annue ſollicitis rerum mitiſſima votis:
  Annue, nec vatem deſpice, Diua, tuum.
Sic tibi non deſint memores pendere tabellæ:
  Sic in ſera tuus ſæcula cultus eat:
Sic tibi votiuis niteant altaria flammis:
  Sic niteant altis aurea dona tholis:
Sic cum tot populis videas & regibus orbem
  Ante tuos humilem procubuiſſe pedes.
Fallimur? an ſubitò facies in imagine viſa eſt
  Blandior, & gemitu tangitur illa meo?
Auguror: eueniet votorum ſumma meorum:
  Accipies pronâ ſupplicis aure preces.
Qualia tunc, & quot pro ſaluo munera vate,
  Quos tibi tunc flores, quot tibi ſerta feram!
Hunc ego ritè diem memori pietate quotannis
  Proſequar, & lætus per tua templa colam,
Natalemque meum ſollemni more vocabo.
  Tam mihi, tam vati candida ſurge dies.

ELE-

ELEGIA XVII.

S. ANDREÆ IN CRVCEM AMOR.

FLebat, & exceptum gremio mœstiſſima Mater
 Spectabat nati corpus inane ſui.
Et ſtabat feralis adhuc, multoque rubebat
 Sanguine crux alto conſpicienda iugo.
Vidit, & eliſo percuſſis aëre pennis
 Protinus in ſummo ſtipite ſedit Amor.
Exuit hîc humero pharetram, ſelectaque prompſit,
 Et tinxit domini ſanguine tela ſui.
Quæ fuerant aurata priùs, iam tela rubebant:
 Aurum ſanguineus texerat omne color.
Aſpicit has, tractatque manu, verſatque ſagittas,
 Miraturque ſuum teliger ales opus.
Nec mora: Quas habeant in ſaucia pectora vires,
 Vulnera quæ faciant, experiamur, ait.
Protinus exarſit, quicumque eſt tactus ab illis,
 Nec potuit flammas diſſimulare ſuas.
Ex illo pharetræ non ceſſauere, nec arcus;
 Nullaque non pueri certa ſagitta fuit.
Gaudet, & inſtat Amor: creſcit ſucceſſibus vſus:
 Telaque cùm iecit plurima, plura iacit.
Viderat Andream montis iuga ſacra petentem
 Supplicio Domini facta cruenta ſui:
Lunauitque ſuos arcus, miſsâque ſagittâ,
 Quæ locus hic poſcit vulnera, dixit, habe.
Tactus erat; ſerpunt flammæ: traiecta perurit,
 Quo ſua tela puer tinxerat, oſſa cruor.
Nec mora: ſumma iugi celer in faſtigia fertur:
 Et pietas vires, & nouus addit amor.

Illic

Illic in mediâ ſupplex procumbit arenâ,
  Multaque cum lacrymis oſcula figit humo.
Et modò dum crucis eſt Dominiq; in imagine totus:
  Crux, ait, ô vitæ ſit quoque meta meæ.
Et modò pro Domino Domini veſtigia tangit,
  Impreſſas tamquam ſeruet arena notas.
Hîc ſtetit: hîc iacuit: ſuccos hîc hauſit amaros:
  Sanguinis hæc guttas forſan arena bibit.
Hîc tremuit nudus, figendaque brachia clauis
  Præbuit: hoc ſtabat crux veneranda loco.
Talibus atque aliis dulcem nutribat amorem,
  Materiem flammis ſufficiente loco.
Hinc crux in votis, crux illi ſemper in ore eſt,
  Et penitus totâ mente recepta ſedet.
Hanc amat, hanc optat, ſolâ ſuſpirat in illâ:
  Illius hanc animo noxque dieſque refert.
Sæpè videns altam procero vertice quercum:
  O vtinam de te crux mihi fiat, ait!
Interdum tereti circumdat brachia trunco,
  Viſaque crux illi, quod tenet, eſſe fuit.
Mixtaque blanditiis ſuſpiria pectore fundens
  Humectat lacrymis robora preſſa ſuis.
Denique quidquid agit, quoquo veſtigia vertit,
  Non aliud votum pectus amantis alit.
Riphæi montes, & Achaica littora teſtes,
  Quæque procul Scythico terra ſub axe iacet.
Quo ſpes cumque vocat, per dura per aſpera rerum
  Circumfert Domini ſigna verenda ſui.
Stat crux in templis: ſtat crux ſublimis in aris:
  Crux ſtat in aëriis conſpicienda iugis.
Non tulit Impietas tot templa erecta, tot aras,
  Sacraque tam multis fixa trophæa locis.

Captus erat: capto, Tua desere signa, tyrannus,
Aut tua supplicium crux tibi, dixit, erit.
Quid facis? ignarus cupidum solaris amantem:
Quod tu supplicium, spem vocat ille suam.
Si nescis, genus hoc pœnæ pro munere poscit.
Vt doleat, mortem, quodque minare, nega.
Crux illi regnis, crux vitâ carior ipsâ est:
Hanc benè tormentis & nece credit emi.
Andreas fruitur votis: cruce pendet in altâ,
Estque voluptati qui necat ipse dolor.
I felix, & te dignum molire triumphum:
Iam sperata crucis præmia victor habes.
Felix qui meruit, quâ tu, quoque cuspide figi,
Et domino similis, quà licet, esse suo.
Hoc mihi contingat: nihil est quod poscimus vltrà:
Hac ego, dum viuam, cuspide læsus eam.

ELEGIA XVIII.
AD SOMNVM.

Somne, quies animi, curarum, Somne, leuamen,
Et primus placidos inter habende Deos:
Seu prope Cimmerios tua te tenet aula iacentem,
Seu legis in tenerâ molle papauer humo:
Seu geminas aperis valuas, habituraque mittis,
Somnia, seu mittis non habitura fidem;
Huc ades, & tacitis allabens leniter alis,
Nostra soporiferâ lumina tange manu.
Decubui: sed enim multo iam tempore noctis
Sum vigil, & lasso corpore: Somne veni.
Eia age Somne veni: nec enim tibi causa morandi est;
Si qua foret, certè conscius ipse forem.

Nam

Nam neque, quas colimus, Terror circumuolat ædes,
Nec ſedet ante fores anxia Cura meas.
Nec tibi trux Boreas, nec turbidus obſtrepit Auſter.
Æolius clauſum carcer vtrumque tenet.
Nec canis ad limen, nec ſub trabe garrula Progne;
Garrula iam Progne, iam tacuere canes.
Nunc etiam nox alta fauet, nunc humidus aër,
Lunaque ſomniferis humida rotat aquis.
Vicinis tantum foliis immurmurat aura,
Et riuus tremulæ lenè ſuſurrat aquæ.
Somne veni: criſtata cadet tibi cæſa volucris:
Spargentur pennæ lacte meroque tuæ.
Ipſe feram tenerum placitâ tibi nocte papauer,
Vnde tuis nectam ſerta gerenda comis.
Ipſe tibi laudes, votiuaque carmina ſoluam;
Tu modò ne deſis laudibus ipſe tuis.
Tu reparas vires, reddiſque laboribus aptas:
Tu ſiſtis lacrymas, ægraque corda leuas.
Quod neque diuitiæ poſſunt conferre, nec aurum,
Quod nec honor titulis omnibus, ipſe potes.
Tu curas circum regalia ſceptra volantes,
Et procùl inuiſos cogis abeſſe metus.
Tu ſæuas acies totâ cum viribus irâ
Exuis, & meliùs quolibet hoſte domas.
Quaque venis, ſecura Quies comitatur euntem:
Illa eſt grata tuæ cauſa, comeſque viæ.
Illa (nec inuideo) per te tot millia mulcet:
Cur non ſum de tot millibus vnus ego?
An, quia fortunata patent tibi limina regum,
Te pudet in paruâ pauperis eſſe domo?
Sæpè tamen magni ſubiere mapalia Diui:
Te certè tenues conſtat amare caſas.

A tibi dilectis quid te, precor, ædibus arcet?
 Et tua cur ſine te tempora noctis eunt?
Suſpice; dum cælo labentia ſigna videbis,
 Vt properem, dices, quò vocor, illa monent.
Iam ſua declinat verſo temone Bootes
 Plauſtra: tuas tardus vincet an ille moras?
Fallimur? an cecinit? non fallimur: audio: rurſus
 Vicinæ cecinit nuncia lucis auis.
Vt puto, lux inſtat: quid adhuc ô lente moraris?
 Iam tua prætereunt tempora: Somne veni.
Nil ago: blanditias, & non tibi debita verba
 Perdimus, ô tenebris turpior ipſe tuis.
Somne niger, nigro cui pectus concolor ori;
 Ferree, nec mites inter habende Deos.
Noxia, Somne, quies, iacturaque maxima vitæ:
 Hæc, hæc ſunt meritis nomina digna tuis.
Nec te commendat generis, nec gloria rerum:
 Nec tibi maieſtas, nec decor vllus ineſt.
Quæ peperit Furias, quæque Vmbras nocte volantes,
 Dicitur hæc eadem te peperiſſe parens.
Eumenidum frater, metuendaque mortis imago,
 Sis procul, & longè lumina noſtra fuge.
Corpora quæ ſternis, quid ſunt niſi funera? ſpirant;
 Hoc vnum vitæ, cetera mortis habent.
Mors vires, mentemq; adimit. Quis mente, quis ore,
 Quiſve manu promptus, te veniente, fuit?
Corporibus dulcem vitæ ſubducere ſenſum
 Et necis, & ſomni eſt ſemper inertis opus.
Sæpè etiam ſomnus cœpit, quod finxerat, eſſe:
 Morſque fuit, ſpecies quæ modò mortis erat.
Somnus in æternam centum Argi lumina noctem
 Clauſit, & immerito ſanguine ſparſit humum.

Spes

Spes Priami Rhesus causâ non occidit vnâ :
  Proditus à somno , cæsus ab hoste fuit.
Quid referam Danai generos, in vulnera quorum
  Somnus femineas impulit ipse manus ?
Somnus amat fraudes : somno fraus vsa ministro
  Exitio populos, regnaque tota dedit.
Troiæ, quæ decimo benè se defenderat anno,
  Euersæ titulum quis nisi somnus habet ?
Téne ego tam sæuum, & toties laudare nocentem,
  Et potui magnis annumerare Diis?
Cuius ope, vt perimant, ad inermia corpora semper
  Inueniunt faciles ensis & hasta vias.
Hæccine sunt, quæ pectoribus tu munera condis ?
  Hoccine, quam præfers, perfide, pacis opus ?
An mentes ideò nostras curâque, metuque,
  Ad sua ne vigilent damna, scelleste, leuas ?
Iurgia crescebant, grauioraque verba parabam:
  Et satis irarum, nec minus oris erat.
Hoc metuit, credo. Venit sopor, oraque pressit,
  Atque imperceptâ lumina nostra manu.

SIDRONII HOSSCHII

E SOCIETATE IESV

ELEGIARVM LIBER TERTIVS.

ELEGIA PRIMA.

Elegia casta.

STat vetus, & multâ densissimus arbore lucus:
Vndique Phœbeas submouet vmbra faces.
In medio fugiens trepidat per gramina riuus,
Et similis fonti labitur vsque suo.
Prisca loco numen finxisset inesse vetustas:
Certè illum Musis fama placere putat.
Hic ego, nesciò quas, solabar carmine curas:
In manibus vates vnus, & alter erant.
Dignum erat æternâ lauro, quodcumque legebam:
Argutus candor, sermo pudicus erat.
Hei mihi, cur non sunt, velut hæc, quoque cetera, dixi,
Carmina? cur quædam crimen amoris habent?
At, si casta forent, quid erat diuinius illis?
Non sinit hæc vates causa placere mihi.
In quibus vtilitas leuior solet esse periclo:
Tot mala, tot casti damna pudoris habent.
Hæc ego dum mecum lacrymis indignor obortis,
Inque leues auras verba querentis eunt:
Venit inæquali mœrens Elegeïa passu:
Ingenui facies plena pudoris erat.
Squalebat vestis ritu conscissa dolentis:
Squalebant fusæ mœsta per ora comæ.
Serta, sed inuitam velabant myrtea frontem:
Plus quoque, quàm vellet, crinis odorus erat.

Bis conata loqui, pudibunda bis ora repressit :
Ausa iterùm, causæ prospiciensque suæ :
Quod potes ô , dixit, vates succurre dolenti,
Si modò sim curæ pars ego parua tuæ.
Scis, puto, quid d leam: non diræ crimina cædis,
Non lacrymas nobis funus, & vrna mouent.
Nec qui tot populos modò Mars collidit, & vrbes ;
Quamuis, vt populis, sic mihi sæpè nocet.
Cernis, vt inuisam Cythereïa munera myrtum
Sustineam castis, non mea serta, comis ?
Turpis Amor numerisque meis , & versibus vsus
Hos miseram cultus semper habere iubet.
Sim licet, & maneam, credi vetat ille pudicam ,
Dum mea, quâ Veneris tempora, fronde tegit.
Sed tamen indicium myrtus leue criminis esset:
Nequitiæ faciunt mollia verba ream.
Qualiscumque, animi sermo benè creditur index:
Certior obscœno vix tamen esse solet.
Seu quia, quod peccant, stulti venerantur amantes:
Seu quia lasciuo fugit ab ore pudor.
Eheu, quàm magno mihi Cynthia sæpè rubori est !
Vt lædat, per me Cynthia forma potens.
Nec minùs hac fallax, & adhuc versuta Corinna,
Nec tantùm domini prima ruina sui:
Deliaque, & Nemesis, mihique inuidiosa Neæra,
Pluraque criminibus nomina clara suis :
Ars quoque, quæ vatem malè me feliciter vsum
Perdidit. heu ! plures perdidit illud opus.
Felices, Scythici si tantùm frigora Ponti,
Nec grauior miseris pœna luenda foret.
Quid referam, quoties fuerim periura, datamque
In numeris tantùm iussa tenere fidem ?

O quoties

O quoties foribus castis conuitia feci,
Quæ sparsæ lacrymis permaduere meis!
O quoties populus pendentem vidit in illis,
A quo me puduit prætereunte legi!
Sæpè Venus comitem, comitem me sæpè Cupido,
Sæpè etiam lenam fecit vterque suam.
Sæpè aliquis iuuenũ, quem non Venus ipsa moueret,
Me legit, & lecto carmine læsus abit.
Senserat has in me vires vafer esse Cupido,
Nec mora: pro telis hæc mihi, dixit, erit.
Sæpiùs ex illo per terras errat inermis
Tempore; sed numeros tunc gerit ille meos.
Si qua fides, centum non expugnata sagittis
Pectora, blanditiis victa fuere meis.
Ergò ego plus valeo, quàm sæua Cupidinis arma?
Ergò ego sum peius, quàm Venus ipsa, malum?
O vtinam potiùs periissem, & carmina mecum,
Hac ego si virgo labe notanda fui!
Ars bona; sed postquam furor hanc violauit amantũ,
Exitium multis illa, mihique fuit.
O si me potiùs fecisset flamma fauillam!
Quantum texisset criminis ille cinis!
Dij facerent saltem, si totam perdere nolint,
Possem, quâ non sum parte pudica, mori.
Non ego nequitiæ cuiquam suspecta venirem,
Nec toties, vt nunc, dicerer esse nocens.
Nec, quibus, vt castam, solis placuisse decebat,
Vitarent aliquid pectora casta mei.
Tunc ego Pierias inter pulcherrima nymphas,
Irem Virginei fama decusque chori.
Nunc neque me miseram luctus, nec vita relinquet:
Quæque dolet, numquam, nec dolor ipse cadet.

Per mea nempe leues numquam morientur Amores
  Carmina: viuaces gratia nostra facit.
At tu, non leuiter mea quem suspiria tangunt,
  Nec siccis audis tot mala nostra genis:
Quid tantùm tacito miseraris pectore flentem,
  Nec releuas luctus, quâ potes, arte meos?
Quæ mihi me reddant, non sunt Medeïdes herbæ,
  Nec de Thessalicis gramina lecta iugis:
Nec quæ vicinas traducant carmina fruges;
  Sed mea: quæ vacuus dictat amore pudor.
Quâ sum læsa, meâ quoque sum curabilis arte.
  Quiddam habuit fati Pelias hasta mei.
Tu qui, quæ toties nobis lasciuia miscet,
  Carminis odisti crimina, carmen amas,
Scribe precor: casti mea sunt medicina libelli.
  Quid trepidus vires consulis vsque tuas?
Aspice tot vates priùs hoc feliciter ausos,
  Par quibus, aut multo non minor esse potes,
Si non ingenio, si non æquaueris arte,
  Quos priscis meritò vatibus æquat honor;
Quæ potes, hæc saltem nobis solatia præbe,
  Carmina: quæ saluo quisque pudore legat.
Sic tibi Pierides faueant, & labe carentem
  Concedant famam, dissimilemque meæ.
Sic te, quod mecum Diuos & Numina poscis,
  Exemplis superent postera sæcla tuis.
Desierat. dixi: Quos tu, nos odimus ignes;
  Paremus iussis, Diua pudica, tuis.
Aut fuit, aut visa est promissis lætior istis:
  Ora minùs certè mœsta dolentis erant.
Sit rata nostra fides. Roseis Pudor aduolet alis:
  Hoc duce præscriptum Musa teramus iter.

ELE-

ELEGIA II.

Supplicium Cupidinis.

SAucius Idaliâ flebat sub valle Cupido:
Et suberat lacrymis altera causa pudor.
Victorem toties victum cessisse pudebat,
Et pulsum turpi terga dedisse fugæ.
Liuebant artus: stillabant sanguine venæ:
Immani lacerum vulnere pectus erat.
Flebat, &, vt læsos sensim dolor acriùs vrit,
Iam patiens pœnæ vix erat ipse suæ.
Fortè Venus niueos curru iungebat olores,
Addebatque auibus mollia frena suis.
Dum vehitur, medio cursu lamenta dolentis
Audit, & huc niueas pallida flectit aues.
Vt stetit, & toto laniatum corpore natum,
Et madidam circùm sanguine vidit humum,
Excidit ipsa sibi, lapsâque è vertice myrto
Linquitur: attonitæ voxque, colorque fugit.
Sic Nioben natos inter natasque peremptas
Marmoreo perhibent diriguisse gelu.
Sic in pisce sedens animos & frena remisit
Auditâ nati pallida cæde Thetis.
Hæc Veneris facies, hæc ipsa dolentis imago,
Te quoque dum lacerum vidit Adoni, fuit.
Luminibus puerum tacitis & vulnera spectat,
Quotque videt, totidem saucia mente gerit.
Nerui penè patent, & parui corporis ossa:
Nullaque pars plagis, nulla dolore vacat.
Armaque, de Superis spolium quæ sæpè tulerunt,
Viceruntque Iouem fulmina, fracta iacent,

Spicula cum facibus, pharetraq; & lampas, & arcus;
Et pariter domini sparsa cruore madent.
Conuulsæ quoque sunt, & rorant sanguine pennæ.
Hæc erat ex illo forma relicta Deo.
At Venus, vt potuit lacrymis diffundere luctum,
Et sua sustinuit prodere signa dolor,
Vnguibus ora secat, laniatque insana capillos,
Et trepidà tundit pectora sæpè manu.
Plorantemq; amplexa comasq; in sanguine verrens,
Et lacrymis spargens saucia membra suis:
Me miseram! quis, ait, sic in te sæuiit hostis?
Aut quibus hæc telis vulnera facta putem?
Non licet hoc Superis: Superi sensere quid esses,
Cùm toties telis succubuere tuis.
Nec lupa sic in te potuit sæuire, nec vrsa,
Nec, mihi qui carum strauit Adonin, aper;
Nec lea, nec tigris, nec vipera plena veneno:
Mansuescit flammis hæc quoque turba tuis.
Sæuior ille feris, diuisque potentior ipsis,
In te qui potuit tam ferus esse, fuit.
Esse hominem credamne, aliquâ de matre creatum?
Non, non humani est pectoris ille, furor.
Ætna neque è scopulis, neque Caucasus edidit illum:
Ingenio saxis asperiore fuit.
Nec forsan tuis quisquis fuit ille sagittis
Saucius, in merito pectore vulnus habet.
Forsitan & lacrymas nostras irridet & iras.
Heu quanto est pœnis dignior ille tuis!
Sic Venus: at lacrymas miscens cum sanguine natus,
Non mea cessarunt spicula, mater, ait.
Quondam aliis; at nunc domino nocuere sagittæ,
Primaque tam magni causa fuere mali.

Infelix

Infelix illas alieno fortè vibrabam
  Sanguine tingendas, & rubuere meo.
Mens fugit admonitu, parsque est meminisse doloris:
  Sed tamen exponam dedecus ipse meum.
Est locus Elysiis par aut formosior hortis,
  De quo tu verbis concipe plura meis.
Innumeros summittit humus viridissima flores,
  Præcipuè niueos: eminet ille color.
Quos inter trepidat crystallo purior humor,
  Quem gracili labens murmure riuus agit.
Ille vagus quidquid felicibus alluit vndis
  Vestit odoratis & sine labe rosis.
Forma loci superat flores, quos innuba laurus
  Cingit, & æternis vndique palma comis.
Nascitur hîc Zephyrus, campumque tepentibus auris,
  Et liquido mixtis nectare mulcet aquis.
Sed nusquam myrti, nusquam cum vite racemi.
  Gens odio, nobis quidquid amatur, habet.
Virginitasque, Pudorque colunt loca. Vulgus amantum
  Exulat, & flammæ conscia turba meæ.
Nemo quid sit Hymen, quid sint connubia curat:
  Omnibus est odio, ceu graue crimen, amor.
Pars flores in serta legunt: pars carmina dicunt,
  Qualia gens nostri non canit vlla chori.
Non Vmber, non Naso tuus, non ipse Tibullus:
  Fama licet nihil his dulcius esse putet.
Quilibet ex illis nec te, pulcherrima mater,
  Respicit, aut curat, nostra nec arma timet.
Dant animos illis scuticæ, setæque rigentes,
  Et labor, & longa pallida membra fame.

Pars quoque numinibus faciunt conuitia nostris:
  Pars vocat impuros, pars negat esse Deos.
Fabula dicor ego, & vanum sine corpore nomen:
  Tu pelagi spumis vanior esse Dea.
Nec mora, commotus dictis, pharetrâque solutâ
  Quàm graue sit, dixi, discite numen Amor.
Lunauique arcum, selectaque spicula misi,
  Plus quibus occulti nulla furoris habent.
Iupiter his tactus se dissimularet in auro,
  Rursus & ad Spartes tecta volaret olor,
Quas ego selegi, nulli nocuere sagittæ:
  Credibili populus durior ille fuit.
Quid facerem? pudor est nil proficientia tela
  Perdere; sed victum maior abire pudor.
Hei mihi! cur maiora meis sum viribus ausus?
  Cur ego tam præceps in mea damna fui?
Omina cur spreui? nam non fore prospera nobis
  Prælia, funestæ voce monebar auis.
Quisquis bella parat, validumque insurgit in hostem,
  Si sapiat, vires consulat ante suas.
Omina nec spernat, seu vox seu penna minentur:
  Magna fides auibus: vaticinantur aues.
Ex humeris pharetram, & segnem suspendimus arcum,
  Ardentesque nouo sumpsimus igne faces.
Et feror in medios, &, quà tulit impetus iram,
  Tentaui flammis saxea corda meis.
Senserunt (quis enim nostros non sentiat ignes?)
  Leniter ardores ire sub ossa meos.
Atque aliquis subitam luctando extinguere flammam
  Dum parat, hostili corripit arma manu.

Meque

Meque tenet, sociosque vocat, Captusque tenetur,
Hæc loca qui nobis inuidet hostis, ait.
Dixerat: extemplò circùm affluit vndique,& in me
Comparat armatas gens inimica manus.
Quid facerem puer, & tam multos vnus in hostes?
Quidve animo nobis tunc superasse putas?
Populeæ veluti frondes, quibus ingruit Auster,
Aut vt canna, Noti quam ferit aura, tremit:
Sic ego pœnarum pallens horrore tremebam,
Lampadas è digitis excutiente metu.
Nec mora: pars stimulis, pars acri verbere pulsat,
Pars secat hamatis corpus inerme flagris.
Funibus hic, nodisque; hic ferro sæuit & igni:
Meque aiunt meritis ferre minora meis.
Ille meam extinctis conculcat lampada flammis:
Hic manibus pennas vellit; at ille comas.
Ille meos frangens arcus, Quos frangimus arcus
Este meæ testes signaque mentis, ait.
Quisque furit, nostrosque dolens vlciscitur ignes,
Sæuaque crudeles adiuuat ira manus.
Aspicis ambustos circum mea colla capillos?
Et ferrugineis liuida terga notis?
Stipitis ardentis, mater, vestigia cernis
In caput illisi: causaque parua fuit.
Clarus erat iuuenis titulis ac sanguine, cuius
Contigeram timido limina prima pede.
Me viso vultumque trahit, subitoque flagrantem
E medio torrem corripit ille foco.
Impingitque ferox humeris: arsere capilli,
Stridoremque vsto sanguine plaga dedit.
Sic ferus ille meos compescuit ignibus ignes;
Flamma fuit flammis fortior illa meis.

Alterius

Alterius pectus mea vix libarat arundo,
Vindice cùm ſaxo verberat ille meum.
Nec modus, aut requies: repetitos ferreus ictus
Ingeminat: nec me non meruiſſe iuuat.
Vtque tuis meritis reddatur gratia, dixit:
Accipe vulneribus vulnera digna tuis.
Quid fles? diſce puer, quid ſit præcordia lædi:
Nam tua plus noſtris tela doloris habent.
Arguis immeritò mea, dixi, ſaxee tela,
Queis nihil immenſus blandius orbis habet.
At tibi de ſcopulo ſaxumque & pectus eodem eſt,
Quo tua, quò toties pectora noſtra feris.
Quod niſi iam parcas, fiam de ſupplice vindex,
Et faciam telis comminuare meis.
Ille tenens noſtro ſtillantem ſanguine cautem,
Oſtentanſque mihi, talia verba refert:
Hoc, puer, antè tuo molleſcet ſanguine ſaxum,
Quàm fiat facibus cor mihi molle tuis.
Vre ferum, & torque: poſſint molleſcere rupes;
At non durities pectoris illa mei.
Tu licet Auſonias, ſpectacula lubrica, formas
Obiicias oculis improbe ſæpè meis,
Et molles nimiùm riſus, agileſque choreas,
Pluraque quæ nobis Roma videre dedit:
Antè tamen Tybrim Solymæ bibet, ipſaque ſtabit
Roma Palæſtinis conſpicienda iugis,
Quàm tua conſueto non tundam pectora ſaxo,
Supplicio meritis conueniente tuis.
Dixerat: intereà pœnarum mille figuris
Vindicat offenſas cætera turba ſuas;
Maxima pars nullas: ſatis eſt voluiſſe videri
[illegible], ſupplicij dicar vt eſſe reus.

Singula

Singula quid memorem? non si noctesque, diesque
Mille mihi voces, oraque mille sonent,
Pœnarum species & nomina dicere possim.
Præcipuas etiam longa referre mora est.
Credis & hoc nobis? certissima pignora veri
Cerne cicatrices: hæ dubitare vetant.
Per vepres aliquis nudum voluitque, rapitque,
Spiculaque insultans hæc, ait, adde tuis.
Omnia vincentes hæc vincunt tela sagittas:
Si dubitas, armis ista retunde tuis.
Quæ toties iactas cedunt tua spicula spinis.
I nunc, & titulum cuncta donantis habe.
Ah miser intereà spinis lacerabar acutis,
Et, quæ cernis adhuc, vulnera mille tuli.
Vepribus & verbis pariter lædebar; at illi
His mihi sunt visi mitius esse malum.
Barbare, clamabam, si te neque forma, nec ætas,
Nec quæ non merui vulnera ferre, mouent:
At prosit tenues tibi nil nocuisse sagittas.
Est aliquid iaculis crimen abesse meis.
Quid faceres læsus, qui sic sine vulnere sæuis?
Sanguine, nec cessas, iam nemus omne rubet.
Et, quasi parua feram, verbis quoque lædis amaris
O his asperior linguaque mensque rubis!
Abripit hæc fantem nostro quoque saucius igne
Nescio quis, sed non tactus ad ossa senex.
Atque ita: Quid rapidas iactas, puer improbe, flāmas?
Vrat cuncta tuus, te meus ignis, ait.
Me simul accensis vestigia figere prunis
Cogit, & in medio detinet igne pedes.
Heu malè tam sæuis teneros vlcisceris ignes,
Tolle tuos, clamo, iam periere mei.

Non

Non sic Antiphates in me, non sæuiat Atreus,
  Non qui mendacem torruit igne bouem;
Non qui sanguineos artus & cruda vorauit
  Viscera? plus istis tu feritatis habes.
Talia vociferans auras plangore replebam,
  Cùm venit ignoti pallida forma viri.
Quique tuo toties alios, ait, vrere tentas,
  Parce puer nostro saucius igne queri.
Clamores compesce: tuos sedabimus æstus,
  Frigora si nullum flammaque fœdus habent.
Dixit, & in campum niuibus me raptat opertum,
  Corporaque amplecti de niue facta iubet.
Hîc, velut è terra fertur fecisse Prometheus,
  Copora de gelidâ finxerat ille niue.
Pugnabam leuibus contra mala frigora flammis,
  Sed victæ niuibus succubuere faces.
Stagnum erat: afflatas stagni frigentibus alis
  Riphæus leuiter vinxerat Eurus aquas.
Me trahit huc positis miles crudelior armis,
  Quàm fuit, infestâ cùm tulit illa manu.
Ille reluctantem pedibus, frustraque precantem
  Raptat, & in gelidæ margine sistit aquæ,
Et subitò secum stagnum rapit asper in altum:
  Discedens glacies pondere rupta fuit.
Et collo tenus immergit, gelidisque sub vndis
  Per longas cruciat membra tenella moras.
Diffusum totos abiit mihi frigus in artus,
  Et glacies humeros collaque læsa secat.
Ipse mihi est visus concrescere frigore sanguis.
  Heu vbi tunc flammæ vis erat illa meæ?
Quid tibi, clamabam, mecum est durissime rerum?
  Non tua sunt facibus corda petita meis.

Quid

Quid tibi cum glacie, qui gaudes ignibus? an te
  Pœnitet ardoris,quo truculente cales?
Curam hanc mitte puer: si qua est in pectore nostro,
  Illa sub his, inquit,flamma fouetur aquis.
Hi fluctus glacie pariter ventoque sonantes
  Nostro, si nescis, sunt in amore faces.
At tua perdenda est, quâ multos improbe gaudes
  Perdere, digna sub his flamma perire vadis.
Sis licet igne patris, matrisque ferocior vndis,
  Ille ferox modicâ nempe domandus aquâ es.
Nec priùs hinc, victum quàm te fateare, recedes.
  Hic spolium de te debet habere lacus.
Quamque vides stagni crescentem in margine, fagū
  Hoc in rugoso cortice carmen erit:
Quod de Leucadiâ priscis à vatibus vndâ
  Traditur, hic domito fecīt Amore lacus.
Hactenus: at nobis sensi torpere medullas,
  Intimaque infelix serpere in ossa gelu.
Hæc, & quæ taceo, sum passus plura, measque
  Quilibet in pœnas ingeniosus erat.
Vt licuit, madidis, & adhuc stillantibus alis
  Proripui turpi me celer inde fugâ.
Dum fugi, frondes inter lucumque virentem
  Vidimus in molli stragula picta toro,
Inque toro iuuenem: cohibebant arcta iacentis
  Serica vincla manus, serica vincla pedes.
Me tremit hic viso: nodosque & vincula pugnat
  Rumpere: pugnantem fortiter illa tenent.
Tuque meis saltem, dixi, superaberis armis,
  Aut reprimas vinctâ, si potes, illa manu.
Ille (fide maius) linguam sibi dentibus aufert,
  Et mea cum multo sanguine in ora iacit.

Non

Non nocuisse mihi teneram cum sanguine linguam
Forsan, & hoc telum molle fuisse putas?
Crede mihi, mater, grauius non sensimus isto:
Igne, gelu, spinis acrius illud erat.
Ergò iterùm fugi victus, lenteque volanti
Ipse loci limes iam propè visus erat.
Ecce virum nudo recubantem in cespite vidi:
Obruerat fessi lumina victa sopor.
Certa mihi saltem sopitum vincere spes est.
Victrices, dixi, sentiet ille faces.
Vix leuiter districtus erat, sensitque; mihique
Percutit os plenâ terque quaterque manu:
Percutit, & somno premitur: mihi protinus ingens
Naribus, & læso manat ab ore cruor.
Spes quoque tunc victa est: nam quæ superesset in hostem,
Cui contra insidias excubat ipse sopor?
Vndique sic pulsi, scelerata relinquimus arua,
Vix oneri pennâ sufficiente suo.
Dum feror, Hoc superest, pendés super æquora, dixi,
Vt dem cæruleis nomen amoris aquis.
Ante oculos nomen tua sors erat Icare, cùm sol
Vicino pennas solueret igne tuas.
Tunc didici, sensique miser freta longa remensus,
Debilibus pennis findere quid sit iter.
Finierat: flebant: & se non omnia posse
Vincere, se victus teste fatetur Amor.

ELEGIA III.

AD FERDINANDVM DEL PLANO E SOCIETATE IESV.

Dum Elegias meas sæpiùs exigeret.

QVid mihi desidiam toties, & crimen inertis
Obiicis, & versus exigis vsque meos?
Da veniam fasso: vix sunt mihi carmina tanti,
Vt toties à te segnis, inersque vocer.
An quia non omni mitto tibi mense volumen,
Me torpere putas, desidiamque sequi?
Siqua fides, nec desidiam, nec pinguia sector
Otia; nec somnos præmia magna voco.
Vt cupiam, dulces nequeam dimittere Diuas:
Sirenes cymbæ sunt ea turba meæ.
Qui vacat, & torpet, nec, quid sint carmina, nescit,
Ille mihi lignum creditur, ille lapis.
Scribo; sed vt scripsi, damno rude carmen, & odi.
Exitus est studij ducta litura mei.
Verba miser frustrà non prouenientia quæro;
Aut quæ proueniunt, non placitura reor.
Nunc quoque, ni rursus dicturum, Ignaue, timerem,
Hoc quodcumque vides, omne litura foret.
Nam mea dum priscis committo carmina scriptis,
Siue tuis Naso, siue Tibulle tuis:
Et pudet, & nostræ subeunt fastidia venæ,
Meque rudem, quamuis non putor, esse queror.
Et modò Pegaseos demens accuso liquores,
Et modò laurigeri plectra, lyramque Dei.

Pulpita quin etiam, & calamos fregisse recordor,
Vtque puto, dolor hic, iraque iusta fuit.
Quin etiam nuper, Musæ discedite, dixi.
Doctaque cum vestris turba valete modis.
Musæ, dulce malum, ah quondam mea cura, valete.
Non ego sum, frustrà qui miser esse velim.
Iam satis aduerso cursum tentauimus amne,
Hæsit & in dubiis nostra carina vadis.
Phœbe vale: tua iam nobis insania longè est:
Illecebris videor posse carere tuis.
Risit, vt audiuit Phœbus, vultuque sereno
Partem, inquit, fati disce poëta tui:
Cum nec apis flores, nec amabit flumina cygnus,
Nec teneræ blandi tempora veris aues:
Tunc quoque tu Musis poteris spirare relictis,
Tunc quoque te nullus carminis vret amor.
Hoc tibi nec volucrum linguæ dixere, nec alæ,
Nec tibi sidereo læuus ab axe fragor,
Nec pecudum fibræ, venturi perfida signa;
Sed Phœbus. Phœbo scire futura licet.
Dixerat: erubui; subitusque per ossa cucurrit,
Quem sæpè in venis sensimus antè, calor.
Vera tamen dixi: verum quoque dixit Apollo;
Sed solet in Diuis certior esse fides.
Cura redit, teneros tantùm spectando libellos;
Si non aspiciam, sat meminisse fuit.
Vincor, & aduersas iterùm lubet ire per vndas:
En iterùm in Syrtes, & vada blanda feror.
Sic vbi deseruit Scaldim status æquoris æstus,
Mox redit, & pleno rursus in amne tumet.
At tu parce, precor, crescentes poscere lusus.
Semper habent iustæ commoda magna moræ.

Quod

Quod timet Autumno maturis nectar in vuis,
  Ante diem ingratus succus, & asper erat.
Quid fuit antè seges, nisi spes & inutile gramen?
  Tempore proueniunt vina, segesque suo.
Quid teneras primâ segetes euellis in herbâ?
  Quid de vix natâ Massica vite petis?
Crescenti spatium da, Ferdinande, poëtæ.
  Nunc herbæ, quodam tempore messis erunt.

ELEGIA V.

AD ADRIANVM COOLS E SOCIETATE IESV,

Cùm ad scribendum hortaretur.

SIc te Phœbus amet, doctæque, Adriane, sorores,
  Et capiti nectant debita serta tuo.
An mea tam felix tibi Musa videtur, vt æuo
  Maius & inuidiâ condere possit opus?
Nam quid multa monens toties hortaris, vt ausim
  Credere me famæ, iudicioque tuo?
Parce, precor, leue tot stimulis impellere pectus:
  Ne mea diligerem damna, monendus eram.
Scilicet Icarios miserum tentare volatus,
  Et Phaëthonteis curribus ire iubes.
Impetus est, fateor, nobis in carmina magnus;
  Et pueris illis impetus acer erat.
Hic fuit exitio. Quoties caret impetus arte,
  Frangitur, & vires conficit ipse suas.
Infelix Phaëthon, quis te furor egit in illas,
  Per quas sæpè pater palluit ire vias?
Ah! patrios tibi sat currus, insane, fuisset,
  Et nitidas auro posse videre rotas.

 Ignipedum-

Ignipedumque iubas mulcere, & lucida colla,
Gemmeaque admotâ tangere lora manu.
Et satis ingentes propiùs spectare columnas,
Nixa quibus rutili regia patris erat.
Nec minùs argenti radiantes lumine valuas,
Claraque formosis limina chrysolithis,
Purpureasque fores Auroræ, & plena rosarum
Atria securo tangere posse pede.
Tum neque præcipitem, Ioue te feriente, dedissent
Fulminis ardentes igne, suoque rotæ.
Nec te populeâ flerent sub fronde sorores,
In siluam versis ad tua busta comis.
Et tibi, qui vitreo fecisti nomina ponto,
Frustrà solliciti cura, dolorque patris:
Ni leuior pennis, quæ te vexere, fuisses,
Hoc, ex quo rueres, non placuisset iter.
Sed plumas captare leues, quas mouerat aura,
Cereaque ignarâ rumpere vincla manu.
Hoc satis: & tutum fuerat sic tangere pennas,
Dum pater ambobus triste parabat opus.
Tutiùs ô quanto numquam hic, Adriane, volasset;
Alipedes alter non agitasset equos!
Nunc quoniam nimium, nimiumque est ausus vterque,
Hic periit pennis, curribus ille suis.
Sic redeunt, quicumque nimis sublimia tentant:
Et tu me pennas sumere, amice, mones?
Alta petat, quicumque suâ gaudere ruinâ
Sustinet: à nobis sit procul iste furor.
Mi satis est humilem tenues errare per vmbras,
Quà teneras lauros fons Heliconis alit.

Et

Et spectare nemus, cuius sua tempora cingit
  Frondibus, & vatum tempora cingit Honor.
Illic aspiciam lætis pendentia ramis
  Barbita, sed digitis non temeranda meis.
Illic prisca tuos venerabor, Roma, poëtas,
  Et quibus hi certant, Græcia docta, tuos,
Et non cessuros priscis, nisi tempore, vates,
  Æmula quos tantæ Belgica laudis habet.
Hos ego securus mirabor in æthera famâ
  Tendere; mirantem nulla ruina premet.
Hoc nostrum sit opus, curarum hæc summa mearū:
  Hoc mea si ludat flumine cymba, sat est.
Me miserum! vnde mihi subit hæc sapientia pectus?
  Vtque priùs, vacuum non sinit esse metu ?
Ite procùl segnes curæ, procùl ite timores.
  Non sunt sollicitæ carmina mentis opus.
Forsitan his viuam sapienter legibus olim.
  Nunc me, nec pudor est, desipuisse iuuat.
Dum cauet, & metuit, magnis prudentia votis
  Sæpè nocet; certè non fauet illa meis.
Si nimiùm Æsonides ventos timuisset, & vndas,
  Vellera Phryxeæ num retulisset ouis ?
Dædalus æterno clausurus carcere vitam,
  Credere se cælo ni foret ausus, erat.
Si dubium pauidus Martem vitasset Achilles,
  Iliacas victor quis lacerasset opes ?
Scilicet audendum est: audentes dexter Apollo,
  Et Musæ faciles, & furor ipse iuuant.
Torqueor heu! ne fors pœnam pro laude reportem.
  Terminus est altæ sæpè ruina viæ.
Quidlibet eueniat: nocet hæc sapientia nobis,
  Quâ neque, si cupiam, me puto posse regi.

Nec timidos Virtus animos, nec Gloria curat:
  Vtraque torpentes deficit ante manus.
Quo tu cumque vocas, faciles, Adriane, ſequemur,
  Securi, quò nos fataque, ſorſque ferant.
Iam mihi, iam multis, olim quoque noſtra placebunt
  Carmina, iudicio ſi placuere tuo.

ELEGIA V.

AD MARCHIONEM AYTONÆ,

Donec veniret Sereniſſimus Cardinalis, Infans Hiſpaniæ Ferdinandus, Belgij & Burgundiæ Gubernatorem.

MOncada, Aragonum genus alto à ſanguine Regum,
  Quem proauis æquant fortia facta ſuis;
Spes & amor patriæ, Belgiſque extrema timentis
  In tam præcipiti tempore certa ſalus;
Siue paras bellum trepidis fatale Batauis,
  Seu fraudes aperis, perfidiamque domas;
Sî licet, ingentes pauliſper ſupprime curas,
  Et placidos vultus ad mea verba refer.
Et facies: vates tibi ſunt in amore, manuque;
  Tunc quoque, cùm vatum carmine digna geris.
Non ego, quas alibi meritis impleueris oras,
  Nec tua, quæ Cæſar prædicat, acta canam;
Nec quot quàm felix legatus adiueris vrbes:
  Forſitan hæc alios, nos bona noſtra mouent.
Mî ſatis eſt, per te capiant quæ gaudia Belgæ,
  Dicere, & auſpiciis omina nata tuis;

Et

Et memorare diem, te quo Rex magnus Iberûm,
Quod Superis curæ nos probat esse, dedit;
Et dixit: Moncada regat, reddatque per vrbes,
Dum veniat Frater, regia iura meas.
Ille meos Belgas, quo cœpit Marte, tueri
Pergat, & occultis obuius ire dolis.
Possum ego, dum vigilat, fraudesque auertit & hostem,
Curarum partem ponere, Belga metum.
Dixerat: ingenti plausu mandata feruntur:
Ipsa sibi reddi patria visa fuit.
Nec spes vana fuit: nil coniurata nocentûm
Fœdera, nil possunt hoc vigilante doli.
Testantur seruata suo Bouchinia Regi
Mœnia, totque aliis oppida salua locis.
Tu quoque, cùm fremeres animis infestus & armis,
Quem sis expertus, Batauæ, testis eris.
Intrepidus Moncada, animoque ipse agminis instar,
Viribus opposuit millia multa tuis.
Iuit, & oblato certamine sæpè repressit,
Et modò terrentes terruit ipse duces.
Iuit, & ausuros (vt erat timor) omnia fregit;
Et rerum facies versa repentè fuit.
Hoc vigil, & curas animus simul acer in omnes
Fecit, & in Regem sancta Deumque fides.

ELEGIA VI.

AD PROCERES DOMVS GANDA-VILLANÆ

IN AVSPICATISSIMA FRANCISCI GANDA-VILLANI EPISCOPI TORNACENSIS, CONSANGVINEI SVI INITIATIONE.

Villani proceres, quorum virtutibus olim
  Se maius nomen maxima Ganda dedit:
En iterùm veſtros è vobis ortus honores
  Auget, & heroum nobile ſignat iter.
Ecce venit Præſul viduæ gratiſſimus vrbi:
  Iam gaudet votis illa potita ſuis.
Iam Patruo ſimilis, virtutis imagine, Præſul
  Sufficitur, Patrui dignus honore Nepos.
Dicta dies fulſit: ſua ritè inſignia ſumit.
  Vos hilares plauſus, & bona verba date.
Dextra pedu gerit; ex humeris noua purpura pendens
  Defluit, & lato ſyrmate verrit humum.
Annulus in digitos, fideique inducitur obſes;
  Cingit honoratas infula ſacra comas.
Spectandi ſtudio concurritur vndique; turbæ
  His quoque, qui properant, præripuere locum.
Hos capit auguſtæ ſpecies pulcherrima pompæ:
  Illos ſacrorum ſplendor, & ordo tenet.
Multos Pontificum maieſtas ſancta moratur,
  Sed rapiunt omnes Præſulis ora noui.
Finis adeſt ſacris. Nunc ad ſperata venire
  Oſcula: ſacratam porrigit ille manum.
At vos præcipuè, quorum de ſanguine natus
  Hoc meruit, veſtrâ non ſine laude, decus.

Scilicet vnius virtus, & gloria felix
  Quot generis ſocios, tot quoque laudis habet.
Vos celebrate diem, veſtriſque inſcribite faſtis;
  Exigit hæc, inter tot monumenta, locum.
Cumque recenſebunt patrum decora alta nepotes;
  Hinc etiam, dicent, creuit auita domus.
Lectaque cùm fuerit ſeries longiſſima rerum,
  Deletæque acies, raptaque ſigna ducum:
Plus aliquid ſpoliis, plus magnis, ſacra, triumphis,
  Virtutumque index infula maior erit.
Nobilitas ſolis non eſt ſpectabilis armis:
  Hanc quoque maieſtas Relligionis alit.
Magnorum obſequiis ſe deuouet vtraque Regum;
  Sed cauſam hæc hominis protegit, illa Dei.

ELEGIA VII.

TORNACENSIS POPVLI

IN EIVSDEM PRÆSVLIS SVI CONSECRATIONE GAVDIA ET VOTA.

PRoſpera lux oritur. Tandem ſua præmia Virtus
  Accipit, & meritis munera parta ſuis.
Ecce pedum, mitramque, & ſacra inſignia Præſul
  Villano genitus ſanguine ritè capit.
Fama volat, repletque vrbes rumore ſecundo,
  Per liquidas pernix aëre lapſa vias,
Ante alias, petit hæc veſtras, gens Neruia, ſedes,
  Mœniaque aligero tranſilit alta pede.
Perque vias vrbis, per compita, perque penates,
  Perque domos lætum nuntit ire diem:

Ire diem, quo Villano de sanguine Præsul
Succedit patruo, non minor ipse, suo,
Protinus excutiunt mœstas noua gaudia curas
Ciuibus, & tetricæ tædia longa moræ.
Omnibus idem animus lætos diffundere vultus,
Et studij, & sensus edere signa sui.
Pars memorat dotes, & docti Præsulis artes:
Pars censet titulis nobile stemma suis.
Pars animos populi nec spe solantur inani,
Et facilem dicunt in sua vota Deum.
Scilicet ingenti rerum sapientia moli
Par erit, & tantum ferre valebit onus.
Illam exercebit communis cura salutis,
Et morum, exemplis quos reget ipse suis.
Quam populo sternunt tantorum exempla virorum,
Hæc ad recti apicem certa breuisque via est.
Aurea virtutum reuirescet protinus ætas,
Nec lolium, aut spinas cultus habebit ager,
Felices iam lacte fluent & nectare riui:
Illic è foliis roscida mella cadent.
Talibus, atque aliis incendunt mutua dictis
Pectora, spesque suas, lætitiamque fouent.
Hæc sincera quidem, sed non est plena voluptas;
Ex aliquà minuit gaudia parte dolor.
Optatæ toties nec enim spectacula pompæ,
Cara nec absentes Præsulis ora vident.
Quid facitis ciues? nihil est hac luce dolendum.
Hæc quoque posse dabit Præsulis ore frui.
Mens adeat, coramque putet spectare triumphum:
Instructa est oculis mens quoque nostra suis.
Et leuis est, leuiorque auium pernicibus alis;
Fulminis in morem, quo lubet, illa volat.

Non

Non illam montes, non illam sistere possunt
Flumina, non longæ difficilesque viæ.
Hæc vos Bruxellæ medium deducet in vrbem :
Per medias turbas hæc quoque pandet iter.
Cernitis in sacrâ fulgentem fronte tiaram,
Et radians auro, chrysolithisque pedum ?
Intentos oculos augusto pascite vultu
Præsulis; hæc vobis gaudia ferre licet.
Cùm benè spectastis; sacræ post oscula dextræ,
Lætitiæ signum, prospera verba date.
Dicite: Cumæos felix Antistes in annos
Viuat, & è nostris augeat ille suos.
Dicite: Quæ toties dedit, & tot commoda nobis,
Crescat, & æternùm floreat ista domus.
Dicite: Nostrarum quæ nobis gloria rerum est,
Et fuit; vt dignum est, nos regat ista domus.

ELEGIA VIII.

AD MARCHIONEM AYTONÆ,

Cùm Hollandorum obsidione Bredam liberasset.

NOn caret euentu vigilans prudentia; finem
Quem sequitur, rarò non habet illa suum.
Hac, Moncada, nouis veteres successibus auges ,
Et superas armis vota fidemque tuis.
Sensimus hanc iterùm vigilem, patriæque salubrem,
Cùm timuit Batauas anxia Breda manus:
Hanc illi trepidantem infestis vndique signis,
Et subitâ celeres obsidione premunt;

Iamque

Iamque adeò Martem de more ligonibus orsi,
Valla parant castris & loca tuta suis.
Non alio Batauus mauult decernere ferro.
Hoc valet: hoc stricto tutius ense vocat.
Nec mora (virtutem fas est & in hoste probari)
Credibili citiùs non leue surgit opus.
Protinus aggestis stant propugnacula glebis,
Fossáque loricas circuit alta suas.
Ac velut è cæsæ narratur dentibus anguis
Agminis armati nata repentè seges;
Non secus è terris subitas erumpere moles,
Nec fieri manibus tam citò posse putes.
Fama tuas, Moncada, simul peruenit ad aures,
Castra simul, pugnæ plenus amore, moues.
Nec tamen aut factas, aut victas deseris arces.
Sicut erat, clausum flumen vtrimque manet,
Quà Traiectinis sese infert mœnibus, & quà
Mœnibus elapsas in mare voluit aquas.
Te Mars ardentem, sperataque pugna trahebat:
Ibat & exemplis miles in arma tuis.
Sciuit, & ad nomen venientis palluit hostis,
Et trepidum castris murmur it: Ipse venit.
Ipse venit, mussant; non est mora libera nobis.
Cedimus? an vitæ nos piget? ipse venit.
Et venit, & nobis spes in certamine nulla est;
Incolumes solâ possumus esse fugâ.
Ilicet excussit manibus formido ligones,
Expulit & castris arma virosque suis.
Fit fuga; tu quamuis longâ regione viarum
Distares, neque adhuc visus ab hoste fores.
Dum licuit, sibi consuluit gens prouida. serò
Scilicet à viso sæpè fit hoste fuga.

Te

Te quoque plus armis iam ſenſerat eſſe timendum,
Prælia nec tanto cum Duce tuta geri.
Quid facies armis, qui ſolo nomine vincis?
O immortales inter habende Duces!
Parcite Mauortis ſoboles fortiſſima; veſtri
Maxima pars Ductor roboris ipſe fuit.
Non vires gladiique regunt, ſed prouida Martem
Conſilia, & vani pectus inane metus.
Sic olim Curius plus ſe quàm milite geſſit:
Scipio ſic magno victor in hoſte fuit.

ELEGIA IX.

AD MATHIAM CASIMIRVM SARBIEVIVM E SOCIETATE IESV, POETAM LYRICVM.

ROmanæ fidicen citharæ, qui ſidera tangis
Vertice, & ignauam deſpicis ales humum:
Pace tuâ, quamuis nec certiùs alta Cleanthis,
Nec Samij fuerint ora locuta ſenis:
Semita Dircæi non eſt tamen inuia cygni:
Iuit, & hanc pennis repperit alter olor.
Nec minus eſt auræ, quâ ſe leuat æmulus ales,
Nec ſpatio nubes inferiore ſecat.
Nec malè ceratis ad ſidera nititur alis,
Æquoreis nomen triſte daturus aquis.
Æthereas animas teſtor, Zephyroſque, Notoſque,
Et quæcumque tuos detulit aura modos;
Si tua, Sarbieui, ſperaſſet carmina Flaccus,
Et factum fieri poſſet putaſſet opus:

Forſitan

Forsitan æquari vatem non posse negasset,
Quem vigor in cælum, plurimaque aura leuat.
Felix, credibili maior quem concitat ardor!
Iudicium superas vatis & orbis idem.
Non abit in peius semper vitiosior ætas;
Nec quamuis semel est ferrea, semper erit.
Nomine nostra suo est melior, dicique meretur
Aurea, carminibus nobilitata tuis.
Hæc ego vos, Musæ, vestroque in monte virentes
Iam pridem lauros edidicisse reor.
Hæc vbi cantatur, nec saxa, nec æquora surda,
Nec sunt indomitæ turba timenda feræ.
Vos eritis testes Getico sub sidere cautes,
Quique Lycaonio, Ponte, sub axe iaces.
At neque solus habes auritas, Sarmata, rupes,
Mirantésve tenes, Vistula, solus aquas.
Et Rhodope, & scopulis veniunt plaudentibus Alpes,
Nullaque non montes gens videt ire suos.
Hæc Rhodanumq; Padumque tenent, hæc carmina Rhenum,
Oblitos notas, vt priùs, ire vias.
Hæsit sæpè Tagus, fuluâque reclinis in vrnâ
Dixit: Eunt auro puriùs illa meo.
Sæpè aliquis nullâ vates hæc legit in vmbrâ,
Et circùm viridis protinus vmbra stetit.
Cui licet, hæc gelidâ nemorum securus in vmbrâ;
Belga sed, heu! lituos inter & arma canit.
Sic tantùm in patriis cantasset montibus Orpheus,
Cum siluis itidem saxa secuta forent.
Nec minùs Aonias lapis ascendisset in arces
Euectus numeris, magne poëta, tuis.

Nec

Nec minùs his captus, qui vexit Ariona, delphin
  Æquoreis ludens exsiliisset aquis.
Me certè tua Musa sui dulcedine cantus
  Abripit, & memorem non sinit esse mei.
Sæpè fui, ceu vaticinans, aliena locutus,
  Et fuit abrepti carmen in ore tuum.
Sæpè locuturus diuturna silentia feci,
  Aut rupit medios lingua retenta sonos.
Mens abit, & subitò tacitum mirantur amici,
  Me rapiunt numeri, cygne canore, tui.
Siue iubes in Threïcium capere arma tyrannum,
  Pæne minax digitis sumitur hasta meis.
Siue super nubes sublimis & æthera tendis,
  Ipse leui videor nube repentè vehi.
Siue per Ausonios spatiaris lauriger hortos,
  Me Zephyri & Floræ regna subire puto.
Seu mœrente canis testudine flebile carmen,
  Palleo, nec fletu lumina nostra carent.
Seu tristes hilari solaris pectine curas,
  Defluit ex animo cura dolorque meo.
Siue pios castæ suspiras mentis amores,
  Vrimur: ardentes sunt tua verba faces.
Denique me formas subitò conuertit in omnes
  Qualiscumque operis pagina lecta tui.
Hoc est & volucres cantu fluuiosque morari:
  Hoc est aëreâ ducere saxa viâ.
Hoc est fulmineas auferre leonibus iras:
  Hoc agnis rapidos conciliare lupos.
Pegasides Diuæ, vestro date debita vati,
  Quæ possint Clarium serta decere Deum.
Quid precor? exiles lauro redimite poëtas:
  Vos mihi, si merui, nectite serta Deæ.

Nam

Nam tua, Sarbieui, cùm filuæ plectra fequantur,
  Ad crines properat laurea fponte tuos.

ELEGIA X.

AD ANTONIVM SANDERVM IPRENSIS ECCLESIÆ CANONICVM.

Cùm de Euchariftiâ fcriberet.

NAturæ mores alij, caufafque latentes,
  Et cæli referant, Oceanique vices:
Vnde niues, aut quâ prorumpat origine fulmen:
  Tantus in elifis nubibus vnde fragor:
Aut cur alterno tumidum mare ferueat æftu:
  An fecum æquoreas Cynthia mutet aquas:
Cur Boreas ficcis, madidis cur euolet alis
  Aufter,& in fontes vnde perennis aqua.
Hæc alij: tu dic illum, q. em fulmen, & imbres,
  Et dominum agnofcit mundus vterque fuum.
Vade Deo plenus, qui te fua facra docentem
  Non finit humanas, vt priùs, ire vias.
Te tua cura iuuet, quem nil mortale fequentem
  Ducit in occulti confcia facra Dei.
Hîc res ignotas oculis & fenfibus hauris:
  Quodque ftupent Superi, pandis amoris opus.
Quanta, & quot faciant paucæ miracula voces,
  Numine cum verbis adueniente, doces.
Vt Bacchi, & Cereris veftigia fola fuperfint,
  Vtque tegant, quem non cernimus, illa Deum:
Vtque oculis legemque fuam, moremque fecutis
  (Hi quoque falluntur) non fit habenda fides.
Ah! furor eft oculos hîc confuluiffe manufque:
  Altior eft tardis fenfibus illa fides.

Demens

Demens, qui breuibus naturæ finibus arctat
  Numen, & immensum claudit amantis opus!
Primus amor docuit naturæ excedere fines:
  Primus amor nullum cœpit habere modum.
Ille etiam nobis epulas de Numine fecit:
  Hîc & conuiuas omnibus esse licet.
Sed tamen innocui veniant: procul impia turba,
  Quam Venus, & vinum, prædaque, frausq; iuuant;
Cui scelus occultum malè conscia pectora terret,
  Fabula cui præsens creditur esse Deus.
Conscia mens vt cuique sua est, ita semper in illam
  Cum Domino veniunt vitáve, mórsve suo.
Sic rosa turpe genus scarabeos enecat illo
  Quo capit, & castas nectare pascit apes.
Hæc, Sandere, doces : orbis probat.: vna docentem
  Non fert Impietas, armaque vana mouet.
Illa giganteo molitur bella furore.
  Vecordes, quos hæc sub sua signa vocat!
Qui, quia non capiunt, diuina oracula damnant,
  Sensibus hæc mensi sacra Deumque suis.
Heu nox alta! Deo de se non creditur ipsi:
  Illius est leuior, quàm sua cuique fides.
I contra armatum solis clamoribus hostem,
  I Sandere: tibi causa Deusque fauent.
Prisca Patrum series venit auxiliaribus armis:
  Cum Latio in partes Græcia docta venit.
Et fauet ipse tibi, pro quo pia bella capessis:
  Hac ope dux, miles, castraque solus eris.
Quaque feres gressus inimica per agmina victor,
  Turbida disiicies cum duce signa suo.
I felix, meritum victor molire triumphum:
  Illius spatium, quà patet, orbis erit.

h Prisca

Priſca fides niueis præcedet vecta quadrigis,
Et dabit occultum ſigna venire Deum.
Ipſe manu felix cæleſtia ſcripta tenebis,
Stans in laurigeris lauriger ipſe rotis.
Ponè tuos currus captiuo vincula collo
Turpi progenies edita Nocte feret.
Ibit detractis capiti Fraus perfida laruis,
Nudatoque ſuos deteget ore dolos.
Atque Odium veri, gaudenſque ambagibus Error,
Conſiliique expers indociliſque Furor.
Impietas tortos agitans pro crinibus angues,
Per totidem linguas ſibila vana dabit.
Totque trahi captam ſeſe indignata catenis,
Diſcerpet colubros ore furente ſuos.
Hunc meritò, Sandere, parat tibi Fama triumphum:
At fruſtrà meritis par cupit eſſe tuis.

ELEGIA XI.

AD BEATAM VIRGINEM,

Quæ Alſemberga, prope Bruxellas, titulo STELLÆ MARIS, *colitur.*

QValiter abreptam procul à tellure carinam
In medio iactat ventus, & vnda mari:
Haud aliter Belgas, tot iam labentibus annis,
Voluit, & huc illuc Martius æſtus agit.
Hei mihi! tot fluctus inter, fremituſque, minaſque,
Quæ nauim in cæco gurgite ſtella reget?
Nil hîc Oebalij fratres, nil clara Coronæ
Lumina, nil proſunt magna minorque feræ.

Puppibus hæc aliis faueant, cursumque secundent:
Talia non spectat sidera nostra ratis.
Diua, decus cæli, cælo formosior ipso,
O lux, quæ nullâ condita nube lates:
Tu melior timidis affulge stella carinis:
Tu dubios cursus, velaq́ue nostra rege.
Aspice, quàm sæuis belli conuulsa procellis
Naufragij trepidet Belgica nostra metu.
Deprensa est medias inter Symplegadas Argo,
Obrutaque insanis pæne fatiscit aquis.
Per te Tiphyn habet: per te regat ille, tuoque
Sidere securas præbeat vnda vias.
Te spectat, sidusque vocat Leopoldus amicum:
Tutus inoffensum te duce sperat iter.
Te duce, nec Libycas metuat perrumpere Syrtes,
Nec sua non æquis credere vela Notis.
Si tibi mons placuit, montisque in vertice templum,
Hungara quod monitu struxit Elisa tuo,
Quod Caroli toties, toties subiere Philippi,
Et patriæ priscos turba secuta duces:
Si placuit, qui nunc te protegit auspice Belgas,
Quemque tuos stratum vidimus ante pedes:
Incipiat per te, depulsis æthere nimbis,
Et, quia post nimbos, lætior ire dies.
Tunc tibi votiuos persoluet victor honores.
Inscribet donis, quæ feret, ipse suis:
HÆC TIBI PRO SALVIS LEOPOLDVS MVNERA BELGIS:
Diua, tuis titulis, muneribusque faue.

ELEGIA XII.

IN OBITVM LAMBERTI VERREYKEN,

EQVESTRIS TVRMÆ PRÆFECTI, AD SILVAM DVCIS TORMENTI ICTV INTEREMPTI.

Ex personâ fratris, Ludouici Francisci, Baronis de Geues, Audientiarij, &c.

PLangite Pierides, citharamque aptate dolori,
Lætaque turbatis demite serta comis:
Atratoque habitu lacrymis accedite nostris,
Aptaque funesto dicite verba die.
Occidit infelix Mauortis crimine frater,
Occidit, & secum gaudia nostra tulit.
Quod superest, mutam fusi lugemus ad vrnam,
Et cineri lacrymas, altera iusta, damus.
Silua premebatur Batauis circumdata signis,
Nec spes obsessis parua salutis erat.
Fama priùs, mox & miles percelluit hostem
Regius. Ah! prohibet tangere plura dolor.
Instát Iber: Batavi erumpunt: in prælia missum
Te dolor & virtus conscia, frater, agunt.
Non caput est tectum galeâ, non pectora scuto:
Pro scuto & galeâ dextra animusque tibi est.
Sic in sanguineam quondam leo prodit arenam,
Et viso tumidas excutit hoste iubas.
Non illum lato terrent venabula ferro,
Non illum validâ lancea torta manu.
Pugna fit: impulso properè succurritur hosti:
Sed virtus numero cedere turpe putat.

Quid

Quid facis heu frater? numero tibi cedere fas est:
Iam famæ satis est: ad tua castra redi.
Me miserum! totum pulchrè temerarius agmen
Sustinet, & famæ nil nisi damna timet.
Collis erat: pugnam de colle videbat iniquam
Bergius, &: Redeant, signaque dentur, ait.
Signa tubæ dederant: illi parere coacti
Pugnando referunt in sua castra pedem.
Plauditur incolumi, mediâque è morte recepto:
Tam fortes properat tangere quisque manus.
Macte animis frater: tibi Rex iam soluet honores,
Ad quos ipsa tibi Gloria fecit iter.
Expectat legio iam te Germana Tribunum.
Hæc meritis merces est tibi parta tuis.
Heu spes fallaces! heu sortis vota futuræ
Nescia! quàm paruâ stantque caduntque morâ!
Quid miser exultas? & Rex, & viuida Virtus
Imponunt capiti serta caduca tuo.
Frendet adhuc Batauus, tormentaque pergit in hostē
Eminus, atque iras exonerare suas.
Machina detonuit: pila fulminis impete venit:
Tu cadis: auulsum dissipat illa caput.
Dextera tum primùm, quæ sumpserat, arma remisit;
Fortuito virtus vulnere tanta perit.
Voluitur in præceps hosti quoque flebile corpus,
Et tepidam latè sanguine tingit humum.
Care iaces frater; nec te tua dextera, nec te
Eripuit miseræ gloria parta neci.
Nil homini certum est: mediis transuersa triumphis
Mille repentè viis mors inopina venit.
Non hîc scuta valent, non æs, non ferrea cassis,
Non Neptune tuâ mœnia structa manu.

Quàm benè pugnabant olim, cùm mœnia ciues,
  Cùm vigor, & robur gloria Martis erant;
Cùm ſpes in dextris, cùm quod mittebat in hoſtem
  Bellica tormentum tela, lacertus erat.
Tunc poterant fortes virtutem extendere factis:
  Tunc ſuus ex merito quemque manebat honor.
Tunc aciem contra, belli mora, ſtabat Achilles:
  Tunc Hector murus ciuibus alter erat.
At nunc, ſi redeant, Therſites ſternat Achillem:
  Hector ab ignauâ concidat ipſe manu.
Ah pereat, quiſquis fatalem repperit vſum
  Pulueris, & ſæuo fulmine peius opus!
Pila ſatis fuerant, & lethifer arcus, & enſis.
  Cur ad fata nouas repperit ille vias?
Imbuere, vt quondam Siculi fabricator aheni,
  Ipſe ſuum primus debuit auctor opus.
Téne igitur, frater, diſcerpſit ahenea peſtis?
  Debuit hæc titulum mortis habere tuæ?
Hei mihi! quàm multos globus hic percuſſit in vno!
  Spes noſtræ quantas abſtulit ille domus!
At tu dignus eras fatis melioribus vti,
  Pluraque virtutis præmia ferre tuæ.
Sed tamen hoc melius, quàm ſi ſine laude periſſes,
  Et procùl ignotâ contegereris humo.
Nunc tua te virtus magnis heroibus æquat,
  Gloriaque ad cineres & tua buſta ſedet.
Raraque res pietas, ſanctique in milite mores
  Altera militiæ fama fuere tuæ.
Quà licet, hæc noſtrum minuunt ſolatia luctum:
  Hæ laudes totum te vetuere mori.
Terra tuos cineres accepit, cetera cælum,
  Famaque: pars minima eſt, quam tegit vrna, tui.

EPI-

EPISTOLA HEROICA.

ALEXANDER FARNESIVS, DVX PARMENSIS, PHILIPPO II HISPANIARVM REGI.

Suadet, vt in vrbibus Belgij à se recuperatis Collegia Societatis IESV *collocet, singula pro artibus futura.*

EN iterum iustam Deus & Victoria causam,
Proque tuis, & te quæ geris arma probant.
Auspiciis, Rex magne, tuis Antuerpia cessit:
Quo steterant hostis, stant tua signa loco.
Ære sonant turres, tormentis mœnia; plausu
Pars populi melior, totaque castra fremunt.
Ignes, lætitiæ testes, per compita lucent:
Pulsa loco Pietas ad sua templa redit.
Ipse triumphali se cingit arundine Scaldis:
Cuius eant, ipsæ scire videntur aquæ.
Vrbs tam firma situ, tam lato flumine tuta,
Inuia virtuti credita penè fuit.
Hæc tamen vrbs, flumenque tuo iam Marte receptum
Spem facit hoc recipi cetera posse modo.
Vrbs tibi succubuit, cuius dum mœnia lustrat,
Vallaque cum fossis, ingeniumque loci,
Et lato ad muros spatiantem gurgite Scaldim,
Voluentem refluas, æquoris instar, aquas,
Tanti operis molem humano cessisse labori
Ipse fidem victor vix sibi miles habet.

Ex quo ſcuta virûm, galeaſque, & fortia voluens
Corpora purpureis Moſa cucurrit aquis,
Cùm Traiectinos infecit ſanguine muros
Perfidiæ vindex militis ira tui,
Nulla fuit tanti victoria, nulla triumpho
Dignior: hac viſa eſt Belgica pænè capi.
Flandria nunc ſalua eſt, nunc ſalua Brabantia; totque
Oppida quæ cepi, nunc ego capta reor.
Nunc demum (gratare tibi) tot vicimus vrbes,
Quot rapuit pulſo noſter ab hoſte labor.
Vicimus heu vrbes, tumidum non vicimus hoſtem:
Victus adhuc vires, telaque fractus habet.
Tela, quibus fruſtrà clypei galeæque reſiſtant,
Nec quibus occludant murus & vnda viam.
Quas habeant victi vires, quæ tela, requiris,
Quæ dextrâ frangi non puto poſſe tuâ?
Sunt ſcelera & fraudes, quas ſuggerit impius error,
Qui ſe fucatâ relligione tegit.
Non hoc militibus, non hoc compeſcitur armis,
Hoc nullâ belli vincitur arte malum.
Obiicias illi cum turribus ardua celſis
Mœnia, quas & humus quaſque habet vnda moras;
Tranſiliet foſſas, muros penetrabit & arces,
Inuenietque ſibi, qua via nulla, viam.
Mille feras portis, & ahenos obiice poſtes;
Laxabit nullò clauſtra ſeraſque ſono.
In portis vigilet, vigilet per mœnia miles;
Quà furtim ſubeat mœnia nouit iter.
Troia ſtetit ſoſpes, dum virtus miſcuit arma,
Præliaque oppoſitæ conſeruere manus.

Non

Non armis illam cæleſtibus acer Achilles,
  Non gemini Atridæ, non Telamone ſatus,
Non anni domuere decem, non mille carinæ:
  Tam fortem exitio fraus tamen vna dedit.
Fraus metuenda tibi eſt: fraus Relligionis amictu,
  Tecta caput longâ protrahit arma morâ.
Illa furens latè per campos errat & vrbes:
  Horrida Styx illâ nil, puto, peius habet.
Crinibus abruptos in vulgus proiicit hydros,
  Peſtiferâque implet pectora tacta lue.
Hæc ferro & flammis, hæc cæde & ſanguine gaudet:
  Iniicit hæc auidas in tua iura manus.
Vnica lex illi nullas agnoſcere leges,
  Quas libertati credit obeſſe ſuæ.
Prô Superi! quid non peior ſucceſſibus audet,
  Dum lex, & iudex, & Deus ipſa ſibi eſt?
Ipſo perfidiæ & ſcelerum molimine credi
  Sancta cupit: Cauſam Numinis, inquit, ago.
Plus tibi quàm Mauors nocet hæc: hæc vna rebellat,
  Hæc amat in dominum quæ gerat arma ſuum.
Nec parcit Superis: Superos explodit, & ipſum
  Accuſat ſcelerum, quæ facit ipſa, Deum.
A ſe direptis infert incendia templis;
  Inuitis fiunt ignibus illa cinis.
Cumque videt flammas, animos accendit ab illis,
  Adiicit & factis verba nefanda ſuis.
Vrite cum templis Diuos, ait, vrite flammæ,
  In Diuos animi pignora clara mei.
Talibus indignas ſeſe exhortatur in iras,
  Quodque Deum lædit, faſque piumque vocat.
Quæ violat Superos, quæ cælum oppugnat, & ipſum
  Numen, Principibus parceret illa ſuis?

Nec terras malè grata tuas ſpoliaret & vrbes?
  Nec, quidquid raperet, crederet eſſe ſuum?
Credat vt eſſe ſuum, ſatis eſt rapuiſſe: rapinis
  Paſcitur; has belli præmia iuſta vocat.
Sed quia bacchantem reprimis, frænaſque rebellem,
  Nec ſinis vt ſpoliis creſcat inulta tuis;
Et quia, quæ rapuit, repetis, repetita tueris,
  Teque tuis opibus ne premat illa, vetas;
Acriùs inſurgit, conuitiaque inſuper addit,
  Teque venenato liuida dente petit.
Te vocat immitem iuſto pro Rege tyrannum;
  Quodque ſibi credat mobile vulgus habet.
Hoc odium teneros cum lacte inſtillat in annos,
  A teneris diſcit te violare puer.
Nota cano: non hoc, quamuis ſit perfida, quamuis
  Vana ſit & mendax, ipſa negare poteſt.
At tu bella moues, & multo milite pugnas,
  Vt rapias illi quod priùs illa tibi.
Quid tamen arma iuuant toties victricia, quidve
  Ante tuos ſupplex Flandria tota pedes?
Si maneant animi, quales, dum bella gerebat,
  Telaque ſi ſolæ depoſuere manus?
Si maneant animi ſub amicâ fronte rebelles,
  Et ſubitò erumpat credita flamma cinis?
O quoties vincenda tibi tua Belgica reſtat!
  O quoties Hydræ colla ſecanda nouæ!
Hei mihi ſi fruſtrà ſuperaſſe tot oppida dicar,
  Et toties fruſtrà victor in hoſte fui!
Vt tamen has vindex extinguere ſanguine flammas
  Coner, & vltrici cæde piare nefas,
Vtque rebellantes tibi ſe ſubmittere cogam,
  Inuitoſque tuo ſubdere colla iugo,

Quid

Quid tibi submittent nisi vultum rursus & ora,
Quæque iterùm fallant, quid nisi verba dabunt?
Credemus verbis iterùm celantibus iras,
Experti, flammas quas tegat illa cinis?
Eheu, quàm facile est animum non prodere vultu,
Quodque in mente latet, dissimulare nefas!
Ergò age, bellorum cum bellis eiice causam,
Inque suo tantum semine tolle malum.
Cum quâ venerunt, discedent bella; redibit
Hac abeunte, abiit quæ veniente, fides.
Marte tuo pestis non est superabilis illa:
Si posset subigi Marte, subacta foret.
Infesto medici non sanant omnia ferro
Vulnera, nec quoduis tollitur igne malum.
Apta suo hæc medicina loco est: quibus obfuit ignis,
Sæpè salus membris succus & herba fuit.
Me quoque deficiunt artes: mea ferrea dextra est:
Vix mollem hæc possunt vulnera ferre manum.
Et tamen vt coëant, quâque est opus arte leuentur,
Iudice me poscunt militis illa manum.
Quæ tanto cupiatque malo, possitque mederi,
Turma virûm est: IESV nomen & arma gerunt.
Cum studia illorum (memini) moresque notasses:
Gens hæc, dixisti, nomine digna suo est.
Illa tuis addet, quod adhuc, Rex magne, triumphis
Defuit, & tandem plena trophæa feret.
Et quoniam sanare tuos, non perdere mens est,
Vtilis hæc victis hostibus hostis erit.
Non illi validis torquentur pila lacertis,
Nec sæuo rigidum cingitur ense latus.
Nec gerit illa manu clypeos, nec spicula versat,
Nec ferro pectus, nec tegit ære caput.

Prisca

Prisca fides illi, pietasque ante omnia curæ est:
His armis acies instruit illa suas.
Bella mouet vitiis, virtute armata Deoque,
Pulsaque sæpè suis sedibus illa fugat.
Vidi ego iuratos in mutua vulnera ciues,
Quâ tulerant ferrum, fœdus inire manu.
Qui tantos motus, tantos compesceret æstus,
Ex isto solers agmine miles erat.
Viribus inuadit, quoscumque inuadit, amicis
Hæc manus: illa nihil palma timoris habet.
Auersas blandè capit hæc violentia mentes.
Ingenio populi conuenit illa tui.
Adde, quod in teneros dum peruigil excubat annos,
Discat ab hac, quid sit turpe, decensque, puer.
Discat &, vt regum domino, rerumque parenti,
Sic quoque seruandam Regibus esse fidem.
Viderat hanc aciem, totoque expalluit ore
Impietas, vanas intonuitque minas.
Aduersasque s[illegible]is formidans artibus artes,
Crescit in exitium gens, ait, ista meum.
Gens pia, cresce precor, furiamq; exscinde nefandã;
Quod perdit populos regnaque, perde malum.
Tu monstri fraudes oculos deducis ad ipsos:
Tu quæ tecta cupit probra, latere vetas.
Per te mille doli, per te mendacia mille,
Fictaque relligio, perniciesque patent:
Stulta quibus leuitas, hebetisque amentia vulgi
Plaudit, & insanâ credulitate fauet.
Nil nisi libertas deceptis semper in ore est,
Ah quantum miseris impositura iugum!
At tu consiliis, precor ô, Rex, annue nostris,
Si tibi, si cupias consuluisse tuis,

Dum

Dum licet, illorum clades auerte tuasque,
  Et dubiis rebus, quam potes, affer opem.
Vt validum bello frangas & viribus hostem,
  Et Batauo figas regia signa solo:
Summa tamen belli restabit, vincere victos.
  Huic operi vna cohors desit, & vna sat est.
Vnam militiæ, vt vincatur Belga, cohortem
  Adde tuæ: castris deficit vna tuis.
Illius auxiliis citiùs vigilique labori,
  Quàm Marti cedet gens tibi cara tuo.
Illa cohors, belli causas, fera pectora plebis
  Flectet, & imperiis reddet amica tuis.
Vincant castra viri, Belgas hæc vincet; & hostem
  Hac subiget, quâ plus parte timendus erat.
Hanc tua militiam partire per oppida victor:
  Quotque datis stabilem iusseris esse locis,
Tot, mihi crede, tuis impones vrbibus arces,
  Quæ faciant, ne quis restet ab hoste metus.

EPISTOLA HEROICA.

HIPPOLYTVS PHÆDRÆ.

RESPONSIO.

Mirabar, quid crebra sibi suspiria vellent,
  Fixaque luminibus lumina sæpè meis,
Et blandæ nimiùm voces, quæque ora silentis
  Mutato toties signa colore dabant.
Nec poteram veræ similem mihi fingere causam,
  Cur gemitus nullo læsa dolore dares.
Iam scio, tendebas casses mihi: detegit illos
  Impia sacrilegâ littera scripta manu.

Non

Non tibi lædendi ſtudium, dignumque nouercâ
 Ingeniũm, quamuis magnus ademit amor.
Priuignis aliæ miſcent aconita nouercæ,
 Tu me, quàm poſſis lædere, peius amas.
Perlegis? an primis te frangit epiſtola verbis,
 Tollere cum voto ſpem quoque viſa tuo?
Perlege; ſed timeo, ne ſcribam molliùs æquo,
 Et deſint animo ne mea verba ſuo.
Nec reſcripſiſſem: ſed, vt es ſine mente, veremur,
 Ne tibi tu dicas: Vicimus, ille tacet.
Vt tibi ſim facilis, nec, quæ petis, ipſe recuſem,
 Turpiter, & nullo victa pudore, rogas.
Quod ſimul vt legi, de Diuis queſtus, & ipſo,
 Si tuus eſt proauus, quem pudet eſſe, Ioue:
Iupiter hoc probrum, dixi, ſtirpiſque, tuumque
 Diſſimulas, & adhuc crederis eſſe Deus?
Plecte, pater, crimen: quid in alta Ceraunia ſæuis?
 Aut quid in immeritum fulmina perdis Athon?
Hæc ſpectas, & adhuc ſpectaris Phœbe? neque illa
 Viſa Thyeſteâ res tibi digna viâ eſt?
Non trepidos auertis equos? non conſcia ſaltem,
 Ne videant neptem, lumina nube tegis?
Sic, vbi te iuſtæ Superũm deuouimus iræ,
 Viſa minor merito noſtra querela tuo eſt.
Scilicet idcircò populos vitamus, & vrbes,
 Illecebraſque aulæ, femineoſque choros,
Idcirco ſiluas colimus, caſtæque Dianæ,
 Laude pudicitiæ, proxima cura ſumus,
Vt ſpolium noſtri referas infame pudoris?
 Hoc meruit virtus, hoc meus ille rigor?
Talia conanti meritò tibi dicere lingua
 Hæſit, & in primo deſtitit ore ſonus.

Non

Non calamum excussit digitis scribentibus horror?
Non opere in medio diriguere manus?
Non subiit saltem mandantem talia ceris
Te pudor? at ceras erubuisse reor.
Quid queror extinctum tibi non venisse pudorem?
Pessima facundam te quoque causa facit.
Exemploque Iouis tam detestabile crimen
Contendis fieri posse, nec esse nefas.
Hoc proprium sceleri est: laruam sibi semper honesti
Quærit, & hoc velo cœpta pudenda tegit.
Inuitam sed ais, qui Diuis imperat ipsis,
Et Diuûm Deus est, scribere iussit amor.
Ficta canis. nocuisse tibi sua tela, suisque
Vri te flammis ipse Cupido negat.
Stipite te Stygio, sanieque tumentibus hydris
Perculit, & stimulat de tribus vna soror.
Nec regnat lasciuus amor (quid inania fingis
Regna?) nec in superos ius habet ille Deos.
Casta Diis mens est, casti sine crimine mores,
Et cælo digni, dissimilesque tuis.
Sed finxit Superos peccandi exempla libido,
Vt nil turpe sibi duceret esse nefas.
Pirithoum Theseus, inquis, nobisque tibique
Prætulit: hoc quæ te credere causa iubet?
Nemo igitur fidum colat, aut inuisat amicum:
Si facit, externum prætulit ille suis.
Quod carpis furiosa, tuoque in coniuge damnas,
Laudares, sanâ si modò mente fores.
Nomen inextinctum longo laudabilis æuo
Est habitura patris Pirithoique fides.
Quid sit amor, sentis? furor est: post omnia mentem
Eripit: exemplo res manifesta tuo est.

Quid

Quid quereris fratrem clauâ cecidisse trinodi?
Opprobrium vestræ sustulit illa domus.
Quod nisi fecisset, cæsus pater esset ab illo.
Quis non, quod Theseus fecit, in hoste facit?
Curæ cuique sua est medio in discrimine vita:
Natura, vt perimas, ne perimare, docet.
Quamquam hæc culpa tuæ est, si qua est modò culpa, sororis:
Illa viam docuit, consiliumque dedit.
Iudicium tibi peruertit mentemque libido:
Quæ bona sunt damnas, impia facta probas.
In vitiis recti speciem reperire laboras,
Ipsaque te virtus iudice crimen habet.
Crimen amicitia est, crimen tibi, nolle perire:
Res pia, quem ratio damnat & horret, amor.
At repetit pœnas maternæ iniuria cædis:
Saucia Theseo concidit ense parens.
Esto: me genitor, quo matrem, læserit ense:
In te quod fecit, præter amare, scelus?
Quàm benè Theseo caderes quoque victima ferro!
Et, si digna Dij dent tibi fata, cades.
Occidit infelix sine causâ, & crimine mater:
Non satis in pœnas mors foret vna tuas.
Quam mihi tu suades, vindicta est tetrior illo
Crimine, quo genitrix à patre cæsa fuit.
Scilicet incesti castam placabimus vmbram,
Pessima tu pellex, peior adulter ego?
Si quid adhuc manes, matremque à funere posset
Lædere, quid grauius, quod pateretur, erat?
Téne vt amem, quæ, cùm reuocas delicta parentis,
Me laceras? nam sunt dedecus illa meum.

Ad

Ad genus, & natos maiorum infamia transit.
Huic pater est; illi causa ruboris auus.
Tantalus est Pelopis, Menelai dedecus Atreus;
Natarum Danaus, Pasiphaëque tuum.
Multa patri licet obiicias, tamen omnibus illis,
Quod tibi nunc votum est, turpius esse puta.
Nec refero cæsæ solatia nulla parentis:
Femina iam non est vlla verenda mihi.
Nunc omnes odisse licet: nunc odimus omnes;
Te quoque, quam soleo matris habere loco.
Atria vestibulum sunt aulæ vasta paternæ:
Pendet in his veterum barbara præda ducum.
Hîc spectare licet pictas ex ordine pugnas,
Cæsaque Theseâ plurima monstra manu.
Immanemque suem, populumque è nubibus ortum;
Et bouis, & fratris cornua fracta tui.
Cercyonemque, Sciniinque, & cum Scirone Procrusten,
Et pulsata nigri tertia regna Dei.
Hæc mihi spectanti, quamuis in imagine tantùm
Visa, tamen causæ sæpè fuere metus.
Te tamen hæc inter pictam si monstra viderem,
Tu mihi, tu terror maximus vna fores.
Et meritò: quid namque tuis furiosius ausis?
Nullum odium est isto maius amore scelus.
Quò magis admiror, quid sit tibi scribere, famam
Nunc quoque cum violas, labe carere tuam.
Quam, si labe vacat, cur non stultissima seruas?
Cur, quod habes, summum prodigis ipsa decus?
Pulchriùs hæc magnos ornat, quàm purpura, reges.
Hanc sceptrum, hanc titulos, hanc diadema puta;

Hac ſine dedecorant honor & ſua nomina magnos:
  Hac ſine maieſtas regibus ipſa probro eſt.
Nec tamen, vt iactas, fama eſt tibi criminis expers.
  Perdidit hanc, quiſquis non retinere cupit.
Quod tibi præ noſtris ſordet tua regia ſiluis;
  Iudice me, ſiluæ te quóque, Phædra, decent.
Sed quales, meritoque, tuam tenuere ſororem,
  Cum ſine ſe Theſei vidit abire rates.
In quibus humani nuſquam veſtigia cultus,
  Sed videas ſolis cognita luſtra feris.
Illic venandi ſtudio teneare licebit;
  Illic horteris per iuga ſumma canes.
Vt pedibus noſtras tangas impura nefandis?
  Si ferat hoc, ſiluis non benè virgo præeſt.
Nec tibi mens damis, nec mens eſt retia ceruis
  Tendere, nec curſu præmia noſtra ſequi.
Præda tuis ego, quam captares, retibus eſſem:
  Præda ego, per ſiluas quam ſequerere, forem.
Antè precor nouus Actæon in montibus errem,
  Et lacer à canibus deuorer ipſe meis.
Quod Venerē tollam, quod agam ſine coniuge vitam,
  Eſt mea iudicio ruſtica ſilua tuo.
Ruſtica ſit ſanè, vitiis aulæque, tuiſque
  Dum caret, & caſta eſt, quodque ſequamur, habet.
At ſtudiis eſt clara meis. infamis, & ipſis
  Deteſtanda feris, te veniente, foret.
Cur, ne deficiam, metuis mihi? nempe labores
  Alternâ requie, vitaque noſtra carent.
Falleris. alta quies ſibi mens eſt conſcia recti:
  Hac fruor, hæc ſemper pectora noſtra fouet.
Hæc mihi per montes, præruptaque ſaxa vaganti,
  Quâ recreor, comes eſt, ægraque corda leuat.
Quàm

Quàm iuuat hîc aulæ strepitu, fumoque carentem
  Et procul inuidiâ viuere, teque procul!
Ad requiem satis est patulæ sub tegmine fagi,
  Et temerè in viridi procubuisse solo.
Illic è siluis veniens, aut vallibus aura,
  Frondeaque ardores sat leuat vmbra meos.
Intereà gemit in patriis aues Attica siluis,
  Et violare toros admonet esse nefas.
Quid requiem ingeminas? requies in crimine nulla est.
  Ex illo, si qua est, nata Megæra fuit.
Hoc vnum tædis animos ardentibus vrit,
  Hoc vnum Stygias condit in ossa faces.
Ipsa tuas furias, & cæcos consule motus:
  Non secus ac thyrso concita Baccha, furis.
Mentis inops raperis, nec adhuc, nisi mente, scelesta es:
  Si re peccasses, quo raperere modo?
At mihi (sic diues promissis littera spondet)
  Coniugij dos est Creta futura tui.
Nil agis: vt violem tam sanctæ fœdera legis,
  Non mihi tu tanti, totaque Creta tua est.
Regna mihi spondes? vt te, sic odimus illa.
  Quæ mihi sunt odio, finge placere tamen.
Quî potiar, nisi per fratrum, patrisque cruorem?
  Hoc quoque tu suades? hoc tuus ausit amor?
Ah! te Demophoon miseror, teque inclyte Theseu:
  Te, quia Phœdra vxor; te, quia Phœdra parens.
Forsitan hostiles iras, aut bella timetis:
  At Phœdræ vobis est metuendus amor.
Este tamen de me securi: tendere solis
  Insidias labor est noster, eritque feris.

Vnicaque ambitio est, ne figat missa lacertis
 Alterius plures, quàm mea cuspis, apros.
Quid mihi cum regnis? sit rex, qui sustinet angi,
 Et semper trepidâ sceptra tenere manu.
Omnes si Superi dicant mihi: Regna capesse:
 Hostibus hæc, dicam, Dij date, quæso, meis.
Hei mihi, curarum quot millia, quotque timorum,
 Quot luctus circum regia tecta volant!
Nec regno careo: regnum mihi libera mens est,
 Et proba, quam captam nulla cupido tenet.
Imperat hæc odiis, & amoribus, imperat iræ,
 Et domat imperio spemque metumque suo.
Exulat hinc procerum liuor, scelerumque repertrix
 Ambitio, & quidquid sceptra timenda facit.
Et regnum mihi sunt siluæ: dominamur in illis,
 Deque feris, tamquam gente, tributa peto.
O valeant populi, regum tormenta suorum:
 Ingenium sensi mitius esse feris.
Has inter Pietas habitat, Rectumque, Pudorque,
 Cælestesque ipsi: non habet aula Deos.
Historias quid stulta mones peccare docentes?
 Te petis, & telis conficis ipsa tuis.
Ex his, quos memoras, cuius placet exitus? aut quod
 Flagitium lentè pœna secuta fuit?
Arserit Oenides in Mænaliâ Atalantâ;
 Prima sepulcralis fax fuit illa rogi.
Infelix iuuenis pariter cum torre flagrabat:
 Tam miseri mater funeris auctor erat.
Mater erat: quid si, quod tu mihi, Phædra, fuisset?
 Ah! ego sic potiùs sim tibi flamma, precor.
Vulcani temerasse torum quàm nollet Adonis,
 Tunc cùm fulminei dente cadebat apri.

Auroram

Auroram Cephalus, Cephalum vindicta secuta est,
Dum procùl vxorem credidit esse feram.
Credidit, & misso rupit præcordia telo:
Exitio, vnius vulnus vtrique fuit.
At tu, si pudor est, exemplis talibus vti
Parce: fugam sceleris, non scelus illa docent.
Pœna comes culpæ est: specta modò singula: numquã
Impuros claudo deserit illa pede.
Nemo nocens impunè fuit: si cetera desint,
Mens sibi delicti conscia pœna sua est.
Sic mihi pro stimulis addis, stultissima, frenos,
Et me, ne faciam quod petis, ipsa mones.
Esse putas aliquid, si fratrem Iuno virumque
Det tibi, quod me sis præpositura Ioui.
At mihi si vel te, vel Erinnyda nubere cogat
Iupiter, huic dicam: Me dea tristis habe.
Fata quid accusas? si vis ea vincere, vinces.
Prætendis vitio nomina vana tuo.
Cur metuis, vesana, parùm Minoïa credi?
Curve times, vt sis dedecus ipsa tuis?
Pone metum tamen; vt possis Minoïa credi,
Quod petis à nobis, hoc voluisse sat est.
Peccauit, quicumque cupit peccare: voluntas
Sola, nec admisso crimine, crimen habet.
Iam iam Cecropias hæc ibit fama per vrbes,
Et quà spargit auus lumina, rumor eris.
Ipsa tui fies index manifesta doloris:
Conceptum haud poteris dissimulare nefas.
Cur ita vaticiner, quæris? quia victa furore es.
Talis amor furor est, indiciumque sui:
Si tamen hoc vrget fatum Minoïdas: at nos
Sanguis Amazonidum, turba pudica, sumus.

Si legem legi vis cedere, cedat honestæ
  Turpis, Amazoniæ Gnossia, vestra meæ.
Sed benè conueniunt contraria, iudice Phædrâ:
  Nam nitor, & nostro puluis in ore decet.
Et rigor, & cultus, & vincti flore capilli,
  Neglectæque decent & sine lege comæ.
Horrida nunc placet, hirsutisque accommoda siluis;
  Quæ primùm placuit, candida vestis erat.
Et cur non mores potiùs mirare pudicos?
  Hac tibi, non formæ laude probandus eram.
Cùm faciem tantùm laudas, cultusque, comasque,
  Ponentis laqueos veteris arte lupæ.
Sic blandum tenui dum fundit arundine carmen,
  Decipit incautas carminis auctor aues.
Credula sic tenero dum Siren pectora cantu
  Mulcet, in exitium cæcaque saxa trahit.
Scimus, quæ lateant illo sub gurgite Syrtes.
  Nostra per has numquam cymba feretur aquas.
Nec precibus, nec me lacrymis, nec laude mouebis,
  Hìc pergam siluis durior esse meis.
Hoc scopulos vincam, montanaque saxa rigore;
  Quem meliùs celebres, me decet iste rigor.
Vt pelago rupes, tibi sic rigor ille resistet.
  Sentiat hoc vno vir tibi, Phædra, modo.
Intereà caput hoc, incensa dolore repulsæ,
  Mille per insidias docta nouerca pete.
Ex quibus vt partem vitemus, non tamen omnes,
  Quamlibet admissis effugiemus equis.
Siue tamen ferro me perdes, siue veneno,
  Multo, quàm nunc es, lenior hostis eris.
Non ego, ne peccem, discerpi in frusta recuso.
  Sæpè, quod est durum ferre, tulisse iuuat.

Et iuuat, & pulchrum est vitæ præferre pudorem.
Sic occumbentes mors vetat ipsa mori.
Euentura cano: sic nobis somnia dictant.
Non mea sunt nullâ somnia digna fide.
Nunc deturbari videor mihi rupibus altis;
In mare nunc mergi, vorticibusque premi.
Nunc mihi nocturnis fodiuntur viscera telis,
Perque cor, & venas ensis inanis abit.
Excutiunt pauidos simulacra minacia somnos,
Et vigili quæro vulnera vana manu.
Nunc loris velut implicitus raptorque, trahorque,
Quaque trahor, longas sanguine signo vias.
Astitit ipse nigris Morpheus mihi nuper in alis,
Et querulo tales edidit ore sonos:
Infelix iuuenis, tua, si potes, effuge fata.
Non tibi nox vanos obiicit atra metus.
Mox inhibens cursum fugientis: Siste quadrigas,
Inquit, in ancipiti ne lacerere fugâ.
Sic ait, & somnus me deseruere, deusque:
At non deseruit pectora nostra pauor.
Inde vigil mecum repetens mea somnia, dixi:
Nox aperit nobis, quod feret vna dies.
Namque per hos semper volitas manifesta tumultus:
Igne micant oculi: dissipat aura comas.
Et modò ceu tædas fugienti tendis in ora;
Et modò ceu stimulas in mea fata patrem.
Hæc me non modicè, fateor, spectacula terrent:
Parte aliquâ voto sunt tamen apta tuo.
Ad nos dant aditū, & patimur: sic denique, Phædra,
Non aliter nobis aspicienda veni.
Qua me cumque petes rabie, quocumque furore
Nil audere tuo peius amore potes.

SVPREMVS HONOR
GEORGIO CHAMBERLINO,
VI. IPRENSIVM EPISCOPO
EXHIBITVS.

Epitaphium.

QVO PROPERAS VIATOR?
SEPVLCHRO ADSTAS;
HÆC META TVA EST:
AD HANC,
AD QVAM ETIAM QVIESCENS PROPERAS,
PAVLLVLVM SISTE;
NEC SEPVLCHRI GLORIAM,
SED SEPVLTI ATTENDE.
HIC IACET
GEORGIVS CHAMBERLINVS,
VI. IPRENSIVM EPISCOPVS,
BRITANNVS GENERE,
SED QVO PATRIA FRVI NON MERVIT.
QVEM
ITALIA, HISPANIA, GALLIA, BELGICA,
NON MINVS QVAM BRITANNIA,
OB LINGVARVM PERITIAM,
CIVEM SVVM CREDIDERVNT:
QVEM ADHVC ADOLESCENTEM
ADMIRABVNDI REGES
AVDIVERE PERORANTEM:
QVEM,

QVEM, VT AD BELGII ORDINES
DE PVBLICIS PATRIÆ REBVS REFERRET,
ORDINES IPSI OB FACVNDIAM
SVMMO CONSENSV DELEGERVNT:
QVEM THEOLOGIÆ,
PHILOSOPHIÆ, IVRIS SCIENTIA,
ORATORIA, AC POETICA FACVLTAS,
PRVDENTIA, CONSILIVM, INGENIVM,
OMNIBVS ADMIRABILEM;
COMITAS, MODESTIA,
MANSVETVDO, ANIMI SVBMISSIO
CVM ILLVSTRI GENERE CONIVNCTA
OMNIBVS CARVM;
RELIGIO, PIETAS, FIDES, PASTORALIS CVRA
CÆLO, TERRÆQVE GLORIOSVM FECERVNT.
TOT VIRTVTES SÆCVLO DIGNAS,
QVIBVS MAGIS QVAM ANNIS
HONORVM CVRSVM MENSVS EST,
IMMATVRA MORS
EX OCVLIS CIVIVM SVSTVLIT;
EX ANIMIS AVFERET NVMQVAM.

TV VIATOR
DEFVNCTO BENE PRECARE,
ET VT MORI DISCAS,
HOC EXEMPLO VIVE.
OBIIT XIX. DECEMBRIS, ANNO M.DC.XXXIV.

EPICEDIVM IN FVNERE GEORGII CHAMBERLINI, VI. IPRENSIVM EPISCOPI.

PHœbe pater, quacumq; orbis iam parte moraris,
Seu dilecta Claros, seu quæ fluitasse putatur
Insula, seu celsus frondoso vertice Pindus
Te tenet, & pulsæ referunt tua carmina valles;
Clarorum si fata virûm te tristia tangunt,
Huc age cum citharâ, cum carminibus funestis
Incultus, tristisque veni, mœstâque cupressu
Indue inornatos lauri pro fronde capillos.
Qualem te memorant Thracûm dispersa per agros
Ossa tui quondam fleuisse, & funera nati.
In planctus, questusq; abeant, quæcumque parabas
Vota canenda sacris Iano redeunte Kalendis.
Et te Pierides comitentur, dona ferentes
Vltima cum lacrymis, atris in vestibus omnes,
Omnes funereâ redimitæ tempora fronde.
Purpureos flores Heliconia per iuga lectos,
Et violas, quales noster non educat orbis,
Liliaque, lacrymisque suis humentia serta
Vranie ferat, & tumulo mœstissima ponat.
Tu tamen ante omnes ades ô pulcherrima Virtus,
Numine Pieridum maior Dea, duraque fata
Nequidquam increpitans, Ipram miserare dolentem.
Fallor? an ad tumulum canos turbata capillos
Diua sedet? comitesque Deæ, Pietasque, Fidesque,
Priscaque Relligio, mœstoque Modestia vultu,
Lætaque Maiestas nuper, nunc lumina terræ
Fixa tenens, & cum sacris Vigilantia Curis?

Stant

Stant mœstæ, & claro feriunt plangore lacertos,
Et iungunt lacrymas, & tristia carmina dicunt.
Feralemque suis perfundunt fletibus vrnam.
Ipsa sibi indulgens Pietas, affusa feretro
Hæret, inexpletùm lacrymans, & pectora tundens.
Vt verò faciem vidit pallentis & ora,
Non minùs extincto pallens, sic incipit ore:
Scilicet hoc etiam post tot rerum aspera deerat,
Vt mors ante diem populique, vrbisque parentem
Eriperet terris, & non diuturnior esset?
Qui sanctis ardens studiis, & numine plenus
Exitia & luctus poterat prohibere suorum?
Flere parum est BelgI magnus quæ damna Senatus
Te moriente tulit, cuius facundia, cuius
Vox & mens fueras; plus heu, plus omnibus istis
Nos mala nostra mouent, & non sanabile vulnus.
Relligio, & Diuæ comites, quæ tot bona tecum
Rapta dolent, aris olim, templisque Britannis
Expulsæ, indecores, ignominiâque notatæ
Errabant regno in magno: furor impius illas
Et plusquam Veneris facibus succensa libido
Egerat obnixas frustrà, frustraque precantes
Diuersa exilia, & diuersas quærere terras.
Nunc illæ tecum, gressum quacumque mouebas,
Magne Pater, passim cultæ per templa per aras
Squalore absterso penitus, penitusque malorum
Immemores, lætæ, formosis vultibus ibant.
Quas rursum attonitas miserandæ cladis imago
Te subit amisso, veterisque iniuria damni.
Téne, Pater, talem subitò spectare relictæ
Cogimur? hæc frons est nuper fulgente tiarâ
Insignis, quâ Maiestas Charitesque sedebant?

Vósne

Vósne manus sacrum lituum me dante tulistis?
Vos oculi, qui Belgarum, & lux nostra fuistis,
Vos in perpetuam clausit mors ferrea noctem?
Quanta, heu, vobiscum lux occidit, inque tenebras
Ah nimiùm præceps, & non reditura recessit!
Os illud iam voce caret mirantibus olim
Regibus auditum, tot linguis sæpè locutum,
Totque intellectum populis, quod sæua ferarum
Ingenia, & rigidas potuisset flectere cautes
Iam tacet. ah! potuit silicum, potuitque ferarum;
Sed non & mortis potuit mollire rigorem.
Heu mortem inuisam, & nullo discrimine cæcis
Bacchantem terris! sacras nihil illa tiaras
Respicit, aut culti reueretur pectoris artes.
Téne igitur nobis, adeò cùm læta venires,
Sors eadem inuidit, ne sospes & vtilis vrbi
Tu vitâ, nos te longos frueremur in annos?
At non hæc Ipræ de te promissa dedisti,
Cùm duce me meritis redimitus tempora vittis
Ad sacrum imperium populo plaudente venires.
Illa quidem in longum nobiscum extenderat æuum
Spem de te natam, multisque altaria circum
Hoc Superos votis, & totâ mente rogarat.
Frustrà: pro canis, seramque premente tiarâ
Canitiem, & dignis Pylio virtutibus æuo
Funereas tædas, & mœstæ insignia pompæ,
Exequiasque tuas, tumulumque miserrima spectat.
Proque illo vultu, quem Gratia finxerat ipsa,
In gelido tantùm cernit tua nomina saxo.
Huc spes, votaque tot reciderunt? Hei mihi, quantū
Flandria præsidium, & quantum vos perditis Ipræ!
Quò ferimur? lex est iusto quoque danda dolori.
Tot

Tot certè lacrymas non hæc sibi funera poscunt,
Immatura licet: lacrymæ sine fine modoque
Conueniunt illis, quorum mors omnia finit.
Pulueris exiguum est, tellus quodcumque recondit;
Cetera tam paruæ gremium non continet vrnæ.
Pars melior fruitur iam Numine, cuius amore
In turbâ quoque sola fuit, dum corpore cincta,
Quà licet, ipsa suis in cælum euaderet alis.
Pars animis memoris populi, pars cessit Honori,
Et Famæ, quæ nil tumulos, nil funera curat,
Temporis & lethi victrix, quæ, tunc quoque viuet,
Cùm Chamberlini nunc sculptum in marmore nomen
Aut æuo, aut pedibus tritâ euanescet in vrnâ.
Sic hæc, sic aliæ lacrymas ex ordine Diuæ
Soluebant, parua ingentis solatia luctus.

ELEGIA IN OBITVM GEORGII CHAMBERLINI VI. IPRENSIVM EPISCOPI.

ORba suo qualis mœstissima nata parente
Luget, & assiduis fletibus ora rigat.
Non illam crinalis acus, non pectinis vsus,
Non studium formæ, compositusque nitor,
Non baccæ, missique iuuant Oriente lapilli:
Pyxides hac, illâ parte flabella iacent.
Neglectum speculum, neglecta monilia pendent,
Cingulaque, & vittæ, purpureique sinus.
Nulla subit miseram quærendi cura decoris:
Ante oculos patrium nil nisi funus habet.

Haud

Haud aliter Patrem sibi lamentatur ademptum
  Tristis, & effusas Ipra soluta comas.
Aurea turrigero demit redimicula collo,
  Mœstaque funereâ tempora fronde tegit.
Pro niueis atros humeris inducit amictus:
  Ora madent lacrymis: puluere sparsa coma est.
Scilicet hoc vrbi, dum vita Deusque sinebant,
  Quod pater est natæ, maxime Præsul, eras.
Nunc queritur tot rapta sibi solatia tecum,
  Quot ciues muris continet illa suis.
Femina virque tuo mœrentes funere lugent:
  Eminet ex ipso cuilibet ore dolor.
Hos spectare palàm est; illos sine teste dolentes:
  Nulla domus gemitu, limina nulla vacant.
Turbaque dum viduam supplex accedit ad ædem,
  In viduâ luctus integrat æde suos.
Atque aliquis tenero circumfert humida fletu
  Ora, loci dotem questus abesse loco.
Hîc stetit: hîc verbis nos est solatus amicis,
  Dedocuitque vmbras stultaque vota sequi;
Nec minùs humanas animis excedere curas,
  Et paucis tritâ tendere ad astra via;
Spemque metumque inter dubium dare vela per
      æquor,
  Dum teneat portus salua carina suos.
Hanc, quæ nunc luget, iacuit prostratus ad a-
  ram
  Sæpiùs, & supplex pro grege thura dedit.
Atque alius dotesque tuas, & facta, Georgi,
  Pectoribus populi non abitura refert.
Momentisque suis expendit publica damna,
  Nec dolor hæc tacitus dissimulare potest.

Quantum,

Quantum, ait, heu tecum rapuit mors dira bonorũ,
O Pater, ô Pylios digne videre dies!
Quid non illa tuæ poterat facundia Suadæ,
Oraque tot linguis tam benè docta loqui?
Tu poteras verbis tepidas accendere mentes,
Pectoraque hiberno frigidiora gelu.
Quis tam durus erat, quem non inflectere posses?
Fecisses verbis mollia saxa tuis.
Obscœni quoties cessère Cupidinis ignes,
Te castas animis iniiciente faces?
Inuidus, vlturusque, odium ponebat & iras,
Atque alius subitò, cùm loquereris, erat.
Sic tua cum lacrymis memoratur sæpè profusis
Gloria. Me miserum, quàm breuis illa fuit!
Heu pietas ignosce: breuem qui dixerit illam,
Menses, & solòs supputat ille dies.
Illa quidem felix meritis in sæcula viuet,
Sed queror hac longùm non licuisse frui.
Quàm citò (me miserum) succedunt tristia lætis!
Quàm fugiunt celeri gaudia nostra pede!
Nemo diu felix. Sors, quæ modò prospera venit,
Quo minimè remur tempore, versa perit.
Nulla fides Sorti: fallitque, interque tenentes
Et frustrà cupidas effluit illa manus.
Tam citò purpureos non perdunt prata colores,
Nec consumpta fugit sole cadente dies.
Tam citò compositas Aquilo non concitat vndas,
Nec fallit, nautis quam dedit, aura fidem.
Dicta fuit felix, & erat te sospite felix,
Nactaque te, votis Ipra potita suis.
Tanta sed, heu, moriens traxisti gaudia tecum.
Et tumulo, quo tu, cuncta sepulta iacent.

At

At benè quòd pietas tua te super æthera vexit:
  Hac tua mors saltem est parte dolenda minùs.
Obuius excepit venientem in limine primo,
  Post quem vitta tibi sumpta pedumque fuit.
Quique illum præiere, sacræ quibus ipsa tiaræ
  Vidit honoratum luce nitere caput.
Teque pios inter proceres lucente locarunt
  In solio, meritis conueniente tuis:
Hic fruere exacti pretio causâque laboris,
  Et, quo semper erat mens tibi plena, Deo.
Hæc curis promissa tuis, hæc reddita merces.
  O merces omni digna labore peti!
Ipsa tibi intereà tumulum de marmore ponet,
  Et tua conspicuis nomina sculpta notis.
Quæ, quoties cernet, lacrymis perfundet obortis,
  Luxque sub hoc, dicet, marmore nostra latet.

ECLOGA
IN OBITVM EIVSDEM.
THYRSIS.

RAptum immaturo deflebat funere Thyrsin
Infelix Lycidas, nec erant sua verba dolenti.
Tantùm inter siluas, fontesque, & flumina, Thyrsin
Ingeminans, fontes lacrymis augebat, & amnes.
Iam Thyrsin montes, vmbrosa cacumina Thyrsin,
Conuallesque cauæ Thyrsin, collesque supini
Herbosis Thyrsin referebant flumina ripis.
Vt verò impastum, nullo custode, per agros
Ire gregem vidit, tendens ad pascua palmas
Constitit, & lacrymans hæc vocem in verba resoluit.
Parcite

Parcite oues nimiùm procedere; non benè solæ
Collibus, & campis, siluisque erratis in altis.
Ipse lupum nuper post hæc dumeta latentem
Quæ petitis, multoque infectum sanguine vidi.
Nec, cùm Coge pecus, clamarem, Tityre, fugit.
Heu! pecus infelix, postquam te cura reliquit
Thyrsidis, ah teneros quis iam cum matribus agnos
Ad colles pastum, quis potum ad flumina ducet?
Quisve vrsos, miseroque lupos arcebit ouili?
O Diui, quid oues in vos committere tantum,
Quid capreæ potuere? quibus nec flumina sedant
Thyrside sublato, nec graminis herba dolorem.
Florentem vt cythisum inueniant in monte capellæ,
Ad stabula impastæ redeunt è monte capellæ,
Impastique gemunt plena ad præsepia tauri.
Thyrsi, tuum steriles etiam sensisse myricæ
Interitum, mœstique amnes, siluæque putantur.
Vidi ego in arboribus sensim pallescere frondes,
In campis segetes languere, in collibus herbas;
Occiderat Thyrsis, lugebant omnia Thyrsin.
Thyrsis & Arcadium superabat Pana canendo:
Herbarum immemores illo cantante capellæ,
Et teneri stabant arrectis auribus hædi.
Ad pia siluestres veniebant carmina Fauni
Nymphæque, Dryadesque, & capripedes Siluani.
Ipsa etiam numeros narratur Thyrsidis Echo
Et didicisse, & nil retulisse libentiùs vmquam.
At nunc pro numeris, pro cantu Thyrsidis Echo
Solùm iterat mecum ereptum mœstissima Thyrsin.
Nec tantùm mulcebat oues, ouiumque magistros,
Et quæ cantando vincebat numina ruris,
Sed rigidas etiam flectebat carmine cautes,

Et deducebat celsas è montibus ornos.
Dulcè sonat querulo fugiens per gramina riuus
Murmure; dulcè sonat venientis sibilus austri
Arboreas medius per frondes; dulcè canoris
Alitibus siluæ resonant, arbusta cicadis;
Dulciùs argutâ resonabat arundine Thyrsis,
Seu siluas, seu quis pecori sit cultus alendo,
Seu caneret Superos, Diuûmque referret amores.
Quid tamen ista iuuant? pastorum gloria Thyrsis
Num minùs interiit? qui cantu saxa mouebat,
Num potuit cantu duras quoque flectere Parcas?
Frangite pastores calamos; nil carmina prosunt.
Seruassent, si quid potuissent carmina, Thyrsin,
Nostraque mansisset, rurisque æterna voluptas.
Triste satis grando, maturis imber aristis,
Tempestas ratibus, nebulæ florentibus hortis,
Miluius alitibus, nobis tua funera Thyrsi.
Nec dolor hic citiùs miseros, quàm vita relinquet.
Antè feret saliunca rosas, poma antè cupressus;
Antè etiam hirsutis crescent in sentibus vuæ,
Mella dabunt amnes, quercus feret omnis amomum,
Pastores Thyrsin quàm non lacrymemur ademptum.
Quamuis iam siluas Thyrsis, melioraque nostris
Rura tenet, viridesque æterno gramine colles;
Quos nec hiems niuibus, nec lædet grandine Corus,
Nec lolium infestat, nec adurit solibus æstas.
Quamuis iam puro manantia flumina lacte
Libat, & æterno manantes nectare fontes.
Quamuis sub pedibus nubes, & sidera spectat.
At vos ite domum, infelices ite capellæ,
Ite domum sine me: sed parcite rodere vitem,
Quam posuit Thyrsis, teneram cui sæpè rigauit
Radicem,

Radicem, & nimias ferro compescuit vmbras.
Neu terite ingressæ, coluit quem sedulus hortum.
Hinc ego namque rosas, & purpureos hyacinthos,
Et dulces violas, & candida lilia carpam.
His saltem infelix donis cumulabo quotannis
Dilectos cineres, circumque altaria spargam,
Et spargens flebo, & paruo flens murmure dicam:
Thyrsi tibi violas, & candida lilia spargo.
Tum duo vicinis incidam carmina fagis:
Hoc pecoris custos tegitur sub cespite Thyrsis,
Deliciæ gregis, & pastorum Thyrsis amores.

AD GEORGIVM CHAMBERLINVM, EPISCOPVM IPRENSEM. IN GNOMEN EIVS SYMBOLICAM: IN SOLITVDINE SOLATIVM.

STROPHE.

Etiam in turbâ solitudinem esse.

SOlus vt viuas, animique liber,
Nil opus solo nemorum recessu,
Nec salutantûm pedibus negatâ
Valle, Georgi.
Fallitur, quisquis nemus & latebras
Inuias ægris putat esse curis.
Non satis nostris loca sola turbam
Mentibus arcent.
Solus est, & se fruitur, timoris
Et spei liber, cui pectus altum
Nec dolor mœstus, neque vana tangunt
Gaudia vulgi.

Ille & in plenâ Prochyten Suburâ
Inuenit, semper suus: ille semper
Vrbium turbis procul, & suorum,
Se quoque fugit.
Feruidos rerum licet inter æstus
Degat, & sæui fremitus Gradiui,
Quem Furor circum volat, & cruentis
Ensibus Ira:
Spectat immotus gladios, & acres
Militum vultus, mediisque in armis
Regna vertentis sonitum ruinæ in-
territus audit.
Vincat hic, inquit, subigatque reges,
Sitque multorum dominus. quid inde?
Plurium est seruus. Suus esse nescit
Sparsus in omnes.
Non facit regem pauidâ tenendum
Dexterâ sceptrum, populique supplex
Vultus, & lætâ diadema rarò
Fronte gerendum.
Ipse sum regnum mihi, turbidæque
Dissidens plebi, neque miror emptas
Cædibus lauros, neque fixa regum
Postibus arma.
Sic sui rex est sapiens, suumque
Possidet regnum, retinetque solus,
Quod tuus frustrà tibi, vel tuorum
Arroget ensis.
Quod petis, tecum est: sibi dat recessum
Æqua mens, stultis inimica votis.
Illa nec totis redimenda regnis
Otia donat.

Hanc

Hanc habent vrbes etiam quietem,
Quam nec Ilissi dare, nec Lucrini
Ripa, nec possunt placido tepentes
Littore Baiæ.
Quando nox vmbris, hieméſve nimbis
Condere obductum potuere ſolem,
Semper ardentem, propriæque numquam
Lucis egentem?
Quando & Arcturi furias cadentis,
Et graues motus orientis Hædi,
Et Iouis currus, & equos tonantis
Senſit Olympus?
Dum latus pulſat Boreas niuali
Grandine, & nimbis violentus Auſter,
Ille, quà cælo caput, & propinquis
Inſerit aſtris,
Ille ſecurus niuis, atque diræ
Grandinis, ventos, pluuiaſque ridet:
Altior nimbis, & agente nimbos
Altior Euro.
Sic ſuo gaudet Sapiens receſſu,
Seque tranquillus potitur, Deoque:
Et ſilens dicit ſibi multa, ſeſe
Maior, & orbe.

ANTISTROPHE.

Etiam in ſolitudine eſſe turbam.

QVid iuuat turbâ procul, in remotis,
Solus vt viuas, habitare ſiluis?
Quam tibi neſcis dare, non datura eſt
Silua quietem.

Sunt sui siluis etiam tumultus.
Imminet tergo domini fugacis
Turba curarum, pariterque terris
Errat, & vndis.
Siue desertas Libyes arenas,
Seu petat Colchos, & inhospitalem
Caucasi rupem, properetve nigros
Exul ad Indos:
Non minùs velox equitem sequetur
Cura, nec puppim pelago volantem,
Nec leues mannos, neque concitatos
Deseret axes.
Audiit turbam, strepitumque Romæ,
Audiit plausas pedibus choreas,
Dum timet sese, latitatque in altis
Dalmata siluis.
Fugerat Româ, Syriæque tristes
Castus ad montes properabat exul:
Roma per longas profugum secuta est
Improba terras.
Qui simul ductu Superûm silentem
Deuiæ rupis tetigit cauernam:
Portus ô, dixit, statioque salue
Fida carinæ.
Hîc mihi fesso maris & viarum
Hospitam fas sit religare nauem,
Iamque subductæ pelago virentem
Ferre coronam.
Ancoram ieci stabilem, neque illam
Eruent altis hiemes arenis,
Nec furor Nerei laceros reuellet
Puppe rudentes.

Hoc

Hoc Quies, & Pax habitant sub antro;
Hic Pudor fixit, Pietasque sedem.
Inter has quis non comites beatus
Se sibi reddat?
Hæc mei rupes erit aula regni:
Hîc mei victor, dominusque viuam:
Hæc dabit nobis, sua quod negauit
Regia Crœso.
Talibus frustrà sibi pollicetur
Otium infelix. Redit è latebris
Tota mens Romam, mediaque rursus
Errat in vrbe.
Membra prosternit, gelidoque saxo
Pronus incumbit, queriturque ventis
Vota discerpi sua, perque surdum
Æthera spargi.
Tota lamentis sonat & querelis,
Et madet rupes lacrymis precantis:
Nec tamen flentem, neque multa questum
Roma relinquit.
Nudat & pectus, miseros tumultus
Inde pulsurus scopuli reuulsâ
Parte. Vicino pretiosa pendet
Purpura trunco.
Ictibus crebris lacerum rubebat
Flentis, heu, pectus: tamen illud, absens
In puellares quoties retraxit
Roma choreas!
Lubrici vultus, oculique molles,
Et leues risus, agilesque plantæ
Sæpè nolentes oculos sub imâ
Rupe morantur.

Obuiæ baccæ, lapidosa coma,
Victus infelix, rigidisque fraga
Vulsa dumetis, & acerba tantùm
Arbuta pascunt.
Crinis incultus iacet, ora pallent,
In cauos orbes oculi recedunt,
Ossa vix ipsis malè iuncta pendent
Arida neruis:
Roma sed nondum fugit: vsque, & vsque
Flentis inuitos oculos fatigat.
Non minùs verà stimulabat vrbe
Vrbis imago.

ANTONIO ENGRAND,
MONASTERII S. PETRI
IN MONTE BLANDINIO, IVXTA GANDAVVM,
ABBATI
SOLENNITER INAVGVRATO.

Tres glandes, eiusdem insignia, in Emblema versæ.

IN SEMINE VIRTVS.

Vidimus, Antoni, tua tres insignia glandes,
Vidimus, & felix, diximus, omen habent.
Quæ præbet latas quercus spatiantibus vmbras,
Diffusisque patet frondibus, vna nemus:
Quam frustrà Boreas, quam frustrà verberat imber,
Quæ stat in immensum viribus aucta suis:
Vulneribus

Vulneribus quæ ducit opes, & robur ab ipsis,
Glandis ab exiguo ſemine nata fuit.
Creſcit, & è modico ſurgit quoque ſemine virtus,
Et ſenſim vires explicat illa ſuas.
Nulli illam caſus, nullæ infregêre procellæ:
Ipſa etiam cauſas damna vigoris habent.
Te quoque ſublimi nunc ſtantem in culmine rerum
Roboris inuicti, ſicut es, eſſe decet.
Exere, quas virtus tua ſufficit, exere vires:
Omnibus aſſurget fortior illa malis.

ANTONIO ENGRAND,

Svvynardiæ ſolennes inaugurationis honores primùm auſpicanti, & à Senatu ſuo, & clientium comitatu in Montem Blandinium deducto.

VIdi, quà rapido propinqua Scaldi,
Felix frugibus, & virente luco
Stat Swynardia, crede Ganda, vidi
Altas in numerum mouere quercus
Frondoſum caput, iliceſque lætis
Motus neſcio quos dediſſe ramis.
Quem fauſto Satyri, leueſque Fauni
Spectant omine? Cui ſonante luco,
Formoſæ Dryades dedere plauſum?
Antoni tibi: ſcire namque Fauni,
Ipſa & ſcire videntur iliceta,
Hic inter virides receptus vmbras
Qui ſis, cur venias, quid auſpiceris.
Certè te dominum tuus Senatus

Hic inter virides ſalutat vmbras;
Hic inter virides precatur vmbras,
Vt, quos pro meritis adis, honores
Dextris auſpiciis ſecundet æther.
Quare dum latus hinc & hinc euntis
Stipant, credo, quot ilicum tuarum
Motantur Zephyro ſtrepente frondes,
Te votis totidem excipi tuorum.

ANTONIO ENGRAND,

ABBATI BLANDINIENSI,

POST ABBATES LXIIII

EIVS NOMINIS PRIMO.

Est aliquid primi titulum, nomenque referre,
Ire & ſecundis, tertiiſque præuium.
Nomine ſit ſolo quamuis, non munere primus,
Quiddam inuidendæ ſortis, & laudis tamen
Nomen habet, primumque ſuo ſe nomine faſtis
Inſerere munus ornat, & famam euehit.
Tuque adeò, cui nunc, Gandà plaudente, tiaram
Engrande, niueâ detulit Virtus manu,
Poſtera Blandinios referent cùm ſæcula Patres,
Seu qui fuere, ſiue qui poſthac erunt
Inſignes vittis, &, quo tu, nomine dicti,
Antoniorum primus appellaberis.
Dicêris, victura tuos cùm fama labores
Extollet olim, cùm paterni pectoris
Dulcibus officiis æquaris vota tuorum,
Nodoque amoris aureo iunctos ſibi

Foueris,

Foueris, & prisci mores reuocaueris æui,
Prudens, benignus, publico bono excubans:
Dicêris meriti plenus, felixque laborum,
Antoniorum primus explesse omnia.
Intereà præsens aderit tibi Diuus ab alto,
Illustre cuius nomen, & munus geris.
Ille secundabit, tibi qui defertur, honorem,
Onusque reddet facile, quod primus geris
Illius auspiciis & nomine. magna gerenti
Sufficiet altos spiritus, suis pares.
Credibile est illum solo quoque nomine tangi,
Cognomineque blandiùs, quidquid petis,
Respicere. O longùm faueat, faciatque, quod olim
Deserta Nili nemora clarauit decus,
Blandinio veniat monti quoque; quodque fuisse
Illum suis miramur, hoc tu sis tuis.

MONTI BLANDINIO FELICITATEM GRATVLATVR NOVO ABBATE INAVGVRATO.

DIuæ Pierides, si iuga montium,
Si valles riguæ, si gelidis placent
Lapsi fontibus amnes,
Sacrataque Deo domus,
Clarum Blandinij visite verticem,
Dilectum Superis visite verticem,
Quem non flumina tantùm,
Vallesque, & vitreus latex,
Et Diuûm decorant limina, limina
Latè conspicuis ardua turribus,

Quantùm,

Quantùm, qui modò sacris
Diuûm liminibus præest:
Quem vallis riguæ pascua, quem iuga
Agnoscunt dominum, cui famulantia
Prono culmina gaudent
Se submittere vertice.
Ille ingens animi robur, & optimis
Fetum consiliis pectus, & in suos
Fidum præbet amorem,
Vestris materiem choris.
Felix Blandinius præside mons nouo!
Factus nobilium tu quoque montium,
Cælum vertice tanges,
Cassini propè par iugo.

AD NOVVM
BLANDINIENSIS MONASTERII TEMPLVM, QVOD PRIMVM APERVIT
ANTONIVS ENGRAND.
PRO EIVS INCOLVMITATE VOTVM.

ARa, cui primùm reserauit ædis
Limen Engrandus, cui thura flammis
Addidit primus, modò lætiores
Indue cultus.
Concolor festo niteat paratus:
Ignem odoratum, radiosque flamma
Purior spargat, rutilumque templi
Verberet aurum.
Astat Engrandus, lituoque dextram
Implet aurato: digitos Eoæ

Ambiunt

Ambiunt gemmæ, niueæque cingunt
Tempora vittæ.
Vota, quæ supplex animi, Deoque
Concipit plenus, facilis precanti,
Sancta si semper pietas honori est,
Fac probet æther.
Quidquid infaustum Patriæ, suisque
Prouidus rerum metuit, proterui
Differant venti, mediumque portet
In mare Scaldis.
Hunc diem sospes videat reuerti
Sæpiùs: sospes tibi se quotannis
Cum suis sistat, solitique soluat
Moris honores.

IN SOLENNEM RITVM, QVO ABBATES BLANDINIENSES FLANDRIÆ COMITIBVS,

Dominatus sui possessionem adeuntibus, ensem à se ritè consecratum in Blandinio Monte solent accingere.

SAcrum tiaræ subiice verticem
Engrande, & illâ sume pedum manu,
Cui prona regnantûm voluntas
Grande dedit, pietasque munus;
Vincire ferro fulmineo latus,
Quo Flander vrbes Mars sibi subditas
Tutetur, hostilesque latè
Victor opes, animosque frangat.

Sensit

Sensit Philippus, quid prece, quid manu
Sacratus ensis posset, & Africum
Littus, triumphatusque Ganges,
Et Potosos, Peruëque sensit.
Verba apprecantis sævitiam addere
Creduntur ensi: & sic meliùs datum
Terrorque, confusæque Strages
Anteeunt, trepidusque Pallor.
Confisa frustrà viribus agmina
Stetere, belli ni Deus arbiter
Aspiret armis. auspicatò
Bella geri docuit piorum
Fortuna regum. Blandinio quoque
Trophæa monti debita, cùm duces
Hîc ense succincti gerendis
Auspicium petiere rebus.

BLANDINIENSI MONASTERII PATRIBVS GRVEM, DOMESTICAM AVEM, IN MONASTERIO ALI SOLITAM, VIGILANTIÆ IN ABBATE, CONCORDIÆ IN SVBDITIS VIVVM ET PERENNE SYMBOLVM.

Est quoque digna die, nec inopportuna voluptas
Lyrâ sonante dicere
Naupliadæ volucrem.
Excubat, & curâ socias vigilante tuetur,
Cùm subter alam condito
Somnum ineunt capite.

Non

Non fera, non fallax incautas occupet auceps,
Non sæuus armiger Iouis
Impete fulmineo
E pastu rapiat. Dum pennis nubila findunt,
Thracemque linquunt Strymona,
Bistoniasque hiemes,
Dux præit, & cursus magnum per inane morantem
Infringit alis aëra:
Illa volat, sequitur
Ordine composito lætis clangoribus agmen:
Quà fertur, inscriptas notat
Littera factâ vias.
Ante oculos vobis ales, quem diximus, errat,
Virtutis ales symbolum,
Quæ deceat socios,
Quæque Ducem deceat, concordia pectora, Patres,
Virtute vestrâ, nec minùs
Præsidis auspiciis,
Quem numero ex omni iuuat elegisse, beati.
Spes læta constet, tam bono
Quæ venit augurio.

LIVINO VAENTKINS,
MONASTERII IN BAVDELOO
ABBATI, MVSARVM MÆCENATI,

ANNVIS PRÆMIIS STVDIOSAM IVVENTVTEM
DONANTI GANDAVI X. SEPT. M.DC.L.

ALphea propter flumina videtur
Mineruа, doctis cincta sororibus,
Certantis ardorem iuuentæ,
Spe decorum, positæque palmæ:

Quantusque,

Quantusque, dixit, pectora concitat
Laudum cupido! Quantus adest equis,
Virisque sudor! En, feruntur
Præcipiti similes procellæ.
Dant lora proni: feruidus emicat
Victoris axis, per vacuum aëra
Assurgit: humescunt sequentûm
Flatibus, alipedesque multâ
Squalent arenâ. Num minor & meis
Sit spes alumnis? Currite, currite,
Quà laurus, atque vmbrata lauro
Signa vocant, auidosque palmæ
Virtus adurget. Fortia corpora,
Pulchroque curtus puluere sordidos
Miretur Elis: pinus illos,
Hos apium, hos oleæ coronent,
Laurusque victrix. Vos animi vigor,
Altæque mentis pulchrior impetus
Attollit Eleis quadrigis
Altiùs, Isthmiacisque ludis.
Tu signa tollis: prima petentibus
Tu calcar addis. Tu procùl inclytas,
Liuine, prætendis coronas,
Egregij pretium laboris.
Quid grata Pallas muneribus, Pater,
Tuis rependat? Donec erunt sui
Musis honores, perque colles
Aonidum, viridesque lucos,
Vates eburno pectine posteris
Tradenda sæclis nomina concinent,
Te dicet, inscribetque fastis
Ipsa suis, memorique cedro.

AD MAIOREM DEI GLORIAM.

161.

SIDRONII HOSSCHII

E SOCIETATE IESV

CHRISTVS PATIENS,

LACRYMÆ S. PETRI,

SER^{mo} LEOPOLDO VOTA,

AMANTES COMMILITONES.

SERENISSIMO
PRINCIPI
LEOPOLDO
GVILIELMO,
ARCHIDVCI AVSTRIÆ,
PRO
REGE CATHOLICO
BELGII ET BVRGVNDIÆ
GVBERNATORI
FELICITATEM
IACOBVS WALLIVS.

QVOS tibi, Serenissime Princeps, libellos Sidronius noster seorsum singulos, prout nati erant, inscripsit, eosdem ego coniunctos & in vo-

lumen coactos Augusto nomini túo rursus inscribo: tum vt quam ex iis aliquando voluptatem haurire te fassus es, renouent: tum vt à iudicio tuo splendorem & commendationem ducant. Sed de iudicio, cui se iam pridem probauerunt, nihil vereri habeo: voluptas tua pristina ne dolore corrumpatur, id verò non temerè pertimesco. Si enim ita fert natura nostra, vt luctum, quem obducere paullatim dies cœperat, visâ defunctorum amicorum imagine rescindi sentiamus, quid ego de hisce carminibus dicam, in quibus viuam spirantemque illius imaginem intueberis, quem adhuc superstitem

tem impensè diligebas? Incendet, ſcio, primus horum libellorum conſpectus deſiderium, quod apud te reliquit ſui poëta præſtantiſſimus. Verùm quod de Achillis haſtâ Poëtæ fabulantur, ipſam nimirum quæ Telepho vulnus fecerat, vulneri medicinam feciſſe, id mihi videor ad Sidronianas Muſas poſſe traducere. Quam enim nobis ereptæ moleſtiam attulerunt, ſi non penitùs ex animo auferunt, certè leuant, & molliunt. Verſabuntur quippe perpetuò nobiſcum, & amœnitate atque elegantiâ ſuâ nos paſcent: ornabuntur etiam poſterorum iudiciis, & circumgeſtabuntur, &

ediſcentur ; earumque auctor proprio & honorifico nomine Poëta appellabitur tuus. Te Belgij gubernaculis recèns admotum bonis votis excepit: tibi ſuas de Chriſto patiente cogitationes expreſsit: addidit S. Petri lacrymas, vt tuas eliceret: quibus tu commilitonibus vitam ſepulcri honore, ille carmine iuſſu tuo donauit. Quòd ſi ad res tuas celebrandas ſupereſset adhuc, quos ignes ac ſpiritus ſentiret ab earum magnitudine ingenio ſuo ſubiici! Sine horrore meminiſſe non poſſumus, quàm deploratus eſset Belgij ſtatus, cùm huc primùm aduenisti. Graſsabatur in ipſis Flandriæ viſceribus

bus

bus hoſtis : clauſtra Hannoniæ tenebantur : captiuæ gemebant munitiſſimæ vrbes:litora ac portus adempti erant : deſolati ſqualebant agri : vires noſtræ, ac belli neruus opes in viſcera noſtra conuertebantur. Angebat omnes deteriorum metus : ſeruare quod nondum amiſeramus non tam ſpes, quàm votum erat. In huius calamitatis tam triſti caligine velut beneficum ſidus ſubitò apparuiſti, & altera rerum facies tecum venit. Prouinciarum propugnacula hoſti à te extorta, vrbes recuperatæ, fractæ ingentium exercituum vires, totâ Flandriâ expulſus hoſtis, portus ac litora patriæ reddi-

ta,

ta, ſigna hoſtili in ſolo fixa. Geſtiebat hæc omnia immortalibus verſibus ad poſteros tranſmittere Sidronius: ſed hoc reliquum tantùm nobis fecit humanæ vitæ breuis & incerta conditio, vt hos parente ſuo orbatos libellos in tuam tutelam committeremus. Quam illis ſortem natura deplorandam reddidit, ſolatur tutoris auctoritas. Quod ſi verò pupillos interdum indoles honeſta & liberalis commendat; illi certè, in quibus tot ſunt ſuauitates ingenij, non inanibus cauſis orbitatis ſuæ præſidium, cuius ſpem moribundus parens illis fecerat, à te ſibi pollicentur.

16°:

SIDRONII HOSSCHII

E SOCIETATE IESV

ELEGIARVM LIBER PRIMVS.

CHRISTVS PATIENS.

SERENISSIMO PRINCIPI

LEOPOLDO GVILIELMO,

ARCHIDVCI AVSTRIÆ,

BELGII

PRO REGE CATHOLICO

GVBERNATORI, &c.

CRVX tibi in amoribus eſt, SERENISSIME PRINCEPS. Nitet in Tuis Inſignibus, pendet è collo, animo penitus eſt impreſſa. Crucem & ego adfero, & in câ pendentis Seruatoris vltimum certamen; non alienum à tempore argumentum, dum tanto amori recolendo ſolemnis Chriſtianorum pietas vacat. Subit hîc animum

digna Deo pugna, in quâ cum efferatâ hostium rabie, & totâ crudelitatis vi congressus Amor, æternum de illis triumphum duxit. Non habuit crudelitas, quo sæuiret atrociùs: nec victor Amor, quò se vltrà porrigeret. Eius rei speciem aliquam à me adumbratam Tibi venerabundus offerre audeo, qui inter arma, & maximas curas, quibus publicæ pacis spem sustines, aliquid temporis huic quoque cogitationi impertis.

ELE-

ELEGIÆ DE CHRISTO PATIENTE.

ELEGIA I.

Amorem de Deo triumphare.

ISCITE quid sit Amor. Res est antiquior ipso
Tempore: dumque fuit Numen, & ille fuit.
Parque Deo quamuis nihil est, tamen imperat illi,
Et sibi ceu victum cedere sæpè iubet.
Ante mare & terras, cælique volubilis axes,
Cùm species rerum nulla, nec orbis erat,
Illi dixit Amor: Terras & sidera conde.
Nec mora; lucebant sidera, stabat humus.
Lucidus ex illo certâ vice voluitur æther:
In medio constans aëre pendet humus.
Viderat oppressos scelerati fraude tyranni
Vincula mortales non patienda pati;
Præcipitesque rapi turmatim in tartara prædas,
Nec miseris vllum stragibus esse modum.
Non tulit hoc miserans Amor, & cum Numine questus:
Ipse tuum vindex assere, dixit, opus.
Iusserat: obsequitur Deus, & sua sidera linquens
Protinus in nostram deuenit exul humum.

Tantaque Maiestas moribundi corporis artus
  Induit, & nasci paupere matre tulit.
Nec pudor adstantes inter vagisse iuuencos,
  Nec pudor in fœno decubuisse fuit.
Vltima ferali quis nescit in arbore passum?
  Quis morti nescit succubuisse Deum?
Omnia iussit Amor. cælo dat iura, nec ipso
  Omnia cui parent, regna minora tenet.

ELEGIA II.

Christum ingenti patiendi desiderio semper arsisse.

IVnge triumphales currus Amor: indue lauro
  Tempora: de magno pone trophæa Deo.
Succubuit Deus ipse tibi: tua iussa secutus
  Exilium regno prætulit ille suo.
Vtque suum seruaret opus, tulit omnia, & ingens
  Nos vitæ pretium credidit esse suæ.
Heu! pietas quantas aluit sub pectore flammas!
  Quanta illi, & quoties vota fuere mori!
Non ita suspirat, soluique miserrimus optat,
  Quem rigidâ vinctum compede carcer habet;
Non ita Sarmaticis exul confectus in oris
  Ad patrios ardet posse redire lares;
Vt nos morte suâ meritæ subducere morti
  Arsit, & in pœnæ totus amore fuit.
Hæc nondum geniti, hæc inopi nascentis in antro,
  Hæc durâ in stipulâ vota iacentis erant.
Vagierat: Mater frigus nocuisse putauit,
  Aut rigido lædi stramine molle latus:

Quaque

Quaque poteſt, ſtipulas & fœnum molliùs æquat;
Quaque poteſt, frigus lenit, & arcet ope.
Nil agis ô Mater: dolor hic, & cauſa doloris
Maternâ tolli ſedulitate nequit.
Non tantum plorat, quia cannæ & ſtramina lædunt,
Et quia plus duro ſtramine lædit hiems;
(Quamuis & plorat, quia cannæ & ſtramina lædunt,
Et quia plus duro ſtramine lædit hiems:)
Quantum quòd longi mora temporis obſtat amanti,
Et videt extremum tam procul eſſe diem.
Si liceat iam flagra pati, iam ſaucius altæ
Affigi cupiat brachia parua cruci.
Ipſa crucis mora tormentum eſt cruce durius ipsâ:
Hanc puer, hanc cauſam, cur lacrymetur, habet.
Creuerat, & pariter patiendi creuerat ardor:
Iamque fabri patris non leue tractat opus.
Ah quoties, dum ſolus erat, fabrilia ſignans
Inſtrumenta oculis, talia verba dedit!
Malleus en, clauique, & trabs, tranſuerſaque ligna,
Iuſſaque porrigimus brachia; lictor vbi es?
Sic ait, exertaſque manus, corpuſque trabali
Aptat amans trunco, vulneribuſque parat.
Collis erat: collem felix vmbrabat oliua,
Non procul à muris vrbs Solymæa tuis.
Illic corpus humi proſternere ſæpè ſolebat,
Illic flens totâ ducere nocte preces.
Oſcula mille dabat terræ, quia primus in illam
Omnibus è venis ſanguis iturus erat.
Sæpè preces inter: Quando te ſanguine tingam
Humida nunc lacrymis, dixit, arena meis?
Sæpè ſalutauit, tunc cùm veniebat in vrbem,
Conſcia ſupplicij tecta futura ſui.

Lustrat & interdum, quod postmodò sæpè fatiscens
 Sub cruce purpureum sanguine fecit iter:
Dumque videt montem vincendæ Mortis arenam,
 Quà metam pœnis & sibi fixit Amor;
Tum verò vultus oculosque ardere videres,
 Nec flammas pectus posse tenere suas.
Hæc eadem exercent nocturnam visa quietem:
 Pœnarum series ordine tota redit.
Tunc quoque sæpè manus ratus est offerre catenis,
 Terga flagris, spinis tempora, colla cruci.
Brachiaque extendit vanum captantia lignum,
 Impia ceu præsens cum cruce turba foret.
Quin etiam interdum velut inclinare videtur
 Exanimum collo deficiente caput.
Somnus abit; sed enim species obiecta futuri
 Non abit; hanc versat, perpetuamque facit.
Surgit, & ex imo suspiria pectore ducit,
 Quæque feret, iam nunc ferre paratus, ait:
Ludis Amor, vincisque Deum; cogisque fateri,
 Nostra propè imperiis esse minora tuis.
Possum ego luctantes pelago compescere ventos,
 Et murmur trepidis eripere omne Notis.
Cùm libuit, vitæ lucique cadauera reddo:
 A nutu pendent Vitaque Morsque meo.
Quoslibet alterius possum sanare dolores:
 Tollere non possum, te prohibente, meos.
Non ego dedignor tibi cedere victus, & vltrò
 Addere captiuas in tua vincla manus.
Sed, mihi quæ victor facies, quid vulnera differs?
 Cur mihi crux nondum dulce subitur onus?
An decet, aut æquum est tua te mandata morari?
 Cur, quæ ferre iubes vulnera, ferre vetas?

Aut

Aut non vigeres, aut me parêre volentem,
Imperium fineres & tua iussa sequi
Scilicet expectanda dies, & temporis ordo.
Tolle moras: illas impiger odit amor.
Hei mihi! tam lento mea cur pede labitur ætas?
Hei mihi! cur annos non venit ante suos?
Quàm vellem menses, fineret Pater, ocyùs ire,
Et solito volucres ocyùs ire dies!
Ite dies, horæque, leui properate volatu,
Inuisasque mihi præcipitate moras.
O quàm grata mihi venies, asperrima quamuis,
Quæ vitæ venies hora suprema meæ!
Quamuis tot paries, quot habes momenta, dolores;
Te tamen hanc ipsam, quâ loquor, esse velim.
Ah! propera, & tecum nullas non aduehe pœnas:
Sola mihi pœnæ pœna leuamen erit.
Vt properes, & te curras velociùs ipsâ,
Aduenies votis serior hora meis.

ELEGIA III.

Futuros cruciatus Christo præsentium semper dolorum causam fuisse.

CHriste, quid ætatem, mensesque, annosque morantes,
Quid quereris lentis passibus ire dies?
Et quasi nunc iras, quibus in te sæuiet olim
Crudelis Solyme, non paterêre, gemis?
Parce queri. quidquid vitæ tibi fluxit ab illo,
Quo cœpit primùm tempore, pœna fuit.
Expletur sitis ista tibi, quâ feruidus ardes.
Plena quid in mediis flumina quæris aquis?

Si, nisi morte, tamen non pones mortis amorem,
Vtilior votis est mora longa tuis.
Hæc tibi supplicium est: hæc mortes mortibus addit:
Hæc, quidquid faciet barbara turba, facit.
Dicere fas mihi sit: Non est mora. Nónne furentûm,
Dum te sic cruciat, præuenit illa manus?
Si nondum ceruice geris manibusque catenas,
Nec lacerant sacrum spinea serta caput;
Si nondum tibi velluntur de corpore vestes,
Nec perfusa tuo sanguine terra rubet;
Nec duris grauiora sonant conuitia flagris,
Nec te pendentem crux subeunda tenet:
At tibi sæuitiæ mens non ignara futuræ
Hoc facit, & tanti causa doloris amor.
Illa videt quidquid poterunt odiumque furorque;
Quodque videt patitur, nec dolor vllus abest.
Iam nunc sæuit in hac, quamuis non sauciat artus,
Lictorum rabies, vulneraque alta facit.
Illic proditio, periuraque verba tuorum,
Et siccâ leuior fronde futura fides.
Vincula sunt illic, ferroque sonante catenæ,
Et, quo figetur, lancea fixa loco est.
Illic carnifices, illic clauosque, crucemque,
Et quæ te lacerant vulnera semper habes.
Hîc quoque stat Genitrix, teque in cruce pallida spectat;
Quotque videt plagas, tot putat esse suas.
Hîc pariter tecum luctuque & mole laborum
Obruta, mille neces sustinet ante necem.
Quid grauius, cùm pendebis moriturus in alto
Stipite; quid grauius, cùm moriêre, feres?

Ah

Ah quantò leuior tibi erunt scuticæque, vepresque
Et crux, & ferro vulnera facta dolor!
Nec tibi decedit, sed ineuitabilis hæret
Ante oculos tanti semper imago mali.
Vrit, seu medios properas docturus in agros:
Vrit, seu latebras, & loca sola petis.
Ac veluti ceruus Libani nemus inter odorum,
Cui procul incautum fixit arundo latus;
Pascua seu, camposque fugâ transmittit apertos
Saucius, è puro seu leuat amne sitim,
Frustrà quærit opem: lateri lethale cruento
Telum hæret: finis mors erit vna mali.
Sic mortis sensu numquam cariturus amaro
Viuis, & hæc luctus finiet vna tuos.
Intereà crux in votis & pectore toto est.
Hanc velut absentem nocte dieque vocas.
Somnia te cruciant veras imitantia pœnas,
Nec tibi nox sæuo est mitior vlla die.
Cur igitur tibi creduntur, mala tanta ferenti,
Tempora supplicij lenta venire tui?
Votum in amante nouum est: quod adest, exposcis;
& optas,
Quæ iam nunc pateris vulnera, posse pati.
Quid credam? votisne tuis tua vota repugnent?
Immemorémne tui te quoque reddat amor?
Quod petis, hoc tecum est; neque crux fatalis amantem
Deserit, aut summum deseret ante diem.

ELE-

ELEGIA IV.

Mentis, quàm corporis sensum Christo acriorem fuisse, & perpetuum.

AH! malè nil ferro grauius rude vulgus & igni,
Carnificisque putat durius esse manu.
Maxima supplicij pars est, quam conscia rerum
Mens, nondum tacto corpore, prima subit.
Dum ferrum & flammas, dum prospicit omnia sæuæ
Instrumenta necis, sæuitiæque modos;
Dum nihil ignorat, tristique in imagine tota est,
Iam patitur quidquid pœna doloris habet.
Et mentis magis est, quàm sensus corporis, acer:
Hic dum percipitur deficit, ille manet.
Quid doluit, subito teli qui saucius ictu
Concidit, & lethi nescius antè fuit?
Quid doluit, quem securum, somnoque fruentem
E molli rapuit mors inopina toro?
Gethsemani colles, tuque ô Caluaria rupes,
Et quæcumque Dei cæde madebis humus,
Pontificumque aulæ, & Latiæ prætoria turmæ,
Tuque æther sensus signa dature tui,
Totaque, quæ meritò rerum Natura dolebis,
Ah! quota pars vobis nota doloris erit?
Nec mare tot fluctus, nec habet tot littus arenas,
Nec tot vere nouo gramina mollis humus:
Quot te, Christe, premunt ex omni parte dolores.
Solus, quæ pateris, tu numerare potes.
Omnia cernentem pars non latet vlla futuri.
Heu quantum pœnæ præuius horror habet!

Sic

Sic rapient: ſic percutient: ſic vincula ſtringent:
Sic hi, ſic illi vulnera, totque dabunt:
Sic adigent,& tot, tamque altè in tempora ſpinas:
Hæc procerum, hæc turbæ verba furentis erunt.
Sic rigidi ſcindent claui palmaſque pedeſque:
Lancea ſic pectus per latus acta petet.
Talibus, atque aliis mens exercetur amantis,
Vt lapis aſſiduis quem mare pulſat aquis.
Excipit hibernas clementior aura procellas:
Nulla venit rebus mollior aura tuis.
Tempus, & ipſa dies cui non medicina dolori eſt?
Spes etiam curas & dolor ipſe leuat.
At tibi nil pœnæ rapidi fuga temporis aufert,
Nec tibi ſpes vllam credula monſtrat opem.
Nec tuus exhaurit ſeſe dolor ille; nec vnquam
Expletur lacrymis, egeritúrve ſuis.
Inueniunt noſtri centum ſolatia luctus:
Nulla tuis niſi mors eſt medicina malis.
Menſque licet triſtes poſſit diuertere curas,
Se tamen in pœnis detinet ipſa ſuis.
Ipſa ſibi, quæ ferre poteſt, ſolatia demit;
Nec mœrore ſuo poſſe carere velit.
Non illam requies, non dulcis imago futuri,
Non nox adueniens, non reditura dies,
Non illam maternus amor, vultuſque ſuorum,
Non patrium cælum, non Pater ipſe leuat.
Nate Deo, quanam poſſum te dicere causâ
Tot mala tam longo tempore velle pati?
Scilicet vt ſerues, à quo ſic læderis, hoſtem,
Et læſus partes conciliantis agas.
Et quiſquam tanto victus non cedit amori?
Immemor & luctus ſuſtinet eſſe tui?

Suſtinet

Sustinet, & curas aliò traducit inanes,
Securus, quid amor, vulneraque ista velint.
Vana iuuant. fertur præceps quò cæca libido,
Et furor, & leuitas, ambitioque rapit.
Ah! tibi nec mens est hominis, nec, quæ tibi vitam
Prima dedit, nostri sanguinis illa fuit.
Ferree, si te nec spinæ, nec vulnera tangunt.
Illa, quibus cautes indoluisse ferunt.
Ferree, si lacrymam nec sanguinis elicit imber,
Nec qui se fuso sanguine prodit amor.
Hoc est, quod grauiùs loris vrebat amantem,
Hoc est, quod clauis, quod cruce maius erat.
Metimur miseri flagris, spinisque dolorem;
At nec spina dolor flagráque summus erant.
Summus erat gens dura suæ sibi causa ruinæ,
Et tanti fructus nullus amoris amor.

ELEGIA V.

Amorem Christi in mediis tormentis adhuc inexplebilem fuisse.

EN tibi, Nate Deo, lux optatissima tandem,
Et suprema, tui testis amoris, adest.
Tempus ad hoc solâ quæ vulnera mente tulisti,
Nunc etiam toto corpore fixa geris.
Nunc pateris quidquid quantumque optare solebas:
Nec voti pars est vlla caduca tui.
Nunc saltem pietas finem tua contigit, &, quo
Se probet & pascat, nil, puto, maius habet.
Sanguine, sudasti: riui fluxere cruenti:
Ora, sinus, vestes, ipsa madebat humus.

Carnifices

Carnifices duris oneratum colla catenis
Saxa per & duras te rapuere vias.
Cæsus es, & raptâ passus tot verbera veste,
Quot pulsat Tyriam fluctibus æquor humum.
Forsan & auxisti fessis in verbera vires,
Vt votis esset par tua pœna suis.
Quæ membris species? vnum sunt omnia vulnus:
Pæne patent sæuis ossa retecta flagris.
Fustibus impacti peruadunt tempora vepres,
Et lacerant totum perfodiuntque caput.
Quò color, & vultus, quò frontis gratia fugit?
Lumina quò stellis lucidiora tuis?
Ista decens facies multo iam verbere liuet:
Lumina sanguineo fracta tumore rubent.
Sanguine concreti pendent super ora capilli,
Totaque nil formæ forma prioris habet.
Quid probra commemorem, teque execrantia verba,
Impiaque in mores ora soluta tuos?
Mons quoque conspersus sanie, taboque reorum,
Tot tibi pœnarum meta, tenendus erat.
Huc laceris quamuis humeris te ferre coegit
Impia gens duram durior ipsa crucem.
Altius ô quanto spinas in tempora fixit,
Tam graue, cùm quateret colla ferentis, onus!
Ah quoties ingressus iter succumbere trunco
Visus es, & lacerâ fronte ferire solum!
Ah quoties stimulis foderunt terga iacentis,
Et latera, & duris tempora plena rubis!
Intactæ fuerant, nec sectæ verbere plantæ;
Aspera pro duris saxa fuêre flagris.
Dum foderis stimulis, huc dum raptaris & illuc,
Perque salebrosas cogeris ire vias;

Saxa

Saxa tibi geminas secuerunt aspera plantas,
  Ne pars immunis vulneris vlla foret.
Iamque iugo tandem superato montis iniqui,
  Spiritus exhaustum vitaque pænè fugit.
Hæc pateris; nec adhuc patiendi expleta cupido est.
  Quo sese tandem limite sistet amor?
Respice quid redimas, pretiumque expende quod offers:
  Non homines tanti, totaque terra sumus.
Soluere si precio mercem superante volebas,
  Plus satis vna tui gutta cruoris erat.
Omnia nunc liuent: nunc vndique & vndique vulnus,
  Et cruor. Ah nimiùm prodigus ipse tui es!
Saltem si qua tuo, quamuis minor, esset amori
  Gratia, non omni parte pigendus erat.
Cui tuus est sanguis, cui sunt tua vulnera curæ?
  Atque vtinam nostri summa sit ista probri!
Sæpè etiam meriti merces iniuria tanti est:
  Eheu cultori messis iniqua suo!
Te tamen vrit amor, grauioraque ferre paratus;
  Pascimur his pœnis, non satiamur, ais.
Quas amor infligit, mea sunt solatia pœnæ:
  Hoc benè sedatur flumine nostra sitis.
Barbaries in me vires exhauriat omnes,
  Addat & innumeris vulnera plura, feram.
Nondum sunt omni vacuæ mihi sanguine venæ:
  Quidquid adhuc superest, hauriat illa precor:
Vtque facit, mihi det faciles in amore ministros:
  Mercedem nostras sentiet illa preces.
Ipsos, qui faciunt, lustrabunt facta nocentes
  Vulnera: mors culpæ nostra piamen erit.

Sic

Sic pius extenuat quidquid peccamus, & ipſe
A noſtro vires crimine ſumit amor.
Membra quidem, laceroſque artus, corpuſque fatiſcens
Deficiunt nerui, deficiuntque pedes:
At non deficiunt animi: maioribus vltrò
Obiiciunt ſeſe, ſufficiuntque malis.
Vtque nouis ingens alimentis paſcitur ignis,
Materieſque illum vincere nulla poteſt:
Sic alit ipſe ſuos, augetque doloribus ignes;
Quique nihil non fert, nil ſatis eſſe putat.
Plura & plura pati, & grauiora prioribus optat:
Votaque ſucceſſum, quem ſibi poſcit, habent.
Barbaries & Amor paribus crudeliter inſtant
Viribus; infeſtas expediuntque manus.
Coniuraſſe putes: expleri plena furoris
Barbaries neſcit ſanguine, neſcit Amor.

ELEGIA VI.

In Chriſtum contumelioſiſſimè denudatum.

QVid tibi vis crudelis Amor? quem barbare tandem
Vulneribus ſtatues, ſæuitiæque modum?
En iterùm venis manant ſtillantibus artus:
En iterùm multo ſanguine terra rubet.
Diripitur veſtis: veſtem concreta tenebant
Vulnera; quà trahitur, detrahit illa cutem.
Parcite carnifices miſerum conuellere corpus:
Nil niſi iam lacerum, quod laceretis, habet.
Quæ coëunt, horrent mollem quoq; vulnera tactum:
Quid properè iniectâ rumpitis illa manu?

Nil agimus: tumidi rivi torrentis aguntur,
  Omnia quæ subitis omnia sternit aquis.
Vndique prorumpit sanguis, manatque per artus,
  Quod se potest velat corpora nuda modo.
Non dispar membris species, cùm militis ira
  Hæc eadem flagris dilaniasset, erat.
Quid potuit tantis dignum committere pœnis,
  Nullius culpæ, Iudice teste, reus?
Ecce tremens astat rapto spoliatus amictu:
  Iamque pudor plus, quàm pœna, doloris habet.
Sol, quod mox facies, radios nunc subtrahe terris,
  Auctoremque tuum, teque, diemque tege.
Ah faceres: sed quem tenebris inuoluere velles,
  Officio non vult ipse latere tuo.
Non minui cupit ipse suas, sed crescere pœnas.
  Pars bona te lucem dempta negante foret.
Carnifices, vbi nunc quamuis sordentia vela,
  Tecta quibus facies illius antè fuit?
Quæ laceros artus, vestri quoque signa furoris
  Parte aliquâ saltem sordida vela tegent.
Qualicumque, precor, circumdate corpus amictu:
  Munere pro magno vilis amictus erit.
Ah rude ne textum lacero nudoque negate.
  In ventos abeunt irrita verba: negant.
Ergò qui foliis siluas, qui cortice truncos,
  Qui vestit campos gramine, veste caret.
Sic tibi se Natus, Genitor, suaque omnia nudus
  Immolat: hoc sese victima more litat.

ELE-

ELEGIA VII.

Dolores Christi in crucem acti.

QVid mirer priùs hic? aut quid doleámve, querárve?
  Mens abit hoc & se deserit ipsa loco.
Aut hîc, aut nusquam, quot sint in amore dolores;
  Aut hîc, aut nusquam, quid sit amare, patet.
Ecce (nefas visu) nudum, totisque trementem
  Artubus arripiunt, iniiciuntque cruci.
Ah satis est pœnæ: quid adhuc gens dira paratis?
  Vlteriórne potest tot gradus esse malis?
Nil vos hæc species, nil vos lacerata flagellis
  Corpora, nil spinis tempora rupta mouent?
Nil humeris crux in montem perlata cruentis;
  Quodque suo madidum sanguine fecit iter?
Non potuit toties, & per tot vulnera fusus
  Vestram aliquâ sangnis parte leuare sitim?
Nil mala tanta mouent: crescit crescentibus illis
  Sanguine se pascens suppliciisque furor.
Ille iacet pronus, caroque dat oscula ligno:
  Iniectâque tenet robora dura manu.
Dumque tenet: Salue mea crux, mea gaudia, dixit:
  Aspera, sed quamuis aspera, cara tamen
Tam sperata mihi, quàm formidata nocenti.
  Plura loqui lacrymæ carnificesque vetant.
Corripiunt pronum, vertuntque in terga supinum,
  Pressaque nodoso brachia fune ligant.
Atque ita diuersi geminos vtrimque lacertos
  Distendunt: validas adiuuat ira manus.

Iuncturis emota suis dant ossa fragorem:
  Abrumpenda humeris brachia pænè putes:
Nec conuulsa minùs crurum internodia soluunt,
  Dum tendunt, odio vim geminante, pedes.
Hei mihi! quis teneat lacrymas? maiora minantur
  Artifices scelerum: non habet ira modum.
Pars tenet iniecto distentos fune lacertos,
  Pars fera sanguineà concutit arma manu.
Malleus in dextrà est, rigidum tenet altera clauum,
  (Asper, & obtusâ cuspide clauus erat)
Dira viris facies, toruis in vultibus iras,
  Inque oculis facinus, quod meditantur, habent.
Me miserum! stringunt clauos, magnoque furentes
  Perque manus adigunt impete, perque pedes.
Rumpuntur venæ, nerui rumpuntur, & ossa:
  Sanguinis en riui fluminis instar eunt.
Dum geminant ictus, dum mons & saxa resultant
  Ictibus, heu quantus transit ad ossa dolor!
Esse homines credámne, quibus tam tristis imago
  Nil animum, quâ sunt saxa mouenda, mouet?
Si quibus est tantum circum præcordia ferri,
  Aspiciant siccis hæc in amante genis:
Hæc ego dum specto, cor quod mihi durius ære est,
  Rumpitur, & sensum commiserantis habet.
Proh! supreme Pater patientem talia Natum
  Aspicis, & cessas? iraque lenta tua est?
En crux aërias & cum cruce corpus in auras
  Tollitur: in plagas omne recumbit onus.
Corpora sustentant soli pendentia claui:
  Vulnera, quod clauis nititur, auget onus.
Tormentum! quo Sol condat sua lumina viso,
  Et mundo radios, officiúmque neget.

Ipsa

Ipſa quod impietas, ſpatium modò præbeat iræ,
 Horreat, admiſſi tacta dolore ſui.
Sæuitiæ cumulum tantis conuitia pœnis
 Adiiciunt, tamquam crux foret ipſa parum.
Iam Deus in trunco ſpectabilis vndique pendes:
 Hoc tua ſe dignum gloria culmen habet ?
Quis tibi, nate Deo, patienti talia ſenſus ?
 Par animus tantis ſuſtinet eſſe malis ?
Hoc etiam placidâ toleras, vt cetera, mente,
 Et vultu votis conueniente tuis ?
Tam fera nec gemitus, nec vox tormenta ſequuntur?
 Ah ſilet: vſque adeò nos patienter amat.
Quis ferat hæc, niſi tu, cuius patientia finem
 Non habet, vt finem non habet ipſe dolor?
Hæccine, quam toties, & totâ mente petiſti,
 Totque modum votis impoſitura quies ?
Hæccine dulcis amarities, hæc illa voluptas,
 Quæque ſuis curis gaudia miſcet Amor ?
Primum aliis votum eſt nullos ſentire dolores,
 Quamque ſecuta fuit ſpes bona, ſorte frui.
Venantes ſua præda, ſeges ſperata colonos,
 Tuta iuuant nautas littora, palma duces.
Vota pati tua ſunt, tua ſunt ſolatia pœnæ,
 Summaque crudelem gaudia ferre necem.
Crux tibi deliciæ, meſſis ſperata dolores,
 Conuelli requies, palma petita mori.
Muſa ſile, vocemque premens, nihil eſſe fatere,
 De tanto dici quidquid amore poteſt.

ELEGIA VIII.

Latronem in cruce seruatum omnibus spei exemplum esse.

MOrtales sperate. Dei placabilis ira est:
  Vincitur, & nullos submouet illa reos.
Depositis etiam præstò est clementia causis.
  Omnibus, atque omni tempore tota patet.
Nec mihi quis steriles causetur perditus annos;
  Nec mihi quis vitæ tempora sera suæ;
Nec scelerum numerum. Tot sint, quot in æquore fluctus,
  Quot siluis frondes, frigoribusque niues;
Pœniteat tantùm; causam dolor ipse perorat,
  Nec lacrymis seris vlla repulsa venit.
Latro sit exemplo: trunco pendebat in alto,
  Quosque dabat gemitus, iam morientis erant.
Flebat, & ad Dominum vertebat pallidus ora.
  Hoc satis, vt veniam consequeretur, erat.
Prô Superi! quantum gemitus valuere precantis,
  Verbaque! Diuorum gaudia munus habent.
Felix, infami quamuis in stipite pendes,
  Tam breuis, & facilis cui dedit astra labor!
Quamquam conuictus scelerum es, quodque ipse fateris,
  Morte peris vitæ conueniente tuæ;
At voti iam pignus habes, quod fallere nescit:
  Iam, reor, asperitas excidit ipsa crucis.
Frangite lictores, iam ferro frangite crura:
  Hoc illi nullum munere maius erit.

Iam

Iam pœnasque nouas, noua iam sibi vulnera poscit:
Solaque, quod cruciet, iam mora mortis habet.
O ego quàm cupiam sic fixus in arbore mortem,
Hæc mihi si dentur præmia, ferre tuam!
At tu quid dubitas veniam pacemque precari,
Qui scelerum pendes, suppliciique comes?
Tempus adest aptum precibus: dabit ille roganti,
Qui iam morte suâ, quod tibi donet, emit.
Me miserum! auertit vultus, Dominumque scelestis
Insequitur verbis, & negat esse Deum.
Heu cadit in quemquam tantus furor! heu sibi quisquam
Tot bona tam prono danda fauore negat!
Nate Deo, per ego hunc, quo nos dignaris, amorem,
Per spes, quas de te sontibus esse iubes,
Per genus hoc mortis, per quæ tibi corpore toto
Vulnera sunt animi pignora certa tui;
Hic mihi, quem spernit sibi tam dementer iniquus,
Hic mihi contingat, te miserante, fauor:
Sic, quos te pietas pro nobis ferre labores
Impulit, excipiat publicus orbis amor:
Sic bona spes ad te facilem, veniæque paratum
Inuitet trepidos, alliciatque reos.
Non tua, quæ cælo miseros clementia donat,
Parcior est vnquam, dissimilisque sui.
Nec spes destituit: cuiuis, discrimine nullo,
Fontibus ex iisdem, vulneribusque venit.
Cur ego diffidam? quæ sonti verba Latroni
Dixisti moriens, hæc mihi dicta puto.
Dixeris hæc vni, satis est. Ostendis in vno,
Spes de te quantas omnibus esse velis.

ELEGIA IX.

In insultantes cruci fixo Deo.

HEu Solyme scelerata, reisque nocentior ipsis,
Quos ad supplicium, quod meruere, vocas!
Tune Deum medios inter pendere latrones,
Quâque illi pereunt lege, perire iubes?
Vt scelerum socius, qui pœnæ est, esse putetur!
Sic geminas, insons vt videare, nefas?
Sanguine crudeles oculos gens impia pasce:
Deficit exhausto sanguine vita Deum.
At vos sacrilegi iam saltem parcite linguis:
Quis superest odiis, sæuitiæque locus?
In cruce suspendi voluistis: pendet in illâ:
Mille pati insontem vulnera: plura tulit.
Morte mori lentâ: lentâ iam morte necatis.
Contenti tantis iam precor este malis.
Tot quid abest pœnis? deerant sua vulnera menti
Scilicet. Hæc linguis pars laceranda fuit.
Impia gens erras. Tormenta immania semper,
Pluraque, quàm potuit corpore, mente tulit.
Me miserum! perstant, visoque à sanguine vires,
Quo deliniri debuit, ira capit.
Confusæ insurgunt voces, sed percipit omnes.
Verba, quibus petitur, singula virus habent.
Non sensus, animique latent: introspicit illos.
Quid non hinc etiam, quo crucietur, habet?
Hinc amor, hinc odium certant. Vos, si quid acerbis
Restat adhuc odiis, addite; vincet amor.
Tollite clamores, linguisque instare protentis,
Vt, quem iactauit, se probet esse Deum;

Vt

Vt ſeſe eripiat letho, ferroque refixas
Expediat plantas, expediatque manus.
Non illum immanes retinent in ſtipite claui.
Quòd maneat, noſtri fixus amore manet:
Seque, quod exigitis, non ſeruat, ſeruet vt omnes.
Omnes vult pretium ſanguinis eſſe ſui.
Hoc eſt, cùm minimo poſſit vos perdere nutu,
Cur toleret lentus, diſſimuletque nefas.
Hoc eſt, cur grauiùs læſum irritantia Patrem
Crimina, quàm pœnas ſentiat ipſe ſuas.
Nec, quia non plectit, non plectere poſſe putetis.
Iuſta ſibi longas imperat ira moras.
Hac quoque, quæ fixa eſt, vellet modò, crimina vindex
Plecteret, hac fulmen mitteret ille manu.
Mitteret, ah! fulmen? precibus, non fulmine certat.
Pro vobis pendens in cruce vota facit;
Conciliatque Patrem lacrymans, veſtroque furori,
Quam veniam vos non poſcitis, ipſe petit.
Quà licet, excuſat facinus quoque: ſupplicat vltrò,
Inuidiamque ſuæ detrahit ipſe neci.
Parce Pater, dixit, nec quod gens cæca meretur,
Morte luat: partem criminis error habet.
Quid facies, hoſtem qui ſic miſeraris, amanti,
O maieſtatis non memor ipſe tuæ?
Læderis, & læſus veniam peccantibus oras.
Materiam veniæ crimina noſtra facis.
Ipſe ſubis pœnas, pœnarum præmia nobis
Reddis; &, vt reddas, res tibi parua mori eſt.

ELEGIA X.

De titulo Crucis.

HÆc quoque ludibriis deerant: illudere morti
  Debuit appositis scripta tabella notis?
Cùm pelagus, cùm terra tibi, cùm seruiat æther,
  Regnaque sint meritis ista minora tuis;
Hoc, quod eras, probro verti, crimenque putari,
  Caussaque supplicii debuit esse tui?
Scripserit hoc iudex, tamquam tua crimina, nomen,
  Et titulum mortis iusserit esse tuæ:
Ille tamen vero scripsit te nomine regem.
  Maiestas sed enim, pompaque regis vbi est?
An crux infamis solium tibi? purpura sanguis?
  An claui manibus debita sceptra tuis?
Carnifices, populusque furens, geminique latrones
  Sunt tibi, quæ stipet regia turba latus?
Voxque salutantum, diræ conuitia, plausus?
  Omnia paupertas quæ tibi dempsit, opes?
Nudus, & irrisus, fixusque in stipite pendes:
  Maiestas regi conuenit illa Deo?
Crede tamen Solyme: regum rex maximus ille est,
  Quem tibi venturum sæcula prisca canunt.
Sit reus, inuidiæ moriens sit victima vestræ,
  Ille reus, iudex vester & orbis erit.
Nate Deo, tibi nos, tibi quem debemus honorem
  Soluimus, & solium voluimur ante tuum.
Quamuis in mediâ pallens iam morte teneris,
  Quamuis nil, pendens in cruce, regis habes:
Maiestas non tota latet. Quod terra, quod æther,
  Quod mare dent luctus tristia signa sui:

Quod

Quod procul aduerso cæli festinet ab orbe,
Et retrò celeres Luna reflectat equos,
Quod Solis vultus, quod se, cælumque, diemque
Occulat, imperij vis manifesta tui est.
Tu modò pallentes reuocas ad corpora manes,
E tumulisque cies ossa sepulta suis.
Tu modò perpetuis frenas Plutona catenis,
Et Mortem moriens sub tua iura trahis.
Insultet Solyme: plus te nos esse fatemur,
Quàm titulus scriptis præferat ille notis.
Nunc quoquè te, cùm summa trahens suspiria sensim
Deficis, æternum credimus esse Deum.
Nunc quoque, cùm pendes sine sensu & sanguine corpus,
Nos mœsti lacrymas, nos tibi vota damus.
Tempus erit, tibi cùm ponent insignia reges,
Et figent aris munera digna tuis:
Et crucis ad truncum curuato poplite fusi
Submittent pedibus sceptraque, seque tuis.
Templa tibi surgent Pariis innixa columnis:
Fumabunt sacris dona Sabæa focis.
In templis tua cum titulo ponetur imago,
Qualem nunc pendens in cruce nudus habes.
Ad latus hinc stabit lacrymans & pallida Mater;
Hinc comes, eximium quem tibi fecit amor.
Illa potens rerum, cuius victricibus armis
Nilus, & Euphrates, totaque cessit humus:
Illa suos fasces, animosque, orbemque subactum
Imperiis subdet maxima Roma tuis.
Expelli lustrata Iouem Capitolia cernent,
Et tibi, cui soli debita, thura ferent.

At

At populo tua crux, lacerumque in imagine corpus,
Quodque alto pectus vulnere rupit Amor,
Et rigidi sentes, & sparsi sanguine vultus,
Sæpè tibi grati causa doloris erunt.
Quanta dabunt visis & quot suspiria clauis!
Hi quoque non paucis vulnera sæpè dabunt.
Hoc ipsum in summo quod pendet stipite nomen
Iam cælum supplex, tunc quoque terra colet.
Hoc metuet, frustraque fremens horrescet Auernus,
Totaque Styx imis exululata vadis.
Quantum, & quale decus tibi tunc infamia præsens,
Quantus, quæ modò fers, probra triumphus erunt!

ELEGIA XI.

Ad Virginem matrem stantem sub cruce.

QVid genitrix nato geminas sine fine dolores?
Crux in supplicium non erat vna satis?
Altera crux nato est matrem spectare dolentem:
Nec minus hæc pœnæ; plus quoque forsan habet.
Ipsa vides lacerâ guttas è fronte cruentas
Perque oculos illi currere, perque genas.
Ipsa vides manibus, pedibusque erumpere riuos
Sanguinis: & neruis ossa soluta suis.
Sic natum spectare vocas solatia mater?
Hoc iuuat? hæc luctum scena leuare potest?
Non potes, vt cupias, solantia dicere verba:
Verba locuturæ frangit in ore dolor.
Non strophio siccare sacros, non veste cruores:
Crux illum manibus submouet alta tuis.
Non, vbi finierit mors illi sæua labores,
Lumina maternâ condere fracta manu.

Parce.

Parce, precor, saltem nato, si parcere nescis
  Ipsa tibi: lacrymis uritur ille tuis.
Nec tibi solamen præsens potes esse, nec illi:
  Illius luctu læderis, ille tuo.
Nate Deo, qui fers, quæ te nisi ferre videret,
  Barbaries ferri posse vel ipsa neget:
Te testor, sensumque tuum: te sæuiùs vrunt,
  Quàm tua, quæ de te vulnera mater habet.
Hoc quoque non nescis mater: scis quodlibet illi
  Supplicium luctu lenius esse tuo.
Discedet tecum, si tu discedere possis,
  Illius ex aliquâ parte, tuusque dolor.
Narrabunt alij quæ verba nouissima: quales,
  Pro quibus arenti fuderit ore preces:
Quid biberit sitiens: quid deficiente rogarit
  Voce Patrem: quàm non immemor ille tui:
Vt fractis oculis, in duro stipite, vitam
  Clauserit: vt fixum ruperit hasta latus.
Hæc alij referent: at tu pallebis, & ipsa
  Pectore materno, quæ tulit ille, feres.
Quid facies præsens, si, quæ perceperis absens,
  Singula sunt animo plaga futura tuo?
Me miserum! stat fixa loco, truncumque madentem
  Sanguine perfundit fletibus vsque suis.
Nunc lacrymis madidos conuertit ad æthera vultus,
  Nunc tenet in nato lumina fixa suo.
Heu quid agat? maneat? prohibet dolor. inde recedat?
  Fortior immotam sub cruce sistit amor.
Dure Amor! has seruas leges? sic iungis amantes?
  Quàm non sunt regni mollia iura tui!

ELE-

ELEGIA XII.

De Christi morientis siti, & derelictione.

OMnia nunc illi, qui possidet omnia, desunt:
Poscentem gelidæ deficit haustus aquæ:
Exhausere labor vires, sudorque, cruorque
Fusus, & in tantis nox vigilata malis,
Et via per præceps, humerisque iniecta cruentis
Illa trabis moles, sæuitiesque necis.
Ferte citi lymphas: lymphæ solabitur haustus,
Arenti quam vix indicat ore, sitim.
Heu fera barbaries! morienti lympha negatur:
Pocula, quæ spumant felle, bibenda ferunt.
Et tamen hæc libat: fauces simul vrit & ora
Peius, amarities, quàm sitis ipsa, malum.
O iterùm duris erumpite rupibus vndæ!
Saxa dabunt vobis rupta dolore viam.
Qui rore, & pluuiis sitientes irrigat herbas,
Arida qui vernis imbribus arua iuuat,
Qui scatebris fontes, qui fontibus euocat amnes,
Vestrâ deficiens nunc eget auctor ope.
Esse quid hoc dicam? de clauis nulla, nec vlla
De cruce; de sæuâ sola querela siti est.
Cetera, tamque diu tacitè tormenta ferenti,
Crede mihi, solæ non sitiuntur aquæ.
Quæ petit in tantis sitiens solatia pœnis,
A nobis, non à fontibus illa petit.
Hei mihi! supremæ neque nos mouere querelæ!
Nos quoque cum multo pocula felle damus.
At, reor, è cælo venient solatia: cælum
Audiet, & vanas non sinet esse preces.

Ah!

Ah! tantùm tenebris se conscius occulit æther,
Et luget dominum, non iuuat ille suum.
Te saltem, genitor, nati suspiria tangant
Vltima: te poscit vox morientis opem.
Aspicis, vt verset supremo languida motu
Lumina? vix ceruix sustinet ægra caput.
Et quamuis tenues fugiant cum sanguine vires,
Destituatque suus corpus inane vigor;
Attollit tamen exsangues ad sidera vultus,
Vtque potest, oculis quærit, & ore patrem.
Singultumque trahens imo de pectore: Méne
Destituis, clamat, tu quoque care pater?
Quæ toties mouere, nihil iam summa parentem
Verba mouent: natum deseruisse putes.
Magne pater, neque tu nati miserere ferentis
Vltima? nec pietas illa paterna subit?
Nec te perpetuis exacta doloribus ætas,
Nec mors ipsa mouet, causaque mortis amor?
Hoc quoque, Christe, feras opus est, tam mitis in omnes,
In te sustineat durus vt esse pater.

ELEGIA XIII.

Ad B. Virginem, Filio iam in cruce mortuo.

OCcidit: in pectus ceruix inflexa recumbit.
Occidit: exanimum de cruce pendet onus.
Quæ mens, quis tibi nunc, mater mœstissima, sensus?
Mors pariter vitam non rapit ista tuam?
Ah! plus quàm vitam rapuit, cùm sustulit illum,
Qui tibi spes omnis, vitaque solus erat.

Ferreus

Ferreus ah! nimiumque tibi crudeliter hostis,
Luctibus his causam qui tibi cumque dedit.
Quid loquor? ille ego sum, sensi: nil quærimus vltrà:
Me peragis vultu, Diua, silente reum.
Nil opus est verbis: oculi lacrymæque loquuntur:
His lacrymis vocem sensimus esse suam.
Ah fateor, tuus ille meum, mœstissima, crimen
Est dolor, hæc operis sunt monumenta mei.
Nostra nocens anima est: quæ fles, ego vulnera feci:
Hac quoq; nostra manus sanguinolenta nece est.
His mea te natumque malis dementia mersit.
Mens fugit admissi plena pudore sui.
Hîc lacrymas fudisse parum est. Non, omnis apertis
Exhaustus venis si mihi sanguis eat;
Non, si me Scythicæ scindant in frusta secures,
Membraque diuersis diripiantur equis;
Non, si Trinacrij damnatus voce tyranni
Torrear in tauro, sæue Perille, tuo;
In caput hoc non sit totus desæuiat æther,
Æqualis merito pœna sit vlla meo.
Quid faciam infelix? quò spes, quò carbasa vertam?
Quod mihi perfugium, quis mihi portus erit?
Ad tua, nate Deo, supplex me vulnera verto.
Sola meum possunt illa piare nefas.
Illa, precor, veniæ mihi spes, & gratia fiant:
Aut hac, aut nullâ parte iuuandus ero.
Sæuitiæ monumenta meæ mihi gratia fiant?
Et prosint manibus vulnera facta meis?
Sic est. cuius ego sum funestissimus auctor,
Hæc mors placandi spes mihi sola tui est.
Dicam equidē, quamuis res dictu est horrida, dicam:
Impietas nobis utilis ipsa fuit.

Pænè fide maius: prodest sua culpa nocenti.
Est nostri fructus criminis ipsa salus.
Quas merui, Deus ipse suo dat sanguine pœnas:
Quem læsi, pro me sustinet esse reus.
Quàm plectar meritò, flammisque perennibus vrar,
Si mea non tangat pectora tantus amor!

ELEGIA XIV.

Ad Dei matrem, exanime filij corpus gremio sustinentem.

TEne ego (nec moueat?) videam, mœstissima matrum,
Complexam nati membra cruenta tui?
Deque tuis oculis illius in ora cadentes
Aspiciam lacrymas, contineamque meas?
Ecce suo tecum rerum natura parenti
Ingemit, & quo tu, funere læsa dolet.
Sol, tam funestæ ne spectet crimina cædis,
Auertit vultus, oraque mœsta tegit.
Sub pedibus mugit tellus: conuulsa dehiscunt
Marmora: lugubris fertur ad astra fragor.
Lugentes errant manes: tumulisque sub ipsis
Et gelidos cineres tangit, & ossa dolor.
Non hoc spectator potuit de funere quisquam
Lumina, non lictor sicca referre domum.
Quâ scuticas strinxit, quâ vim, quâ vulnera sæuus
Intulit, hac tundit pectora nuda manu.
Pars etiam turbæ, quo tot conuitia fecit,
Hoc gemit, hoc rabiem deuouet ore suam.
Omnia cùm doleant, vni mihi pectora constent
Rupibus, & scissis asperiora iugis?

Nil agimus: tumidi ritu torrentis aguntur,
Obuia qui subitis omnia sternit aquis.
Vndique prorumpit sanguis, manatque per artus,
Quoque potest velat corpora nuda modo.
Non dispar membris species, cùm militis ira
Hæc eadem flagris dilaniasset, erat.
Quid potuit tantis dignum committere pœnis,
Nullius culpæ, Iudice teste, reus?
Ecce tremens astat rapto spoliatus amictu:
Iamque pudor plus, quàm pœna, doloris habet.
Sol, quod mox facies, radios nunc subtrahe terris,
Auctoremque tuum, teque, diemque tege.
Ah faceres: sed quem tenebris inuoluere velles,
Officio non vult ipse latere tuo.
Non minui cupit ipse suas, sed crescere pœnas.
Pars bona te lucem dempta negante foret.
Carnifices, vbi nunc quamuis sordentia vela,
Tecta quibus facies illius antè fuit?
Quæ laceros artus, vestri quoque signa furoris
Parte aliquâ saltem sordida vela tegent.
Qualicumque, precor, circumdate corpus amictu:
Munere pro magno vilis amictus erit.
Ah rude ne textum lacero nudoque negate.
In ventos abeunt irrita verba: negant.
Ergò qui foliis siluas, qui cortice truncos,
Qui vestit campos gramine, veste caret.
Sic tibi se Natus, Genitor, suaque omnia nudus
Immolat: hoc sese victima more litat.

ELE-

ELEGIA VII.

Dolores Christi in crucem acti.

QVid mirer priùs hic? aut quid doleámve, querárve?
  Mens abit hoc & se deserit ipsa loco.
Aut hîc, aut nusquam, quot sint in amore dolores;
  Aut hîc, aut nusquam, quid sit amare, patet.
Ecce (nefas visu) nudum, totísque trementem
  Artubus arripiunt, iniiciuntque cruci.
Ah satis est pœnæ: quid adhuc gens dira paratis?
  Vlteriórne potest tot gradus esse malis?
Nil vos hæc species, nil vos lacerata flagellis
  Corpora, nil spinis tempora rupta mouent?
Nil humeris crux in montem perlata cruentis,
  Quodque suo madidum sanguine fecit iter?
Non potuit toties, & per tot vulnera fusus
  Vestram aliquâ sangnis parte leuare sitim?
Nil mala tanta mouent: crescit crescentibus illis
  Sanguine se pascens suppliciisque furor.
Ille iacet pronus, caroque dat oscula ligno:
  Iniectâque tenet robora dura manu.
Dumque tenet: Salue mea crux, mea gaudia, dixit:
  Aspera, sed quamuis aspera, cara tamen
Tam sperata mihi, quàm formidata nocenti.
  Plura loqui lacrymæ carnificesque vetant.
Corripiunt pronum, vertuntque in terga supinum,
  Pressáque nodoso brachia fune ligant.
Atque ita diuersi geminos vtrimque lacertos
  Distendunt: validas adiuuat ira manus.

Iuncturis emota suis dant ossa fragorem:
 Abrumpenda humeris brachia pænè putes:
Nec conuulsa minùs crurum internodia soluunt,
 Dum tendunt, odio vim geminante, pedes.
Hei mihi! quis teneat lacrymas? maiora minantur
 Artifices scelerum: non habet ira modum.
Pars tenet iniecto distentos fune lacertos,
 Pars fera sanguineâ concutit arma manu.
Malleus in dextrâ est, rigidum tenet altera clauum,
 (Asper, & obtusâ cuspide clauus erat)
Dira viris facies, toruis in vultibus iras,
 Inque oculis facinus, quod meditantur, habent.
Me miserum! stringunt clauos, magnoque furentes
 Perque manus adigunt impete, perque pedes.
Rumpuntur venæ, nerui rumpuntur, & ossa:
 Sanguinis en riui fluminis instar eunt.
Dum geminant ictus, dum mons & saxa resultant
 Ictibus, heu quantus transit ad ossa dolor!
Esse homines credámne, quibus tam tristis imago
 Nil animum, quâ sunt saxa mouenda, mouet?
Si quibus est tantum circum præcordia ferri,
 Aspiciant siccis hæc in amante genis:
Hæc ego dum specto, cor quod mihi durius ære est,
 Rumpitur, & sensum commiserantis habet.
Proh! supreme Pater patientem talia Natum
 Aspicis, & cessas? iraque lenta tua est?
En crux aërias & cum cruce corpus in auras
 Tollitur: in plagas omne recumbit onus.
Corpora sustentant soli pendentia claui:
 Vulnera, quod clauis nititur, auget onus.
Tormentum! quo Sol condat sua lumina viso,
 Et mundo radios, officiumque neget.

Ipsa

Ipſa quod impietas, ſpatium modò præbeat iræ,
Horreat, admiſſi tacta dolore ſui.
Sæuitiæ cumulum tantis conuitia pœnis
Adiiciunt, tamquam crux foret ipſa parum.
Iam Deus in trunco ſpectabilis vndique pendes:
Hoc tua ſe dignum gloria culmen habet ?
Quis tibi, nate Deo, patienti talia ſenſus ?
Par animus tantis ſuſtinet eſſe malis ?
Hoc etiam placidâ toleras, vt cetera, mente,
Et vultu votis conueniente tuis ?
Tam fera nec gemitus, nec vox tormenta ſequuntur?
Ah ſilet: vſque adeò nos patienter amat.
Quis ferat hæc, niſi tu, cuius patientia finem
Non habet, vt finem non habet ipſe dolor?
Hæccine, quam toties, & totâ mente petiſti,
Totque modum votis impoſitura quies ?
Hæccine dulcis amarities, hæc illa voluptas,
Quæque ſuis curis gaudia miſcet Amor ?
Primum aliis votum eſt nullos ſentire dolores,
Quamque ſecuta fuit ſpes bona, ſorte frui.
Venantes ſua præda, ſeges ſperata colonos,
Tuta iuuant nautas littora, palma duces.
Vota pati tua ſunt, tua ſunt ſolatia pœnæ,
Summaque crudelem gaudia ferre necem.
Crux tibi deliciæ, meſſis ſperata dolores,
Conuelli requies, palma petita mori.
Muſa ſile, vocemque premens, nihil eſſe fatere,
De tanto dici quidquid amore poteſt.

ELEGIA VIII.

Latronem in cruce seruatum omnibus spei exemplum esse.

MOrtales sperate. Dei placabilis ira est:
Vincitur, & nullos submouet illa reos.
Depositis etiam præstò est clementia causis.
Omnibus, atque omni tempore tota patet.
Nec mihi quis steriles causetur perditus annos;
Nec mihi quis vitæ tempora sera suæ;
Nec scelerum numerum. Tot sint, quot in æquore fluctus,
Quot siluis frondes, frigoribusque niues;
Pœniteat tantùm; causam dolor ipse perorat,
Nec lacrymis seris vlla repulsa venit.
Latro sit exemplo: trunco pendebat in alto,
Quosque dabat gemitus, iam morientis erant.
Flebat, & ad Dominum vertebat pallidus ora.
Hoc satis, vt veniam consequeretur, erat.
Prô Superi! quantum gemitus valuere precantis,
Verbaque! Diuorum gaudia munus habent.
Felix, infami quamuis in stipite pendes,
Tam breuis, & facilis cui dedit astra labor!
Quamquam conuictus scelerum es, quodque ipse fateris,
Morte peris vitæ conueniente tuæ;
At voti iam pignus habes, quod fallere nescit:
Iam, reor, asperitas excidit ipsa crucis.
Frangite lictores, iam ferro frangite crura:
Hoc illi nullum munere maius erit.

Iam

Iam pœnasque nouas, noua iam sibi vulnera poscit:
Solaque, quod cruciet, iam mora mortis habet.
O ego quàm cupiam sic fixus in arbore mortem,
Hæc mihi si dentur præmia, ferre tuam!
At tu quid dubitas veniam pacemque precari,
Qui scelerum pendes, supplicijque comes?
Tempus adest aptum precibus: dabit ille roganti,
Qui iam morte suâ, quod tibi donet, emit.
Me miserum! auertit vultus, Dominumque scelestis
Insequitur verbis, & negat esse Deum.
Heu cadit in quemquam tantus furor! heu sibi quisquam
Tot bona tam prono danda fauore negat!
Nate Deo, per ego hunc, quo nos dignaris, amorem,
Per spes, quas de te sontibus esse iubes,
Per genus hoc mortis, per quæ tibi corpore toto
Vulnera sunt animi pignora certa tui;
Hic mihi, quem spernit sibi tam dementer iniquus,
Hic mihi contingat, te miserante, fauor:
Sic, quos te pietas pro nobis ferre labores
Impulit, excipiat publicus orbis amor:
Sic bona spes ad te facilem, veniæque paratum
Inuitet trepidos, alliciatque reos.
Non tua, quæ cælo miseros clementia donat,
Parcior est vmquam, dissimilisque sui.
Nec spes destituit: cuiuis, discrimine nullo,
Fontibus ex iisdem, vulneribusque venit.
Cur ego diffidam? quæ sonti verba Latroni
Dixisti moriens, hæc mihi dicta puto.
Dixeris hæc vni, satis est. Ostendis in vno,
Spes de te quantas omnibus esse velis.

ELEGIA IX.

In insultantes cruci fixo Deo.

HEu Solyme scelerata, reisque nocentior ipsis,
  Quos ad supplicium, quod meruere, vocas!
Túne Deum medios inter pendere latrones,
  Quâque illi pereunt lege, perire iubes?
Vt scelerum socius, qui pœnæ est, esse putetur!
  Sic geminas, insons vt videare, nefas?
Sanguine crudeles oculos gens impia pasce:
  Deficit exhausto sanguine vita Deum.
At vos sacrilegi iam saltem parcite linguis:
  Quis superest odiis, sæuitiæque locus?
In cruce suspendi voluistis: pendet in illâ:
  Mille pati insontem vulnera: plura tulit.
Morte mori lentâ: lentâ iam morte necatis.
  Contenti tantis iam precor este malis.
Tot quid abest pœnis? deerant sua vulnera menti
  Scilicet. Hæc linguis pars laceranda fuit.
Impia gens erras. Tormenta immania semper,
  Pluraque, quàm potuit corpore, mente tulit.
Me miserum! perstant, visoque à sanguine vires,
  Quo deliniri debuit, ira capit.
Confusæ insurgunt voces, sed percipit omnes.
  Verba, quibus petitur, singula virus habent.
Non sensus, animique latent: introspicit illos.
  Quid non hinc etiam, quo crucietur, habet?
Hinc amor, hinc odium certant. Vos, si quid acerbis
  Restat adhuc odiis, addite; vincet amor.
Tollite clamores, linguisque instate proteruis,
  Vt, quem iactauit, se probet esse Deum;

Vt ſeſe eripiat letho, ferroque refixas
Expediat plantas, expediatque manus.
Non illum immanes retinent in ſtipite claui.
Quòd maneat, noſtri fixus amore manet:
Seque, quod exigitis, non ſeruat, ſeruet vt omnes.
Omnes vult pretium ſanguinis eſſe ſui.
Hoc eſt, cùm minimo poſſit vos perdere nutu,
Cur toleret lentus, diſſimuletque nefas.
Hoc eſt, cur grauiùs læſum irritantia Patrem
Crimina, quàm pœnas ſentiat ipſe ſuas.
Nec, quia non plectit, non plectere poſſe putetis.
Iuſta ſibi longas imperat ira moras.
Hac quoque, quæ fixa eſt, vellet modò, crimina vindex
Plecteret, hac fulmen mitteret ille manu.
Mitteret, ah! fulmen? precibus, non fulmine certat,
Pro vobis pendens in cruce vota facit;
Conciliatque Patrem lacrymans, veſtroque furori,
Quam veniam vos non poſcitis, ipſe petit.
Quà licet, excuſat facinus quoque: ſupplicat vltrò,
Inuidiamque ſuæ detrahit ipſe neci.
Parce Pater, dixit, nec quod gens cæca meretur,
Morte luat: partem criminis error habet.
Quid facies, hoſtem qui ſic miſeraris, amanti,
O maieſtatis non memor ipſe tuæ?
Læderis, & læſus veniam peccantibus oras.
Materiam veniæ crimina noſtra facis.
Ipſe ſubis pœnas, pœnarum præmia nobis
Reddis; &, vt reddas, res tibi parua mori eſt.

ELEGIA X.

De titulo Crucis.

HÆc quoque ludibriis deerant? illudere morti
  Debuit appositis scripta tabella notis?
Cùm pelagus, cùm terra tibi, cùm seruiat æther,
  Regnaque sint meritis ista minora tuis;
Hoc, quod eras, probro verti, crimenque putari,
  Causaque supplicii debuit esse tui?
Scripserit hoc iudex, tamquam tua crimina, nomen,
  Et titulum mortis iusserit esse tuæ:
Ille tamen vero scripsit te nomine regem.
  Maiestas sed enim, pompaque regis vbi est?
An crux infamis solium tibi? purpura sanguis?
  An claui manibus debita sceptra tuis?
Carnifices, populusque furens, geminique latrones
  Sunt tibi, quæ stipet regia turba latus?
Voxque salutantûm, diræ? conuitia, plausus?
  Omnia paupertas quæ tibi dempsit, opes?
Nudus, & irrisus, fixusque in stipite pendes:
  Maiestas regi conuenit illa Deo?
Crede tamen Solyme: regum rex maximus ille est,
  Quem tibi venturum sæcula prisca canunt.
Sit reus, inuidiæ moriens sit victima vestræ,
  Ille reus, iudex vester & orbis erit.
Nate Deo, tibi nos, tibi quem debemus honorem
  Soluimus, & solium voluimur ante tuum.
Quamuis in mediâ pallens iam morte teneris,
  Quamuis nil, pendens in cruce, regis habes:
Maiestas non tota latet. Quod terra, quod æther,
  Quod mare dent luctus tristia signa sui:

Quod

Quod procul aduerso cæli festinet ab orbe,
Et retrò celeres Luna reflectat equos,
Quod Solis vultus, quod se, cælumque, diemque
Occulat, imperij vis manifesta tui est.
Tu modò pallentes reuocas ad corpora manes,
E tumulisque cies ossa sepulta suis.
Tu modò perpetuis frenas Plutona catenis,
Et Mortem moriens sub tua iura trahis.
Insultet Solyme: plus te nos esse fatemur,
Quàm titulus scriptis præferat ille notis.
Nunc quoquè te, cùm summa trahens suspiria sensim
Deficis, æternum credimus esse Deum.
Nunc quoque, cùm pendes sine sensu & sanguine corpus,
Nos mœsti lacrymas, nos tibi vota damus.
Tempus erit, tibi cùm ponent insignia reges,
Et figent aris munera digna tuis:
Et crucis ad truncum curuato poplite fusi
Submittent pedibus sceptraque, seque tuis.
Templa tibi surgent Pariis innixa columnis:
Fumabunt sacris dona Sabæa focis.
In templis tua cum titulo ponetur imago,
Qualem nunc pendens in cruce nudus habes.
Ad latus hinc stabit lacrymans & pallida Mater;
Hinc comes, eximium quem tibi fecit amor.
Illa potens rerum, cuius victricibus armis
Nilus, & Euphrates, totaque cessit humus:
Illa suos fasces, animosque, orbemque subactum
Imperiis subdet maxima Roma tuis.
Expelli lustrata Iouem Capitolia cernent,
Et tibi, cui soli debita, thura ferent.

At populo tua crux, lacerumque in imagine corpus,
Quodque alto pectus vulnere rupit Amor,
Et rigidi sentes, & sparsi sanguine vultus,
Sæpè tibi grati causa doloris erunt.
Quanta dabunt visis & quot suspiria clauis!
Hi quoque non paucis vulnera sæpè dabunt.
Hoc ipsum in summo quod pendet stipite nomen
Iam cælum supplex, tunc quoque terra colet.
Hoc metuet, frustraque fremens horrescet Auernus,
Totaque Styx imis exululata vadis.
Quantum, & quale decus tibi tunc infamia præsens,
Quantus, quæ modò fers, probra triumphus erunt!

ELEGIA XI.

Ad Virginem matrem stantem sub cruce.

QVid genitrix nato geminas sine fine dolores?
Crux in supplicium non erat vna satis?
Altera crux nato est matrem spectare dolentem:
Nec minus hæc pœnæ; plus quoque forsan habet.
Ipsa vides lacerâ guttas è fronte cruentas
Perque oculos illi currere, perque genas.
Ipsa vides manibus, pedibusque erumpere riuos
Sanguinis: & neruis ossa soluta suis.
Sic natum spectare vocas solatia mater?
Hoc iuuat? hæc luctum scena leuare potest?
Non potes, vt cupias, solantia dicere verba:
Verba locuturæ frangit in ore dolor.
Non strophio siccare sacros, non veste cruores:
Crux illum manibus submouet alta tuis.
Non, vbi finierit mors illi sæua labores,
Lumina maternâ condere fracta manu.

Parce,

Parce, precor, saltem nato, si parcere nescis
  Ipsa tibi: lacrymis uritur ille tuis.
Nec tibi solamen præsens potes esse, nec illi:
  Illius luctu læderis, ille tuo.
Nate Deo, qui fers, quæ te nisi ferre videret,
  Barbaries ferri posse vel ipsa neget:
Te testor, sensumque tuum: te sæuiùs vrunt,
  Quàm tua, quæ de te vulnera mater habet.
Hoc quoque non nescis mater: scis quodlibet illi
  Supplicium luctu lenius esse tuo.
Discedet tecum, si tu discedere possis,
  Illius ex aliquâ parte, tuusque dolor.
Narrabunt alij quæ verba nouissima: quales,
  Pro quibus arenti fuderit ore preces:
Quid biberit sitiens: quid deficiente rogarit
  Voce Patrem: quàm non immemor ille tui:
Vt fractis oculis, in duro stipite, vitam
  Clauserit: vt fixum ruperit hastá latus.
Hæc alij referent: at tu pallebis, & ipsa
  Pectore materno, quæ tulit ille, feres.
Quid facies præsens, si, quæ perceperis absens,
  Singula sunt animo plaga futura tuo?
Me miserum! stat fixa loco, truncumque madentem
  Sanguine perfundit fletibus vsque suis.
Nunc lacrymis madidos conuertit ad æthera vultus,
  Nunc tenet in nato lumina fixa suo.
Heu quid agat? maneat? prohibet dolor. inde recedat?
  Fortior immotam sub cruce sistit amor.
Dure Amor! has seruas leges? sic iungis amantes?
  Quàm non sunt regni mollia iura tui!

ELE-

ELEGIA XII.

De Christi morientis siti, & derelictione.

OMnia nunc illi, qui possidet omnia, desunt.
Poscentem gelidæ deficit haustus aquæ.
Exhausere labor vires, sudorque, cruorque
Fusus, & in tantis nox vigilata malis,
Et via per præceps, humerisque iniecta cruentis
Illa trabis moles, sæuitiesque necis.
Ferte citi lymphas: lymphæ solabitur haustus,
Arenti quam vix indicat ore, sitim.
Heu fera barbaries! morienti lympha negatur:
Pocula, quæ spumant felle, bibenda ferunt.
Et tamen hæc libat: fauces simul vrit & ora
Peius, amarities, quàm sitis ipsa, malum.
O iterùm duris erumpite rupibus vndæ!
Saxa dabunt vobis rupta dolore viam.
Qui rore, & pluuiis sitientes irrigat herbas,
Arida qui vernis imbribus arua iuuat,
Qui scateбris fontes, qui fontibus euocat amnes,
Vestrâ deficiens nunc eget auctor ope.
Esse quid hoc dicam? de clauis nulla, nec vlla
De cruce; de sæuâ sola querela siti est.
Cetera, tamque diu tacitè tormenta ferenti,
Crede mihi, solæ non sitiuntur aquæ.
Quæ petit in tantis sitiens solatia pœnis,
A nobis, non à fontibus illa petit.
Hei mihi! supremæ neque nos mouere querelæ:
Nos quoque cum multo pocula felle damus.
At, reor, è cælo venient solatia: cælum
Audiet, & vanas non sinet esse preces.

Ah!

Ah! tantùm tenebris se conscius occulit æther,
Et luget dominum, non iuuat ille suum.
Te saltem, genitor, nati suspiria tangant
Vltima: te poscit vox morientis opem.
Aspicis, vt verset supremo languida motu
Lumina? vix ceruix sustinet ægra caput.
Et quamuis tenues fugiant cum sanguine vires,
Destituatque suus corpus inane vigor;
Attollit tamen exsangues ad sidera vultus,
Vtque potest, oculis quærit, & ore patrem.
Singultumque trahens imo de pectore: Méne
Destituis, clamat, tu quoque care pater?
Quæ toties mouere, nihil iam summa parentem
Verba mouent: natum deseruisse putes.
Magne pater, neque tu nati miserere ferentis
Vltima? nec pietas illa paterna subit?
Nec te perpetuis exacta doloribus ætas,
Nec mors ipsa mouet, causaque mortis amor?
Hoc quoque, Christe, feras opus est, tam mitis in omnes,
In te sustineat durus vt esse pater.

ELEGIA XIII.

Ad B. Virginem, Filio iam in cruce mortuo.

OCcidit: in pectus ceruix inflexa recumbit.
Occidit: exanimum de cruce pendet onus.
Quæ mens, quis tibi nunc, mater mœstissima, sensus?
Mors pariter vitam non rapit ista tuam?
Ah! plus quàm vitam rapuit, cùm sustulit illum,
Qui tibi spes omnis, vitaque solus erat.

Ferreus

Ferreus ah! nimiumque tibi crudeliter hostis,
Luctibus his causam qui tibi cumque dedit.
Quid loquor? ille ego sum, sensi: nil quærimus vltrà:
Me peragis vultu, Diua, silente reum.
Nil opus est verbis: oculi lacrymæque loquuntur:
His lacrymis vocem sensimus esse suam.
Ah fateor, tuus ille meum, mœstissima, crimen
Est dolor, hæc operis sunt monumenta mei.
Nostra nocens anima est: quæ fles, ego vulnera feci:
Hac quoq; nostra manus sanguinolenta nece est.
His meate natumque malis dementia mersit.
Mens fugit admissi plena pudore sui.
Hîc lacrymas fudisse parum est. Non, omnis apertis
Exhaustus venis si mihi sanguis eat;
Non, si me Scythicæ scindant in frusta secures,
Membraque diuersis diripiantur equis;
Non, si Trinacrij damnatus voce tyranni
Torrear in tauro, sæue Perille, tuo;
In caput hoc non sit totus desæuiat æther,
Æqualis merito pœna sit vlla meo.
Quid faciam infelix? quò spes, quò carbasa vertam?
Quod mihi perfugium, quis mihi portus erit?
Ad tua, nate Deo, supplex me vulnera verto.
Sola meum possunt illa piare nefas.
Illa, precor, veniæ mihi spes, & gratia fiant:
Aut hac, aut nullâ parte iuuandus ero.
Sæuitiæ monumenta meæ mihi gratia fiant?
Et prosint manibus vulnera facta meis?
Sic est. cuius ego sum funestissimus auctor,
Hæc mors placandi spes mihi sola tui est.
Dicam equidē, quamuis res dictu est horrida, dicam:
Impietas nobis utilis ipsa fuit.

Pænè fide maius: prodeſt ſua culpa nocenti.
Eſt noſtri fructus criminis ipſa ſalus.
Quas merui, Deus ipſe ſuo dat ſanguine pœnas:
Quem læſi, pro me ſuſtinet eſſe reus.
Quàm plectar meritò, flammiſque perennibus vrar,
Si mea non tangat pectora tantus amor!

ELEGIA XIV.

Ad Dei matrem, exanime filij corpus gremio ſuſtinentem.

TEne ego (nec moueat?) videam, mœſtiſſima matrum,
Complexam nati membra cruenta tui?
Deque tuis oculis illius in ora cadentes
Aſpiciam lacrymas, contineamque meas?
Ecce ſuo tecum rerum natura parenti
Ingemit, & quo tu, funere læſa dolet.
Sol, tam funeſtæ ne ſpectet crimina cædis,
Auertit vultus, oraque mœſta tegit.
Sub pedibus mugit tellus: conuulſa dehiſcunt
Marmora: lugubris fertur ad aſtra fragor.
Lugentes errant manes: tumuliſque ſub ipſis
Et gelidos cineres tangit, & oſſa dolor.
Non hoc ſpectator potuit de funere quiſquam
Lumina, non lictor ſicca referre domum.
Quâ ſcuticas ſtrinxit, quâ vim, quâ vulnera ſæuus
Intulit, hac tundit pectora nuda manu.
Pars etiam turbæ, quo tot conuitia fecit,
Hoc gemit, hoc rabiem deuouet ore ſuam.
Omnia cùm doleant, vni mihi pectora conſtent
Rupibus, & ſciſſis aſperiora iugis?

Vnus ego immotus funus tam flebile possim,
  Et tua non madidis ora videre genis?
Non rigor hic meus est. tua me, tua flentis imago
  Sauciat: vtque facit, sauciet vsque precor.
Vulnera seu spectas, totidemque in pectore sentis;
  Effice sint animo tot quoque fixa meo.
Oscula iungenti seu frontem spina cruentat;
  Me tuus hic vrat, conficiatque dolor.
Seu tibi, quæ nato, fixit præcordia cuspis;
  Per medium nobis hæc quoque pectus eat.
Carnificum seu terret adhuc te vultus; in illis
  Horrescam facinus, deuoueamque meum.
Seu quocumque alio veniunt è fonte dolores;
  Et meus erumpat protinus inde dolor.
Qui sum causa tui, sim pars quoque, Diua, doloris,
  Et minuam luctus hac ego parte tuos.
Me meminisse decet, cùm sub cruce pallida stares,
  Quæ fuerint nati verba suprema tui.
Ille mihi moriens: Serua communis amorem
  Matris, ait; tibi iam, quæ mihi, mater erit.
Hinc creuit, crescatque precor, qui tempore ab illo
  Me tenet, & totum se tibi debet amor.
Omnia, quæ pateris, mihi sint communia tecum:
  Ni fuerint, nati nomen inane gero.
Quid? me non lædant, quæ lædunt vulnera matrem?
  Hoc quoque barbaries oderit ipsa nefas.
Nec satis est, si nostra tuis suspiria iungam:
  Te, mea, te cupiam, vita, dolente mori.
O illo mihi contingat tabescere luctu!
  Felix, si lethi causa sit ista mei.

ELEGIA XV.

Memoriam vulnerum Christi retinendam.

SI quis es, in tristi qui fixus imagine ſpectas,
Quæ tulerit pro te vulnera, quotque Deus;
In lacero numquam tot vulnera corpore cernes,
Quot tulit. ars numerum pingere nulla poteſt.
At ſunt, quæ rapiant animos, penituſque morentur
Lumina, quæque ſuo ſunt ſpecioſa loco.
Aſpice, quàm lato patefactum pectus hiatu,
Quantaque ſint manuum vulnera, quanta pedum.
Illa cicatricem non ſunt ductura: patebunt,
Donec, qui moriens illa recepit, erit.
Illa ſui retinet victor monumenta triumphi,
Et libertatis dulcia ſigna tuæ.
Non hæc tam claui, nec acuto lancea ferro,
Nec populi fecit, carnificumque furor;
Quàm, qui cauſa fuit tantorum prima dolorum,
Totque Deum plagas ferre coëgit, amor.
Redde vicem meritis. Quæris, quo munere poſſis?
Aut quid, qui gratum te cupit eſſe, velit?
Non petit, vt clauis ſcindi plantaſque manuſque,
Tempora nec ſpinis vt patiare fodi:
Non, vt flagra tuos lacerent immaniter artus,
Perque tuum ſtridens tranſeat haſta latus:
Plagarum tantùm te vult meminiſſe ſuarum.
Quis minor eſt autem, quàm meminiſſe, labor?
Hoc ſatis eſt illi, ſi tu, quæ vulnera pro te
Saucius ille tulit corpore, mente geras.

Vnus ego immotus funus tam flebile possim,
  Et tua non madidis ora videre genis?
Non rigor hic meus est. tua me, tua flentis imago
  Sauciat: vtque facit, sauciet vsque precor.
Vulnera seu spectas, totidemque in pectore sentis;
  Effice sint animo tot quoque fixa meo.
Oscula iungenti seu frontem spina cruentat;
  Me tuus hic vrat, conficiatque dolor.
Seu tibi, quæ nato, fixit præcordia cuspis;
  Per medium nobis hæc quoque pectus eat.
Carnificum seu terret adhuc te vultus; in illis
  Horrescam facinus, deuoueamque meum.
Seu quocumque alio veniunt è fonte dolores;
  Et meus erumpat protinus inde dolor.
Qui sum causa tui, sim pars quoque, Diua, doloris,
  Et minuam luctus hac ego parte tuos.
Me meminisse decet, cùm sub cruce pallida stares,
  Quæ fuerint nati verba suprema tui.
Ille mihi moriens: Serua communis amorem
  Matris, ait; tibi iam, quæ mihi, mater erit.
Hinc creuit, crescatque precor, qui tempore ab illo
  Me tenet, & totum se tibi debet amor.
Omnia, quæ pateris, mihi sint communia tecum:
  Ni fuerint, nati nomen inane gero.
Quid? me non lædant, quæ lædunt vulnera matrem?
  Hoc quoque barbaries oderit ipsa nefas.
Nec satis est, si nostra tuis suspiria iungam:
  Te, mea, te cupiam, vita, dolente mori.
O illo mihi contingat tabescere luctu!
  Felix, si lethi causa sit ista mei.

ELE-

ELEGIA XV.

Memoriam vulnerum Christi retinendam.

SI quis es, in tristi qui fixus imagine spectas,
 Quæ tulerit pro te vulnera, quotque Deus;
In lacero numquam tot vulnera corpore cernes,
 Quot tulit. ars numerum pingere nulla potest.
At sunt, quæ rapiant animos, penitusque morentur
 Lumina, quæque suo sunt speciosa loco.
Aspice, quàm lato patefactum pectus hiatu,
 Quantaque sint manuum vulnera, quanta pedum.
Illa cicatricem non sunt ductura: patebunt,
 Donec, qui moriens illa recepit, erit.
Illa sui retinet victor monumenta triumphi,
 Et libertatis dulcia signa tuæ.
Non hæc tam claui, nec acuto lancea ferro,
 Nec populi fecit, carnificumque furor;
Quàm, qui causa fuit tantorum prima dolorum,
 Totque Deum plagas ferre coëgit, amor.
Redde vicem meritis. Quæris, quo munere possis?
 Aut quid, qui gratum te cupit esse, velit?
Non petit, vt clauis scindi plantasque manusque,
 Tempora nec spinis vt patiare fodi:
Non, vt flagra tuos lacerent immaniter artus,
 Perque tuum stridens transeat hasta latus:
Plagarum tantùm te vult meminisse suarum.
 Quis minor est autem, quàm meminisse, labor?
Hoc satis est illi, si tu, quæ vulnera pro te
 Saucius ille tulit corpore, mente geras.

ELEGIA XVI.

Etiam nos Christi doloribus causam dedisse.

EST mihi sanguineæ crucis, & pendentis in illâ
  Numinis artifici picta tabella manu.
Hæc mihi sæpè animi sopitos suscitat ignes:
  Nonnumquam lacrymas prouocat illa meas.
Nuper in hac oculis, & toto pectore fixus
  Spectabam populi triste furentis opus.
Spectabam laceros clauis immanibus artus,
  Quodque vnum in toto corpore vulnus erat.
Heu dirum facinus! dixi: Téne, optime rerum,
  Perdere cognatæ sic potuere manus?
At tibi pro scelere hoc, gens impia, quale mereris
  Exitium iusti vindicis ira ferat.
Dira fames dentes in mutua corpora vertat,
  Quæque ex se genuit viscera, mater edat.
Ferro excisa cadas: vndent tua sanguine templa:
  Det cladi lacrymas hostis & ipse tuæ.
Inque tuas pergat victor sæuire ruinas,
  Donec, quæ saxis saxa reuellat, erunt.
Longa mora est: iam nunc tellus, precor, ima dehisce:
  Non satis ad tantum est intremuisse nefas.
Hæc ego cum gemitu indignans; & plura parabam,
  Iustaque, dicebam, quò vocat ira, sequar.
Cùm subitò, qualem volucres, dum nubila findunt,
  Visa fuit nobis aura dedisse sonum.
Stabat Amor; sed non solitis circumdatus armis,
  Nec pueri cultus, qui solet esse, fuit.

Non

Non humeris pendent pharetræ, non aureus arcus,
 Non manus instructas ventilat igne faces.
Altera tela hastam, duros tela altera clauos,
 Hamatosque vepres, flagraque sæua tenet.
Nec rigidi funes, nec crux, nec ahenea desunt
 Vincula: purpureus tinxerat illa cruor.
Vt vidi, vt stupui! vultusque, oculosque minaces,
 Armaque miratus, talia verba dedi:
Quid tibi, blande puer, cum tam crudelibus armis?
 Quid tenerâ tractas non tua tela manu?
Non tua, quæ spargis, quamuis immitibus vrunt
 Ignibus, inuidiam spicula cædis habent.
Ista Scythas, Bessosque truces, sæuosque Gelonos,
 Barbariemque auidam sanguinis arma decent.
Questus eram; vultu cùm protinus ille seuero,
 Quos tua, quos, inquit, deuouet ira reos?
Quid Solymam accusas, dictisque incessis amaris,
 Non priùs auditum quæ fuit ausa nefas?
Funeris illius, quod Sol, quod terra, quod æther
 Horruit, auctor ego, primaque causa fui.
Nec piget esse reum: facto quoque glorior illo:
 Hinc decus, hinc rebus gloria summa meis.
Me sine quid poterant odium, rabiesque nocentûm?
 Me sine quæ poterant lædere tela Deum?
Illi ego mortales artus, pœnæque capaces,
 Membraque, quæ possent verbera ferre, dedi.
Illi ego fluxuro repleui sanguine venas:
 A me, quo culpam diluat orbis, habet.
Ex illo mihi crux, clauique, vepresque cruenti,
 Sæuaque pro telis hasta fuere meis.
At tibi mens illis non est superabilis armis:
 Tu, quod Amor nescit vincere, pectus habes.

Et rupi tumulos, & manes flere coëgi,
 Saxaque sunt flammis mollia facta meis.
In te deficiunt vires: & cautibus ipsis,
 Et cineri maior, quàm tibi, sensus inest.
Hæret, & in medio sistit victoria cursu,
 Te mihi difficiles iniiciente moras.
Quid modò damnabas populum? tu durior illo,
 Non benè peccantes arguit ipse nocens.
Tu quoque, tu tanti pars es non parua furoris:
 Tam flendæ titulum tu quoque mortis habes.
Membra cruentabant illi: sed amantis in imum,
 Quæ tu cumque facis vulnera, pectus eunt.
Illorum sceleri multum quoque detrahit error:
 Militibus notum non ita Numen erat.
Tu nil, dum peccas, potes ignorare, nec vllo
 Nomine sæuitiam dissimulare tuam.
Plus tua culpa meis, si nescis, sæuiit armis;
 Quodque ita sæuierint, hæc quoque culpa tua est.
I nunc, carnifices diris incesse querelis,
 Immemor ipse tuâ de feritate queri.
Dixit, & irato similis discessit in auras:
 At mihi cum lacrymis venit in ora rubor.

ELEGIA XVII.

Christum à peccantibus iterùm cruci figi.

HOc verum est, renouare tuos commissa dolores
 Crimina? nec satis est illa luisse semel?
Mille lacer plagis, nudusque, & fixus in alto
 Stipite commoto visus es orbe mori:

Et

Et tamen est aliquis tam durus & asper, vt ausit
  Vulnera peccatis tot renouare suis?
Nos quoque, nate Deo, numero censemur in illo?
  Hei mihi, censemur: culpa fatenda mea est.
Nam quid dissimulem? nil sum nisi crimen & horror,
  Ipsáque quod tellus ferre grauatur onus.
Peccarunt oculi, peccarunt ora manusque,
  Peccarunt celeres in mea damna pedes.
Nec mihi mens insons; sceleratior omnibus illa est:
  Hinc venit culpis maxima causa meis.
Quos benè debuerat dominæ compescere more,
  Turpiter est motus illa secuta suos.
Sum reus: hæc breuis est actorum summa meorum.
  Sum reus: est crimen crux tua morsque meum.
Ergò ego sustinui tua scindere membra flagellis,
  Téque cruentantûm pars ego magna fui?
Téne ego percussi, rapuique à vertice crines,
  Et sputis facies est tua sparsa meis?
Téne ego calcaui trunci sub mole iacentem,
  Tamquam oneri truncus non satis ipse foret?
Hæc crux, hi vepres, hi sunt mea crimina claui?
  Hæc sunt flagitiis vulnera facta meis?
Quò non humanæ rapitur vecordia mentis!
  Quod superest, quò se porrigat illa, nefas?
Tullia, dum vehitur, patrium violasse cadauer
  Dicitur impulsis ipsa per ora rotis.
Terruit aurigam facinus data fræna prementem:
  Ipsa, quod aurigam terruit, ausa fuit.
Sæuior hac ego sum: stimulis furialibus acta
  Protriuit patrem filia; Numen ego.
Illa suos patrio cùm sparsit sanguine currus,
  Sensus in extincto corpore nullus erat.

Sentibus, & ſcuticis; clauiſque armata cruentis
  Sæuiit in viuo corpore noſtra manus.
Sæpiùs ipſe Deum læſi; ſemel illa parentem:
  Magna patri pietas debita; ſumma Deo.
Fecerat audacem partum iam crimine regnum:
  Nil, quod ſublato patre timeret, erat.
Iuſtâ ego debueram terreri Numinis irâ:
  Omne trahit ſecum Numinis ira malum.
Quid dederat natæ genitor, niſi nominis vmbram,
  Spemque caducarum, quas malè cepit, opum?
Cùm mihi, quem toties læſi, donauerit vltrò
  Maxima, maiorum pignora mille dedit.
Illius eſt igitur minor hoc iniuria noſtrâ,
  Quo minus eſt, quàm qui condidit auctor, opus.
Hei mihi, cur vixi? cur me genuere parentes?
  Cur dedit afflatus ventus & aura ſuos?
O vtinam primis periiſſem menſibus infans!
  Aut mihi rapta foret, quo data vita die!
Serior ô vtinam noſtrâ lux morte fuiſſet,
  Quæ prima eſt culpæ conſcia facta meæ!
Aut potiùs, quæ me peperit ſine prole fuiſſet,
  Deque meis natus nemo fuiſſet auis.
Non ego carnificum pars dicerer eſſe tuorum,
  Nec titulum arguerer mortis habere tuæ.
O ego, ne poſſim tantos renouare dolores,
  Quàm malim alitibus præda feriſque dari:
Aut in Caucaſeæ partem dureſcere rupis,
  Quam Notus, & gelidis verberet imber aquis!
Téne ego, te vepribus rurſum, laceremque flagellis?
  Simque iterùm cædis cauſaque parſque tuæ?
Antè precor terræ ſcelus auerſantis hiatu
  Deuorer, aut vultus obruat vnda meos.

Antè

Antè cinis fiam, flammiſque vltricibus vrar,
Fulmine delictum præueniente meum.
Mens fugit admonitu, quoties peccaſſe recordor:
Inque meos artus horror & oſſa venit.
Ipſe odio mihi ſum, meque & mea crimina damno;
Nec ſatis iraſci me mihi poſſe queror.
Vertite carnifices in me furiaſque manuſque:
Eſt crimen, quidquid ſuſtinet ille, meum.
Ipſe necem merui: ligno nil tale merentem
Demite: cur facto plectitur ille meo?
Si cui tollenda eſt, tollenda eſt vita nocenti:
Nos cruce quod dignum eſt fecimus; ille nihil.
Figite me clauis, hoc me ſuſpendite trunco:
Non ego me pœnis ſuppliciiſque nego.
Plus ego commerui, quàm vos inferre poteſtis:
Sum meriti iudex optimus ipſe mei.
Quæ precor ah fiant, nec quiſquam verba, doloris
Signa mei, tantùm verba fuiſſe putet.
Nulla mora eſt in me: noſtri ſtat funeris ara:
Expectat veſtras hoſtia dira manus.
Omnibus in pœnas, ſi quando, incumbite neruis:
Materies veſtro digna furore ſumus.
Non mihi ſtet paruo feritas mea: plectite ſontem:
Cædes conuicti morte pianda rei eſt.
Tu tamen hoc non vis: ſatis eſt, te iudice, pœnæ,
Si me peccati pœnituiſſe vides.
Pœnitet auſorum, nec poſſum dicere quantum;
Nec quantum, vt coner, dicere poſſe velim.
Hîc quicumque poteſt verbis æquare dolorem,
Pro causâ leuiter, materiâque dolet.
Quid verbis opus eſt? oculis, quibus omnia ſpectas,
Pectora noſtra patent inſpicienda tuis.

Ipſe vides mihi quis ſtimulet præcordia ſenſus:
　Cauſa necis ſenſus ſit, precor, ille meæ.
Quòd doleam, proſit. Peccaui: parce fatenti:
　Cauſa tuæ mortis parcere velle fuit.
Cæde tuâ ſparſa eſt, fateor, guttiſque cruentis
　Stillat adhuc ſupplex, quam tibi tendo, manus.
Et tamen hanc tendo, & ſecurus tendo repulſæ:
　Exorat veniam, quo madet illa, cruor.

CAPITA IN CHRISTI DOLORIBVS EXPENDENDA.

QVis patitur? Rerum Dominus, de Numine Numen.
　Quid patitur? Lacero corpore mille neces.
Pro quibus? Ingratâ pro turbâ, & gente rebelli.
　Cur? Nos carnifices ſeruet vt ipſe ſuos.
Quis locus? Infamis pœnis, & morte nocentûm.
　Quando? Cùm poterant facta probare Deum.
A quibus? A notis, & auito ſanguine iunctis.
　Quomodo? Non ſeruans vllum in amore modum.

PII ERGA CHRISTVM PATIENTEM AFFECTVS.

I. ADMIRATIONIS.

QVis ſatis hoc capiat? pro me, per vulnera mille,
Et potuiſſe Deum, nec dubitaſſe mori!

II. COMMISERATIONIS.

Si ſpecto ſiccis oculis tua vulnera, Chriſte,
Sum cruce, ſum clauis durior ipſe tuis.

III. DOLORIS.

Pœnitet! & meritò. Lacrymis non illa pietur,
Quæ tibi, magne Deus, ſanguine culpa ſtetit?

IV. GRATI ANIMI.

Vt fuſo tibi, Chriſte, feram pro ſanguine grates,
Nulla ſatis longum ſæcula tempus erunt.

V. SPEI.

Spes fugit, ante oculos mea dum mihi crimina pono:
Cùm tua reſpicio vulnera, Chriſte, redit.

VI. AMORIS.

Me pete, Amor, telis in Chriſti ſanguine tinctis:
Quem læſi toties, ſic ego læſus amem.

VII. IMITATIONIS.

Chriſte, mihi Dux es. Quæ belli præmia ſperem,
Si quà Dux ieris, non ego miles eam?

Ad maiorem Dei cruci fixi gloriam.

45

SIDRONII HOSSCHII

E SOCIETATE IESV

ELEGIARVM LIBER SECVNDVS.

LACRYMÆ S. PETRI.

SERENISSIMO PRINCIPI 47

LEOPOLDO GVILIELMO,

ARCHIDVCI AVSTRIÆ, BELGII PRO REGE CATHOLICO GVBERNATORI, &c.

POST Christum Patientem, exhibeo tibi Lacrymantem Petrum, PRINCEPS SERENISSIME; siue quòd posterius argumentum prioris pars sit; siue quòd proposita Dei hominis mors lacrymas exigat. Petrum fleuisse lego; quid flens dixerit, non inuenio: sed dubitari non potest, quin cogitationes illæ, quæ tam amaras & perennes lacrymas illi mouerunt, doloris amorisque plenissimæ fuerint. Quas si commentando assequi potuissem, hæ

chartæ

chartæ procul dubio legentium lacrymis spargerentur, & lituris non indecoris notatæ sese magis commendarent. Quàm mallem paginas, vt perennarent, lacrymis potiùs, quàm cedro notari! Lituræ ab his factæ libellum multò venustiorem redderent, quàm aut tituli minio exarati, aut frontes pumice expolitæ, aut rubentes purpurâ vmbilici, aut alia quæcumque felicium libellorum ornamenta. Nunc tantum absum à luctu pœnitentis exprimendo, quantum ab amore lacrymantis. Facundum suus quemque sensus facit: nec affectus similis, aut idem impetus à rebus propriis, & alienis venit. quamquam ob Deum offensum lugere, nemo alienum rectè dixerit. Communis hæc omnium est causa: omnes deliquimus; diuersis telis, non diuerso vulnere & Deum, & nos læsimus. In peccante Petro se quisque potest agnoscere. Felices, qui perennibus, vt ille, lacrymis, quod semel admiserunt, expiare non cessant. In illos profectò

fectò rectiùs, quàm in quemuis alium tametſi laudatiſſimæ indolis iſtud conuenit:

——— ἀγαθοὶ δ' ἀριδάκρυες ἄνδρες.

Eiuſmodi lacrymæ, amaræ radicis dulciſſimi fructus, mœrorem in gaudium vertunt; accuſantis conſcientiæ clamoribus ſilentium imponunt; tribunal æterni iudicis non reformidant; nec veniam poſtulant, ſed obtinent. O ſi ſcintilla ab inextincto illo amantis incendio in hunc animum fuiſſet illapſa, nutritus ab illâ ſcribentis ardor digniores Petro lacrymas effudiſſet. Quidquid hîc legitur, pars quota eſt eorum, quæ pectus illud amore & dolore exæſtuans ſenſit? Crediderim Petrum ipſum, ſi poſteritati ad exemplum intimos animi ſui ſenſus teſtari voluiſſet, eos verbis æquaturum non fuiſſe. Habent enim hoc ſummi affectus, vt ſentiri magis poſſint, quàm exprimi. Quare etſi agnoſcam maius viribus meis onus à me eſſe ſuſceptum; tamen non diffido fore, vt quod

Flere boni faciles.

in hoc argumento tentaui, dum curæ permittent, cum affectu legas. Aiunt historiæ, regem Pheræorum, cùm lugubrem tragœdiam spectaret, è theatro subitò se proripuisse, quòd se ad lacrymas commoueri sentiret. Te verò si hæc legentem affecerint, quod ferocem & immitem illum animum ad indignationem prouocabat, alliciet & mulcebit tuum; libellumque adeò non abiicies, vt etiam repetita eius lectio futura tibi sit voluptati.

LACRY-

LACRYMÆ S. PETRI.

ELEGIA I.

Peccatum suum amarè deflet.

IQVA fides superest periuro, pœnitet, eheu!
Pœnitet: hæc causam vox agat vna meam.
Cetera dicetis lacrymæ, si vocis habetis
Pondera, si nullâ fallitis arte fidem:
Ite igitur, facinusque meum, culpamque piate;
Non intermissis currite semper aquis.
Vos mihi subsidium fluitis: vos pectoris huius,
Ex aliquâ saltem parte, leuatis onus.
Ite, sed absque modo: causa immoderata dolendi est.
Illa sibi noctes vindicet, illa dies.
Ite: nihil satis est; non si crescatis eundo,
Crescere collectis vt solet amnis aquis.
Non ego mensuram vobis, non tempora pono,
Nec mea me patitur ponere causa modum.
Non moueor damnis fortunæ crimine factis,
Nil cupere, & fluxas spernere doctus opes.
Nec ciet hos luctus aut rapti funus amici,
Aut labes famæ non abolenda meæ.
Indigna est lacrymis leuium iactura bonorum:
Vitam æquaturo digna dolore mea est.

 Et

Et quamuis lacrymis facilè est reparabilis illa,
Nulla tamen lacrymis dignior esse potest.
Hei mihi! periuro toties quod diximus ore,
Mens meminisse horret, lingua referre timet.
Vos igitur lacrymæ periuria dicite nostra:
Nil dolor hic linguæ voce querentis eget.
Vos eritis, dum clausa mihi pudor ora tenebit,
Peccati testes, & medicina mei.
Heu lacrymæ viles, nostris neque luctibus aptæ!
Currere sanguineæ debueratis aquæ:
Qualibus hac ipsâ perfusus nocte madebat,
Cui tanti luctus pars ego magna fui.
Mens abit, & morior, quoties lacrymantis imago,
Orantisque Patrem forma modusque subit.
Affixis telluri oculis, sparsisque iacebat
Crinibus, & longas flens dabat ore preces.
Illum ego, qui flebat, testor, collemque cruentum,
Et, quæ seruat adhuc signa doloris, humum.
Sanguis erant lacrymæ: stillabant sanguine vultus:
Purpureus multo sanguine sudor erat.
O ego quàm vellem tales quoque fundere fletus!
Erumpe ex oculis vnda cruenta meis.
Crimina, quæ sontes alios fecere, piari
Conueniat lacrymis; sanguine nostra decet.
Sanguine pro lacrymis aliena piacula fleuit:
Vt mea deplorem, sufficietis aquæ?
I cruor ex oculis: poscit mea causa cruorem;
Quamuis nec sceleri sit satis ille meo.
Et quota pars oculi sunt corporis? ô mihi possit
Omnibus exundans artubus ire cruor!
Et mihi sunt venæ, & venæ mihi sanguine turgent:
Erumpe ex oculis vnda cruenta meis.

Quid

Quid mihi nunc prodeſt cum paruis humida cymbis
Retia, quid patriam deſeruiſſe caſam?
Quid, quas ipſe mihi victus formidine clauſi,
Cæleſtes aliis pandere poſſe fores?
Omnia perdidimus, cælumq;, animamque, Deumq;:
Nullaque non ſceleri debita pœna meo eſt.
Sed pœnam meruiſſe parum eſt: quod torquet, & vrit,
Illius eſt noſtro crimine læſus amor.
Offendiſſe illum mihi prima & maxima pœna eſt.
Erumpe ex oculis vnda cruenta meis.
Debueram Dominum vitæ præferre; negaui:
Morte nec in mediâ perfidus eſſe; fui.
O vtinam nocitura mihi pars peſſima noſtri
In mediis verbis lingua reuulſa foret!
Méne negaſſe Deum, flexo qui poplite pronus
His pedibus latices hac quoque nocte dedit?
Qui nobis dedit ipſe ſuum cum ſanguine corpus,
Cumque daret: Memores, dixerat, eſte mei.
Sic memorem ille ſui tanto me munere fecit?
Erumpe ex oculis vnda cruenta meis.
Sic certè flerem, ſi non de marmore, ſi non
De ferro nobis pectus, & ære foret.
Intereà dum vota nihil conceditur vltra,
Ex oculis ſaltem currite ſemper aquæ:
Qualiter æternis manant è fontibus vndæ,
Quæ venâ numquam deficiente fluunt.
Tempus erit, cùm vos ſanguis fortaſſe ſequetur,
Si modò non fallam rurſus, vt antè, fidem.

ELEGIA II.

In specu flens se accusat.

RVpes dura, mei verissima cordis imago,
Horrida, sed lacrymis apta latebra meis:
Ad te flens venio, lethali saucius ictu,
Squallidus immissis mœsta per ora comis.
Accipe me, profugumque tuo precor abde sub antro,
Et referant gemitus concaua saxa meos.
Tu mihi deserta sedes securior aulâ es:
Non hîc, qui rursus plurima quærat, erit.
Hîc licet arcanos animi depromere sensus:
Has inter tenebras tuta querela mea est.
Hîc impunè licet quis sim, qualisque fateri:
Hîc mea me tutò prodere lingua potest.
Ille ego sum miles verbis animosus & audax,
Et solo fortis nomine, rebus iners.
Ille ego sum primâ quem strauit femina voce
Oblitum Domini, cum Dominoque mei:
Qui nil sum veritus, tantùm ne cognitus essem,
Perfidiæ testem sæpè vocare Deum.
O testis, iudexque meæ certissime culpæ,
Quis de me sensus sit meus, ipse vides.
Nunc ego te meliùs testem voco: iusta doloris
Quàm tibi causa mei, tam dolor ipse patet.
Hîc es, & hos gemitus, & quidquid dicimus, audis:
Has lacrymas oculis aspicis ipse tuis.
O dulces oculi, casus solatia nostri!
O spes, ô cymbæ sidera certa meæ!
In tantis animi tenebris vos prima fuistis
Lux mihi: seruatus vestrum ego dicar opus.

His

His oculis, qui me lapſum monuere, gementem
  Aſpice: placandi ſpes venit inde tui.
Aſpice lugentis ſpeciem, veſteſque, ſinuſque,
  Antraque de lacrymis humida facta meis.
Aſpice laſſatas tundendo pectora palmas,
  Et moueat vultus mœſta figura tuos.
Non precor antiquo, quo non ſum dignus, honori
  Reddi, nec regimen puppis habere tuæ.
Clauum alius teneat: remis ego perfidus addar:
  Eſt mihi, quæ remos torqueat, apta manus.
Non ego ſeruitium, quantumuis vile, recuſo:
  Dummodò ſim tecum, quidlibet eſſe feram.

ELEGIA III.

Veniam delicti petit.

TEne ego littoribus, linoque aſſuetus & hamis,
  Ad tua de mediis regna vocatus aquis;
Téne ego ſuſtinui periuris lædere verbis,
  Et Dominum toties eſſe negare meum?
Hæc mea magna fides? ſic vitâ carior ipsâ
  Tu mihi? ſic noſtrâ morte probatus amor?
Tu mihi te, cælumque, caſæ cymbæque relictæ
  Das pretium; & puduit me tamen eſſe tuum.
Méne tui puduit? certè tuus eſſe negaui,
  Auſaque, Non noui, dicere lingua fuit.
Certè ego iuraui de te nil ſcire, nec vllo
  Fœdere coniunctum te mihi, meque tibi.
Quis tibi tunc ſenſus de me fuit? acriùs vrens,
  Quàm quod nos dedimus, non, puto, vulnus habes.

Debuit hic cumulus pœnis accedere tantis,
  Vt tibi pars essem summa doloris ego?
Non tantum doluere tibi sæuissima quamuis
  Vulnera, quàm linguæ perfida verba meæ.
Qui placidus fuerat media inter verbera vultus,
  Peccato cœpit tristior esse meo.
Inde tui sensus creuit sine fine doloris:
  Vnde tuus creuit, crescit & inde meus.
Militiæ pars prima tuæ tua signa reliqui
  Perfidus: hoc cælum, terraque ferre potes?
Parce Pater; neque, quod merui, me fulmine perde:
  Nec mihi sub pedibus rupta dehiscat humus.
Parce precor: mea me satis, heu! periuria plectunt:
  Illa tuo grauior fulmine pœna mihi est.
Viribus vt totis in me tua detonet ira,
  Mens tibi supplicium perfida maius erit.
Quod redimi saltem flammâ si vindice posset,
  Quàm cuperem flammâ vindice posse mori!
Hei mihi, cur volui me fortior esse videri?
  Hei mihi, cur vmquam lingua locuta mea est?
Cùm mihi calcatum vestigia ferre per æquor
  Posse datum est, tutam cur dedit vnda viam?
Cur me pressa tulit? cur me, quod cœpit eunti
  Cedere, non totis obruit æquor aquis?
Quantum perfidiæ mecum periisset in illo!
  Quanta sub his mecum culpa sepulta foret!
Securo nunc vestra gradu me terga prementem
  In quantos luctus sustinuistis aquæ!
Nunc ego naufragium passus sum tristius illo,
  Quo mare diductis me tumulasset aquis.
Parce Pater: mediis iactor dum naufragus vndis,
  Si me non recipis, quis mihi portus erit?

Quæ mihi sola super, tabulam ne subtrahe nanti,
  Nec durâ gemitus aure repelle meos.
Semper habent aditus ad te suspiria molles:
  Ad te, ne pereant, qui periere, vocas.
Quodque iuuat, cùm sis hominum iudexque, paterq;,
  Præcipuè titulum nominis huius amas.
Iudicis officium est punire; ignoscere patris:
  Sis mihi, quod mauis omnibus esse, pater.
Hoc eris: hoc potiùs celebrari nomine gaudes:
  Naturæ pietas conuenit illa tuæ.
Noui ego te, quamuis toties te nosse negaui:
  Es pius, & placido respicis ore reos.
Tardus es ad pœnas, &, quæ non mittere malles,
  Inuitâ mittis fulmina rara manu.
Læsus eras, memini: Iusto pete fulmine sontes,
  Diximus: offensa est fulmine digna tuo.
Parcite, dicebas: quid sit, nescitis, amare.
  Non est ingenij spiritus ille mei.
Profuit hoc illis; prosit mihi: testis amoris,
  Exemplumque tuæ sim pietatis ego.
Illa mihi pietas miseros solantis inhæret,
  Quos labor, aut animi triste grauaret onus.
Ad mea, dicebas, celeres præcepta venite:
  Quisquis eris, nostrâ lætus abibis ope.
Hac ego spe fretus venio. Mihi crimina pondus
  Sunt mea: mens isto victa labore gemit.
En venio: tu, quo premimur, solare laborem:
  Mole quod immensâ me grauat, aufer onus.
Ah quid agam, tua cùm supplex ante ora iacebo?
  An potero linguâ pauca tremente loqui?
Hæccine, quæ toties te lingua est ausa negare,
  Perfidiæ, poterit dicere, parce meæ?

Vt puto, non poterit: verba imperfecta relinquet,
Et rumpet medios victa pudore sonos.
Sed licet hæc taceat, gemitus lacrymæque loquentur:
Hæ quoque si desint, ingemuisse sat est.
Tu gemitum, meditata magis quàm verba requiris:
Hic index animi certior esse solet.
Vt flectat vincatque tuam, quam deprecor, iram,
Facundâ mutus plus valet arte dolor.
Sic venio supplex, quamuis peccasse dolentem
Me meus hæc intra detinet antra timor,
O pater; hoc tantum, veniam concede dolenti,
Et lacrymas nostro mitis in ore vide.
Per, qui te genuit, verissima cuius imago es,
Et qui te voluit, quod sumus, esse, Patrem,
Qui, nos vt serues, vitam te perdere iussit,
Qui vult nos pretium sanguinis esse tui:
Perque tuum, quo vile genus dignaris, amorem,
Qui te, quod modò fers, ferre coëgit onus:
Per quos iam pateris, per quos patiere dolores,
Dum peragis nostræ grande salutis opus.
Sic testata tuum celebret clementia nomen,
Araque sit miseris semper aperta reis:
Sic, quod scire dedit genitor mihi, Vesper & Ortus
Te genus esse Dei credat, & esse Deum:
Exemplo sic quisque meo speretque, sciatque
Littora naufragio tuta patere suo:
Sic parere tuis assuescat legibus orbis,
Et pretium mortis non sit inane tuæ,

ELE-

ELEGIA IV.

Nimiam sui fiduciam arguit.

QVid miser hæc lacrymis & questu saxa fatigas?
Tam grauiter læso Numine flere parum est.
Non bene corrigitur solis ignauia votis:
Magnanimus votis quilibet esse potest.
Si benè pœnituit, factis testare dolorem:
Læsa semel factis est reparanda fides.
Et plusquam lacrymis commissum dilue crimen.
I, repete intrepido tecta relicta pede.
Hîc flendi locus est: hîc te peccasse fatere:
Nec premat ignauus libera verba timor.
Hîc te periurum, mentitumque omnia dicas:
Hîc flens da fidei pignora certa tuæ.
Illum ego, dic, noui, toties quem nosse negaui,
Pro quo non metuam, viuat vt ipse, mori.
Illum ego, dic, vidi subitò compescere ventos:
Illum ego turbato ponere iura mari.
Cùm voluit, vacuis panes creuere canistris:
Cùm voluit, liquidæ vina fuistis aquæ.
Illius in laudes rupere silentia muti;
Æquato claudi subsiliere pede.
Debuit huic lucem cæcus, seu matris ab aluo,
Seu morbi vitio luminis orbus erat.
Sæpè Erebi furiæ vocem tremuere iubentis,
Corporaque inuitâ deseruere fugâ.
Sæpè cadaueribus conspectis: Viuite, dixit:
Nec mora: viuebant, qui modò funus erant.
Quòd loquor, & spiro, quòd cælum & sidera cæli
Aspicio, quòd adhuc viuimus, ille dedit.

Talibus atque aliis (culpæ si cura piandæ
  Est tibi) perfidiæ verba refelle tuæ.
Hoc placet, hoc fixum est: vt sunt quæcumq; fatebor;
  Vtque animi nobis, sic satis oris erit.
Imus, & obstantes certum est perrumpere turmas.
  Si perimar, fidei mors mea pignus erit.
Imus, & in mediâ moriemur fortiter aulâ:
  Perfidiam miles vindicet ense meam.
Forsan & intrepido conferta per atria gressu
  Euadam Domini cara sub ora mei.
Hîc ego perfusus lacrymis, plenusque pudoris
  Prouoluar supplex illius ante pedes.
Hîc ego delicti veniam (nisi verba dolentis
  Impediant lacrymæ) voce tremente petam.
Aut mihi placatum felix audacia reddet:
  Aut animi saltem conscius huius erit.
Quid loquor? incautam malè fido in gurgite puppim
  Ad scopulos fractam sit satis esse semel.
Hic erat, hic, memini, qui me modò perdidit ardor:
  Impetus hic idem magna loquentis erat.
Non tamen aut nudos Romani militis enses,
  Aut populi timeo Pontificumque minas.
Me timeo: mihi sum plus istis ipse timendus.
  Mobilitas animi iam mihi nota mei est.
Tam multos inter, quos fugi turpiter, hostes,
  Hostis ego mihimet maximus ipse fui.
Nemo potest nobis tantum (fac velle) nocere,
  Quantum ego conuincor iam nocuisse mihi.
Parcite, si gressum refero: quibus antè natauit
  In tabulâ, meritò naufragus horret aquas.
Deuoueo mihi funestas & abominor ædes:
  Hîc mens, & vires procubuere meæ.

Deserto

Deſerto ſatis eſt crimen lugere ſub antro,
Ne virtus iterùm ſit mea flenda mihi.
Infelix, quem ſtulta ſui fiducia tollit:
Illa fuit noſtri prima fauilla mali.
Hoc perdet multos, hoc multos perdidit antè,
Metiri faſtu magna pericla ſuo.
Omnia ſpondentem de ſe ſibi, nilque timentem,
(Expertus moneo) certa ruina manet.

ELEGIA V.

Caſum ſuum orbi manifeſtat.

E Loquar? an ſileam? dolor hoc, pudor impedit illud:
Mens variat motus, nec capit ægra ſuos.
Cede pudor, iuſtoque animi ſuccumbe dolori,
Et pars ſit pœnæ culpa profeſſa meæ.
Admonitu quamuis luctus renouantur amari,
Eloquar infelix dedecus ipſe meum.
Nox erat, & montem Dominus de more petebat,
Certus in hoſtiles ſponte venire manus.
Quos ego tunc animos, quos ſenſi pectoris ignes?
Ille meis maior viribus ardor erat.
Ipſe ego te caſus, dixi, comitabor in omnes,
Pro te, vel tecum certus & ipſe mori.
Inſurgat Solyme, totis vomat agmina portis,
Miles ego tecum caſtraque ſolus ero.
Diffugiant alij, tenebriſque & nocte regantur,
Tergaque militibus dent ſua; pectus ego.
Hoc caput obiiciet turmis ſe pluribus vnum:
Non ego de timidis, res vbi poſcet, ero.

Hui

Hei mihi, quàm breuis hic fuit & temerarius ardor!
Quàm leuis & mendax impetus ille fuit!
Omnibus exemplum fidei fore grande videbar:
Eheu! perfidiæ duxque caputque fui.
Viderat hoc in me vitium, qui prospicit vnus
Omnia, cui meliùs, quàm mihi, notus eram.
Viderat, &: Vanis caue fidere viribus, inquit,
Fortiaque infirmus desine verba loqui.
Hæc nox hos animos, ne tu te falle, probabit,
Conscia perfidiæ sæpè futura tuæ.
Quantum animis erroris inest! non sensimus ipsum,
Ceu falli posset, vera monere Deum.
Obstitimus monitis: Priùs æquore silua sub alto
Crescet, & in summis, diximus, alga iugis,
Quàm te destituam. Non sum desertor amoris,
Testis erit fidei resque locusque meæ.
Interea trepidans, & pallens morte futurâ
Innocuas Dominus tollit ad astra manus.
Quæ species orantis erat! reuerentia pronum
Strauerat: erumpens sparserat ora cruor.
Humebant crines, humebat sanguine pectus:
Sanguineis guttis humida vestis erat:
Collaque, cælestesque humeri, totumque precantis
Vndabat mistis sanguine corpus aquis.
Sanguine rorabant stillantia gramina circum:
Sanguine, ceu riuis, sparsa rubebat humus.
Dum pauet, & pallet, dum flet, sudatque, suumque
Supplicium ante oculos iam moriturus habet,
Non potuit species me tam miseranda tenere,
Quin grauis obrueret lumina fessa sopor.
Scilicet hæc virtutis erant præludia nostræ:
Sic mea se primùm visa probare fides.

Arma

Arma ſonant, fremituſque virûm: coït omnis in vnum
Impetus: audaces inſtruor enſe manus.
Quid fruſtrà fortes fuimus? quid inutile ferrum
Strinximus? haud illâ tempus egebat ope.
Barbara gens inſtat, ſtimuliſque & verbere ſæuit,
Vincláque diuinas addit in arcta manus.
Sponte ſuâ vinctus rapitur tot ab hoſtibus vnus,
Mitis ab infeſtis vt ſolet agna lupis.
Sic, vbi cognoui, quòd ſe permitteret hoſti,
Et ſibi, quam poterat, ferre negaret opem,
Tum verò extimui: ſtabam ſine ſanguine pallens,
Attonitóque diu nil mihi mentis erat.
Quid facerem? ſequerer? miſero timor obſtat amori.
Terga darem? prohibet vertere terga pudor.
Ardua res, Domini ſortem quamcumque ſubire,
Inque eadem captas addere vincla manus.
Sed tamen auelli, nec ſcire quis exitus illi
Immineat, non eſt pœna priore minor.
Mens incerta diu dubiis affectibus errat:
Quidque velit, neſcit: nota nec ipſa ſibi eſt.
Sic vbi diſcordes exercent æquora venti,
Huc agit atque illuc ventus & vnda ratem.
Nil mihi, quod ſequerer potiùs, fugerémve, ſubibat.
Res eſt mentis inops conſiliique timor.
Cedit amor: fugio, comitumque exempla ſecutus,
Obſcuræ noctis munere, tuta peto.
Mox dubitans, medioque inhibens veſtigia curſu,
Quid facis ah? dixi: quò miſer, vnde fugis?
Quid niſi mors ſupereſt, vitam ſi deſeris ipſam?
Hæc pietas nullo concutienda metu?

Spiritus

Spiritus hic ille est omni discrimine maior?
  Hæc sunt militiæ splendida facta tuæ?
Vincit amor: redeo: sed non bonus augur eunti,
  Plurima dum subeunt, pes mihi tardus erat.
Et sequor, & timido moueo vestigia passu:
  Ire iubebat amor, lentiùs ire timor.
Et iam contigeram scelerati limina tecti,
  Limina tam timido non adeunda pede.
Ingredior: vires animus dabat; at mihi quantò
  (Et pudet, & dicam) quàm priùs, ille minor.
Ah quoties finxi vultum, voluique videri
  Fortis, & occultos dissimulare metus!
Ah quoties oculos nostris in vultibus omnes
  Esse ratus, nostri conscia signa dedi!
Heu, quàm difficile est animum non prodere vultu!
  Hic aperit quidquid cura timorque tegunt.
Prima foris custos præsensit serua, quis essem:
  Prima mihi, Capto tu comes, inquit, eras.
Protinus vt trepidas vox hæc mihi perculit aures,
  Pallor in attonito plurimus ore fuit.
Ille refutabat linguæ mendacia pallor,
  Plus propè me patrio prodidit ille sono.
Nil ea, dixit, agis: Galilæum lingua fatetur
  Te tua, te, qui sis, teste negare potes?
Obiicit hoc ipsum nobis mox alter, & alter;
  Et, coniecturam quo tueantur, habent.
Tum verò effræni periuria fundere linguâ
  Cœpimus, & diris dedere mille caput.
Nec memini vidisse, nec est mihi nomine notus:
  Et peream, si non hæc ego vera loquor.
Perque Deum, perq; omne sacrum, me nosse negaui.
  Horruit ad voces impia turba meas.

Nec

Nec verbis ſtimulanda meis me Numinis ira
  Terruit: audacem fecerat ipſe timor.
At fruſtrà, quod eram, volui non eſſe videri:
  Prodebat cauſam perfida lingua ſuam.
Dicebam quoties, Non noui, noſſe fatebar:
  Contra ſe teſtis lingua negantis erat.
Sed licet eſſe meo, quod eram, conuincerer ore,
  Impietas aliud viſa probare fuit.
Tunc quoq; me Domini pietas (quis credere poſſit?)
  Non eſt ex merito paſſa perire meo.
Flexit amans oculos, meq́ue inter vincula ſpectans
  Plus noſtri eſt viſus, quàm memor eſſe ſui.
Non toruam ſpeciem, non præ ſe mœſta ferebant
  Ora minas, culpæ ſigna nec vlla meæ.
Vultus erat, qualem miſereri credere poſſem,
  Et dare placandi ſpem mihi velle ſui.
Quis mihi tunc, Superi! concuſſit pectora motus?
  Senſimus: ille oculus me miſerantis erat.
Tunc ego me demum cœpi ſentire nocentem:
  Tunc animo demum lux fuit orta meo.
Nec mens veniſſet melior, niſi tanta fuiſſet,
  Et maior Domino, quàm mihi, cura mei.
Fruſtrà me crebris monuiſſet cantibus ales:
  Sic ego, non auium voce monendus eram.
Egredior; læſamq́ue fidem, turpemq́ue timorem
  Execror, & tanti conſcia tecta mali.
Turpiter euaſi, quæ me quoque ferre decebat,
  Vincula: peccando deteriora tuli.
Hinc graue ſupplicium periuræ diſcere mentis
  Cogor, & iratum quid ſit habere Deum.
Ex illo madet os lacrymis, ſemperq́ue madebit,
  Et breuior luctu vita futura meo eſt.

ELEGIA VI.

Fragilitatem suam agnoscit & deplorat.

Dicebam, memini, geminos reuolutus in ortus
Iordanes versis antè recurret aquis,
Quàm violem te sancta fides, victusque timore
Signa ferar Domini deseruisse mei.
Vertere Iordanes, flexoque relabere cursu:
Deserui Domini prodita signa mei.
Nec mihi Romulei fasces, strictæque secures,
Nec mihi fecerunt arma virique metum.
Vocibus ancillæ (res indignissima dictu)
Cessimus: heu vbi tunc ille superbus eram?
Qui me laudabam, qui nil nisi magna loquebar,
Carnifices audax inter & arma mori.
Omnia spernebam, quæ possent cumque timeri,
Ducebamque animis inferiora meis.
Plus quoque, quàm loquerer, demens mihi posse videbar:
Concidit exiguo spiritus ille metu.
Nec saltem primum, quamuis terrore careret,
Congressum vires sustinuere meæ.
Non cedit primis percussa securibus ilex,
Nec nisi multiplici vulnere victa cadit.
Firma diu perstat, nec iniquo pressa fatiscit
Pondere Tænariis cæsa columna iugis.
Nequidquam vento rupes pulsatur & imbri:
Indeiecta manet, tutaque mole suâ est.
Non minùs his fortis credi, dicique volebam:
Quæ me deiiceret vox satis vna fuit.

Quòd si me iudex, quòd si me plena rogasset
Curia, causa minùs nostra pudenda foret.
Lumina percellit septum terrore tribunal;
Formaque iudicij, quod timeatur, habet.
Quæsitor, iudex, lictores, vincula, carcer,
Nomina sunt, quorum terret & ipse sonus.
Nunc me serua leui prostrauit femina verbo.
O pudor! imbelli vulnus ab hoste tuli.
Si mihi dixisset quisquam; Te femina vincet,
Deque tuis spolium viribus illa feret:
I quoque, dixissem, Ceruâ venare leonem,
Inque fugam damâ verte sequente canes.
Et tamen euênit, fieri quod posse negaui:
Prostrati titulum cerua leonis habet.
O ego quàm non sum, quod me miser esse putaui!
Flammaque de stipulâ quàm breuis orta mea est!
Viribus heu adij maiora pericula nostris:
Et rudis illorum, nec mihi notus eram.
Quid possim, didici: me causa leuissima fregit:
Exitus est fastus flenda ruina mei.
Intrepidus stabam: stantem leuis impulit aura;
Sic damno cœpi doctior esse meo.
Quid sumus? aut quâ spe meditamur grandia parui,
Esse aliquid falsò nostraque, nosque rati?
Cur nos decipimus? cur nobis, quidlibet ausi
De nobis stultè credere, verba damus?
Nil magnum nostræ possunt promittere vires:
Sponte suâ, nullo concutiente, labant.
Si Deus auxilio est, tunc omnia possumus omnes;
Si non est, sine re nomen inane sumus.

ELEGIA VII.

Dolet se occasionem peccandi non vitasse.

HEi mihi, cur, plus quàm possum, me posse putaui?
Cur nimiùm de me credulus ipse fui?
Cur ego me præceps in aperta pericula misi,
Nec Domini voces me tetigere mei?
Admonuit quoties: Tua te fiducia perdet:
Destituet vires impetus ille tuas.
Vera quidem monuit; sed me meus ardor agebat:
Plus sibi, quàm magno credidit ille Deo.
Quis me cogebat sceleratæ accedere turbæ,
Quis detestandæ limen adire domus?
Fugissem meliùs: leuior fuga culpa fuisset:
Perfidiæ causas præbuit ille locus.
Hîc mihi, dedecoris quæ pars non vltima nostri est,
Naufragij scopulus femina facta fuit.
Femina prima nouo dirum scelus intulit orbi:
Perdidit humanum femina prima genus.
Exitio fuit illa mihi; mihi tempus in omne
Principium flendi, materiemque dedit.
Illius exemplo miles quoque multa rogauit,
Multaque me falso compulit ore loqui.
Infestis odiis Dominus furiisque patebat,
Et quisquis Domini pars erat vlla mei.
Debueram vires; nisi mens mihi nulla fuisset,
In tam præcipiti tempore nosse meas.
Crystallus tenui leuiter percussa lapillo
Frangitur: infirmis causa pusilla nocet.

Non

Non benè rimosæ decurrunt æquora puppes:
Non benè lapsantes fulcit arundo pedes.
Imposito glacies oneri non apta ferendo est,
Quam primo leuiter frigore vinxit hiems.
Quæ stat, & in summâ tantùm fundatur arenâ,
Subruet impulsam ventus & vnda domum.
Per vada, per scopulos si pandit lintea ventis,
Fertur in exitium sponte carina suum.
Corporibus sanis afflant contagia virus:
Qui sapit, hæc vitet; proximitate nocent.
Discite posteritas, exemplo discite nostro
Per non tentandam non dare vela viam.
Nemo sibi credat, nec adire pericula fidens
Audeat: exitium, qui sibi fidit, amat.
Hæc mihi si monito meliùs percepta fuissent,
Non mea nunc forsan naufraga cymba foret.

ELEGIA VIII.

Occasionem probandæ fidei à se neglectam esse dolet.

AH potiùs nocitura mihi quàm tecta subissem,
Vltima submotum me tenuisset humus!
Aut subitus languor neruos soluisset euntis:
Aut ruptum cita mors impediisset iter!
Non ego nunc seris periuria nostra querelis,
Nec Domini flerem signa relicta mei.
Impia me diræ læsit vicinia turbæ,
Et nox ambigui plena timore mali.
Quid miser incuso tempusq;, hominesque, locumq;?
Prima mali, & grauior sum mihi causa mei.

Ipse locus causam virtutis præbuit, & quæ
 Multa rogans vrsit, quisve, vel vnde forem.
Tunc ego, si quando, poteram monstrare quis essem:
 Explorant stabilem tempora dura fidem.
Ventorum furiis, & mistâ grandine nimbis
 Obuia, radices altiùs arbor agit.
Qui tenuis primùm fuerat, similisque moranti,
 A Boreâ vires concitus ignis alit.
Strenuus ancipiti Martis certamine miles
 Se probat; implacidis nauta peritus aquis.
Quis iuuenes nosset, quibus olim flamma pepercit,
 Si non tentassent flammaque, rexque fidem?
Pastor Iessides præiit virtutibus annos,
 Inuidiam soceri passus & arma sui.
Sic ego debueram quiduis superare ferendo,
 Temporaque in laudes vertere dura meas.
Nec tamen aut fornax nobis, ignesque parati,
 Aut lateri fuerant tela timenda meo.
Strenue bellator, verbo prosterneris vno:
 I nunc, atque aude cum moriente mori.
At benè fortis eram, nec ad vlla pericula pallens,
 Dum linguâ tantùm res mihi gesta fuit.
O quantò meliùs, cui nuper facta videndi
 Copia, quem numquam viderat antè, diem!
Ille suum est medicum defendere fortiter ausus,
 Quem violare fui turpiter ausus ego.
Illi oculos tribuit, non omnibus vtile munus,
 Qui lacrymis causas sæpè dedere suis:
At mihi diuinæ fontem cognoscere lucis,
 Vtque Dei verum sit genus, ipse Deus.
Nec miles, nec serua mihi conuitia fecit:
 Acribus exceptus vocibus ille fuit.

Bissenos

Bissenos inter proceres, sanctumque Senatum
  Dux ego; pars nostri non erat ille chori.
Non ego Pontificum vultus, quos ille, subiui;
  Nec mea sub duro iudice causa fuit.
Quæ me periurum verbo percelluit vno,
  Sordida contemptæ femina sortis erat.
Sæpè ego quærentes studui celare, quis essem:
  Non illi pietas dissimulata metu est.
Ille relaturum se nil impunè sciebat;
  Pœna fuit capiti nulla parata meo.
Ille sibi medio stetit in discrimine præsens:
  Me leuis incerti perdidit vmbra mali.
Heu quid agam, cùm verberibus, strictoq; tyrannus
  Tentabit nostram barbarus ense fidem?
Cùm mea nudatæ terrebunt ora secures,
  Aut crux supplicio fortè parata meo?
Cùm trux impietas vncos, ignesque, rotasque
  Proferet in sæuas ingeniosa neces?
Vt veteres redeant animi, diffidimus illis:
  Suspectam didici lapsus habere fidem.
Tunc animos mihi, magne Deus, tunc suffice vires;
  Aut ego, quod timeo dicere, rursus ero.

ELEGIA IX.

Ad galli cantum lacrymas se tenere non posse.

EVocat auroram nimiùm mihi cognitus ales,
  Vicinam quoties sentit adesse diem.
Auroram, lacrymasque meas simul euocat ales,
  Nec lacrymis oritur certiùs illa meis.
Tunc vitreo frondes hument, & gramina rore:
  Et mea consueto lumina rore madent.

Admoneor sceleris, quod, dum mihi vita manebit,
  Mœroris semper causa recentis erit.
Omnia tunc subeunt, tristissima noctis imago,
  Et scelus, & sceleris conscia tecta mei.
Aut ego Pontificum videor scelerata subire
  Limina, quoque prius, pallidus esse metu:
Aut famulos inter iurantia dicere verba
  Perfidus, & gentem dissimulare meam:
Et modò sacrilegis mœrens excedere tectis,
  Pectoraque infestâ sæpè ferire manu:
Et modò fusus humi, vacuoque abiectus in antro,
  De me, deque meo crimine multa queri.
Omnia cùm subeant, Domini tamen ora recursant
  Sæpiùs, & lapsum respicientis amor.
Tunc pariter redeunt gemitus; lacrymæque per ora,
  Ceu data tunc primum causa fuisset, eunt.
Est sua vis signis: pellunt obliuia rerum,
  Quodq; semel factum est, non meminisse vetant.
Te quoque te nostri generis lacrymabilis auctor,
  Tristitiæ dicunt non posuisse modum.
Sæpè dies veniens lacrymantem, sæpè recedens
  Repperit: ante oculos arbor & anguis erant.
Ausus eras tangi vetitum decerpere pomum,
  Oraque lethiferâ conscelerare dape.
Credibile est visos in qualibet arbore fœtus
  Luminibus lacrymas elicuisse tuis.
Credibile est, quoties tibi se tulit obuius anguis,
  Ob veteres anguis te gemuisse dolos.
Sic, quoties cantat, quasi, Perfide, diceret ales,
  Immemorem culpæ non sinit esse meæ.
Culpa quidē vetus est, sed tam noua semper oberrat,
  Vt memor in lacrymas totus abire velim.

Perfidiæ

Perfidiæ nostræ, quàm quondam, certior index
Non surdis, vt tunc, auribus ille canit.
Quid tamen est illo nobis opus indice? numquam
Peccati vox est parua futura mei.
Hæc mihi vox trepidas semper circumsonat aures:
Hæc mihi, quæ feci, nocte dieque refert.
Cumque meos renouet nullo non tempore fletus,
Flere tamen luctus est medicina mei.

ELEGIA X.

Ad S. Petrum, vt lacrymis modum ponat.

PEtre, quid assiduis delictum fletibus vrges,
Nec tristi cessant imbre madere genæ?
Causa (nec id nescis) tua te quoque iudice tuta est:
Conciliat læsum culpa professa Deum.
Non hominum ritu Deus implacabilis iras,
Irarum quamuis est data causa, fouet.
Sontibus est semper facilis, veniæque paratus,
Quos videt admissi pœnituisse sui.
Sæpè erat in totas sparsurus fulmina terras:
Vnius vt lacrymas vidit, inermis erat.
Sæpè reos morbis, & iniqui sideris æstu,
Sæpè armis voluit perdere, sæpè fame:
Auertêre malum lacrymæ; pœnasque remisit,
Et posuit iustas ira coacta minas.
Cum lacrymis quæcumque Dei venit ante tribunal
Causa, patrocinio tuta potente venit.
At tibi, quæ pridem veniam meruere, Deumque
Placarunt lacrymæ, fine modoque carent.
Vtque per attritas riuum sibi ducit arenas,
Quæ riguo manat fonte perennis aqua;

Sic exesa tibi sulcos duxere per ora,
Ex oculis imbres qui tibi semper eunt.
Non est quod metuas: Domini clementia victa est;
Materiem luctus sustulit illa tui.
Mille notis in te veterem testatus amorem est,
Qui nihilo nunc est, quàm fuit antè, minor.
Ille vbi post Erebi vires, Mortisque subactas,
Conspicuum multâ se tibi luce dedit,
Num te corripuit? num Vane, aut, Perfide, dixit?
Num memor est visus criminis esse tui?
Num tibi, quos dederat titulos, aut munus ademit,
Quo rerum arbitrio tradita summa tuo est?
Ne tibi mens anceps, ne spes dubitabilis esset,
Quanta tibi pacis pignora, quotque dedit!
Ipse tibi voluit, simul atque à morte reuixit,
Deferri vitæ nuncia prima suæ.
O quoties coràm dulcem saturauit amorem,
Tractandosque artus, vulneraque ipsa dedit!
O quoties, & quæ tecum fuit ille locutus,
Pasce meas, toties cùm tibi dixit, oues!
Dixerat, Amissam si de grege senserit vnam,
Per siluas quærit, per sata pastor ouem:
Si reperit, gaudens humeris ad ouile reportat,
Inuentamque gregis totius instar habet.
Hæc te pastoris profugam quærentis imago
Tangit, & amissam repperientis ouem.
Repperit, inuentumque suo præfecit ouili:
Certius indicium pacis an esse potest?
Quid quòd in assueto captanti gurgite pisces
Adfuit, & dulci te recreauit ope?
Nox erat incassum vano consumpta labore,
Et radiis vndas sparserat orta dies.

Dextrorsum

Dextrorsum pueri iam retia mittite, dixit:
  Mittitis, & subitum retia mersit onus.
Verba suprema suis cùm stans in vertice montis
  Diceret, hos inter tu quoque primus eras.
Tunc tibi complexus iterumque iterumque ferebat,
  Et, quæ mille dabat signa, fauoris erant.
Tunc tibi præ reliquis (& quid dare maius habebat?)
  Commisit pretium sanguinis ipse sui.
Quod si sunt aliquod veniæ miracula signum,
  Nunc quoque, quàm quondam, plus tibi posse datum est.
Tunc precibus fusis, tactuque potente fugabas
  Omne genus morbi: nunc satis vmbra tua est.
At cùm te vinctum feralis carcer haberet,
  Quæ Domino de te, quantaque cura fuit?
Dicta dies aderat, quæ te suprema manebat,
  Nec spes effugij, nec modus vllus erat.
Captiuum ærati postes, vigilesque tenebant:
  Arctabant nexas ferrea vincla manus.
Aliger è cælo præstò est tibi: fulgor ab illo
  Protinus euictâ nocte diurnus erat.
Surge age, festina, sumptasque, ait, indue vestes,
  Et fuge, nilque time: me duce tutus eris.
Vincla vetant, dicturus eras, creberque satelles
  Excubat æratas peruigil ante fores:
Aspicis è manibus lapsas cecidisse catenas,
  Aspicis obstructas dissiluisse fores.
Ducentem sequeris, nec quisquam sensit euntem:
  Sopierat vigiles somnus, & alta quies.
Liber abis, falsus, quamuis manifesta videres,
  Credere vix oculis te potuisse tuis.

Ipse

Ipſe Deus vinclis vltrò tibi brachia ſoluit :
Et dubitas animi vincla ſoluta tui ?
Singula quid referam ? veniæ te reddere certum
De tot pignoribus pars ſatis vna poteſt.
Deſine (pacatum perſuadent omnia Numen)
Deterere aſſiduo deſine rore genas.
Forſan & hinc tua ſpes poſſit minor eſſe videri,
Ceu Domini notus non ſatis eſſet amor.
Crede quod eſt : tua naufragio ſubducta carina eſt :
Incolumis portum iam tenet illa ſuum.

ELEGIA XI.

S. Petrus cauſam reddit, cur lacrymis temperare non poſſit.

ARguor immeritò. numquam non iuſta recenſque,
Donec ero, flendi cauſa futura mihi eſt.
Non priùs hos oculos lacrymæ, quàm vita relinquent;
Illarumque idem qui modus huius erit.
Nec mihi priſcorum ſuperent ſi ſæcula Patrum,
Lux veniet ſiccis vlla videnda genis.
Non equidem dubito: lacrymas reſpexit amaras,
Quem toties falſo læſimus ore, Deus.
Ne ſpes deficeret, ne mens incerta labaret,
Mille dedit nobis ſigna fauentis amor.
Vidi ego pacatos vultus, viſoſque notaui;
Plenaque blanditiis verba loquentis erant.
Non tamen idcircò lacrymæ ſuſpendite curſum:
Non ego, ſi poſſim, vos tamen ire vetem.

Torrentes,

Torrentes, riuosque aliquando cursus & vnda
Deficit: exhaustis alueus aret aquis.
Nulla dies semper nimbis æqualibus humet:
Sæpè fugat Boreas nubila, sæpè Notus.
At vos perpetuis lacrymæ mihi currite riuis,
Currite: quod fundat, vena perennis habet.
Vos ego, donec erunt, quæ sunt in corpore, vires,
Vos oculo fundam deficiente senex.
Non me, cur lacrymer, solo de crimine nata
Causa mouet; quamuis hæc quoque causa mouet.
Qui flendi causam solum putat esse dolorem,
Fallitur, & sensus nescius ille mei est.
Sunt alij fontes, vsuque inuenimus illos:
Acriùs ad lacrymas, quàm dolor, vrget amor.
Ille meis oculis humentes euocat imbres,
Perque genas, fontis more perennis, agit.
Viuidus & feruens effusis imbribus ignis
Obruitur: lacrymæ sunt in amore faces.
Testis Iessides nobis: quas mouerat illi
Culpa priùs lacrymas, continuabat amor.
Audierat lamenta Deus, gemitusque precantis:
Dixerat & Vates, Culpa soluta tua est.
Num tamen idcircò lacrymas retinebat euntes,
Aut minùs in cursu, quàm fuit antè, dolor?
Ducebat vigiles inter suspiria noctes,
Infestâ tundens pectora sæpè manu.
Regia nocturno rorabant stragula fletu:
Rorabant medio vultus & ora die.
Horrebant artus Tyrio pro murice setis,
Squallidaque asperso puluere facta coma.
Tunc quoque cùm resonas feriebat pectine chordas,
Quod lyra pulsa dabat, flebile carmen erat.

Ante oculos illi commissæ cædis imago,
Et violata tori fœdera semper erant.
Nec quasi lenito dubius de Numine flebat:
Iugis erat flendi causa, fuisse reum.
Qui toties, & tot lacrymas, planctusque cieret,
Nesciretque modum, sensus amantis erat.
Transfuga sic luget, qui fors regemque, fidemque
Prodidit, & supplex ad sua castra redit.
Si quid adhuc superest generosæ mentis in illo,
In regem si non excidit omnis amor:
Perfidiæ quamuis concessa est gratia, mœret;
Et sibi, quam veniam rex dedit, ipse negat.
Seque, quòd à signis vecors defecerit, odit:
Hoc memori fixum pectore vulnus alit.
Regia, quâ fruitur, nutrit clementia luctum;
Vitaque cur misero sit quoque acerba, facit.
Turpe licet facinus pulchris absterserit ausis,
Vera tamen vox est: Perfidus ille fuit.
Hoc est quod cruciat, stimulisque tenacibus ægrum
Conficit: hoc redimi sanguine posse velit.
Peior causa mea est; Domini clementia maior:
Meque aliquis fletum sistere posse putet?
Ipse mihi, Lacrymas inhibe, si dicat, obortas;
Deprecer. vsque adeò flenda ruina mea est.
Vt spes, & veniæ tot iam data pignora nobis
Ire vetent illas, ire iubebit amor.
Non eadem est ratio lacrymas in amore tenere,
Et damni sensu: fortiùs ille mouet.
Immemor est damni, tumido quod in æquore fecit
Institor, amissas dum reparauit opes:
Verùm si quis amet, læsisse dolebit amantem
Tunc quoque, cùm fuerit conciliatus amor.

Nec

Nec ſemper lacrymas oculis dolor exprimit: ille
  Tempore decreſcit; tempore creſcit amor.
Creſcit in immenſum, ſi quæ fert vulnera læſus,
  Non niſi muneribus vindicat illa ſuis.
Contigit hoc nobis: non vindex Numinis ira
  Periurum trifido perculit igne caput:
Nec mihi ius regni, nec ſummum munus ademit,
  Crimine quæ noſtro perdere dignus eram.
Nec leuiter ſaltem durisſima quæque merentem
  Arguit, aut vultu triſtia ſigna dedit.
Quin etiam verbis vltrò eſt ſolatus amicis,
  Offenſæ viſus non meminiſſe ſuæ.
Credibili maiora dedit; poſſimque videri
  Flagitiis illum demeruiſſe meis.
Quid mihi ſplendidius, quàm quod dedit, ille dediſſet,
  Parte fides nullâ ſi mea lapſa foret?
Si vinctum, & poſitâ iam ſtantem ad verbera veſte
  Texiſſem obiectu corporis ipſe mei?
Si factis animos, promiſſaque magna probaſſem,
  Altaque ſignaſſem ſanguine verba meo?
Poſteritas credéſne, reo tot ſigna fauoris,
  Et data poſt ruptam præmia tanta fidem?
Sim lapis, aut durum mihi ſit pro pectore ferrum,
  Si mea me lacrymas ſiſtere cauſa ſinat.
Tempore ſe nullo, nullis ſe fletibus vmquam
  Egerit à læſo motus amore dolor.

81

SIDRONII HOSSCHII

E SOCIETATE IESV

ELEGIARVM LIBER TERTIVS.

VOTA

SER^{MO} ARCHIDVCI LEOPOLDO.

SERENISSIMO PRINCIPI LEOPOLDO GVILIELMO, ARCHIDVCI AVSTRIÆ, BELGII PRO REGE CATHOLICO GVBERNATORI, &c.

DVENERAS in Belgium, PRINCEPS SERENISSIME, cùm in morem fulminis Gallum, in ipsis Patriæ visceribus hærentem, prius pænè perculisti, quàm adesse te crederet. Quæ virtus hostem, eadem Belgarum spem vicit. Armenteria, Cominium, Lendium, Landracum, Dixmuda, munitissima oppida, breui tempore expugnata, auspicatissimi Martis tui fuere primitiæ. Intereà illuxerunt Kalendæ Ianuariæ anni M. DC. XLVIII.

quæ tibi primæ in Belgio, vt felices ac fortunatæ essent, omnes conspirantibus votis optarunt. Omnium votis adiunxi mea, aut potiùs verbis meis omnium vota expressi: quæ, ne vnius tantùm diei essent, publici in te amoris argumenta, secuturis quoque temporibus tradere volui; vt cùm ea etiam superaueris, sciant posteri quantum & ipsi tibi debeant, à te in maioribus suis seruati. Nec ego non gratulari Musis meis possum, quòd veræ vates fuerint. Falli non poterant, vbi tantam de te spem bellicæ tuæ virtutis auspicia fecerant. Quòd si hæc Vota quo soles vultu animoque admiseris, votis meis quod addam, nihil erit.

VO-

VOTA SER^MO ARCHIDVCI LEOPOLDO.

ELEGIA I.

Fausti anni apprecatio.

LÆTA dies, festæ Iani venere Kalendæ:
Concipienda bonâ sunt bona verba die.
Sint procul hinc gemitus, lacrymæque, & verba dolentûm:
Threicium questus in mare ventus agat.
Illa priùs fuerint: at nunc, te sospite, Princeps,
Gaudia quis teneat, votaque, spesque suas?
Nunc tacuisse nefas: precibus non compita faustis,
Non fora, non vici, non domus vlla vacet.
Nos quoque (namque omnes communia gaudia tangunt)
Pars erimus populi parua precantis idem.
Belgica non periit, certæque erepta ruinæ est,
Acceptumque tibi non periisse refert.
Non periisse parum est: aliquâ sibi reddita parte,
Reddita quâ nondum est, si modo viuis, erit.
Tempus ad hoc lacrymis, & longo squallida luctu,
Et referens habitum temporis ipsa sui,

Fortis, at infelix, & iam propè cladibus impar
  Protinus ad nomen sustulit ora tuum.
Et lacrymas tergens: Nunc ô sperabimus, inquit;
  Qui mihi, quæ patior, vincula demet, adest.
Dixerat: & cælum iussit pia vota valere,
  Armaque successus mox habuere suos.
Talibus auspiciis spe, dixit, plena futuri:
  Vota canat vates qui mea, nullus erit?
Ille ego sim vates: ex me tua gaudia, Belga,
  Præcipe, funestis eripiende malis:
Et votis tua iunge meis. Si conuenit vllo,
  Soluere tam læto conuenit illa die.
Ipse puer, puerique parens, quibus hospita Bethle
  Præbuit è canna, straminibusque domum,
Aspirent faciles, & publica vota secundent,
  Et iubeant nostras pondus habere preces.
Tuque adeò Belgi præsens LEOPOLDE voluptas,
  O Patriæ per te spem capientis amor,
Huc ades, & vultu, quo pectora nostra serenas,
  Plaudentûm votis, ominibusque faue.
Vtque diu faueas, tibi spe felicior annus
  Hic qui nunc oritur, quique sequentur, eant:
Et melior semper, meliorque priore recurrat,
  Et longùm felix armaque, nosque regas.
Sit Superis, sit cara tuis, nec desinat antè,
  Æquarit Pylios quàm tua vita dies.
Quæque hilares, animi certissima pignora nostri,
  Vota tibi, vt dignum est, ore fauente damus,
Tam non vana, precor, nec sint sine pondere rerum,
  Quàm non est vanus, qui dare iussit, amor.
Illa, precor, vultu tam conueniente diei
  Accipe, quàm votis conuenit ipsa dies.

ELE-

ELEGIA II.

Vota Belgarum.

NOn ego finierim posito pia limite vota:
Quò Patriæ pietas me iubet ire, feror.
Æquora littoribus, cohibentur flumina ripis:
Metitur spatiis Terminus arua suis:
Odit amor fines. Quis enim sit finis amori?
Ille modum votis non sinit esse meis.
Quot frondes redeunt siluis, quot gramina campis,
Quot flores pulso frigore fundit humus;
Tot tibi, Belgarum Lux ô LEOPOLDE tuorum,
Eueniant rebus vota secunda tuis.
Austriadûm fastos patriis virtutibus imple,
Et Diuûm, atque hominum digna fauore gere.
Tamque tuum nomen sit formidabile Gallo,
Quàm Belgæ, quàm Rex, quàm Deus illud amant.
Vt pauidi trepidant aquilâ veniente palumbi:
Vt fugit instantes territa cerua canes:
Vt procul audito cedunt armenta leone;
Sic fugiant vultus agmina versa tuos.
Quid non causa valet? calcar pugnantibus addit,
Et facit, vt fortes fortiùs arma gerant.
Quâ melior parte est, non est superabilis armis.
Vim vi dum superat, bina trophæa refert.
Vt causâ vincis, sic armis vincere perge,
Et geminæ titulum laudis ab hoste refer.
Et quàm iusta geris, tam sint quoque prospera bella,
Inque tuo vires milite causa iuuet.
Sic erit, vt victrix toties tibi Belgica plaudat,
Inuictâ quoties sumpseris arma manu.

Laurigerique arcus, ductæque ad sidera moles,
  Inscriptos titulos, & tua bella gerent.
Sic arua agricolis, sic reddas ciuibus vrbes;
  Et bello tollas tristia bella tuo.
Posteritas per te longâ sic pace fruatur,
  Teque patrem patriæ libera sæpè vocet.
Flumina tunc lactis, tunc mellis flumina currant,
  Sanguineis toties quæ rubuere viis.
Sint fasti & statuæ rerum monumenta tuarum;
  Sint animi memores maior imago tamen.
His Amor in fastis tua gesta & nomina scribat,
  Annalesque vocet pectora nostra suos.
Arboribus teneris Corydon inscribat Alexin,
  Aut Paris Oenones nomina falce notet.
Illi corticibus scribant sibi cara suorum
  Nomina; nos animis pectoribusque tuum.
Idque tibi placeat: nec enim non gaudia sentis,
  Quæ tuus in nostro pectore nutrit amor.
Hunc potes è tacito populi deprendere vultu,
  Dum properat vultus quisque videre tuos.
Vndique concurrunt: labor est inhibere tuentes:
  Dulce premi est, turbam non capiente loco.
Non vidisse sat est: redeunt, renouantque videndo
  Gaudia: non oculi, non satiatur amor.
Quod cupiunt omnes, cur non datur omnibus illo,
  Quod patriæ faciem sustinet, ore frui?
Intereà cupientûm oculos tua pascat imago,
  Effigiemque animi præferat illa tui.
Quam quicumque videt, sua fassus gaudia, dicat:
  Hic vir, hic est, cuius gens ope salua sumus.

ELE-

ELEGIA III.

Vota ex victoriis Belgicis.

DIcite iô Pæan: cumulat Victoria lauros,
Quidquid conatur vincere, victor habet.
Vos eritis testes, Gallum quibus expulit, arces,
Oppidaque hostiles non benè passa manus.
Tuque adeò ante alias meritò Armenteria gaude,
Protinus excusso libera facta iugo.
Primitiis, quæ spem nobis animosque reducunt,
Victoris debes esse superba tui.
Venerat Austriades, & quem pugnare paratum
Nondum crediderat Belgica, victor erat.
Sic Athon, aut Rhodopen, aut alta Ceraunia fulmen
Vix benè conspecto, quà venit, igne ferit.
Auspicium felix laurus sit prima futuri:
Principiis insunt omina sæpè suis.
Cominij turres, fossæque & mœnia Lendi
Cursibus obniti non potuere tuis.
Landresium cessit, quod inexpugnabile Fama
Fecerat: hoc cedant oppida plura modo.
Quid Dixmuda gemis? spes tanto vindice dignas
Concipe. triste diu non patiere iugum.
Non illum terrent Alpinæ robora pubis,
Nec quæ te captam millia multa tenent.
Ecce venit; venisse fuit propè vincere: cingit
Mœnia: pugnatur: fortior ille fuit.
Vrbs hæc victa tibi causam LEOPOLDE triumphi
Cùm dedit, ipsa sibi vincere visa fuit,

Hæc eadem nondum captas ſpes erigit vrbes.
Cœpiſti terrâ vincere, vince mari.
Ipſe pater Nereus tibi Dunckercana recludet
Mœnia, quæ magno pulſa tridente quatit.
Nec minùs indignans Grauelingæ clauſtra teneri,
Auſpiciis franget protinus illa tuis.
Tunc tibi Portunus, Phorcique exercitus omnis
Victori plaudent, inſtituentque choros.
Tunc canet inflatâ Triton tua nomina conchâ,
Libera cæruleis per freta vectus equis.
Hei mihi, viſceribus patriæ grauis incubat hoſtis!
Liſa pater captis debilis errat aquis.
Te tua difficili virtus commiſit arenæ:
Vndique te mœrens Flandria poſcit opem.
Quid facias? populos curam partiris in omnes:
Nec te ceſſantem turbida vidit hiems.
Illa quidem nimbis & multâ grandine cœptis
Obſtitit: at ſpes non abſtulit illa tuas.
Qui Corτracenam media inter frigora laurum
Non tulit, hanc primo Mars tibi Vere ferat.
Quam vocat inſultans Flandrorum Gallia frænum,
Signa breuî miles figat in arce tuus.
Euentura precor. Votis Victoria tantis
Aunuit, & lauro ter bona ſigna dedit.

ELEGIA IV.

Vota pro incolumitate Sereniſſimi Principis.

I Felix LEOPOLDE: tuis Victoria caſtris
Prætendit niueâ laurea ſerta manu.
Vincere te videat toties, & ſæpiùs æſtas
Proxima, quàm vidit quæ modo lapſa fuit.

Excitet

Excitet audentem pugnax, inimicaque paci
  Gallia: laus forti maior ab hoste venit.
Auxit Iuleos Pompeî fama triumphos;
  Hannibalis virtus Scipio magne tuos.
Romanâ toties Carthago clade superba
  Romanæ nomen gentis in astra tulit.
Æneæ Turnus nomen dedit; Hector Achilli:
  Te quoque plus magno laudis ab hoste manet.
Sic tamen & muros, & sic hostilia rumpas
  Agmina, ne nimiùm strenuus esse velis.
Venisti sospes per mille pericula: sospes,
  Ad quæ venisti bella gerenda, geras.
Parciùs incerti subeas discrimina Martis,
  Ne patriæ tecum spes quoque lapsa cadat.
Qui te cumque manent inter fera prælia casus,
  Et nos (non potes hoc ipse negare) manent.
Vna salus nobis, vnum & commune periclum est:
  Ah per te saluos, quod cupis, esse sine.
Tu nostris votis, nos te LEOPOLDE fruamur:
  Sospite te duret Numinis ille fauor.
O precor, ô potiùs madeant hostilia nostro
  Sanguine, quàm fiant tela cruenta tuo.
Illa dies bellum nobis, hostesque timendos
  Redderet, antiquis obrueretque malis.
Cùm ferret medios Æneas sacra per ignes,
  Altera sacra, deos, altera sacra, patrem,
Flamma viro, medios ibat quacumque per hostes,
  Ipsaque narrantur tela dedisse viam:
Sic, quoties tua te virtus in feruida mittet
  Prælia, dent acies, dent tibi tela locum.
Nos tamen vt serues, tu te seruare labora,
  Ne pars officij clauda sit vlla tui.

Cur

Cur te, cur toties media inter tela videmus
Spernentem vitæ certa pericla tuæ?
Ah precor, à cæco ne patria pendeat ictu!
Gloria iacturæ est ista timore minor.
Sat tibi sit toties aures & tempora circum
Quot stridisse globos, tot volitasse neces.
Sit satis hos cristas semel excussisse comantes,
Tamque suis carum non violasse caput.
Sic tua sit fortis, ne sit temeraria virtus.
Exitio multis nil timuisse fuit.
Hostis in exemplo est: ad Lendî mœnia nuper
Contra te missum scis periisse Ducem.
Dum ruit hic præceps, dum muros vrget ad ipsos
Agmina, traiectus tempora glande cadit.
Imperet agminibus ductor, seu concutit armis
Oppida, collato seu pede signa mouet:
At quoties laudum rapit immoderata cupido,
Tunc sibi, tunc animis imperet ipse suis.
Si tibi non timeas, timeas fortissime nobis:
Tota salus Belgî statque caditque tuâ.
Dic, quoties pulchræ tangêre cupidine pugnæ:
Vt se conseruem Belgica tota rogat.
Scimus te nullo belli terrore moueri:
Sed patriam tecum perdere, nosque, time.
Te timor in mediis hic vnus terreat armis:
Securos faciet nos tuus iste metus.
Triste quidem durumque duces cecidisse minores,
Queis amor est vitæ laudis amore minor.
Sed tamen hoc minùs est, hoc est reparabile damnú;
Te plus quàm belli sis memor esse ducem.
Non omnes madeant Leopoldi sanguine, qualis
Qui domui Augustæ scuta cruenta dedit.
Christiadûm

Chriſtiadûm Tyrio fulgebant littore ſigna,
Et Solyme pretium, cauſaque Martis erat.
Iamque ferox Acon, nec adhuc ſuperabilis armis
Pertulerat longas obſidione moras.
Altera currebat fruſtrà pugnantibus æſtas,
Et longo feſſus tempore miles erat;
Auxilio Leopoldus adeſt, & ad arma morantes
Incitat, & belli ſuſtinet acer onus.
Cauſa dabat vires: cauſam tutantibus armis
Irruit, & valido mœnia Marte petit.
Non aliter, quàm cùm Libycis impaſtus in aruis
Arma mouet viſo cominus hoſte leo.
Qui vigor oris erat? qualis pugnantis imago?
Horruit Auſtriacas barbara turba manus.
Candida veſtis erat molli de vellere Serum,
Nec color in totâ, quàm niuis, alter erat.
Cingebat mediam gemmis inſignis & auro
Balteus: hoc vno diſcolor illa fuit.
Dicere difficile eſt, in quæ diſcrimina fidens
Iuerit agminibus præuius ipſe ſuis.
Emicat in muros, & plenam milite turrim
Occupat, & ſtricto qualibet enſe ruit.
Corpora denſa cadunt: vultus victoris, & arma,
Dexteraque hoſtili ſparſa cruore madent.
Candida quæ fuerat, niuibuſque ſimillima veſtis,
Sanguine, ceu Tyrio murice, tota rubet.
Balteus exuitur: veſtis, quà balteus illam
Vinxerat, hac tantùm candida parte fuit.
Prodigio ſimile eſt inter tot cædis aceruos
Victorem aduersâ non cecidiſſe manu.
Ah ne tanta tibi ſubeat præcordia virtus!
Euentus ſemper non habet illa bonos.

Per

Per Superos, qui te ſolito tutantur amore,
  Succeſſumque armis dantque dabuntque tuis:
Per te, per patriam, quæ te tibi carior ipſo eſt,
  Quæ, ſi quid pateris, ſe putat ipſa pati:
Per conſanguineum, quo pugnas auſpice, Regem,
  Quo pia pro Belgis arma rogante geris:
Per tibi tam morum & virtutis imagine fratrem,
  Quàm vultu ſimilem, dimidiumque tui,
Parce tibi, tantoſque animos, vt cetera, vince:
  Materiam, quâ ſis hic quoque fortis, habes.
Sic, quem tot curis, factiſque, animoque mereris,
  In te Belgarum creſcere pergat amor.
Sic omnes capias, quas milite cinxeris vrbes,
  Iſtaque ſit belli propria fama tui.
Sic Ligeris fracto, ſic fracto Sequana cornu
  Vincla ferat, noſter quæ modo Liſa tulit.
Sic tibi, qui bello tentat nos perdere, cedat,
  Damnaque quæ nobis intulit, ipſe ferat.
Aut potiùs Reges æterno fœdere iungas,
  Et ſuperes hoſtes hac quoque parte tuos.

ELEGIA V.

Vota ex rebus in Germaniâ geſtis.

QVid tibi præſidium quereris Germania raptum?
  Cur Belgæ tibi gens inuidioſa ſumus?
Non tibi, qui nobis LEOPOLDVM donat, ademit:
  Nec qui nuper erat ſpes tua, totus abeſt.
Hîc etiam geret ille tuis lætiſſima rebus
  Prælia, nec vindex deſinet eſſe tuus.
Hîc etiam reprimetque tuos & proteret hoſtes,
  Et pariter nobis, & tibi victor erit.

Auſtriacæ

Auſtriacæ gentis, quouis ſub ſidere, bella
Sunt tua: commune eſt, quòd gerit illa domus.
Tu damnis Leopolde, & vtrique nocentibus armis
Pone (quòd hæc à te ſperat, & illa) modum.
Sentiat abſentem Germania, ſentiat abſens
Quæ geris hîc nobis, & ſibi bella geri.
Te veniente metum nuper poſuere Boëmi;
Indecori Sueones terga dedere fugæ.
Bannerium planſis exultans fluctibus Albis
Vidit ab Herciniis vertere ſigna iugis:
Vidit & ille tuo mox vrbes Marte receptas,
Alluerat mœſtis quas modò captus aquis.
Praga tibi plauſit, plauſerunt Cæſaris arces,
Grataque pro ſaluis dona tulere focis.
O ita, qui captis nunc it mœſtiſſimus vndis,
Liſa pater ripâ liber vtrâque fluat!
Auſpice te videat, quas præterlabitur, vrbes
Gallica de muris vellere ſigna ſuis.
At ſecura ſatis nulli eſt victoria: ſæpè
Proxima ſunt magnis fata ſiniſtra bonis.
Ah ne corrumpat clades inopina triumphum!
Hei mihi! dedecoris, quod tulit, vltor adeſt.
Bannerius ſocias acies, & Gallica ſecum
Caſtra trahit: magnas parturit ira minas.
Vndique te, Princeps, ceu clauſum indagine, tentat
Cingere: ſpes animo non capit ipſe ſuas.
Sala pater, dixit, quot adhuc ſub gurgite volues
Corpora! ſanguineis decolor ibis aquis.
Da captas Leopolde manus: nunc victa trahetur
Auſtria: nunc Rhenus noſter & Albis erunt.
Quid tibi gratarís? ſpes improbe pone ſuperbas.
Supprime vindictæ gaudia vana tuæ.

Quid

Quid fidis numero? numero concurrere virtus
Non timet: agminibus plus valet illa tuis.
Non ego vana loquor. pauci tot millia contra
Stant animis, Princeps quos facit ipse suis.
Nil acies illum, Martisque tonitrua terrent,
Telaque, quæ Scythicâ grandine plura volant.
Bannerius vinci indignans frendetque doletque:
Tam modò terribilis, territus ipse fugit.
Austriades sequitur, profugisque acerrimus instat.
Quid virtus vmquam pulchrius ausa fuit?
Excipit attonitus fugientûm signa Visurgis;
Excipit, & mediis illa tuetur aquis:
Victor ades: tibi Sala, tibi lætissimus Albis
In ripis statuent vota trophæa suis.
Sic iterùm, sic sæpè nouos molire triumphos:
Mars tuus hostiles hîc quoque frangat opes.
Ecce suis Gallus fidens successibus instat;
Et sua, quæ voto præcipit, esse putat.
Iam mare, iam tellus, iam nobis Flandria seruit,
Totaque iam nostri est Belgica iuris, ait.
Has voces LEOPOLDE feras? compescere perge
Spes tumidas armis altaque verba tuis.
Cuius viderunt trepidas, te terga premente,
Neccarus, & Rhenus, Danubiusque fugas:
Sentiat hîc etiam tua quid manus armaque possint;
Sentiat, & laudis sit noua causa tuæ.
Slangius vt quondam, sic, quos hîc fregeris, hostes
Submittant pedibus signaque seque tuis.
Qualis vbi coluber gelido caput extulit antro,
Sibilat, & torto pectore radit humum:
Igne micant oculi: turgescunt colla veneno:
Cæruleis liuent squamea terga notis:
At

At si transierit medium rota, colla residunt;
Torpescit positis lingua trisulca minis.
Haud aliter tumidas acuebat Slangius iras,
Sæuitiem vincens nominis ipse sui.
Iam prædæ deuotus erat cum coniuge Cæsar,
Creditaque Austriadûm pænè ruina domus.
Tu tantis elatum animis, tu vana mouentem
Opprimis, & captum captaque castra trahis.
Quis fuit ille dies, quo Cæsar vidit inermem
Ante pedes flexo procubuisse genu!
Lernæum pressis iterùm ceruicibus anguem
Herculeâ domitum credidit esse manu.
Audiit, & vultu fassus pallente timorem
Bannerius vires horruit ipse tuas.
Terga iterùm vertit (neque enim spes altera restat)
Signaque præcipiti puluerulenta fugâ.
Quò fugis ah demens? fugias vt Cæsaris enses,
Non fugies animi vulnera cæca tui.
Te Pudor, & Luctus, mistoque Insania luctu
Insequitur, quouis acrius hoste malum.
Has in te victor Furias, quibus æger, & exspes,
Impatiensque tui conficiaris, agit.
Nequidquam turpemque fugam, cladem que tuorum
Interitus causas esse querere tui.
Hæc de Bannerio, toties quem Rhenus & Albis
Horruerant, Marti palma relata tuo est.
Sic hostis fugiat, qui te Belgisque lacessit,
Et cadat in mediâ fractus, vt ille, fugâ.
Austria gauisa est Suecis secura repulsis:
Gaudeat æternùm vindice tuta suo.
Quis tunc, quis rursum terror fugientibus alas,
Cùm victor profugos insequerere, dedit!

Quantus erat ſudor properantibus, Haſſia donec
 Vallum iterùm feſſis perfugiumque fuit!
Quid loquar Auguſtæ, quid Brunæ mœnia, famæ
 Argumentum ingens materiemque tuæ?
Mars tuus hanc atque hanc cingentia caſtra fugauit:
 Oppida ſunt multis, te duce, capta locis.
Te ſua damnauit cogente Ragotzius arma:
 Vindice te tellus Norica ſalua fuit.
Mox iterùm ingenti concuſſa Boëmia bello:
 Mox iterùm ſoſpes te veniente fuit.
Belgica tolle animos, luctumque in gaudia verte:
 Gaudia, ne dubita, ſpe quoque plura feres.
Quid tibi non virtus tantis exercita rebus
 Spondeat? auſpiciis eſt tibi nota ſuis.
Illa tuas armis repetet victricibus vrbes,
 Illatis hoſti cladibus vlta tuas.
Illa tibi Pacem, iuſto quam Marte repoſcit,
 Et cuius ſolo pugnat amore, dabit.

ELEGIA VI.

Vota ex aſcititiis Sereniſſimi inſignibus, quæ ſunt Crux, ad cuius truncum duæ lauri eminent: in alterâ Crucis parte expreſſus oculus, ex alterâ frenum pendet: ad pedem hinc agnus, illinc leo.

NOn ego nunc aquilas, non lapſa ancilia cælo,
 Imperij referam pignora, Roma, tui:
Non pictos clypeis gryphas, formaſque luporum,
 Cinctaque vipereis Gorgonis ora comis:

Nec

Nec quæ sublatis fuerit reuerentia signis,
Tunc quoque cùm fœni, signa, maniplus erant.
Signa, decus belli, viresque animosque iuuentæ,
In fera cùm rueret prælia, visa dabant.
Signa etiam in medios si dux coniecerat hostes,
Non repetisse nefas, & graue crimen erat.
Sæpè sub his magni firmabant fœdera reges,
Et fidei testes hæc tetigere suæ.
At non, vt veteres illis reddantur honores,
Contulerim signis hæc, LEOPOLDE, tuis.
Quid poterant gryphum, simulacraq; vana draconũ?
Quid picti poterant, effera monstra, metus?
Crux tua, cælicolis etiam venerabile signum,
Militiæ non est omen inane tuæ.
Crux olim cælo fulsit manifesta sereno,
Dum vidit mundi Roma coire manus.
Vox simul audita est: Hac pugnes auspice Cæsar,
Victor eris. pugnat: nec mora, victor erat.
Ex illo cessere aquilæ, pictique dracones,
In manibusque crucem signifer omnis habet.
Salue Cæsareis ferri dignissima castris,
Auspicium semper grande datura tuis.
Tu vires, animosque facis: tu barbara terres
Agmina: tu fortes ducis in arma manus.
Tu facis vt lætos referant ex hoste triumphos
Qui pugnas ineunt, te præeunte, duces.
Auspice te vincat LEOPOLDVS, vicit vt ille,
Qui te primùm inter bellica signa tulit.
Te quoque, te patriis fulgentem insignibus addit,
Et mouet auxiliis, quæ gerit, arma tuis.
Ille, tibi quoties aquilas submittet & hastas,
Speratam toties experiatur opem.

Non frustrà geminas circum tua robora lauros
  Fixerit, auspiciis debita serta tuis.
Huc etiam tendunt vigiles in pectore curæ,
  Quas, vt te seruet, Belgica, semper habet.
Excubat, & partes animum diffundit in omnes,
  Et vigiles oculos semper in hoste tenet.
Consilia explorat: neglectum si quid ab hoste est,
  Occupat: instructos præuenit arte dolos.
Omnia sollicitus circumspicit, omnia versat:
  Exactum, si quid prosit & obsit, habet.
Hoc est quod præfert oculi vigilantis imago:
  Officij sese sic monet ipse sui.
Profuit hoc nostris, prosit venientibus annis,
  Tutaque det Belgis otia cura Ducis.
Vincat, & oppressas Gallis extorqueat vrbes
  Illorum victor, nec minùs ipse sui.
Magnus vterque labor; sed sese vincere maior:
  Est hæc, sitque animi laus LEOPOLDE tui.
Frena Pelethronij Lapithæ reperere domandis,
  Quos nondum ad bellum finxerat vsus, equis.
Frena docent celeres effusum in puluere cursum
  Sistere, & exiguo flectere in orbe pedes.
Est vigor, est præceps altis & viuidus ardor
  Mentibus, & frenis impetus omnis eget.
Cùm scuto, Dux magne, tuo fulgentia iungis
  Frena, iubes omnes scire quid ista velint.
Scimus, suspicimusque animi se signa regentis:
  Sic benè, sic longùm teque tuosque regas.
Cùm pulsos Istro Sueonas, cùm libera Pragæ
  Mœnia, cùm Slangî vincula fama canit;
Cùm Landracenas lauros, Lisamque receptum,
  Et Dixmudano fixa trophæa solo:

Plus

Plus laudum superest: victoria pulchrior vna
  Omnibus est, animum vincere posse suum.
Vna sui vera est victoria. Quid iuuat hostem
  Vicisse, & vitiis succubuisse suis?
Præcipuum vicit, qui se benè vicerit, hostem:
  Pulchrior è nullo puluere palma venit.
Hic superat reges, & regum culmina victor,
  Imperiumque sibi latius orbe dedit.
Ille potest agnos pariter sæuosque leones
  Iungere, nec dubiâ conciliare fide.
Ille suos, nullo mentem turbante tumultu,
  Seque regit placidus, fortis ad arma tamen.
Quæ fuit Augustæ, quæque est Clementia semper
  Fama domus, vires temperet illa tuas.
Vtque facis, doleas, cùm cogeris esse seuerus,
  Solaque agat partes ira coacta suas.
Quæ populo tantùm per ferrum & vulnera prosunt,
  Vltima curandis sint medicina malis.
Aspice, quem LEOPOLDE times: ignoscere promptus
  Instruit inuitas fulminis igne manus.
O benè, quod DOMINI scuti frons summa TIMOREM,
  Sed magis inscriptum mens tua semper habet.
Huic vni parere labor bellique, domique
  Est tuus: huic vni displicuisse times.
Felix, qui didicit, quem tu LEOPOLDE, timere,
  Esse memor regno sub grauiore suum.
Strenuus, impauidusque, & se generosior ipso
  Rem gerit: audentem prouehit ille timor.
Hic tibi te dignos generosi sanguinis ignes
  Suscitet: hoc felix auspice bella geras.

ELEGIA VII.

Vota ex honestâ animi relaxatione.

NOn benè continuus fertur labor: otia poscit.
  Otia dant animos, fessaque membra leuant.
Cui iuga sudanti soluit ceruice colonus,
  Fortiter, & longo tempore taurus arat.
Qui demptis ad plena stetit præsepia frenis,
  Isthmiaco meliùs puluere currit equus.
Deficiet sensim, qui semper tenditur arcus:
  Ferre negat segetes irrequietus ager.
Apta quiês operi: quod habet requiemque modumque
  Durat opus. Virtus exigit ipsa modum.
Corpora de duro non sunt mortalia ferro:
  Nec silicum venas membra, nec æris habent:
Et tamen assiduo ferrum consumitur vsu,
  Assiduus lapides vsus & æra terit.
Hoc sensit, posuitque Deæ delubra Quieti,
  Thuraque Cecropidas Roma secuta dedit.
Illi sæpè duces tenero de flore coronas,
  Grataque suffuso dona tulere mero.
Grande geris, Princeps, & quod mortalia frangat
  Pectora, si nullâ parte leuetur onus.
Nix, & hiems, pluuiæque graues, & puluis, & æstus,
  Et vigiles noctes, sollicitique dies,
Præliaque, & validis repetendæ viribus vrbes,
  Et non spernendo iustus ab hoste timor,
Pars onerum; sed pars quota sunt LEOPOLDE tuorũ,
  Quæ te sollicitum nocte dieque tenent?

Tamque

Tamque grauis toto te moles vrgeat anno,
Nec placidos habeant tempora dura dies?
Cur alia ex aliis omni te tempore cura
Maceret, & nostris conficiare malis?
Ipse tuus miles non semper degit in armis:
Sæpè caput galeâ nudat & ense latus.
Tu quoque sollicito clypeum de pectore solue;
Et galeâ vertex, & vacet ense manus.
Casside depositâ citharam tractabat Achilles,
Molle mouens plectrum quâ priùs arma manu.
Quâ Turnus casurus erat, venabula torquens
Perculit errantes dextera sæpè feras.
Cùm freta sulcaret fugiens Salamina patremque,
Nec fuga dura minus, quàm pater ipse foret;
Sæpè caput viridi Teucer vinxisse coronâ
Dicitur, & cursus sustinuisse suos;
Et sociis dixisse: Graues iam pellite curas,
Æquoreum velis cras repetemus iter.
Tu quoque, dum nostris expellis finibus hostes,
Oppida dum Domino reddis adempta suo,
Temporibus mediis animum laxare memento,
Vt quibus es, possis vtilis esse diu.

ELEGIA VIII.

Vota ex venatione.

CEssat Martis opus: iuuat interrumpere curas:
Venatum in siluas, dum licet, ire paras.
Nobilitas in equis coit, & delecta iuuentus,
Exultatque tuum cingere posse latus.
Ire iuuat: siluis tibi mens nunc errat in altis,
Et videt excitas insequiturque feras,

Aut agilem ceruum, aut metuendū dentibus aprum,
  Quos petit auguriis & capit antè suis.
Dum resonant siluę strepitu iuuenumque canumque,
  Sit precor inceptis æqua Diana tuis.
Ite viri: Diana vocat: caua murmure rauco
  Cornua, latratu signa dedere canes.
Tuque ades ô LEOPOLDE : vocant te lustra ferarum,
  Nec tibi nec votis inuia lustra meis.
Seu iubeas casses, nodosaque retia tendi,
  Incidat in casses plurima præda tuos.
Seu valido excussum mittes hastile lacerto,
  Sint tua, quod Cephali tela fuisse ferunt.
Tot tibi sternendas, Triuiæ quot Mænalus olim,
  Præbeat, aut plures regia silua feras.
Siue canes in apros, trepidosque hortabere ceruos,
  Inficiant multo sanguine rostra canes.
Sed tamen oblatæ capias spectacula prædæ,
  Quique canes instent, quotque, quibusque modis.
Vt primus det signa sagax cum fratre Melampus,
  Vtque feram è latebris primus Hylactor agat.
Tum videas celer vt Pterelas, Lælapsque, Thousq;
  Et Dromas in prædam, Theridamasque ruant.
Eripiat pernix vt se fera morsibus ipsis,
  Iam tibi, iam sociis, iam sibi visa capi.
Dumque plagas conata leui transmittere saltu
  Emicat, Hylæo crura tenente cadat.
Proximus vt tergo Leucon, vt inhæreat armo
  Fortior admonitu facta Lycisca tuo.
Denique, ne carmen cursu sit tardius ipso,
  Agmen vt in captam conuolet omne feram.
Hæc tibi dum mediæ dant oblectamina siluæ,
  Militiæ speciem finge videre tuæ.

Insidiis

Inſidiis captare feras, aut ſternere telis,
Martis neſcio quid bella mouentis habet.
Venator, mileſque ſuis præcingitur armis,
Remque ferox animis, ingenioque gerit.
Hic ſuperat muros; ille aſpera culmina montis:
Hic vrbes ſepto claudit; at ille feras.
Militis eſt ventis, & iniquis ſolibus vri,
Et gelido denſas ſub Ioue ferre niues;
Nec, prædæ quem raptat amor, cauſſàbitur æſtus,
Nec ventos, & aquas, arnaque dura gelu.
Ardet vterque ſequi, quo ſpes eſt poſſe potiri:
Exultat ſpoliis victor vterque ſuis.
His precor vt ſpoliis victor cumuleris, & illis;
Fauſtaque det Martis ſigna Diana tui.

ELEGIA IX.

Vota ex aucupio.

NEc tibi, quod ſpectes, vacuus non præbeat æther:
Venantûm ſtudiis campus & ille patet.
Vtque patet, faueat. Volucrum inter nubila pugnæ
Oblectent oculos detineantque tuos.
Aſpicis? en motu placido, ſimiliſque natanti
Aërium pennis ardea findit iter:
Inſonuit pariter pugno dimiſſus herili,
Speque celer prædo præmia viſa petit.
Radit humum pernix, ductiſque per aëra gyris
Surgit, & in nubes inſidiator abit.
Illum oculi rapido ſuperantem nubila niſu
Pænè negant acie deficiente ſequi.

Illa timet, quantumque potest attollit in auras
Se quoque, sed pennas lentiùs hoste mouet.
Hic super euehitur, spatioque ingente relictam
Præterit: ad palmam pronior inde via est.
Alitis hinc trepidæ supra caput ingruit asper,
Attonitamque auido concitus vngue petit.
Non secùs ac subito deiectum turbine fulmen,
Aut versâ Parthi torta sagitta manu.
Illa fugæ diffisa, minas opponit & iras
Insidiis, audax esse coacta metu.
Nam quid agat? rostrumque minax, oculosque sequaces
Quacumque ille aditum tentat, in hoste tenet.
Vnguibus armatis nequidquam obiectat inermes,
Quâque potest pugnat, seque tuetur ope.
Et partem modò corpus in hanc, modò librat in illam;
Remque obliquâ latus, remque supina gerit,
Verberibusque alarum, & acuti cuspide rostri
Insonat: ah prædo feruide rostra caue.
Rostra caue, nec te perdat temerarius ardor:
Ah propè iam victor, ne feriare, caue.
Ille feros pennis fugiens velocibus ictus,
Acrior in pugnam rursus & arma ruit.
Imminet hinc atque hinc, omnique à parte lacessit
Viuidus: alternant spesque timorque vices.
Pasceris intereà pulchro sub nube duello,
Suspensosque oculos palma ferenda tenet.
Dum cruor, & vulsæ labuntur ab æthere plumæ,
Concussæque alæ, corneaque ora sonant,
Quod iuuet, eueniat: vincat, quem vincere mauis;
Prædaque spectantis decidat ante pedes.

Dec

Det plausum pennis victor felicibus ales,
Ominaque hinc armis accipe læta tuis.
Augurium felix: fessam premit acer & vrget:
Exitus è voto est: hic ferit, illa cadit.
Sic inuade tuum, sic vrge fortior hostem;
Sic preme cedentem, nec nisi victor abi.

ELEGIA X.

Vota ex arte musicâ.

AVribus est etiam sua concedenda voluptas:
Sæpè per has animum leniter illa subit.
Pectora fessa malis, longisque exercita curis
Quo leuet, artificis gratia vocis habet.
Cantus mollit opus, nec tempora longa videri,
Sollicito quamuis plena labore, sinit.
Cantus & è manibus districtos excutit enses,
Componitque animos, restituitque sibi.
Præcipuè dum se vocum commendat, & artis
Dotibus, & numeris se probat ipse suis.
Non satis est, si vox respondeat ima supremæ,
Et concors mediis hæc sit & illa sonis.
Mille modis opus est, lenociniisque canendi,
Mulceat vt sensus vox LEOPOLDE tuos.
Sit teneris arguta sonis, sit rara necesse est,
Cui dicas: Nostri pars eris vna chori.
Ars tibi iudicium de se perfecit, opesque
Intellecta tibi, quas habet, ipsa dedit.
Vt rapiunt animos discrimina dulcia vocum,
In tibi selectis quæ meruere locum!
Audiat has Orpheus; cithàram plectrumque reponet,
Miratus teneros ore silente modos.

Audiat

Audiat has Siren; vocalia comprimet ora,
Et cantus, dicet, dulcior ille meo est.
Da Priamum nobis, vocesque exaudiat illas;
Iam minùs Hectoreo funere mœstus erit.
Redde Philocteten ad Lemni surda querentem
Litora; tam blandæ sentiet artis opem.
De saxis homines factos ait esse vetustas:
Saxa ferox animis & rude vulgus erant.
Threïciis iterùm rigeant mortalia saxis
Pectora; tam blandus molliet illa canor.
At tu laudatas felix chorus exere voces,
Exere: iam litui, iam tacuere tubæ.
Ecce tibi Princeps animum iam præbet & aures;
Nunc ô nunc solitâ dulciùs arte cane.
Mulceat augustum, quâ polles, gratia pectus,
Totque datum curis occupet vna locum.

ELEGIA XI.

Vota ex statuis & picturis.

ARtificum fœcunda parens, felixque laborum
Belgica, quos priscis cedere fama negat:
Cui neque Lysippi, neque dignæ laude Myronis,
Nec Coæ desunt, Parrhasiæque manus.
Iam iam fama tuis maior venit artibus: illas
In pretio Princeps, quale merentur, habet.
Iudicium cuius nec amor, nec decipit error,
Nullaque pars artis, gratia nulla fugit.
Quem lætis obit hic oculis, vultuque probante
Aspicit, inuidiâ est altior ille labor.
Et quamuis quod & ars, & dextræ cura peritæ
Extudit, auctorem seque tuetur opus;

Attollit

Attollit laus ipsa tamen; censuráque tanti
  Iudicis, à rarâ quod venit arte decus.
Magnus Alexander maiorem fecit Apellem:
  Alterius pingi noluit ille manu.
Creuit honor Lysippe tuus, dum sanciit idem,
  Exprimeres vultus solus vt ære suos.
Iam veterum famam, iam spem superate minorum,
  Vos ipsas doctæ iam superate manus.
Principis è vestro capienda labore voluptas:
  Quam petitis laudis non leue fœnus erit.
Addit amor famæ speratáque gloria calcar,
  Maioresque animos ingeniumque facit.
Aspice certantes: studium certantibus vnum
  Est, oculis, Princeps, posse placere tuis.
Successus habeat cura ingeniosa; nec vlla
  Non benè ducta suum linea fallat opus.
Seu pingant hominum formas, qui viderit illas,
  Natas, non pictas, arte latente putet.
Ora loqui credat, vestigia velle moueri,
  Officiis fungi cetera membra suis.
Seu simulent flores, & mixtas floribus herbas,
  Ipsa suos hortos Flora videre putet.
Nec dubitent calathos deceptæ quærere Nymphæ,
  In quos cum dominâ munera verna legant.
Seu quidquid facient, verum videatur imago,
  Naturæque nihil dissimulantis opus.
Veráque, qui spectat, putet omnia: quæque moueri
  Vi, seu sponte solent, hîc quoque credat agi:
Luctari pugiles, impelli carbasa ventis,
  Volui vndas, flammas vrere, tela iaci.
Nec minùs ars oculos fallat, quàm Zeuxidos olim
  Picta manu cupidas vua fefellit aues.

Sed

Sed tua nil meliùs quàm bella & prælia pingat:
Expleat hic numeros ars operosa suos.
Illic in mediis videaris millibus ardens:
Ardeat exemplo miles in arma tuo.
Martem oculi spirent: cristas vibret aura comantes:
Dextra minax veros concitet ense metus.
Sic tuus incedat, fuluæque insultet arenæ,
Vt si, quem veheret, conscius esset equus:
Plusque sit in tabulâ, quàm quod videatur imago,
Nec nisi spiranti desit in ore sonus.
Parte aliâ disiecta ferox in mœnia miles
Ingruat, hostili signaque figat humo.
Vultibus aspiciens illum pallentibus hostis
Terroris toto præferat ore notas:
Stet positis supplex armis, pacemque precantes
Iam deploratâ tendat ab vrbe manus.
Ipsa super notis volitans Victoria castris
Prætendat capiti laurea serta tuo.
Atque vtinam vt vultum, virtutem ars pingere posset;
Ah cur hîc vires deserit illa suas!
Quod tamen est voti, nullum non fallat imago
Et res & vultus exhibitura tuos.
Ipse opus aspiciens, geminum te credere possis,
Aut iterùm, quæ te sunt duce gesta, geri.

ELEGIA XII.

Vota ex Historiâ, Philosophiâ, Poësi.

GRande opus Imperium est: bellum pacemque tuetur,
Neu tantæ molis pars labet vlla, cauet.

Hîc priscas renouat leges, hostilibus illic
    Seruatura suos obiicit arma minis:
Hîc sceleri pœnas, hîc laudi præmia ponit;
    Et curæ, vt præsens omnibus adsit, habet.
Numinis hæc quædam est terras moderantis imago:
    Has Princeps causas, vnde colatur, habet.
Tanta tamen ne te lassent molimina rerum,
    Otia temporibus sunt tibi danda suis.
Otia, quis credat? tantis quoque commoda curis,
    Quo pascas animum, quoque iuuere, dabunt.
Sumpseris Historiam, nihil est instructius illâ:
    Quid reges seruet regnaque, nempe leges.
Seu metuenda ferunt subiti discrimina casus,
    Consilium subitis casibus illa dabit:
Seu sibi præfidat tumidus successibus hostis,
    Queîs illum frangas artibus, inde petes.
Illa docet celeri nec opino vincere Marte,
    Illa docet iustâ vincere posse morâ.
Illa graues regnis populisque auertere clades,
    Alteriusque malâ sorte cauere suam.
Hîc regum rerumque vices, variumque laborem,
    Sæculaque exiguo tempore tota vides.
Nec semper studiis animus retinendus in îsdem:
    Sunt etiam studiis ingenioque vices.
Ipsa tibi quandoque suos Natura recessus,
    Quasque sinu condit diuite, pandat opes.
Tum tibi scrutari libeat primordia rerum,
    Et cæli mores, sidereasque vias.
Quid tonet; vnde niues; quid alat sub nubibus ignes;
    Vnde coloratis fulgeat Iris aquis.
Quid tantum hiberni properent occumbere soles;
    Cynthia cur numquam, quo priùs, orbe micet;

Quid

Quid quatiat terras, montesque euertat & vrbes;
 Cur mistis scopulos ignibus Ætna vomat:
Cur abeat spatiis, redeatque æqualibus æquor,
 Cærula nec fines exeat vnda suos.
Quodcumque attigeris, pulchri stimulatus amore,
 Ingenio pateat protinus omne tuo.
Quæque peti solet hinc, veniat tibi plena voluptas,
 Nec desiderij pars vacet vlla tui.
Adsit, & è rebus rerum tibi cognitus Auctor
 Summa voluptatis sit tibi causa tuæ.
At si Pierias animo vertaris ad artes,
 Inuitetque tuam Castalis vnda sitim:
Atria Musarum sese tibi sponte recludent,
 Eque suis venient ad tua castra Deæ.
Cùm tibi Pelides fuerit, cùm lectus Vlysses,
 Et Pater Æneas, Æneadumque labor:
Spes erit, vt nostros non auersere libellos,
 Digneri[s]que oculis otia nostra tuis.
Hei mihi! Calliope cur est conatibus impar
 Nostra suis, nec te Principe digna sonat?
Augusto quales meritò placuere Poëtæ,
 Qui de te scribant, tempora nostra ferant.
Atque aliqui grauiore impulsi pectora thyrso
 Res à te gestas, quo decet, ore canant.
Materiâque animisque à tanto iudice sumptis
 Mæoniis æquent arma virumque modis.
Sic scribant, vt scripta probes, & in omnia chartæ
 Sæcula cum multâ laude probantis eant.

ELE-

ELEGIA XIII.

Vota ex Virtutibus.

NVnc mihi Pierides solitis assurgite votis
Altiùs, & paruis magna sonate modis.
Non mihi nunc oleæ tantùm, non carmine lauri
Optandæ veniunt, Nestoreique dies.
Maius opus moueo: reserat sua limina Virtus,
Iunctaque vicinus templa recludit Honor.
Si sinis, ingredimur tecum sacra limina, Princeps:
Hæc etiam votis carminibusque patent.
Illic Heroas veteres mirare, nouosque
Quos adytis Virtus addidit ipsa suis.
Illic & titulos, & nomina clara tuorum,
Scriptaque sub statuis fortia facta lege.
Inter & Austriacos stantem te respice, quiite,
Quæque geris, laudant, teque imitere, monent.
Ante alios mirare Patrem, similesque paternis
In te Virtutes liuor & ipse probet.
Sic illum referas, vt possis moribus ipsis
Agnosci tanti filius esse patris.
Vtque facis, cultum doceas pietatis auitæ
Austriaci primum sanguinis esse decus.
Errat, qui reges opibus metitur & armis,
Victricique putat nil prius esse manu.
Est aliquid sceptris, regnisque augustius ipsis,
A quo maiestas, quòd sibi constet, habet.
Virtus diuitiæ, virtus dos maxima regum est,
Quâ sine nil regum gloria laudis habet.
Pulchrior hæc positis fumosa per atria ceris,
Captiuisque armis, exuuiisque ducum.

Illa datos fasces, populosque vrbesque tuetur,
Iustaque subsidio promouet arma suo.
Illa metus expers, animosque à vulnere sumens
Erudit vt vincant, & facit ipsa duces.
Illa tibi lauros felix ferat, illa triumphos,
Fidaque pro signis stet LEOPOLDE tuis.
O adsit, semperque tuis se misceat armis!
Conueniunt meritis tam bona vota tuis.
Quæque fuit virtus Leopoldos sparsa per omnes,
In te vno vires exerat illa suas.
Quàm tua te digna est, tam sit prudentia felix:
Vincat, & ex actis se probet illa tuis.
Nil vires sine mente valent: moderamina poscunt:
Ingenio debent, consilioque regi.
Nouerat Æacides leges, & idonea pugnæ
Tempora; non tantùm viribus acer erat.
Plus Laërtiades animo, quàm viribus Aiax
Præstitit: ingenio Troia subacta fuit.
Robora cùm Pyrrhi fregit, patresque labantes
Appius erexit, luminis orbus erat.
Illis sub tenebris plus, quàm Romana videbat
Curia: plus castris omnibus vnus erat.
Semper te Ratio, numquam Fortuna gubernet:
Hæc fallit, tutâ dirigit illa viâ.
Non ingens animus, non te suprema potestas
Ire sinant, quà non iura Deusque sinunt.
Peccantûm tua semper agat clementia causas,
Et cùm, quod nolles, cogeris esse, dole.
Non quoties homines committunt fulmine digna,
In manibus toties fulmina Numen habet.
Numinis exemplo, Princeps, ignoscere gaude:
Ille potestatis dulcior vsus erit.

Sæpè

Sæpè malo, cui nec ferro medeare, nec igni,
Auxilium præsens succus & herba fuit.
Mens quoque tot populis & bellis apta regendis
Læta sit, & curis altior ipsa suis.
Ac, veluti sudo nimbis Aquilone fugatis
Pura dies, omni nube serena vacet.
Seu votis sors læta fauet, seu dura repugnat,
Ipse tibi similis maior vtrâque mane.
Si curæ versant animum, si bella fatigant,
Nec semper velis æqua sit aura tuis;
Si labor humanis maior te viribus vrget,
Auspice te credas omnia posse Deo.
Et pater, & patris toties exercita virtus
Hæreat ante oculos, admoneatque sui.
Nec, si depositis venias spes vltima rebus,
Infringant animos oppida capta tuos,
Captiuique amnes, iniectaque vincula ripis,
Quæque volant nostro Gallica vela mari.
Ducit ab aduersis animos & robora virtus,
Materiemque sui tempora dura facit.
Post Veios domitos famam pepetere Camillo
Proxima Tarpeio Gallica signa Ioui.
Hannibal Ausonias si non penetrasset in arces,
Quod Fabij nomen, Scipiadæque foret?
Cimbrorum fecere minæ Numidûmque furores
Cur Marius toto nomen ab orbe ferat.
Et tibi, quam seruas, patriæ fortuna labantis
Non minor est famæ causa futura tuæ.
Ergò ades, &, nostro tumidus dum pascitur hostis
Sanguine, materiam laudis ab hoste pete.
Sic tua te summis virtus heroibus æquet,
Quâque illos duxit, ducat ad astra viâ.

Sic pater è summo cùm te spectabit Olympo:
Viue diu, felix, dicat, imago mei.
Heredemque videns laudum cum fratre suarum
Gaudeat in natis se superesse suis.

ELEGIA XIV.

Vota ex cultu B. Virginis.

TV quoque magna parens, rebus spes altera nostris,
Das causam votis, materiemque meis.
Alma faue, mitisque tuum cum carmine vatem
Respice, & optatis adijce plura meis.
Si statuas, si templa tibi LEOPOLDVS & aras
Dedicat, & toties ad tua sacra venit:
Si tibi se dedit, si te suspirat in vnâ,
Estque frequens illi nomen in ore tuum:
Si tua laus illi curæ est, si sacra, diesque,
Et te thure dato, muneribusque colit:
Si, quidquid vicit, tibi se debere fatetur,
Quæque à te data sunt munera, dignus habet:
Huc adhibe vultus, ô mater, & annue votis,
Quæ tibi pro patriâ, cum patriâque facit.
Ecce petit supplex certis tua templa diebus,
Quæ Bruxella sibi proxima ritè colit.
Stamine quæ ducto (non est sine teste vetustas)
Descripsisse tuâ diceris ipsa manu.
Non illum Boreas, non illum detinet Auster,
Turbidus hic nimbis, horridus ille gelu.
Aspice, consuetas vt eat spe plenus ad aras,
Vtque tuos supplex procidat ante pedes.
Quas sensit toties, & te duce sentiet hostis,
Tendit submissas hic tibi Diua manus.

Effigiem,

Effigiem, niueoque tuos in marmore vultus
Spectat amans, & te pænè videre putat.
Hîc hæret, blandoque tui retinetur amore,
Hîc gaudet tecum sæpè diuque loqui.
Hîc animo pius indulget, longasque videri
Non sinis oranti tuque, locusque moras.
Cumque abit, inuitus dilectas deserit aras;
Nec, quamuis abeat, totus abire potest.
Parte sui meliore manet, neque cara relinquit
Limina: sic nato, sic tibi semper adest.
Hæc pietas quid non de te mitissima speret?
O, duce te, Belgis arma secunda gerat!
Dumq; (quod ô breue sit) geminæ lacrymabile genti
Bellum erit, auxilium sentiat ille tuum.
Te spectant acies, quas dirigit ille, sibique
Præsidio spondent omnia læta tuo.
Ille tibi exuuias, quas victor detrahet hosti,
Cristatas galeas, signaque rapta vouet.
Adiiciet titulum: VICTRICIS MVNERE DIVÆ.
Tu titulo facias, exuuiisque locum.
Non sibi, non armis tribuet, validisque lacertis,
Sed tibi, quas palmas victor ab hoste feret.
Tu validas frangis vires, tu cladibus hostes
Atteris, & fortes fortior ipsa domas.
Iusta tuus iuuat arma fauor: tu vindice dextrâ
Vertis in auctores impia bella suos.
Vicerat, & validum Comnenus fregerat hostem;
Nec quâ vicisset, nesciit ille, manu.
Ecce parat currus populus, pompamque triumphi,
Sertaque Cæsareas implicitura comas.
Quid facitis? non est opus hæc victoria nostrum,
Parta licet fuerit me duce, victor ait.

Non mihi, quam fertis, sed Diuæ danda merenti
Laurea: successus vindicat illa meos.
Militibus dedit illa meis in prælia vires:
Illius munus prospera pugna fuit.
Dixerat. imperio parent, simulacraque Diuæ
Laurigeris iuuenes imposuere rotis.
Diua triumphatrix in curru stabat eburno,
Virgineum lauri fronde reuincta caput.
Sub pedibus fractique arcus, fractæque secures,
Spiculaque & pharetræ, barbara præda, iacent.
Pompa venit: sonuere tubæ: ferit aurea plausus
Sidera: sparguntur flore recente viæ.
Illa subit muros: visum venit vndique turba:
Nudato Cæsar vertice ponè subit.
Cæsar iô comitare: tuo nil Diua triumpho
Detrahit: in facto gloria magna tuo est.
Tales Diua tibi iam nunc Leopoldvs honores,
Tu modò fortunes quæ gerit arma, parat.
Tristia te tangant miseri suspiria Belgî,
Quæque tulit populus vulnera, quæque timet.
Ipsa (quod ô prosit) de te clementia nata est:
Naturam fructus, quem tulit, arbor habet.
Quam natus pietasque tibi materna dedêre,
Naturæ possis non meminisse tuæ?
Macte animi Leopolde: tibi, quodcumque rogabis,
Plenius ingenio Diua datura meo est.
Illa dabit vires: illius munere vinces:
Nec te, nec causam deseret illa tuam.
Vt ventis non semper eant tua vela secundis,
Virgineâ numquam destitueris ope.
O benè, quod tantâ bellum geris auspice: rebus
Altior humanâ spes venit inde tuis.

Sic

Sic benè pugnatur, cùm quæ bona causa coëgit
  Sumere, cælestis promouet arma fauor.

ELEGIA XV.

Vota ex cultu Vener. Sacramenti.

SAcra vocant: date thura focis: altaria fument:
  Velentur sertis limina: Numen adest.
Floribus ornentur, foliisque recentibus ædes,
  Et rubeant vernis compita sparsa rosis.
Ite Sacerdotes, sollemnem ducite pompam:
  Lucentes præeant, quà venit illa, faces.
Huc ades ô LEOPOLDE: sacros celebramus honores,
  Imperium proauis qui pepetere tuis.
Sepositis belli curis paullisper & armis,
  Huc ades, & supplex ad tua sacra veni.
Qualis vectus equo mediis Rudolphus in agris
  Fertur humi viso procubuisse Deo;
Atque Sacerdotem pariter, Dominumque secutus
  Sordida stramineæ tecta subisse casæ.
Nondum tantus erat, cùm Diuûm munere creuit,
  Et tulit officij præmia magna sui.
Primus ad augustos, pretium pietatis, honores
  Extulit Austriadas, Cæsareamque domum.
Primus inexpertas regni tractauit habenas,
  Perque suum misit sceptra tenenda genus.
Hic docuit famam, generisque attollere nomen,
  Hic docuit sanctâ quærere regna viâ.
Illi aquilas, illi solium, pulchramque coronam
  Formosâ Pietas detulit ipsa manu.
Hinc decus Austriadûm, dominæq; potentia gentis,
  Quam colit exoriens, occiduusque dies.

Ite procul, qui per strages & cædis aceruos,
Ad decus & famam creditis esse viam:
Noxia qui faciles, prosint modò, bella mouetis:
Qui benè criminibus regna putatis emi:
Quorum spes auidæ sua lex: quibus hostis habetur,
Quicumque imperium, quo spolietur, habet.
At tu perge tuâ famam pietate mereri:
Plus quoque quàm speras, quem colis, ipse dabit.
Sensisti, quàm vera loquar. Salfeldia testis,
Æternum facto nomen adepta tuo.
Illic fessa tuus curabat corpora miles:
Parua, sed auspiciis fortia castra tuis.
Audiit, & subitò vires Bannerius omnes
Cogere, quas sparsas Rhenus & Ister habent.
Ipsa quod optanti vix spes promitteret, vltrò
En, ait, en nobis attulit ipsa dies.
Cingimus Austriadem. quid cessas vincere miles?
Irrue: successum resque, locusque dabunt.
Dixit. & admotis celer obsidet vndique castris
Austriadem; paucos millia multa premunt.
Nec mora: fulmineo cælum tonat omne tumultu,
Et latere ex omni ferrea tela volant.
Multa moues animo dubius LEOPOLDE futuri,
Et meritò vires consulis ipse tuas.
Quid facias? pugnes? numero cadet obruta virtus.
Effugium tentes? vndique clausa via est.
Stas animis contra. parui fiducia valli
Quod nequit, hoc pietas iustaque causa facit.
Illa dat inuictos animos, turpemque timorem
Dedocet: hostiles despicit illa minas.
Sic & Massylis subitò deprensus in aruis
Stat leo, virtutis conscius ipse suæ.

Vndique

Vndique ſe fundunt circùm, genus acre, moloſſi,
Quos viſo ſubitus continet hoſte timor.
Pars ſtrepit à tergo: pars ora aduerſa laceſſit.
Hæc dubitat: timet hæc: hæc fremit: illa fugit.
Exululant, ſoliſque explent latratibus iras:
Diſcrimen propiùs terror adire vetat.
Ille manet, rictumque fremens oſtentat & vngues:
Excuſſis horrent aſpera colla iubis.
Intereà Phœbus vehit annua feſta. ferenda eſt
Sacra per ornatas hoſtia ritè vias.
Hæc tibi lux ſancta eſt: hæc te LEOPOLDE quotannis
Poſcit, & è caſtris ad ſua ſacra vocat.
At nunc quid facias? conſueti moris honorem
Rite Deo fieri non ſinit ipſe locus.
Impietas aras totâ ſibi vindicat vrbe,
Vindicat iniectâ templa profana manu.
Vindicet. vnde ſuos pietas benè paſcat amores,
Tunc quoque cùm deſunt omnia, ſemper habet.
Deſunt templa? casâ facies de paupere templum.
Ara deeſt? aram fagina menſa dabit.
Lumina rara micant? facibus melioribus ardent
Pectora. Cultus abeſt? hunc quoque ſupplet amor.
Ille tuis humeris Tyrios detraxit amictus,
Detraxit lecto ſerica vela tuo.
At quis in infeſtâ Romanis ritibus vrbe
Velatum pompâ Numen eunte canet?
Et tua iam cinctis procul eſt ſymphonia muris,
Nec modus accerſi, nec via præbet iter.
Hoc quoque nil obſtat. Sacris inimica Deoque
Gens canit imperio ſacra Deumque tuo.
Pompa venit: pompæ tu pars ſpectaris & auctor,
Præſentemque vocas, ſubſequeriſque Deum.

Mira, sed acta canam. dum vultu supplice prodis,
  Dum sacris, tamquam liber ab hoste, vacas:
Vim quoque, ceu sacris faueat præsentibus, hostis
  Supprimit, & nullâ prælia parte mouet.
Cessat atrox, causis non apparentibus, hostis:
  Tympana cum lituis, æraque rauca silent.
Vix via finita est, fragor vndique & vndique rursus
  Intonat, & rursus tela, quot antè, volant.
Dicite, quid vestras gens sæua coërcuit iras,
  Sacra suum donec pompa peregit iter?
Quid tormentorum strepitum, quid fulmina Martis,
  Quid tenuit promptas in fera bella manus?
Austriacis Superos scite, & sentite fauentes:
  Non studij aut casus, Numinis ista mora est.
Huic domui Superi, pietasque ante omnia curæ:
  Estque piæ Superis mutua cura domus.
Quid struitis? vobis aduersum agnoscite cælum,
  Damnantemque minas, armaque vestra Deum.
Vincit iô pietas: pauidos timor occupat hostes:
  Attonitos ratio, consiliumque fugit.
Spes modò tam præceps in turpem versa timorẽ est:
  Deficiunt animi, deficiuntque manus.
Fit fuga: tu tergis fugientûm victor inhæres:
  Quà sequeris, multâ cæde rubescit humus.
Sic pugna LEOPOLDE, Deo tua bella regente,
  In niueis victor sæpè vehendus equis.
Hic honor, hæc pietas cælo quoque teste probata
  Ibit in exemplum stirpis, eatque tuæ.
Sit tibi, sit nobis pietas hæc sæpè triumphi
  Causa, sit attonitis hostibus vsque metus.
Quid precer vlteriùs? fortunam vincat, & hostes,
  Et casus omnes hac ope nixa domus.

ELEGIÆ IN MORTEM DVORVM MILITVM HISPANORVM;

Quorum alter hostili telo, alter amore, in commilitonis cæsi complexu ad Capellam occubuit.

Ad Serenissimum Principem LEOPOLDVM GVILIELMVM, Archiducem Austriæ, Belgij Burgundiæque pro Rege Catholico Gubernatorem, &c.

OVVM *& omnibus fortè sæculis inauditum amicitiæ exemplum Tua castra viderunt*, PRINCEPS SERENISSIME. *Quæ enim Historiæ, qui Annales memorant, amicum*

cum in complexu amici funeris, non aliâ nisi vi amoris, ereptiq; desiderio confectum subitò exspirasse? Supra Ionathæ & Dauidis amicitiam, quâ nihil omnis antiquitas sanctius, nihil vidit dulcius, milites illos tuos visus est amor & fides extulisse. Neque enim, tametsi regiorum illorum iuuenum animæ arctissimo nexu coaluerant, alterius mors fatalis alteri fuit. An patêre manifestiùs possit, animam magis esse vbi amat, quàm vbi animat? Nam quid caussæ esse dicamus, cur amicus moriens amici animam secum traxerit, nisi quia magis erat in amici corpore, quàm suo? Tantæ rei famam, SERENISSIME PRINCEPS, quæ tua est rerum memorabilium æstimatio, non

es

es passus pariter cum exstinctis mori. Publico æternoque monumento, vt sibi superstites essent, effecisti, Augusto Tuo nomine, siue ad exempli fidem, siue ad virtutis commendationem, adscripto. Neque verò muto tantùm marmori eorum laudes incidi, sed cùm iudicares argumentum esse in quo Musæ efferre se possent, earum etiam vocem audiri voluisti; quæ dignam posterorum memoriâ amicitiam immortalitate donarent, si carmen, quâ Tu in defunctos pietate illud à me scribi desiderasti, eâ felicitate voto Tuo meoque responderet. De Tuâ certè comitate, & amore pulchri honestique Tibi insito, quo bonas artes complecteris, polliceri sibi hoc audent Musæ nostræ, fore, vt quidquid

quidquid adferunt, dum publicarum curarum moles animum tantiſper remitti ſinet, oculo ſaltem properante percurras.

Epita-

Epitaphium commilitonum.

M. S.

IOANNES LAVRENTIVS
MILES HISPANVS,
FRANCISCVS DE SOLIS
EX EADEM GENTE SIGNIFER,
HIC SITI SVNT.
DVOSNE VIATOR, AN VNVM LEGIS?
SIC ALTER IN ALTERO VIXIT,
VT VNVM PVTES.
DVM CAPELLÆ EXPVGNATIONE
ARCHIDVX LEOPOLDVS
VICTORIIS GALLICIS PRÆLVDIT,
AMBO CECIDERE:
LAVRENTIVS
HOSTILI TELO,
FRANCISCVS
LAVRENTII DESIDERIO;
VNVS IN VRBIS AGGRESSIONE,
ALTER IN AMICI COMPLEXV;
ILLE DVM LORICAM INVADIT,
HIC DVM COMMILITONI PARENTAT.

VNIVS

VNIVS VVLNVS
AMOR
VTRIQVE FECIT LETHALE.
ILLVSTRE SIC PVGNASSE,
SINE EXEMPLO SIC AMASSE,
VT NORIT POSTERITAS,
QVOD ANTIQVITAS NON VIDIT.
ALTERIVS VIRTVTI,
ALTERIVS AMORI,
SERENISSIMVS ARCHIDVX
IN VIVOS MORTVOSQVE
COMMILITONES
BENIGNVS, PIVS, MVNIFICVS,
HOC MONVMENTVM
P. C.

ELE-

ELEGIA I.

In amorem militis, qui in complexu cæsi ad Capellam commilitonis expirauit.

NOn solæ Marti comites Iræque, Minæque,
Et Dolor, & pallens frigore Terror eunt:
It quoque iuncta Fides, & amans Concordia Pacis,
Vinctaque Palladiâ Gratia fronde comas.
Agmen ducit Amor, pugnæque cupidine flagrans
In promptu pharetram telaque semper habet:
Et sua, quo Mauors, ponit tentoria campo;
Et sua, quo Mauors, puluere signa mouet.
Non illum litui, non illum classica terrent,
Non qui disploso personat ære fragor,
Non mediæ cædes: mediis in cædibus errat,
Et plus posse negat Martia tela suis.
Tu mihi, tu testis venias LEOPOLDE, secundo
Gallica qui præsens oppida Marte quatis.
Auspice te quoque pugnat Amor: sua vidimus illum
Vidimus in castris arma mouere suis:
Hostilesque acies inter, nostrasque volantem
Sæua necaturâ spargere tela manu:
Cumque tuis miscere suos, & habere triumphos,
Victoremque nouâ cingere fronde caput.
Facta cano. Cinctam violento Marte Capellam
Dum premis, & laceris mœnibus instat Iber,
Emicat ante alios sæuum generosus in hostem
Miles, & in primâ prælia fronte ciet.

Dumque moras fossæ superat, dum submouet hostem,
Saucius hostili tempora glande cadit.
Perculit attonitum rumor funestus amicum:
Vix animi compos, vix suus ille fuit.
Seque simul miserum, simul hoc se vulnere læsum
Clamat, & vnius morte perisse duos.
Nec mora, prosiliens: Corpus referemus & arma
Protinus, aut illis immoriemur, ait.
Barbara res Amor est, furit acer, & audet in illos
Omnia, subiectos quos sibi victor habet.
Ecce velut catulos dum quærit ab vbere raptos,
Obuia venantûm fertur in arma leo;
Sic ad sanguineam præceps festinat arenam,
Conscia quæ pugnæ plenaque cædis erat.
Quò periture ruis? Socij retinete: cruentæ
Hic quoque pars stragis, ni prohibetis, erit.
Audior: hinc atque hinc castris effusa iuuentus
Conuolat: obsistunt, præcipitemque tenent.
Ah non seruatis, socij, me perditis, inquit:
Dimidio per vos diuidor ipse mei.
Quid faciat? cesset? timet esse infidus amico.
Seruantes tentet fallere? nulla via est.
Peruigil inuitum custodia seruat: at illi
In luctu & lacrymis nox vigilata fuit.
Et cruor, & cædes, hostisque, & vulnus in ipsis
Omnia sunt oculis, omniaque auget amor.
Lux aderat: tecum LEOPOLDE paciscitur hostis:
Aduolat ad pugnæ protinus ille locum.
Quem simul ac tetigit, vestesque agnouit, & arma,
(Nam species vultus nulla prioris erat)

Dat gemitum, colloque ſuper procumbit amico,
Caraque flebiliter nomina ſæpè vocat:
Quoſque tenere nequit, miſcet cum ſanguine fletus;
Et reputat vulnus, quod videt, eſſe ſuum.
Et quaſi tum primùm cædem didiciſſet amici,
Plangit; & infeſtâ percutit ora manu:
Complexuſque ſuis pallentia membra lacertis:
Has, ait, exuuias victor ab hoſte refers?
Sic miſerande redis? talem tua te mihi virtus
Reddidit, ô animæ pars mihi rapta meæ?
Illa manus, quæ te, mea vita, peremit, & in me
Sæuiet, & gemini funeris auctor erit.
Queſtibus effuſis, in quos amor ipſe diſertum
Fecerat, & magno mixtus amore dolor;
Surgit humo, corpuſque ſuo ſibi carius aufert:
Addit amor vires, & leue reddit onus.
Iamque locum tumulo nactus, dum flebile funus
In molli lacrymans ceſpite ponit humi,
Dum galeam capiti demit, dum pectora nudat,
Dum ſiccat timidâ vulnera cruda manu,
Oraque dum ſpectat cerebro perfuſa cruento;
Hoc ferit, hoc lacerat me quoque vulnus, ait.
Saucius ipſe iaces, ſed ſaucius hoſtis ab hoſte;
Tu mihi cauſa meæ mortis amicus eris.
Dumque fodit terram, cui flens miſerabile reddat
Corpus; & ad vultus lumina ſæpè refert,
Deficiunt ad cœpta manus, poſitoque ligone,
Téne ſub hac potero condere, dixit, humo?
Hæc manus iniectâ mihi te ſubducet arenâ?
O potiùs quæ te, me quoque terra tegat!
Felix, ſi poſſim ſub eodem ceſpite condi,
Et tibi, quàm vitæ, tam necis eſſe comes.

Atque vtinam pro te confixus ab hoste iacerem,
Fasque tibi nostrâ viuere morte foret!
Esse merebaris nostris diuturnior annis:
Hei mihi pro meritis qualia dona refers!
Illane tam fortis, per tot spectata labores,
Quæ nunc lethali frigore torpet iners,
Illane iuncta meæ toties est dextera dextræ?
Nostrum isto toties nomen in ore fuit?
Ille priùs vultus tam formidabilis hosti,
Heu, quàm nunc alius, dissimilisque sui est!
Stulte, quid indulges animo sine fine dolenti,
Nec lacrymis ponis tristitiæque modum?
Planctibus in vitam non est reuocabile funus,
Nec feret extincto, nec tibi luctus opem.
Tot tua non audit surdum lamenta cadauer,
Nec spectanit lacrymas lumina clausa tuas.
Sanguine, non lacrymis, quamuis amor imperet illas,
Sanguine perfundi militis ora decet.
Saucius occubuit: belli est fortuna, ferenda est.
An potuit letho nobiliore mori?
Emptum morte decus, quæsitaque sanguine palma est:
Ipsa per hoc fortes Gloria ducit iter.
Qui pugnas inter medias tua signa tenebas
Impauidus, solo fractus amore cades?
Viue precor: quem fles, in te quoque sospite viuet,
Quâque magis cupiat parte, superstes erit.
Si moreris, totus tecum morietur, & illâ
Quâ nondum periit parte, peribit amans.
Hei mihi! nil possunt monitus: dolor omnia vincit
Improbus, & tanti causa doloris amor.

Occi-

Occidimus, dixit, ſolantia tollite verba:
Tollite: nulla meis eſt medicina malis.
Nec poſſum ſuperare meos, nec ferre dolores,
Nec ſe, nec motus mens capit ægra ſuos.
Non illum tumuli, non cœpti cura laboris,
Non comitum voces abſtrahere inde valent.
Hæret amans gelidi complexus corporis artus,
Nec ſinit auelli, nec, quod agebat, agit.
Hæret, & humectat lacrymis corpuſque, locumque,
Nec memor officij, nec memor ipſe ſui.
Luminaque attollens: Quis me manet exitus? inquit.
Hei mihi, quæ ſine te vita futura mea eſt?
Si potero ſupereſſe tibi (te namque ſepulto,
Plus ego dimidiâ parte ſepultus ero)
Ante meos oculos triſtiſſima cædis imago,
Et laceri vultus, oraque ſemper erunt.
Te cernam vigilans, qualem modò; nocte ſilenti
Excuties ſomnos vmbra cruenta meos.
Sed tibi non potero, non huic ſupereſſe dolori:
Hac ego, ſed tecum, condar oportet humo.
Dulce caput, cui me primùm natalis origo,
Deinde Fides iunxit, nunc quoque iungit Amor;
Mors quoque nos iunget: telo duo ſternimur vno,
Tu tua traiectus tempora, pectus ego.
Auguror, inſcribêre meo tu cauſa ſepulchro:
Forſitan hoc aliquis motus amore dabit.
Forſitan & cineres tumulo componet eodem,
Et, Ferat hæc veſter præmia, dicet, amor.
Iamque dolor vires adimit vocemque loquenti,
Nec ſuperant vitæ tempora longa meæ.

Deficimus, ſenſi: tenebris mihi lumina torpent:
Et calor è membris, & vigor omnis abit.
Tu modò, tu ſenti tecum morientis amorem,
Exanimis quamuis & ſine luce iaces.
In tua cùm pietas exhauſerit ora cadentes
Funeribus lacrymas vltima dona tuis,
Hanc animam adiiciam ſuprema ad munera munus,
Exequiaſque tuas proſequar ipſe meis.
Nec telis opus eſt in vulnera noſtra, nec enſe:
Vulnere conficior, quod mihi fecit Amor.
Tu bello, LEOPOLDE, nouos molire triumphos:
Noſter amicitiæ fama triumphus erit.
Dixerat: exanimeſque iterùm collapſus in artus
Ingemit, & magno victus amore iacet.
Credebant ſocij ſolito torpere dolore:
Aſpiciunt oculos, oraque; funus erat.
Explorant digitis artus; inuaſerat artus
Frigus, & in toto corpore pallor erat.
Fracti oculi, languet ceruix, humeroque recumbit,
Nec vox, nec tacitò ſpiritus ore venit.
Fama volat, mirâque animos nouitate moratur,
Spectantumque oculos funera viſa tenent.
Plauſit Amor, leuiterque ſuis ſe ſuſtulit alis,
Spiculaque oſtentans conſcia cædis, ait:
Partus honor, LEOPOLDE, tuis tibi maximus armis:
Nec leuis eſt armis gloria parta meis.
Arma tibi tribuunt abiturum in ſæcula nomen:
Hæc quoque militiæ fama futura meæ eſt.
Te tua pro Belgis, & me mea bella gerente,
Spem virtus, & ſe vincere viſa fuit.

Dixerat,

Dixerat, inque suos retulit noua nomina fastos;
Et, Priscis palmam præripuistis, ait.
Viuite concordes animæ, tumuloque sub vno
Iunctus amicitiæ præmia ferte cinis.
Adiiciet famæ, quæ dempsit tempora vitæ,
Nomina qui numquam vestra silebit Amor.
Et mea si quidquam, si post me viuere possint
Carmina, si qui me, non teget illa, lapis:
Donec amicitiæ leges & pacta placebunt,
Vester inextinctâ laude vigebit amor.
Vt tamen hæc pereant, quam sic meruistis amando,
Illa sibi semper vita superstes erit.

ELEGIA II.

Piis amantium commilitonum Manibus.

COncordes, magnæque animæ, quibus hostis, Amorque,
Fataque plus vitæ, quàm rapuere, dabunt,
Quàm benè vos tumulo iunxit LEOPOLDVS eodem,
Quos pius in vitâ tam benè iunxit amor!
Non manus hostilis, non mors vos ipsa diremit:
In tumulum cædes intulit vna duos.
Quid tulit, aut finxit vobis æquale vetustas?
Aut quid par vestris fabula rebus habet?
Pro Nisis, pro Pirithois noua nomina vates
Scribite: dat palmam gloria prisca nouæ.
Non illis vitam carorum funus ademit,
Immodicus quamuis vreret ossa dolor.

Pirithoum Stygij lacerarat ianitor antri,
Nec tamen impatiens Thesea strauit amor.
Viuere sustinuit Patrocli post funus Achilles:
Exequias Pylades vidit, Oresta, tuas.
Æneas moriens secum non traxit Achatem:
Nec traxit fratrem Castoris vmbra suum.
Forsitan & flentes soluerunt funeris vmbris
Omnia, nec pietas victa dolore fuit.
Hic animam gelido legit morientis ab ore,
Et pressit digitis lumina cara suis.
Ille facem auersus tenuit, positumque cremauit
Corpus, & è tepido sustulit ossa rogo.
Atque aliquis lecto Syrios cumulauit odores,
Deque suis lacrymis humida serta dedit.
Atque aliquis mutæ iaciens sua verba fauillæ:
Estis adhuc, & adhuc pars, ait, este mei.
Hæc illi: neque tu, quod mors & funus amici
Exigit officium, præteriturus eras.
Tu quoque fecisses tumulum, tu corpus humasses,
Sensissetque tuas vmbra pianda preces.
Sæpè salutasses Manes, cineresque sepultos
Mœstis adhuc lacrymis prosequerere tuis.
Omnia fecisses: nihil auertisset amantem:
Obstitit officiis mors properata tuis.
Dum fodis, egestâque paras tellure sepulchrum,
Deficis, & medium concidis inter opus.
Funus Amor, facinusque suis hoc arrogat armis,
Teque addit titulis, & tua fata suis.
Heu crudelis Amor! quæ nunc & qualia spargis
Vulnera! quis credat? nunc tua tela necant.
Telane mors tecum mutauit? tuque sagittis
Vteris imprudens illius, illa tuis?

Omnia

Omnia ſcrutemur veterum monumenta; quis vmquam
Dilecto cineri talia iuſta tulit?
De tot quos memorant, quis tempore Manibus vllo
Inferias, vitam, victus amore, dedit?
Innumeri, fateor, luctu periiſtis amantes;
Sed cui non ſæuus præbuit arma dolor?
Hic ferro vitam, miſeroſque abrupit amores:
Præcipitem ex alto ſe dedit ille iugo.
Iſte ſuos gelidis extinxit fluctibus ignes:
Theſſalici ſuccos graminis ille bibit.
Si non aptaſſes pallenti vincula collo,
Sperato poteras, Phylli, carere toro.
Vixiſſet Dido, quamuis Phryx aduena ferrum
Præbuit, ipſa ſuâ ni foret vſa manu.
Si Niſum Rutuli ſeruaſſent, perdere Niſum
Nec mors Euryali, nec potuiſſet amor.
Quilibet ex illis poterat ſupereſſe dolori,
Et poterat flammis fortior eſſe ſuis.
Proiecere animas merſis in viſcera telis,
Non illas ſolus corpore ſoluit amor.
At te ſolus amor rapuit: tu vulnere ſolo
Quo iacet ictus amans, ictus & ipſe iaces.
Sublimes muri, deuotaque mœnia Marti,
Quæ Galli Belgis oppoſuere moram,
Cùm dederit vobis toties ſpectacula virtus,
Poſteritas quorum conſcia ſemper erit,
Par aliquid (ſiquidem ſcire, & meminiſſe poteſt is)
Inter tot vobis bella videre datum eſt?
Attoniti videre Duces, videre phalanges,
Quæ ſimul ediderint prælia Mars, & Amor.

Atque aliquis positâ dum narrat prælia mensâ
  Sub muris nuper gesta, Capella, tuis,
Dum moles operum, dum tutas aggere fossas
  Pingit, & exiguo regia castra mero,
Ostensâ, muri quà procubuere, ruinâ:
  Hoc, inquit, cecidit saucius ille loco.
Hîc cecidit, vulnusque tulit fatale duobus,
  Qui benè spem palmæ morte putauit emi.
Tum campum faciens: Huc corpus detulit, inquit,
  Hîc scisso leuiter cespite fodit humum.
Hîc lacrymas, vitámque in amici vulnera fudit,
  Quem suus exemplum fecit amoris amor.
Quæ sic materies aliis est grata loquendi,
  Laudata est etiam Principis ore fides:
Laudatamque suis & vos interserit actis,
  Et curæ nomen, quod meruistis, habet.
O fortunati, tantam quibus addere laudem
  Nec Pylij poterant ter tria sæcla senis!
Quæcumque Austriacos curru fulgente triumphos
  Fama vehet, vestros non minùs illa vehet.
Quâ fasti referent, bellum vt LEOPOLDVS in hostem
  Verterit, hac vester parte legetur amor.

ELE-

ELEGIA III.

In ſepulchrum à Sereniſſimo Archiduce LEOPOLDO *commilitonibus poſitum.*

O Quos longa dies memori non eximet æuo,
Pluſquam Theſeâ pectora iuncta fide:
Dicite (nullus enim non eſt à funere ſenſus,
Et cineres ipſos, oſſaque tangit honor)
Dicite, quæ veſtri referant ſolatia Manes,
Aſpiciunt famæ dum monumenta ſuæ.
Quis non ex ipſo, qui cernet cumque, ſepulchro
Colliget æternum vos meruiſſe decus?
Non illud mœſti vobis de more parentes:
Non conſanguineæ conſtituere manus.
Sed neque militiæ ſocij, non ipſe Tribunus,
Non legio, cuius non leuis eſtis honor.
Cæſaris at ſanguis LEOPOLDVS, Cæſare natus,
Auſtriacæ vindex, hoſte fatente, Domus.
Belgarum columen, quo ſpes veniente reuixit,
Quo fortuna prior bella gerente redit.
Ille iubet tumulum vobis de marmore poni:
Spes quantum hic veſtras votaque vincit honor!
Quemq; vocant alij tumulum, vocat ipſe trophæum,
Ipſo quod meruit iudice veſter amor.
Hos Fidei Princeps, & Amori ſoluit honores:
Hæc in vos animi dat monumenta ſui.
Non marmor pretioſa tamen facit illa, ſed auctor.
Neſcio quid dantis res data ſemper habet.
Purpura donetur, gemmæ donentur & aurum;
Pars minima eſt donum materieſque ſui.

Nobilitas

Nobilitas dantis, quæ dat, commendat, & auget;
Quolibet hæc pretium munere maius habet.
Marmoreum tumulum, LEOPOLDI munus, habetis.
A tali quantum eſt illud habere manu!
Quid quod funereo iuſſis in marmore ſculpi
Nominibus veſtris addidit ille ſuum?
Illa palàm, pariterque auro diſtincta leguntur
Grandibus in tumuli marmore cæſa notis.
O quantum Auguſto capiunt à nomine lucis!
Quamuis & meritis conſpicienda ſuis.
Sic geminos Helenæ, pulcherrima ſidera, fratres
A radiis Solis ſcimus habere ſuos.
Ergò vos populo LEOPOLDVS, ſeque legendum,
Clarius vt faceret nomen vtrique, dedit.
Quod niſi feciſſet, quis veſtros ſciret amores?
Quæ fidei tantæ fama, quis eſſet honor?
Forſan in ignotâ tegeret vos ceſpes arenâ,
Et cum corporibus fama ſepulta foret.
Nunc vos hiſtoriæ referent, victuraque vatum
Carmina, quos inter forſan & ipſe legar.
Noſtra putat certè LEOPOLDVS carmina tanti,
Ipſe meo vos vt iuſſerit ore cani.
Atque vtinam tanto loqueremur Principe digna!
Veſter honor viuax hac quoque parte foret.
Sed tumulum cur das vnum LEOPOLDE duobus?
An quia mens viuis vna duobus erat?
Nil fuit in vitâ, quod non conuenerit illis;
Corporibus ſolis alter & alter erant.
Cùm tumulum nuper vellent inſcribere vates,
Principium multis carminis illud erat:

HÆC

HÆC TEGIT VRNA DVOS: Amor, VNVM
scribite, dixit:
Non possunt, quos sic iunximus, esse duo.
Certè ego quod feci (nec me peccasse negabo)
Carmen pro tumuli marmore, tale fuit:
HÆC TEGIT VRNA DVOS: IVNXERVNT
HOSTIS, AMORQVE
FVNERA: VVLNVS IDEM MORS
VTRIVSQVE FVIT.
Parce tuos, Amor, erroris damnare poëtas;
Iudicium sequimur, suspicimusque tuum.
Ergò illis vnum, queis mens fuit vna, sepulchrum
Est satis: hos iungi sic quoque iussit Amor.
Ille sibi caros cineres, manesque reuiset
Sæpiùs, & tumulo florea serta dabit,
Cinnamaque & costum, nardique fragrantis aristas,
Quasque Cilix messes, quasque Sabæus habet.
Hîc vestros referens ignes, vobisque sibique
Plaudet, & inferias & stata sacra feret.
Non alio magis ille suas pendere pharetras,
Non alio cupiet spicula parua loco.
Sæpè aderunt ambæ placidis è sedibus vmbræ,
Et iungent caras ante sepulchra manus.
At tibi, quæ fidei tam raræ pignora seruas,
Hinc decus, & muris crescet, Auesna, tuis.
Quàm vellent aliæ, quibus es prælata, tot vrbes,
Tu quod habes munus Principis, esse suum.
Quàm vellent aliæ: Sunt hîc duo, dicere, quorum
Alterum in alterius morte peremit amor.
Ante alias tibi sors tam felix contigit vrbes:
Multarum votum quod fuit, vna tenes.

Inuidiæ

Inuidiæ est vestrum, Manes gaudete, sepulchrum:
Exuuiis vestris gloria rara frui est.
Felices tumulo, tumulique auctore fauillæ,
Grande quibus pretium est tantus amoris honor.
Mors aliis regnat tumulis, turbæque sepultæ
Ossa premit tenebris, & simul acta suis.
Adiicit hoc vitam, prohibetque perire sepulchrum,
Et spolium mortis, quos tegit, esse vetat.
Sentiat, vt dignum est, tumulo benè iunctus in vno
Munus, & auctorem muneris ipse cinis.

AD MAIOREM DEI GLORIAM.

143

OTHONIS ZYLII

E SOCIETATE IESV

CAMERACVM OBSIDIONE LIBERATVM.

SERENISSIMO
LEOPOLDO
GVILIELMO,
AVSTRIÆ ARCHIDVCI,
DVCI BVRGVNDIÆ, &c.
BELGII ET BVRGVNDIÆ PRO REGE CATHOLICO GVBERNATORI,
DOMINO SVO CLEMENTISSIMO.

DEBENTVR bona verba Natali Tuo, PRINCEPS SERENISSIME. Illa mihi clariſſimæ Tuæ Victoriæ ſuppeditant. Rerum à te elapsâ æſtate geſtarum magnitudo me Poëtam fecit. Quis enim in tanto Belgij bono non lætitiâ geſtiat? Me certè, vt carmina lætum ſunt opus, Mars

Tuus Victor ad hanc gratulationem impulit. Rarum est Musas apud Principes diuertere: rarius eas ab iisdem coli. Vtrumque, dum tantisper arma & litui silent, Tibi iucundum. Eò itaque libentiùs ad Te veniunt Musæ meæ, quò perspectiorem habent admissionum Tuarum, cùm illæ aliquid è Parnasso adferunt, facilitatem. Ita plurimos deinceps Natales Tibi lætissimis ominibus fortunet Deus. Quod voueo

SERENITATIS TVÆ

Bruxellæ, M. DC. L.
Sacro Epiphaniæ die.

Cliens infimus

Otho Zylius S. I.

OTHONIS ZYLII
E SOCIETATE IESV
CAMERACVM
OBSIDIONE LIBERATVM A SERENISS. ARCHIDVCE
LEOPOLDO GVILIELMO.

ATA Deo, Diuûmque ſoror, mundique labantis
Præſidium, Pax alma, redi, terraſque reuiſe
Sidereo inſignis vultu, qualemque videre
Auſtriadæ, Belgæque velint. Tibi deſtinat aras,
Inuiſamque diu terris Leopoldus Oliuam,
Aurea dum poſito promittit ſæcula bello.
Sat furiis armiſque datum. Iam tela Gradiuus
Vltima, & attritos indignis cædibus enſes
Conſumpſit; iamque ipſa ſuas Bellona bipennes
Excutere, & placido viſa eſt miteſcere vultu,
Heu! nimiùm longos belli pertæſa furores.
Hoc votum Superis: ſterili ſic natus Eliſâ
Ante alios ſpondet, roſeo pulcherrimus ortu
Nuntius Auroræ, & venientis ab æthere CHRISTI.

Obsidio cœpta festo S. Ioannis Baptistæ.

Lux aderat, toti lux acceptissima cælo,
Quâ mutus genitor captiuæ vincula linguæ
Ruperat, in cunis puerum, sua gaudia, cernens;
Cunis, queis stellæ cum floribus arriserunt.
Vidi etenim blando ridentes lumine stellas,
Ridentesque rosas, & purpureos hyacinthos.
Plaudite Cælicolæ, cantabant turribus altis
Cambresij pueri: repetebant vallibus imis,
Plaudite Cælicolæ, pastorum innoxia pubes.
Iamque parabantur pompæ sollennis honores,
Lucebant hilares densis funalibus aræ,
Æraque mugibant resono campana fragore:
Vndique sollicitæ matres, & nubilis ætas,
Grandæuique senes, & bello assueta iuuentus,
Vt veneranda suis ornent cunabula donis,
Conueniunt, luctus gens nondum gnara futuri;
Cùm subitò ingenti miscetur murmure cælum.
Cernere erat densas peditumque equitumque catervas,
Signaque, lethiferosque globos, & missile pondus
Ollaï igniuomæ, stridentesque ære catenas,
Expertosque Duces, diuersasque ordine gentes,
Omnes audentes animis, & viribus omnes.
Herlacum, spoliisque grauem, multâque cruentum
Cæde, indignantem tenuit vis improba morbi.
At non, illius monitus & signa secuti,
Segniùs incumbunt bello, quos ille maniplos
Duxerat, assuetos sceleri tristique rapinæ,
Pellibus vrsorum & maculosâ tigride cinctos.
Hæc simul ac vidit sublimis ab æthere summo
Zacharides, tales effudit pectore voces:
Luce meâ tanti vt surgant incendia belli?

Christia-

Christiadumque manus, dignas melioribus armis,
Misceat æternis odiis fatalis Enyo ?
Nec me respiciant, pacato primus Olympo
Qui terris Agnum ostendi, commune piantem
Morte nefas ? Pax nata Polo, Pax debita terris,
Pax votum insontis populi, Pax optima rerum
Tam malè concordes componat fœdere Reges.
Pace cadant iræ, & tristi mandentur Auerno.
Néve improuisus Cameraci mœnia & arces
Belli turbo agitet, Grudiis Leopoldus ab oris
Arma virosque celer properet, Lotharenaque signa
Lamboyasque aquilas valido coniungat Ibero,
Et, quamuis fortem, Cameraco absistere Gallum
Vrgeat. Hîc bello metas, Martique sepulchrum
Constituat, famamque æterno carmine signet:
AVSPICE ME VETERES REPETIT PAX AVREA SEDES.
Dixerat. Vnanimes stellata per atria Diui
Laudarunt Pacis studium; Iacobus Iberæ
Gentis amor, flammisque ac fuso sanguine Laurens
Inclytus, & felix Regum tutela Philippus.
Accedunt clari Reges, Lodoïcus, honosque
Imperij Magnus Carolus, magnusque Sacerdos,
Quem Dionysiacis celebrat Lutetia fastis :
Nec domitor Solymorum aberat Bullonius heros,
Innumerique alij, virtus quos addidit astris,
Certaque firmandæ iunxit sententia Pacis.
Scilicet æterno Concordia regnat Olympo.
Omnibus vnus amor Superis, mens omnibus vna,
Vnaque vox : vnum cælo modulantur amorem.
Est amor ipse Deus, bellumque exosus & iras,
Pacis alit curas, Pacem mortalibus vltrò
Conciliat, blandumque animis inspirat amorem.

Intereà trepidam castris obsederat vrbem
Gallus ouans, palmæque sibi spondebat honorem.
Ducuntur fossæ : surgunt munimina vallo :
Ductores bello experti in certamina iurant,
Incenduntque animos, & honora pericula tentant.
Hîc delecta manus succensa cupidine laudis
Tempestatem inter telorum & densa cadentûm
Funera, certa mori, lethumque irritat & hostem.
Illic turmæ equitum glomerantur, & horrida cursu
Classica præuertunt agiles. ruit impete cæco,
Quà rumpendi aditus, præceps furor obuia contrà
Agmina quadrupedantum, atque æra vomentia
flammas.
Auditur latè fremitus, sæuitque iuuentus
Effera : vt impastos si fors Getula leones
In prædam mater stimulat, terroribus antra
Quassà sonant, nemorumq; intonsa cacumina nutant.
Dumque ea Garciades spectat de mœnibus altis,
Arma, arma, inclamat: petimur, vastâque coronâ
Claudimur; arma, viri: premit hostis, & impiger vrbis
Imminet exitio. Vos, imperterrita bello
Pectora, Cambresij, magnis quos nota Philippis
Obsequia attollunt cælo, nunc iungite dextras,
Nunc Martem spirate animis, ferrumque, necesque:
Hostibus inuictas opponite cominus iras :
Dux ego vester ero, & iunctis vim viribus addam.
Nec plura his. Illi sese exhortantur in arma
Certatim. pars tela rapit, pars debile valli
Munit opus: librant alij tormenta, globosque
Excutiunt, lateque hostem terrore fatigant.
Quisque animam ingentem tutandæ deuouet vrbi.
Dumque illi inuigilant armis, altaria Diuûm

Ritè

Ritè Sacerdotes adeunt, Sacriſque litatis
Expoſcunt Superos veniam, Pacemque per aras
Sollicitant. Numquam populos curata fefellit
Relligio Superûm, Pietaſque potentior armis.
Hæc animos Leopoldo acuit, certamque futuri
Spem dedit, & cœptis audacibus addidit ignes.
Non illum Phœbus, non illum Cynthia vidit
Somno indulgentem, aut laxantem pectora curis.
Cernebat cinctam tot bellatoribus vrbem,
Vndique condenſas acies ad mœnia verti,
Surgere tot vallos, tot propugnacula pugnæ
Apta ſtrui, & vario foſſarum tramite cingi;
Impatienſque moræ; Cameracũ an perdimus vrbem,
Et ſocios fruſtramur? ait. Per tela, per enſes,
Vulneraque, & pulchri manifeſta pericula lethi
Difficilis tentanda via eſt. Stat ſanguine fuſo
Venales lauros emere, obſeſſoſque tueri.
Idem ardor Lotharene tuus, ſuccurrere caro
Garciadæ, & fixis Gallum depellere caſtris.
Fuenſaldaña pares bellorum in pectore motus
Vltrò agitat: palmæque auidus, laudiſque decoræ,
Vincendum eſt, inquit, ſocij, vel morte cadendum.
Lixhemium, quamquam palmæ ſurgentis amore
Incenſum, atque tuos meditantem Gallia luctus,
Non ſinit exhauſto perfuſus corpore languor
Ardua fulmineas in prælia ducere turmas,
Armaque ferre humeris, & ferrum ſpargere dextrâ:
Ah! quoties hoſtem longè proſpectat, & vrbis
Mœnia, quàm mallet medio in diſcrimine primus
Irruere, atque aquilas campis anteire volantes!
Conſiliis pugnat, caroſque affatus amicos,
Ite, ait, obſeſſis auertite lilia muris.

Talibus ardebant dictis, & Ibera ciebant
Signa Duces, Martemq; animis, Martē ore fremebāt.
Tum claros iuuenes, animisque & viribus æquos
Mille legunt, castrisque iubent hostilibus arma
Inferre, & celeri Cameracum tendere cursu,
Pugnantes pariter, pariter sua signa sequentes.
Ter Martem impauidi tentant, & prælia miscent:
Irrita ter cecidit generosi gloria facti.
Atque hi dum sæuo sese Mauorte fatigant,
Adsertor Pacis Bracamontius, otia bello,
Otia quærendis ducens potiora triumphis,
Paciferas tacito voluit sub pectore curas,
Multa mouens. nunc Regum animos scrutatur, & alta
Consilia, arcanosque metus: nunc deuouet imo
Arma Erebo, & longi damnat molimina belli.
Tantus amor Pacis. Paci sanctisque litantem
Fœderibus cingunt Fas, & Concordia, & Æqui
Inconcussus Amor, Latiæ Facundia linguæ,
Mens recta, inque animo Iani bifrontis imago.
Has oratori comites Prudentia legit.
Nec trabeæ desunt, veteresque implentia fastos
Nomina, & antiquæ fumosa per atria ceræ,
Nobilitas queis prisca stetit, longo ordine grandes
Heroas numerans, laudataque Regibus arma.
Te quoque, Brune, artes Pacis, rebusque gerendis
Intentæ exercent curæ. Tibi cognita Pindi
Culmina: Nestoreæ sequitur te gloria famæ:
Orantem magni Proceres, & limina Regum
Suspiciunt. Tibi Diua adytis Astræa reclusis
Difficiles Legum sensus, multamque ministrat
Semper anhelanti Sophiam. Te plurima Regi
Commendat virtus, Pacis dum fœdera firmas,

Et

Et placidam aspiras Batauis concordibus auram,
Tu, Cameracenas frustrà dum respicit arces
Gallia, Palladiæ ramo velatus oliuæ
Dexter ades, Batauæque enarras gaudia pacis,
Lætaque pacifero promittis sæcula vultu.
At non intereà Leopoldum cura relinquit
Martia, totam aciem flauentibus explicat agris.
Iamque acres instigat equos, iam concutit hastas.
Exstimulant animos litui: furor ipse iuuentæ
Imperia anteuolat. Certatim vellere vallum
Et fossas transire parant, castrisque potiri.
Hos Sfondratus agit, cui tot iam Flandria palmas
Debet, & ante alias quas Mars sibi Belgicus vrbes
Vindicat, heroum tot quondam Ostenda sepulchrum.
Olli seruatos portus, & littora debent
Nereïdes, subduntque hilares aplustria nautæ,
Pacatoque fauens admurmurat æquore Triton.
Nunc Cameracenis pro mœnibus obuius hosti
Imminet, & solitâ ad laudem se suscitat irâ.
Iamque animo vigil Harcurius, noctesque diesque
Festinas vrgere operas, vrgere laborem
Militis, & vastis vrbem circumdare septis,
Molirique ignes, & cæci furta Gradiui.
Feruet opus: feruent equitum peditumque phalanges:
Iunguntur cuneis cunei, densusque viro vir,
Vltima ceu tandem vitaï aduenerit hora.
Cælicolæ auertêre animos. Fauor omnis in vnum
Vertitur Austriaden, deuotaque signa Philippo.
Est septemgemini super aurea sidera cæli
Regia, sole carens, sed sole nitentior ipso,
Æterno formosa die. Spectantur aquosæ
Pleiades, & pigro vectus temone Bootes,

Atque

Atque Ariadnææ radiantia signa coronæ
Inferiore viâ. Magnis hîc Curia Diuûm
Consiliis vacat, & rerum molitur habenas.
Caussarum hîc sacri fontes, sortisque futuræ,
Atque latens adytis mundi pulcherrimus ordo.
Hîc Superûm ante oculos tabularia conscia veri
Panduntur; quæ Regnorum voluatur origo;
Qui finis; cui se iungat victoria sceptro.
Omnia consilio vertit Mens Prouida summi
Numinis, alta, potens, supplex quam spectat Olympus
Sublimi elatam solio, cui tempora circum
Aurati centum radij fulgentia cingunt.
Ergo vbi nutantes librato pondere lances
Inspicit, exhaustos hominum miserata labores;
Cælicolæ magni, tuque ô decus ætheris alti
Diua Parens, spectatis, ait, discordibus orbem
Flagrantem studiis? Immensi funera campi
Vix capiunt, vix ipsa suas Europa ruinas.
Quid memorem externo spumantem sanguine Rhenum?
Quid pestes Italas? quid mœnia fortis Ilerdæ?
Quid tristes Eburonû animos? quid sceptra Britannis
Sanguinea, & fœdas regali cæde secures?
Belgica tot ruptis perierunt oppida muris,
Tot pagi vndantes flammis, tot castra, tot arces,
Æquatæve solo, aut subuersæ sedibus imis:
Tot fortes cecidêre animæ. Mors grandia captat
Funera, & Heroum cineres. Iacet acer in hostem
Beckius: exiguâ Cantelmus clauditur vrnâ:
Inuictam Fontani animam, dum voce manuque
Instaurat primas acies, mortemque lacessit,
Vis lethi rapuit. Pallentibus additur vmbris

Ante

Ante humiles portas recidiuaque mœnia Lendi
Gassio. Mors furuis Guebriantum decolor alis
Occupat: ingentem testatur Gallia luctum.
Borboniden iuuenem, genus alto à sanguine Regum,
Vultu incendentem pugnas, & vulnere crebro
Stillantem pænè abripuit sors vltima rerum:
Pænè fuit.
Natorum lugent Parisinæ funera matres.
Iura silent. Squalent abductis arua colonis:
Errantûm sæuit rabies horrenda luporum
Hîc, vbi pascebant virides armenta per herbas.
Nec scelus à nostris dirum sese abstinet aris:
Templa antiqua ruunt, veterum decora alta parentum.
Virginibus non ipse pudor, non matribus ætas
Profuit. heu ! terras fugiens natura reliquit.
Nunc quoque Belgarum nondum exsaturata ruinis,
Atque elata animis Cameracum Gallia poscit,
Gallia, pacifico nimiùm diuersa Philippo.
Ecquæ finis erit miseris? quid denique restat?
Tum Virgo : Si quos templis indixit honores
Vrbs obsessa meis ; si castas respicis aras,
Sollennesque preces, da, rerum Æterna Potestas,
Vincere Cambresiis, da pellere mœnibus hostem.
Da, precor, æterno sociari fœdere Reges,
Qui Betim Rhodanumque bibunt. Tibi vota quotannis
Thuraque persoluent memores. Ventura loquentur
Sæcula, seruatas armis cælestibus arces,
Quas tueor. Frustrà hîc sacros externus honores
Expetat, & magnâ imperium ditione tenere.
Has sedes Nemius, templa hæc Antistes habeto.

Talibus

Talibus orabat Virgo, totumque repentè
Aſſenſu cælum fremuit: cùm nubilus Auſter
Obſcuram traxit nubem. non fluminis illa
Vicini fuit, aut vdâ tellure remiſſa:
Virginis hoc opus eſt. Piceo latet aurea cælo
Luna, latent ſtellæ, formoſique ætheris ignes.
Vtere, quæ cælo Virgo tibi mittit ab alto,
Vtere non vanis, & tam felicibus vrbi
Prodigiis, Leopolde. Tibi nigrantibus æther
Inductus nebulis, duplicataque noctis imago
Obſequitur. Tua ſigna teget mitiſſima Virgo,
Cui lucis noctiſque vices, cui nubila, & Euri,
Æternique aſtrorum ignes, & ſidera parent:
Ipſa aderit, pandetque viam. Tu Marte ſecundo
Victrices Cameraco aquilas, validamque virûm vim
Auſpiciis tantis infer. Non valla, nec hoſtes
Obſtiterint. Hunc à Diuâ ſperate fauorem
Obſeſſi bello ciues: huic credite muros.
O patria! ô magnæ celebrati Cæſaris arces!
O templa! ô ingens Diuæ domus! vt tibi cælum
Excubat, & fauſtam præbet ſine ſidere noctem!
Arripuit momentum ingens Leopoldus, & altâ
Non humilem ſpem mente agitat. Beneſacta recurſant,
Donaque quæ quondam, dum lux hæc annua Diuæ
Illuxit terris, accepit plurima cælo.
Militiæ florem, delectos ordine ab omni
Impauidos animi iuuenes, qui Gallica ferro
Agmina perrumpant, animis audacibus implet.
O patriæ deuota manus, ô fortia bello
Pectora, quæ vobis laudes, quæ præmia cedent
Digna ſatis? Cælo venient pulcherrima primùm,

Feſto Diuæ Virginis Viſitantis.

Cetera

Cetera tum reddet votis maiora Philippus,
Immemor haud vmquam meriti. Quæcumq; volentes
Fortuna excipiet, mortem, seu vulnus honestum,
Et casus pugnæ varios, communia Belgis
Gaudia, seruatæque decus solabitur vrbis.
Ite alacres, primosque aditus ferroque manuque
Rumpite: vos cæco gradientes aëre Virgo
Sepiet, ac multâ circùm caligine fundet.
Iamque ferè medium nigris inuecta quadrigis
Pulsabat cælum Phœbe, cùm Numine dextro
Cæcum iter explorant taciti, ambagesque viarum
Festini exsuperant, castrisque hostilibus instant;
Brouckius ante alios ductor, quem conscia virtus
Et præsens magni stimulat fiducia cœpti.
Nec vos, Cambresij, tantarum conscia rerum
Nox latuit. Pars ad muros defixaque signa
Excubias geminat: pars tela hastasque coruscat:
Pars ferit ardenti, quem non videt, æthera voto,
Ingenti erecta augurio: pars Virginis aras
Muneribus sanctis cumulat. Vox omnibus vna est:
Mater, quæ terris, Mater quæ regia cælo
Sceptra tenes, arctis semper spes vnica rebus,
Francus vt has arces! Reliquos suspiria questus
Abrumpunt, lacrymisque magis quàm voce perorant.
Sensit opem Diuæ tanto in discrimine primus
Brouckius, atque hostem subitâ formidine victum
Perculit. Ante alios aditum Garnerius vrget;
Threïcio sublimis equo, valloque potitus
Emicat, & campo actutum prouectus aperto,
Ense manuque ciet socios. Terrorque pauorque
Anteuolant quacumque via est. Nil fortibus obstat:

Impauidis

Impauidis vires auget Deus.
Qualis in Ionio dum fertur gurgite pinus,
Iamque vnà Borealsque mari Zephyrusque Notusq;
Incubuêre, ruit: ventis obstantibus actam
Circumstant centum fluctus: tamen illa per vndas,
Per scopulos, syrtesque, & iniquas æquoris iras,
Seruatis Arabum spoliis & Colchide gazâ,
Occupat incolumis portus, & littora cursu
Fida tenet: puppi meritæ fulsêre coronæ.
Haud secùs aduersos rapitur violentus in hostes
Breuckius, obnixus non cedere, dum ferus aut hos
Obruat, aut illos cogat dare terga fugaces.
Valla per & cuneos, & signa minantia signis
Irrumpit celer, & volucri medium secat agmen
Vectus equo. Dein & socios hortatus ouantes,
En muri, exclamat, en quas sperauimus arces.
Pandite nunc portas, nunc pandite limina ciues.
Adsumus vltores vrbi. Vox nota timores
Dispulit. It totam lætissima fama per vrbem,
Aduentasse viros, qui circum mœnia fusas
Rupissent acies, exoptatamque salutem
Virginis auspiciis populoque vrbique tulissent.
Quis plausum illius noctis, quis gaudia fando
Explicet? Illa animos vrbi non vana timenti
Addidit, & mœstâ exemit formidine belli.
Ipsæ carminibus resonant strepituque canentûm
Excelsæ turres: ipsi iam carmina muri,
Ipsa sonant delubra. Deus, Deus æther ab alto
Respexit trepidos miserans; votisque suorum
Annuit Alma Parens. Vos ô, queis ducere noctem
Insomnem ante aras, & votis ritè litantem
Muneribusque sequi, studium fuit, ite, litatum est,
Ite

Ite viri, lassæque nurus. Quæ finiit hora,
Hæc eadem euentum precibus dedit; ipsaque cælo
Adfuit, & cinctos Libertas aurea muros
Tutata est, soluitque metu. Nunc agmina iunge,
Garciade, nunc signa moue, cantuque tubarum
Horrescant latè campi. Nunc arma ciere
Tuta potes, totasque acies effundere portis.
At tibi pro meritis, Broucki, pro fortibus ausis
Garciades torquem signisque auroque rigentem
Iniicit, æterni monumentum & pignus honoris.
Quis tibi tunc, Harcuri, animus, cùm feruere latè
Cambresios extra muros numerosa videres
Agmina, & ante oculos surgentem puluere campum?
Occidimus, geminoque, inquit, concludimur hoste:
Occidimus. Quærenda via est quæcumque saluti
Prima patet. Dent signa tubæ: spes irrita cœpti est.
Dixerat: iniectis fumant tentoria flammis:
Fit fuga: vis equitum à tergo tutatur euntes.
Parisij luxêre: dolor regalia turbat
Limina, & elusis miscet timor omnia curis.
At tibi dum meritæ serpunt victricia circum
Tempora mistæ oleâ lauri, lætissima plaudit
Belgica, nec sese tantis elata triumphis
Ipsa capit, Leopolde. tibi debere fatetur
Seruatos populos, arcesque, & ahenea claustra
Defensæ per te patriæ; Tibi dulcia sæcli
Otia, lætitiasque; tibi felicia Pacis
Omina, & arcendum nostris de finibus hostem.
Fallor? an & cælo Cæsar tibi plaudit ab alto,
Herculeas vltra metas & littora notus
Austriades Cæsar? Regnatas inde Philippo
Despiciens terras, quasque olim condidit arces,

Cernere vindicibus defensam viribus vrbem
Gaudet, & illa tuo gratatur præmia Marti.
Non hæc humanis opibus, non robore tantùm
Prouenêre: tuas cæli indulgentia vires
Extulit, & caussam, pro quâ geris arma, probauit.
Ipsa tibi Virgo medio sublimis Olympo
Adfuit; illa tuas offusâ nube phalanges
Occuluit, sepsitque viam. Date munera templis
Cambresij, date thura focis, auroque nitentem
Virginis effigiem, atque aquilas hac auspice tutas
Tantorum monumenta operum sollennibus aris
Figite, quæ seri videant laudentque nepotes.

FINIS.

APPROBATIO CENSORIS.

VErsus hi R. P. Othonis Zylij, è Societate IESV, *elegantes ac fluidi, prælo digni sunt. Actum* II. *Ianuarij* M. DC. L.

Guilielmus Bolognino S. T. L.
Canonicus & Librorum Censor Antuerpiæ.

LABORE. ET. CONSTANTIA.